Opłata pocztowa uiszczona gotówką.

Nr. 11. Warszawa, dnia 20 maja 1939 r. Rok XXII.

DZIENNIK URZĘDOWY
MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

Prenumerata roczna 12 zł. Cena egzemplarza 4 zł.

Prenumeratę należy wpłacać na konto P.K.O. Nr 30-197 „Dziennik Urzędowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych" zaznaczając na odwrocie blankietu nadawczego „Należność za prenumeratę Dziennika Urzędowego Min. Spraw Wewn.".

Sprzedaż numerów pojedyńczych i ubiegłych roczników — Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (intendentura) Warszawa, ul. Nowy Świat 69, tel. 663-97.

Wysyłka pojedyńczych numerów i roczników wyłącznie za zaliczeniem pocztowym.

Ogłoszenia o wydawnictwach związanych z zagadnieniami administracji państwowej przyjmowane są wyłącznie na warunkach podanych w Dzienniku Urzędowym Min. Spraw Wewn. z dn. 31 stycznia 1938 r. Nr 4, poz. 14 po uprzednim wpłaceniu należności na konto czekowe Dziennika Urzędowego M. S. Wewn. Nr 30197 z podaniem tytułu wpłaty.

Ceny ogłoszeń: cała strona 50 zł, 1/2 str. 30, 1/4 str. — 15 zł.

Redakcja zastrzega sobie prawo odmowy umieszczenia ogłoszenia w całości lub jego części bez podania motywów.

Adres Redakcji: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, ul. Nowy Świat 69, Wydział Org. Prawny Tel. 220-20. Adres Administracji: Nowy Świat 69, tel. 678-40

TREŚĆ.
B. PRZEDRUKI.

USTAWA
z dnia 9 kwietnia 1938 r.
o powszechnym obowiązku wojskowym
(Dz. U. R. P. Nr 25 z dnia 13 kwietnia 1938 r. Nr 25, poz. 220)

CZĘŚĆ I.

Przepisy wstępne.

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

Art. 1. (1) Siły zbrojne stoją na straży bezpieczeństwa i praw zwierzchniczych Rzeczypospolitej, są ochroną i ostoją Jej niepodległości i wolności oraz szkołą wychowania żołnierskiego i obywatelskiego.

(2) Wskrzeszone niezłomną wolą Wodza Narodu, Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego, oraz wysiłkiem i ofiarą najlepszych synów Ojczyzny, mają wcielać w życie Jego wskazania i cnoty rycerskie.

(3) Siły zbrojne po wsze czasy pozostawać będą pod szczególną opieką Narodu i Państwa.

Art. 2. (1) W skład Sił Zbrojnych wchodzi wojsko i marynarka wojenna.

(2) Wojsko składa się z jednostek organizacyjnych wojska stałego oraz z jednostek orga-

nizacyjnych obrony narodowej. Do wojska zalicza się również jednostki organizacyjne Korpusu Ochrony Pogranicza.

(3) Marynarka wojenna składa się z jednostek organizacyjnych sił morskich oraz z jednostek organizacyjnych flotylli rzecznych.

(4) W razie mobilizacji i w czasie wojny tudzież w przypadkach, gdy tego wymaga interes obrony Państwa stwierdzony uchwałą Rady Ministrów, w skład Sił Zbrojnych mogą wejść organizacje stosownie do przepisów szczególnych.

Art. 3. (1) Kontyngent wojska i marynarki wojennej określa akt ustawodawczy.

(2) Do kontyngentu nie zalicza się żołnierzy powołanych na ćwiczenia lub na przeszkolenie wojskowe.

Art. 4. Mobilizację zarządza Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów przedstawiony przez Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 5. (1) Władzami wojskowymi właściwymi do spraw uzupełnień Sił Zbrojnych i administracji rezerw są komendy rejonów uzupełnień podległe dowódcom okręgów korpusów (terytorialnym dowódcom równorzędnym).

(2) Rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych określa terytorialny podział obszaru Państwa na rejony uzupełnień oraz ustala zasady współdziałania komend rejonów uzupełnień z władzami cywilnymi w sprawach związanych z wykonaniem powszechnego obowiązku wojskowego.

(3) Minister Spraw Wojskowych określa sposób założenia i prowadzenia ewidencji wojskowej oraz zakres działania i tryb postępowania władz wojskowych w sprawach uzupełnień Sił Zbrojnych i administracji rezerw.

Art. 6. (1) Władzami cywilnymi właściwymi do przeprowadzania czynności i załatwiania spraw, związanych z wykonywaniem powszechnego obowiązku wojskowego są:

a) w kraju — władze administracji ogólnej i organa związków samorządu terytorialnego;

b) za granicą — urzędy konsularne R. P.

(2) Zakres działania i tryb postępowania władz i organów wymienionych w ust. (1) określa rozporządzenie wykonawcze.

(3) Czynności, związane z wykonywaniem powszechnego obowiązku wojskowego, mogą być w miastach — w których czynności władz administracji ogólnej sprawują organy związków samorządu terytorialnego — przekazane władzom państwowym w drodze rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych, wydanego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

Rozdział 2.

Zakres powszechnego obowiązku wojskowego.

Art. 7. (1) Powszechny obowiązek wojskowy obejmuje:

a) obowiązek zgłaszania się do rejestru poborowych i obowiązek stawienia się do poboru;

b) obowiązek odbycia w terminie i w sposób prawem przepisany służby wojskowej, tj. zasadniczej służby wojskowej, służby wojskowej w rezerwie, służby wojskowej w pospolitym ruszeniu, pomocniczej służby wojskowej oraz uzupełniającej służby wojskowej;

c) obowiązek meldunkowy.

(2) Powszechny obowiązek wojskowy nie obejmuje obowiązku wojskowego szczególnego (obowiązek wojskowy żołnierzy służby stałej, oficerów kontraktowych, oficerów czasu wojny, oficerów w stopniach honorowych, żołnierzy pełniących służbę na podstawie dobrowolnego zobowiązania się do służby wojskowej, żołnierzy stanu spoczynku i innych).

Art. 8. (1) Powszechnemu obowiązkowi wojskowemu podlega każdy obywatel polski płci męskiej.

(2) Kobiety podlegają powszechnemu obowiązkowi wojskowemu w razie przyjęcia tego obowiązku ochotniczo, z wyjątkiem przypadku wymienionego w art. 103 ust. (3).

(3) Osoby, które przebywają na obszarze Rzeczypospolitej, jeżeli udowodnią, że są obywatelami państwo obcego, nie podlegają powszechnemu obowiązkowi wojskowemu; mogą być one przyjęte do wojska lub marynarki wojennej na własną prośbę na podstawie decyzji Ministra Spraw Wojskowych, który określa również zakres ich obowiązku wojskowego. Przez fakt służby wojskowej osoby te nie nabywają obywatelstwa polskiego.

(4) Osoby, które przebywają na obszarze Rzeczypospolitej, jeżeli nie udowodnią, że są obywatelami państwa obcego, podlegają powszechnemu obowiązkowi wojskowemu. Przez fakt służby wojskowej nie nabywają one obywatelstwa polskiego; obywatelstwo polskie może jednak być im nadane, chociażby nie uczyniły zadość warunkom, przewidzianym w art. 8 pkt 2, 3, 4 ustawy z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. Nr 7, poz. 44), jeżeli odbyły zasadniczą służbę wojskową lub przeszkolenie wojskowe przez czas co najmniej 5 miesięcy.

Art. 9. Powszechny obowiązek wojskowy może być spełniony tylko osobiście.

Art. 10. (1) Od powszechnego obowiązku wojskowego wolne są:

a) osoby, uznane za zupełnie niezdolne do służby wojskowej — od chwili uprawomocnienia się takiego orzeczenia;

b) osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami o obywatelstwie polskim udowodnią

fakt posiadania lub uzyskania obcej przynależności państwowej — od chwili stwierdzenia tego faktu przez powiatową władzę administracji ogólnej lub o ile chodzi o osoby zamieszkałe stale za granicą przez urząd konsularny R. P.;

c) osoby wydalone z wojska lub z marynarki wojennej, albo wydalone z korpusu oficerskiego z mocy lub w następstwie wyroku sądowego — od chwili uprawomocnienia się wyroku;

d) osoby wykluczone z korpusu oficerskiego z mocy orzeczenia oficerskiego sądu honorowego — od chwili uprawomocnienia się orzeczenia.

(2) Osoby zwolnione od powszechnego obowiązku wojskowego podlegają ponownie temu obowiązkowi, jeżeli ustaną okoliczności, które były powodem ich zwolnienia.

Art. 11. (1) Od powszechnego obowiązku wojskowego mogą być zwolnione osoby, ubiegające się o uzyskanie obcego obywatelstwa.

(2) Osoby powołane do odbycia czynnej służby wojskowej mogą być zwolnione od powszechnego obowiązku wojskowego z tytułu ubiegania się o obce obywatelstwo dopiero po zwolnieniu z tej służby.

(3) O zwolnieniu osób, zamieszkałych w kraju lub czasowo przebywających za granicą, rozstrzyga — na podstawie prośby, wniesionej do powiatowej władzy administracji ogólnej, komendant rejonu uzupełnień w porozumieniu z powiatową władzą administracji ogólnej. W razie niedojścia do porozumienia władz powyższych, lub w razie wniesienia odwołania przez stronę, której zwolnienia odmówiono, rozstrzyga ostatecznie o zwolnieniu dowódca okręgu korpusu (terytorialny dowódca równorzędny) w porozumieniu z wojewódzką władzą administracji ogólnej. Prośby o zwolnienie osób, zamieszkałych stale za granicą, rozstrzyga urząd konsularny R. P. na podstawie prośby wniesionej do tego urzędu; odwołanie od odmownej decyzji rozstrzyga ostatecznie Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

(4) Odwołanie od odmownej decyzji powinno być wniesione do władzy, która wydała orzeczenie w I instancji w terminie zawitym 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia.

(5) Okres czasu, na jaki może być orzeczone zwolnienie od powszechnego obowiązku wojskowego z tytułu ubiegania się o obce obywatelstwo, ustali rozporządzenie wykonawcze.

(6) Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych może udzielić z urzędu zwolnienia od powszechnego obowiązku wojskowego tym osobom lub grupom osób, które uzyskały obce obywatelstwo bez trzymania zwolnienia w trybie przewidzianym w artykule niniejszym. Przepis tego ustępu stosuje się również do tych, którzy po nabyciu obcego obywatelstwa obywatelstwo to później utracili.

Art. 12. (1) Obowiązek odbycia służby wojskowej oraz obowiązek meldunkowy osób, na których ciąży powszechny obowiązek wojskowy, gaśnie z końcem tego roku kalendarzowego, w którym osoby te kończą 60 lat życia.

(2) W razie mobilizacji i w czasie wojny może Minister Spraw Wojskowych powołać do odbycia czynnej służby wojskowej oficerów, na których ciążył powszechny obowiązek wojskowy, także po ukończeniu przez nich 60 lat życia, za ich zgodą.

Art. 13. (1) Od obowiązku odbycia służby wojskowej wolni są obywatele polscy, którzy uzyskali stopień oficerski w armiach lub marynarkach państw obcych, albo też w formacjach polskich uznanych przez Państwo Polskie, jeżeli nie zostaną uznani za oficerów wojska polskiego lub polskiej marynarki wojennej.

(2) Osoby te mogą być w razie wojny przyjęte do służby wojskowej w charakterze ochotników-szeregowców, w każdym poszczególnym przypadku na podstawie decyzji Ministra Spraw Wojskowych.

(3) W razie położenia przez wymienione osoby zasług w obronie Państwa, może Minister Spraw Wojskowych przedstawić Prezydentowi Rzeczypospolitej wniosek o nadanie im stopnia oficerskiego, nie wyższego jednak od wykazanego.

Art. 14. (1) Od obowiązku odbycia służby wojskowej wykluczone są z mocy prawa osoby, skazane sądownie na karę więzienia powyżej 3 lat oraz osoby, co do których sąd zarządził umieszczenie ich w zakładzie dla niepoprawnych (wykluczenie od służby wojskowej).

(2) Wykluczenie trwa przez okres lat 10, licząc od dnia odcierpienia, przedawnienia lub darowania kary. W razie warunkowego zwolnienia okres powyższy liczy się od dnia zwolnienia, jeżeli nie nastąpiło jego odwołanie. W razie umieszczenia skazanego w zakładzie dla niepoprawnych okres wykluczenia nie kończy się przed zwolnieniem z zakładu.

(3) W razie sądowego skazania na karę pozbawienia wolności powyżej 3 miesięcy za przestępstwo, popełnione z niskich pobudek, za zbrodnię stanu, za przestępstwo przeciwko interesom zewnętrznym Państwa i stosunkom międzynarodowym lub za zbrodnię albo występek przeciwko bezpieczeństwu Państwa, tudzież w przypadkach, gdy sąd zarządził umieszczenie sprawcy w domu pracy przymusowej, — władza wojskowa może orzec wykluczenie od służby wojskowej na czas określony nie dłuższy jednak niż lat 10, licząc od dnia wskazanego w ust. (2). Jeżeli skazany został umieszczony w domu pracy przymusowej, okres wykluczenia nie kończy się przed dniem zwolnienia go z tego domu.

(4) Po upływie okresu wykluczenia, osoby te podlegają obowiązkowi odbycia służby wojskowej; zostają one zależnie od wieku i posiadanych zdolności do służby wojskowej zaliczone do rezerwy, pospolitego ruszenia lub pomocniczej służby wojskowej, albo też zwolnione od powszechnego obowiązku wojskowego.

(5) Minister Spraw Wojskowych określi w drodze rozporządzenia władze wojskowe, właściwe do wydawania orzeczeń w myśl ust. (3), tudzież warunki odbycia przez osoby wykluczone służby wojskowej w czasie wojny.

(6) Przepisy artykułu niniejszego odnoszą się również do tych obywateli polskich, podlegających powszechnemu obowiązkowi wojskowemu, którzy skazani zostali przez sądy zagraniczne za czyny, ulegające karze według przepisów ustawodawstwa polskiego.

CZĘŚĆ II.

Rejestracja poborowych.

Art. 15. (1) Urzędnicy stanu cywilnego i prowadzący metryki, a w przypadkach, gdy księgi stanu cywilnego (metrykalne) uległy zniszczeniu lub zaginięciu, urzędy i instytucje, otrzymujące duplikaty tych ksiąg, są obowiązane przesyłać corocznie najpóźniej do dnia 1 lipca zarządom gmin wyciąg z metryki urodzonych i zmarłych, odnoszące się do osób płci męskiej, które w danym roku kalendarzowym ukończyły, ukończą lub ukończyłyby, gdyby żyły, 17 lat życia.

(2) Urzędy i organy, wymienione w ust. (1), obowiązane są udzielać ponadto wszelkich wyjaśnień, wyciągów i odpisów, potrzebnych przy czynnościach urzędowych, wynikających z ustawy niniejszej lub wydanych na jej podstawie przepisów.

(3) W razie niewykonania obowiązków, wynikających z artykułu niniejszego, powiatowa władza administracji ogólnej może zarządzić wykonanie zaniedbanych czynności na koszt winnego.

Art. 16. Osoby, podlegające powszechnemu obowiązkowi wojskowemu, obowiązane są w ciągu miesiąca września tego roku kalendarzowego, w którym ukończyły lub ukończą 17 lat życia, zgłosić się osobiście przed właściwą władzą w dniu przez nią wyznaczonym wraz z posiadanymi dokumentami, stwierdzającymi tożsamość osoby, celem wciągnięcia ich do rejestru poborowych (pierwsza rejestracja poborowych).

Art. 17. (1) Zgłoszenie do rejestru poborowych powinno być dokonane:

a) przez osoby, posiadające w kraju miejsce zamieszkania — w zarządzie gminy miejsca zamieszkania; zgłoszenie tych osób może nastąpić także pisemnie w sposób, jaki ustali rozporządzenie wykonawcze;

b) przez osoby, nie posiadające w kraju miejsca zamieszkania — w zarządzie gminy właściwym dla ich miejsca pobytu; w razie zmiany miejsca pobytu osoby te obowiązane są ponadto zgłosić się niezwłocznie w zarządzie gminy nowego miejsca pobytu lub zamieszkania;

c) przez osoby, które zamieszkują stale poza granicami Państwa — we właściwym urzędzie konsularnym R. P.; zgłoszenie ma nastąpić osobiście lub pisemnie w sposób, który ustali rozporządzenie wykonawcze. Osoby czasowo przebywające poza granicami Państwa w czasie, określonym w art. 16 spełniają ten obowiązek pisemnie w zarządzie gminy właściwym dla miejsca ich zamieszkania w kraju.

(2) Na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego może wojewoda upoważnić naczelników urzędów okręgowych do wykonywania wszelkich czynności, związanych z rejestracją poborowych.

(3) Zgłaszający się do rejestru poborowych otrzymują zaświadczenie, stwierdzające dopełnienie obowiązku rejestracji; zaświadczenie to powinno być przedstawione przez interesowanego na każde żądanie władzy.

Art. 18. (1) Na podstawie wyciągu metrykalnego (art. 15) oraz zgłoszeń do rejestracji (art. 16), jako też na podstawie wszelkich innych posiadanych przez władzę danych, zarządy gmin (naczelnicy urzędów okręgowych) zakładają rejestry poborowych danego rocznika, wciągając do nich nazwiska osób, podlegających obowiązkowi rejestracji.

(2) Sposób prowadzenia rejestru poborowych przez zarządy gmin (naczelników urzędów okręgowych) określają zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych, a przez urzędy konsularne R. P. — zarządzenia Ministra Spraw Zagranicznych w porozumieniu z Ministrami Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych.

Art. 19. (1) Osoby, podlegające powszechnemu obowiązkowi wojskowemu, które w ciągu danego roku kalendarzowego ukończyły lub ukończą 20 lat życia, obowiązane są zgłosić się w ciągu miesiąca października i listopada ponownie we właściwym (art. 17) zarządzie gminy (u naczelnika urzędu okręgowego) w dniu przez ten zarząd wyznaczonym wraz z posiadanymi dokumentami, stwierdzającymi tożsamość osoby i podać swe miejsce zamieszkania, a w razie jego braku miejsce pobytu (ponowna rejestracja poborowych). Osoby, mające w kraju miejsce zamieszkania, mogą zgłoszenie uskutecznić pisemnie w sposób określony rozporządzeniem wykonawczym.

(2) Osoby, zamieszkałe stale za granicą, wolne są od obowiązku ponownej rejestracji. Osoby, które w czasie określonym w ust. (1) czasowo tylko przebywają poza granicami Państwa, obowiązane są zgłosić się do ponownej rejestracji w zarządzie gminy (u naczelnika urzędu okręgowego) właściwym dla miejsca ich zamieszkania w kraju. Zgłoszenie może być uskutecznione również pisemnie w sposób określony rozporządzeniem wykonawczym.

(3) Osoby, które uczyniły zadość obowiązkowi ponownej rejestracji, otrzymują zaświadczenia; zaświadczenie powinno być przedstawione przez interesowanego na każde żądanie władzy.

Art. 20. (1) Osoby, które z jakiegokolwiek powodu nie uczyniły zadość obowiązkowi zgłoszenia się do rejestracji w terminie określonym w art. 16 lub 19, obowiązane są spełnić ten obowiązek niezwłocznie po ustaniu przeszkody.

(2) Dla osób wymienionych w ust. (1) obowiązek ten trwa do końca tego roku kalendarzowego, w którym kończą 60 lat życia.

Art. 21. (1) Rejestr poborowych, sprawdzony na podstawie ponownej rejestracji poborowych, ma być najpóźniej z dniem 1 stycznia następnego roku kalendarzowego po ponownej rejestracji wyłożony w zarządzie gminy (u naczelnika urzędu okręgowego) przez przeciąg 2 tygodni do przejrzenia.

(2) O wyłożeniu rejestru poborowych do przejrzenia zawiadamia się mieszkańców gminy w sposób przyjęty w danej miejscowości.

(3) Każdy obywatel ma prawo żądania wciągnięcia do rejestru poborowych osoby pominiętej w rejestrze lub też sprostowania mylnego wpisu.

Art. 22. (1) Po upływie terminu określonego w art. 21 ust. (1):

a) zarząd miejski m. st. Warszawy oraz zarządy miast wydzielonych z powiatowych związków samorządowych sporządzają na podstawie rejestru poborowych listę poborowych i przesyłają ją powiatowej władzy administracji ogólnej, jeżeli same nie posiadają uprawnień powiatowej władzy administracji ogólnej;

b) zarządy miast niewydzielonych oraz zarządy gmin wiejskich (naczelnicy urzędów okręgowych) sporządzają rejestry poborowych w 2 egzemplarzach, przy czym jeden egzemplarz rejestru poborowych pozostaje w zarządzie gminy (u naczelnika urzędu okręgowego), drugi zaś egzemplarz przesyłają powiatowej władzy administracji ogólnej, która na jego podstawie sporządza listę poborowych.

(2) Powiatowa władza administracji ogólnej może przekazać zarządom gmin (naczelnikom urzędów okręgowych) wymienionym w ust. (1) lit. b) sporządzenie listy poborowych zamiast przesłania drugiego egzemplarza rejestru poborowych.

(3) Sposób układania i prowadzenia listy poborowych określają zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

Art. 23. (1) Lista poborowych powinna być zestawiona najpóźniej do końca marca.

(2) Potrzebne zmiany w liście poborowych przeprowadzają powiatowe władze administracji ogólnej wyjąwszy przypadki przewidziane w ustawie niniejszej.

Art. 24. (1) Koszty związane z założeniem i prowadzeniem rejestrów poborowych ponoszą gminy.

(2) Koszty sporządzenia list poborowych oraz potrzebnych do nich skorowidzów pokrywa się:

a) z budżetu gminy w tych przypadkach, gdy w myśl art. 22 ust. (1) i (2) zarząd gminy powołany jest do wykonania tych czynności;

b) z budżetu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, gdy czynności te wykonywają powiatowe władze administracji ogólnej. Z tego budżetu pokrywa się również wszelkie niezbędne wydatki, związane z przygotowaniem poboru (sporządzenie wykazów), a w szczególności także koszty kancelaryjne urzędów i organów wymienionych w art. 15, wynikające z wykonania żądań wystosowanych do nich na zasadzie ust. (2) tego przepisu.

(3) Koszty, związane z prowadzeniem rejestracji za granicą, pokrywa się według zasad określonych przez Ministra Spraw Zagranicznych z budżetu tego ministerstwa.

CZĘŚĆ III.

Pobór.

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

Art. 25. Prezydent Rzeczypospolitej zarządza corocznie pobór w granicach ustalonego kontyngentu.

Atr. 26. Pobór przeprowadza Minister Spraw Wewnętrznych, — a co do osób stale zamieszkałych za granicą — Minister Spraw Zagranicznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 27. (1) Pobór w kraju odbywa się corocznie między 1 maja a 30 czerwca (pobór główny).

(2) Minister Spraw Wojskowych może oznaczyć również inny termin poboru głównego, a to zarówno co do ogółu poborowych, jak i poszczególnych ich kategoryj.

(3) O terminie poboru głównego władze administracji ogólnej zawiadamiają ludność za pomocą obwieszczeń, które należy podać do publicznej wiadomości co najmniej na 2 tygodnie przed rozpoczęciem poboru.

(4) Minister Spraw Wewnętrznych może zarządzić również inny, niż określony w ust. (3) sposób wezwania do poboru ogółu poborowych lub poszczególnych ich kategoryj; może również zarządzić co do poszczególnych kategoryj poborowych krótszy niż określony w ust. (3) termin wezwania do poboru.

Art. 28. (1) Dla osób, które z jakichkolwiek powodów nie stawiły się do poboru głównego, powiatowa władza administracji ogólnej zarządza pobór w innym terminie (pobór dodatkowy).

(2) Do poboru dodatkowego i komisji poborowych, urzędujących w czasie poboru dodatkowego, stosuje się przepisy o poborze głównym i komisjach poborowych urzędujących w czasie poboru głównego, jeżeli Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i innymi interesowanymi ministrami w drodze rozporządzenia nie zarządzi inaczej.

Art. 29. (1) O potrzebie przeprowadzenia poboru za granicą co do osób stale tam zamieszkałych decyduje Minister Spraw Wojskowych, który oznacza również termin poboru oraz kraje, w których należy go przeprowadzić.

(2) Sposób przeprowadzania poboru za granicą określa zarządzenie Ministra Spraw Zagranicznych wydane w porozumieniu z Ministrami Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych.

Rozdział 2.

Komisje poborowe i rozpoznawcze.

Art. 30. Władzami właściwymi do przeprowadzenia przeglądu poborowych i orzekania o ich zdolności do służby wojskowej są:

a) w kraju — jako władze pierwszej instancji komisje poborowe, a jako władze drugiej instancji komisje rozpoznawcze;

b) za granicą — w krajach, które ustali Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrami Spraw Zagranicznych i Spraw Wewnętrznych, — jako władze pierwszej instancji konsularne komisje poborowe, a jako władze drugiej instancji konsularne komisje rozpoznawcze.

Art. 31. (1) W skład komisji poborowej wchodzą:

a) jako przewodniczący:
kierownik powiatowej władzy administracji ogólnej lub wyznaczony przez wojewódzką władzę administracji ogólnej urzędnik referendarski administracji spraw wewnętrznych, a w miastach, w których funkcje powiatowej władzy administracji ogólnej sprawują prezydenci tych miast — prezydent miasta lub jego zastępca. W miejscowościach, w których czynności poborowe przekazane zostały władzom rządowym w myśl art. 6 ust. 3, przewodniczącym komisji poborowej jest kierownik tej władzy lub jego zastępca;

b) jako członkowie:

1) komendant rejonu uzupełnień lub oficer wyznaczony przez dowódcę okręgu korpusu (terytorialnego dowódcę równorzędnego); komendant rejonu uzupełnień lub wyznaczony oficer jest w komisji przedstawicielem wojska i marynarki wojennej,

2) lekarz wojskowy wyznaczony przez dowódcę okręgu korpusu (terytorialnego dowódcę równorzędnego),

3) lekarz powiatowy; jeżeli lekarz powiatowy nie może wziąć udziału w komisji poborowej, powiatowa władza administracji ogólnej powołuje w jego miejsce lekarza samorządowego lub lekarza, pozostającego w państwowej służbie cywilnej w innym dziale administracji państwowej, a w razie ich braku lekarza cywilnego wolnopraktykującego,

4) przedstawiciel rady powiatowej, a w miastach tworzących odrębne powiaty miejskie delegat rady miejskiej.

(2) W razie dokonywania poboru kobiet, w miejsce lekarzy, wymienionych w ust. (1) lit. b) pkt 2) i 3), wchodzą dwie lekarki, wyznaczone przez władze, które określi rozporządzenie wykonawcze.

(3) Przy przeglądzie poborowych z poszczególnych gmin ma być obecny przełożony gminy lub jego zastępca, oraz sołtys z danej gromady; w razie przeglądu kobiet ma być ponadto obecną przy poborze przedstawicielka organizacji kobiecej, wyznaczona przez powiatową władzę administracji ogólnej.

(4) Niestawienie się do komisji poborowej przedstawiciela rady powiatowej lub delegata rady miejskiej nie wpływa na ważność czynności komisji.

Art. 32. (1) Przepisy co do zakresu działania i trybu urzędowania komisji poborowej, tudzież praw i obowiązków jej członków oraz osób, uczestniczących w jej czynnościach, określi rozporządzenie wykonawcze.

(2) Przegląd kobiet, stających przed komisją poborową, odbywa się tylko w obecności kobiet lekarek, wchodzących w skład tej komisji, bez udziału pozostałych członków komisji.

Art. 33. (1) Lokalu, mebli, opału i oświetlenia, potrzebnych do urzędowania komisji poborowej, dostarcza gmina, w której odbywa się pobór. Lokal i jego umeblowanie mają odpowiadać wymogom, ustalonym przez powiatowe władze administracji ogólnej w porozumieniu z komendantem rejonu uzupełnień i mają być utrzymane w porządku przez gminę.

(2) Wydatki połączone z wykonaniem obowiązków określonych w ust. (1), pokrywają:

a) w gminach miejskich, wydzielonych z powiatowego związku samorządowego — te gminy;

b) w miastach nie wydzielonych i w gminach wiejskich — powiatowe związki samorządowe z prawem rozłożenia wydatkowanej kwoty na gminy uczestniczące w poborze.

(3) Gminy miejskie i wiejskie oraz powiatowe związki samorządowe pokrywają wspomniane wydatki z ogólnych źródeł dochodowych.

(4) Gminom miejskim oraz powiatowym związkom samorządowym służy w razie przeprowadzenia na ich obszarze poboru dla gmin innego powiatowego związku samorządowe-

go — prawo żądania zwrotu spowodowanych tym wydatków od właściwego powiatowego związku samorządowego, temu zaś prawo rozłożenia wydatkowanej kwoty na gminy uczestniczące w poborze.

(5) Podstawę do obliczenia kwot, podlegających zwrotowi lub rozłożeniu, stanowi ilość osób, przedstawionych komisji poborowej w okresie obrachunkowym.

(6) Wynikające z tytułu powyższych rozliczeń kwestie sporne rozstrzyga ostatecznie właściwa władza nadzorcza.

Art. 34. (1) Powiatowa władza administracji ogólnej zaopatruje komisję poborową w środki sanitarne i przyrządy lekarskie, niezbędne dla przeglądu lekarskiego, oraz w przybory pisarskie i druki, niezbędne do urzędowania. Normy zaopatrzenia w środki sanitarne i przyrządy lekarskie ustala Minister Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrami Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych.

(2) Koszty zaopatrzenia w środki sanitarne i przyrządy lekarskie pokrywa się z budżetu Ministerstwa Opieki Społecznej.

(3) Koszty zaopatrzenia w przybory pisarskie i w druki pokrywa się z budżetu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Art. 35. (1) Koszty podróży i diety członków komisji i osób uczestniczących w poborze pokrywa ta władza, która tych członków, bądź te osoby delegowała.

(2) Lekarz cywilny wolnopraktykujący, zastępujący lekarza powiatowego, ma prawo do dziennego wynagrodzenia oraz zwrotu kosztów podróży w wysokości ustalonej przez Ministra Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych i Skarbu. Należności te pokrywa się z budżetu Ministerstwa Opieki Społecznej.

Art. 36. (1) Zadaniem komisji rozpoznawczej jest ponowne zbadanie:

a) zdolności do służby wojskowej poborowych, jeżeli przy ustalaniu tej zdolności przez komisję poborową nastąpiła różnica zdań pomiędzy członkami komisji;

b) zdolności do służby wojskowej poborowych, jeżeli zajdą okoliczności, wskazane w ustawie niniejszej, uzasadniające konieczność ponownego przeglądu;

c) zdolności do pracy mężczyzn członków rodziny ubiegających się o odroczenie terminu odbycia zasadniczej służby wojskowej w przypadku wniesienia odwołania od orzeczenia powiatowej władzy administracji ogólnej odmawiającego odroczenia zasadniczej służby wojskowej.

(2) Orzeczenia komisji rozpoznawczej są ostateczne.

Art. 37. (1) W skład komisji rozpoznawczej wchodzą:

a) jako przewodniczący:

urzędnik referendarski administracji spraw wewnętrznych, wyznaczony przez wojewódzką władzę administracji ogólnej,

b) jako członkowie:

1) oficer sztabowy, wyznaczony przez dowódcę okręgu korpusu (terytorialnego dowódcę równorzędnego); oficer ten jest w komisji przedstawicielem wojska i marynarki wojennej;

2) lekarz wojskowy wyznaczony przez dowódcę okręgu korpusu (terytorialnego dowódcę równorzędnego);

3) lekarz wyznaczony przez wojewódzką władzę administracji ogólnej;

4) przedstawiciel rady wojewódzkiej lub sejmiku wojewódzkiego.

(2) W razie badania zdolności do służby kobiety, w skład komisji rozpoznawczej wchodzą zamiast lekarzy, wymienionych w ust. (1) lit. b) pkt 2) i 3), dwie lekarki wyznaczone przez władze, które określi rozporządzenie wykonawcze.

(3) Niestawienie się przedstawiciela rady wojewódzkiej lub sejmiku wojewódzkiego na komisji rozpoznawczej nie wpływa na ważność czynności komisji.

(4) Prawa i obowiązki przewodniczącego i członków komisji rozpoznawczej oraz miejsce i tryb urzędowania komisji rozpoznawczej określi rozporządzenie wykonawcze.

Art. 38. Koszty, związane z urzędowaniem komisji rozpoznawczej, pokrywają władze według trybu i na zasadach, wskazanych w art. 33 — 35 dla komisji poborowej.

Art. 39. (1) Rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych, wydane w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych i Spraw Zagranicznych określi:

a) skład osobowy konsularnej komisji poborowej i konsularnej komisji rozpoznawczej,

b) prawa i obowiązki przewodniczącego i członków komisyj,

c) miejsce i sposób urzędowania komisyj.

(2) Orzeczenia konsularnych komisyj rozpoznawczych są ostateczne.

(3) Koszty związane z urzędowaniem konsularnych komisyj poborowych i konsularnych komisyj rozpoznawczych pokrywa się według zasad określonych przez Ministra Spraw Zagranicznych z budżetu tego ministerstwa.

Rozdział 3.

Obowiązek stawienia się do poboru.

Art. 40. (1) Wiek poborowy rozpoczyna się z dniem 1 stycznia tego roku, w którym podlegający powszechnemu obowiązkowi wojskowemu kończy 21 lat życia i trwa do końca tego roku kalendarzowego, w którym kończy on 23 lata życia.

(2) Dla osób, które uzyskały dowód ukończenia szkoły (studiów) stopnia licealnego, przed osiągnięciem wieku poborowego określonego w ust. (1) — wiek poborowy rozpoczyna się z dniem ukończenia szkoły; dla absolwentów dwuletnich liceów zawodowych, którzy przedłożą dowód przyjęcia do 3 klasy specjalnej liceum zawodowego, wiek poborowy rozpoczyna się z dniem ukończenia tej 3 klasy. Dla osób wymienionych w ustępie niniejszym wiek poborowy trwa do końca tego roku kalendarzowego, w którym osoby te kończą 23 lata życia.

(3) Wiek poborowy w razie mobilizacji i w czasie wojny rozpoczyna się z dniem 1 stycznia tego roku kalendarzowego, w którym podlegający powszechnemu obowiązkowi wojskowemu kończy 18 lat życia.

(4) Urodzeni w tym samym roku kalendarzowym stanowią jeden rocznik, oznaczony według roku ich urodzenia.

Art. 41. (1) Każdy podlegający powszechnemu obowiązkowi wojskowemu obowiązany jest stawiać się corocznie w okresie wieku poborowego przed właściwą komisją poborową do czasu wydania orzeczenia, ustalającego ostatecznie jego stosunek do służby wojskowej.

(2) Osoby, wymienione w art. 40 ust. (2) obowiązane są stawić się do poboru przed właściwą komisją poborową w tym roku kalendarzowym, w którym ukończyły szkoły (studia) stopnia licealnego. Jeżeli na komisji poborowej nie otrzymały orzeczenia ustalającego ostatecznie ich stosunek do służby wojskowej, obowiązane są one stawić się do ponownego poboru w tym roku kalendarzowym, w którym kończą 21 lat życia; w tym przypadku podlegają one obowiązkowi stawienia się do poboru na zasadach określonych w ust. (1).

(3) W razie mobilizacji i w czasie wojny obowiązek stawienia się do poboru istnieje na każde wezwanie powiatowej władzy administracji ogólnej, chociażby w danym roku osoby obowiązane do stawienia się do poboru uczyniły już zadość temu obowiązkowi.

Art. 42. (1) Osoby, które z jakichkolwiek powodów, nie stawiły się do poboru w wieku poborowym lub też których stosunek do służby wojskowej w tym czasie nie został ostatecznie określony, obowiązane są stawić się do poboru po ustaniu przeszkody w najbliższym terminie urzędowania komisji poborowej.

(2) Dla osób wymienionych w ust. (1) obowiązek stawienia się do poboru trwa do końca tego roku kalendarzowego, w którym kończą 60 lat życia.

(3) W tym okresie czasu osoby te będą poddane tylko jednorazowemu przeglądowi, po czym jeżeli przekroczyły 38 lat życia zostaną — zależnie od wieku i zdolności do służby — zaliczone do rezerwy, pospolitego ruszenia lub pomocniczej służby wojskowej, albo też zwolnione od powszechnego obowiązku wojskowego.

Art. 43. (1) Do poboru należy stawić się osobiście, wraz z posiadanymi dokumentami, stwierdzającymi tożsamość osoby, jej wykształcenie i zawód.

(2) Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrzych określi w drodze rozporządzenia, które osoby i pod jakimi warunkami mogą być zwolnione od obowiązku osobistego stawienia się do poboru.

Art. 44. (1) Obowiązek stawienia się do poboru należy spełnić przed komisją poborową właściwą dla tej gminy, w której rejestrach poborowych wpisany jest poborowy.

(2) Powiatowa władza administracji ogólnej może zarządzić na prośbę poborowego lub z urzędu stawienia się przed komisją poborową właściwą dla miejsca pobytu poborowego w chwili poboru (delegowana komisja poborowa).

Art. 45. (1) Powiatowe władze administracji ogólnej wykonywają nadzór nad należytym i terminowym wypełnieniem przez poborowych obowiązku stawienia się do poboru.

(2) W razie uchylenia się poborowego bez usprawiedliwionych powodów od obowiązku stawienia się do poboru, powiatowa władza administracji ogólnej zarządza przymusowe doprowadzenie uchylającego się do najbliższej komisji poborowej przez podległe sobie zarządy gmin lub organa policji państwowej.

(3) W razie uzasadnionej obawy ponownego uchylenia się od poboru może być zarządzone tymczasowe przytrzymanie uchylającego się do czasu najbliższego dodatkowego poboru.

Art. 46. (1) Koszty stawienia się do poboru ponosi poborowy. W razie stwierdzonej niezamożności poborowy będzie przedstawiony do poboru przez gminę miejsca zamieszkania na koszt tej gminy.

(2) Koszty tymczasowego przytrzymania poborowego podejrzanego o zamiar uchylenia się od obowiązku stawienia się do poboru, oraz wszelkie koszty związane z przymusowym doprowadzeniem poborowego ponosi poborowy. W razie nieściągalności tych kosztów pokrywa je gmina miejsca zamieszkania a w razie niemożności ustalenia miejsca zamieszkania — Skarb Państwa z budżetu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Rozdział 4.

Przegląd poborowych.

Art. 47. (1) Przeglądu poborowych dokonywa komisja poborowa na podstawie listy poborowych dostarczonej komisji poborowej przez powiatową władzę administracji ogólnej.

(2) Potrzebne zmiany w listach poborowych przeprowadza w okresie poboru przewod-

niczący komisji poborowej w porozumieniu z przedstawicielem wojska i marynarki wojennej wchodzącym w skład tej komisji.

(3) Obecni przy poborze przedstawiciele gmin i gromad są odpowiedzialni za tożsamość osób, które stawiły się do poboru.

Art. 48. Przepisy wydane przez Ministra Spraw Wojskowych określają:

a) warunki zdolności do służby wojskowej,

b) sposób badania stanu zdrowia poborowego (przegląd) oraz tryb postępowania lekarzy komisyj poborowych i rozpoznawczych

Art. 49. (1) Po zbadaniu stanu zdrowia poborowego komisja poborowa ustala stosunek poborowego od służby wojskowej, wydając jedno z orzeczeń wymienionych w ust. (2).

(2) Orzeczenie komisji poborowej może opiewać, że poborowy jest:

a) zdolny do zasadniczej służby wojskowej (kategoria A) lub

b) czasowo niezdolny do służby wojskowej (kategoria B) lub

c) zdolny do służby w pospolitym ruszeniu (kategoria C) lub

d) zdolny do pomocniczej służby wojskowej (kategoria D) lub

e) zupełnie niezdolny do służby wojskowej (kategoria E).

(3) Orzeczenie o czasowej niezdolności do służby wojskowej (kategoria B) może być wydane tylko co do poborowych, którzy w danym roku kalendarzowym kończą 21 lub 22 rok życia, oraz co do poborowych wymienionych w art. 41 ust. (2) zdanie pierwsze.

(4) Od orzeczenia komisji poborowej nie ma odwołania.

Art. 50. (1) Bez poddawania przeglądowi zostają zaliczeni do pomocniczej służby wojskowej na podstawie przedstawionych komisji poborowej dokumentów, które ustali rozporządzenie wykonawcze:

a) duchowni wyznania katolickiego, którzy otrzymali święcenia;

b) zakonnicy wyznania katolickiego, którzy złożyli śluby zakonne;

c) uczniowie seminariów katolickich i nowicjusze zakonów i zgromadzeń katolickich;

d) duchowni i zakonnicy innych przez Państwo uznanych wyznań chrześcijańskich, którzy otrzymali wyższe święcenia lub złożyli uroczyste śluby zakonne;

e) nowicjusze klasztorów prawosławnych;

f) zatwierdzeni przez władzę państwową rabini i podrabini;

g) duchowni innych uznanych przez Państwo wyznań niechrześcijańskich.

(2) O zaliczeniu do pomocniczej służby wojskowej osób wymienionych w ust. (1) orzeka przy poborze komisja poborowa, a po poborze — powiatowa władza administracji ogólnej, lub co do osób zamieszkałych stale za granicą urząd konsularny R. P.

(3) Osoby, wymienione w ust. (1), które wystąpiły lub zostały wykluczone ze stanu duchownego, seminarium, nowicjatu, zakonu, klasztoru, lub zgromadzenia, podlegają obowiązkowi służby wojskowej na ogólnych zasadach.

(4) W czasie wojny nie mogą być osoby wymienione w ust. (1) zaliczone do pomocniczej służby wojskowej, jeżeli warunki uzasadniające to prawo powstały po rozpoczęciu wojny.

Art. 51. (1) Jeżeli komisja poborowa nie może przy poborze zbadać stanu zdrowia poborowego w sposób wystarczający do wydania orzeczenia o jego zdolności do służby wojskowej, zarządza odesłanie poborowego do wojskowego zakładu leczniczego, celem zbadania jego stanu zdrowia (na ekspertyzę). Odstawienie poborowego do wojskowego zakładu leczniczego zarządza powiatowa władza administracji ogólnej.

(2) Poborowy po zbadaniu stanu zdrowia zostaje ponownie przedstawiony wraz z opinią wojskowego zakładu leczniczego komisji poborowej, jeżeli ta komisja jeszcze urzęduje. W przeciwnym przypadku komendant wojskowego zakładu leczniczego przesyła swą opinię powiatowej władzy administracji ogólnej, a poborowego kieruje pod adresem przez tę władzę wskazanym. Powiatowa władza administracji ogólnej przesyła otrzymaną opinię komisji poborowej w najbliższym terminie jej urzędowania i zarządza przedstawienie jej poborowego. jeżeli obecność jego jest potrzebna do wydania orzeczenia.

(3) Na podstawie opinii wojskowego zakładu leczniczego komisja poborowa wydaje orzeczenie, ustalające stosunek poborowego do służby wojskowej.

(4) Koszty odstawienia poborowego do wojskowego zakładu leczniczego, koszty pobytu poborowego w tym zakładzie, tudzież koszty powrotu poborowego z zakładu wraz z ewentualną opieką sanitarną pokrywa się z budżetu Ministerstwa Opieki Społecznej.

Art. 52. (1) W razie stwierdzenia przy poborze u poborowego wady lub ułomności, czyniącej go niezdolnym do służby wojskowej, ale dającej się wyleczyć najwyżej w ciągu 4 miesięcy, komisja poborowa może zarządzić odesłanie poborowego do cywilnego lub wojskowego zakładu leczniczego celem poddania leczeniu. Odstawienie poborowego do zakładu leczniczego zarządza powiatowa władza administracji ogólnej.

(2) Przepisy art. 51 ust. (2), (3), (4) stosuje się odpowiednio.

Art. 53. (1) Jeżeli uzyskanie przez poborowego pełnej zdolności do służby wojskowej (kat. A) wymaga dokonania zabiegu chirurgicznego, komisja poborowa może zarządzić

odesłanie poborowego do cywilnego lub wojskowego zakładu leczniczego celem dokonania potrzebnego zabiegu. Odstawienie poborowego do zakładu leczniczego zarządza powiatowa władza administracji ogólnej.

(2) W razie niewyrażenia przez poborowego (jego opiekę) zgody na dokonanie zabiegu chirurgicznego — przysługuje mu prawo zażądania opinii komisji co do konieczności dokonania takiego zabiegu. Skład komisji, zakres działania oraz tryb postępowania w tych sprawach określi rozporządzenie wykonawcze.

(3) Koszty odstawienia poborowego do zakładu leczniczego, koszty pobytu poborowego w tym zakładzie, tudzież koszty powrotu poborowego z zakładu wraz z ewentualną opieką sanitarną, pokrywa się z budżetu Ministerstwa Opieki Społecznej.

(4) W przypadku śmierci, kalectwa lub choroby spowodowanych zabiegiem chirurgicznym, dokonanym bez zgody poborowego (jego opieki), służy poszkodowanemu i pozostałym prawo do odszkodowania w trybie i na zasadach określonych w przepisach o zaopatrzeniu inwalidzkim.

Art. 54. Przepisów art. 52 i 53 nie stosuje się do poborowych, stających do przeglądu w roku ukończenia szkoły (studiów) stopnia licealnego (art. 41 ust. (2) zdanie pierwsze).

Art. 55. (1) W razie stwierdzenia, że orzeczenie komisji poborowej zostało wydane przez komisję niewłaściwą lub wadliwie (z istotnym naruszeniem form postępowania), wojewódzka władza administracji ogólnej po uprzednim porozumieniu się z dowódcą okręgu korpusu (terytorialnym dowódcą równorzędnym) może uchylić w drodze nadzoru to orzeczenie. W razie niedojścia do porozumienia wyżej wymienionych władz rozstrzyga ostatecznie Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

(2) W razie uchylenia orzeczenia poborowy obowiązany jest stawić się na wezwanie powiatowej władzy administracji ogólnej do ponownego przeglądu na komisją poborową; komisja ta wyda orzeczenie ustalające stosunek poborowego do służby wojskowej.

(3) Koszty stawienia się poborowego do ponownego przeglądu pokrywa gmina miejsca zamieszkania, a w razie niemożności ustalenia miejsca zamieszkania — Skarb Państwa z budżetu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Art. 56. (1) W razie stwierdzenia w drodze administracyjnej lub sądowej okoliczności wzbudzających wątpliwość co do bezstronności lub słuszności orzeczenia wydanego przez komisję poborową, może Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych, lub upoważnieni przez tych Ministrów wojewoda (Komisarz Rządu na m. st. Warszawę) w porozumieniu z dowódcą okręgu korpusu (terytorialnym dowódcą równorzędnym) unieważnić to orzeczenie.

(2) W razie unieważnienia orzeczenia, poborowy obowiązany jest stawić się na wezwanie powiatowej władzy administracji ogólnej do ponownego przeglądu przed komisją rozpoznawczą; komisja ta wyda orzeczenie ustalające stosunek poborowego do służby wojskowej.

(3) Koszty stawienia się poborowego przed komisją rozpoznawczą ponosi gmina miejsca zamieszkania, a w razie niemożności ustalenia miejsca zamieszkania — Skarb Państwa z budżetu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Jeżeli jednak potrzeba ponownego przeglądu została spowodowana winą poborowego, koszty stawienia się przed komisją rozpoznawczą ponosi poborowy; w przypadku nieściągalności tych kosztów ponosi je gmina miejsca zamieszkania, a w razie niemożności ustalenia miejsca zamieszkania — Skarb Państwa z budżetu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Art. 57. (1) W razie stwierdzenia w drodze administracyjnej lub sądowej, iż wydane przez komisję poborową orzeczenie spowodowane zostało udawaniem przez poborowego choroby albo kalectwa, albo też w razie stwierdzenia, że orzeczenie zostało wydane wskutek umyślnego wywołania choroby lub uszkodzenia cielesnego, może wojewódzka władza administracji ogólnej po uprzednim porozumieniu się z dowódcą okręgu korpusu (terytorialnym dowódcą równorzędnym) unieważnić to orzeczenie.

(2) W razie unieważnienia orzeczenia poborowy obowiązany jest stawić się na wezwanie powiatowej władzy administracji ogólnej do ponownego przeglądu przed komisją rozpoznawczą; komisja ta wyda orzeczenie ustalające stosunek poborowego do służby wojskowej.

(3) Koszty ekspertyzy lekarskiej lub leczenia tych osób ponoszą one same, a w razie niemożności ich poniesienia stosuje się przepisy o kosztach leczenia w szpitalach powszechnych.

(4) Co do kosztów stawienia się poborowego przed komisję rozpoznawczą, należy stosować odpowiednio art. 56 ust. (3) zdanie drugie.

CZĘŚĆ IV.

Służba wojskowa.

Rozdział 1.

Zasadnicza służba wojskowa.

A. Przepisy wstępne.

Art. 58. (1) Obowiązek odbycia zasadniczej służby wojskowej ciąży na:

a) poborowych, którzy w okresie wieku poborowego otrzymali kategorię A;

b) osobach, które w okresie wieku poborowego z jakichkolwiek powodów nie stawiły się do poboru, jeżeli przy przeglądzie otrzymały kategorię A i nie ukończyły jeszcze 38 lat życia;

c) osobach, które w celu uchylenia się od obowiązku służby wojskowej wywołały u siebie rozmyślnie chorobę lub uszkodzenie cielesne, je-

żeli zostały uznane za zdolne do jakiejkolwiek służby wojskowej (kategoria A, C lub D) i nie ukończyły jeszcze 38 lat życia.

(2) Osoby, które zasadniczej służby wojskowej nie odbyły w wieku do ukończonych lat 38, zostają — zależnie od wieku i zdolności do służby — zaliczone do rezerwy, pospolitego ruszenia lub pomocniczej służby wojskowej, albo też całkowicie zwolnione od powszechnego obowiązku wojskowego.

Art. 59. (1) Do odbycia zasadniczej służby wojskowej mogą być powołani również ochotnicy na podstawie ochotniczego zgłoszenia się do służby wojskowej.

(2) Jako ochotnik może być przyjęty do wojska lub marynarki wojennej obywatel polski, który:

a) ukończył lat 17, a nie osiągnął jeszcze wieku poborowego,

b) jest zdolny do pełnienia zasadniczej służby wojskowej,

c) jest nienagannego prowadzenia się,

d) przedstawił pozwolenie ojca lub opiekuna na wstąpienie do wojska lub marynarki wojennej, jeżeli nie zachodzi przypadek upełnoletnienia w drodze sądowej.

Art. 60. (1) Zgłoszenia ochotników przyjmują komendy rejonów uzupełnień stosownie do przepisów wydanych w tej mierze przez Ministra Spraw Wojskowych. Przepisy te określają również stosunek tej służby do powszechnego obowiązku wojskowego z uwagi na odbyty okres służby ochotniczej.

(2) Do ochotników stosuje się przepisy odnoszące się do poborowych — jeżeli ustawa niniejsza lub przepis szczególny nie stanowi inaczej.

Art. 61. W razie mobilizacji i w czasie wojny warunki zaciągu ochotniczego określa Minister Spraw Wojskowych.

B. Odroczenie zasadniczej służby wojskowej.

Art. 62. (1) Prawo do odroczenia zasadniczej służby wojskowej służy:

a) jedynym żywicielom rodzin;

b) właścicielom odziedziczonych gospodarstw rolnych;

c) osobom odbywającym studia oraz osobom kształcącym się zawodowo.

(2) Odroczenia udzielone z przyczyn, wymienionych w ust. (1), tracą moc w czasie wojny lub z chwilą ogłoszenia mobilizacji, a osoby, korzystające z tych odroczeń, podlegają wcieleniu do szeregów na ogólnych zasadach, jeżeli Minister Spraw Wojskowych nie zarządzi inaczej.

(3) W razie mobilizacji i w czasie wojny odroczenia mogą być udzielane z powodów i na warunkach ustalonych przez Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 63. (1) Za jedynych żywicieli rodzin uważa się:

a) syna niezdolnych do pracy rodziców, syna niezdolnej do pracy wdowy lub wdowca i syna niezdolnej do pracy nieślubnej matki;

b) rodzonego lub przyrodniego brata osieroconego i do pracy niezdolnego ślubnego lub nieślubnego rodzeństwa;

c) wnuka niezdolnych do pracy dziadków, albo też dziadka lub babki w linii prostej, jeżeli osoby te nie posiadają zdolnych do pracy dzieci.

(2) Odroczenie może być udzielone tylko w tym przypadku, jeżeli utrzymanie osób wymienionych w ust. (1) jest zależne wyłącznie od pracy poborowego i jeżeli on obowiązek utrzymania istotnie spełnia.

Art. 64. (1) Za właścicieli odziedziczonych gospodarstw rolnych uważa się osoby, które odziedziczyły w linii zstępnej gospodarstwa rolne, dające dochód nie przekraczający trzykrotnej normy potrzebnej na wyżywienie jednej rodziny, jeżeli gospodarstwa te prowadzone są samodzielnie, jako jedyne źródło utrzymania.

(2) Wielkość gospodarstw lub dochód, wystarczający na wyżywienie jednej rodziny, ustala rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych oraz Rolnictwa i Reform Rolnych.

Art. 65. (1) Odroczenia terminu odbycia zasadniczej służby wojskowej jedynym żywicielom rodzin oraz właścicielom odziedziczonych gospodarstw rolnych mogą być udzielane najpóźniej do 1 października tego roku kalendarzowego, w którym poborowy kończy 23 lata życia i tylko na przeciąg 1 roku, po upływie którego poborowy, jeżeli nie uzyska ponownego odroczenia, obowiązany jest odbyć zasadniczą służbę wojskową.

(2) Jeżeli korzystający z odroczenia posiada w chwili udzielenia mu odroczenia warunki do skróconej zasadniczej służby wojskowej, należy udzielić mu odroczenia najpóźniej do 1 lipca tego roku kalendarzowego, w którym kończy 23 lata życia.

Art. 66. Za odbywających studia i kształcących się zawodowo uważa się:

a) uczniów ostatniej klasy liceów ogólnokształcących, czteroletnich gimnazjów zawodowych, dwuletnich liceów zawodowych, oraz uczniów ostatniej klasy innych szkół krajowych (w w. m. Gdańsku) lub zagranicznych, uznanych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za równorzędne ze szkołami wyżej wymienionymi; uczniowie ci mogą korzystać z odroczenia do dnia 1 lipca tego roku kalendarzowego, w którym kończą 22 lata życia;

b) uczniów przedostatniej i ostatniej klasy liceów pedagogicznych, oraz trzyletnich liceów zawodowych; uczniowie przedostatniej klasy tych szkół mogą korzystać z odroczenia do dnia 1 października tego roku kalendarzowego, w którym kończą 22 lata życia, a ucznio-

wie ostatniej klasy do dnia 1 lipca tego roku kalendarzowego, w którym kończą 23 lata życia,

c) uczniów terminujących w rzemiośle u majstrów, uczniów terminujących w zakładach i przedsiębiorstwach handlowych lub przemysłowych, oraz uczniów szkół zawodowych, których ukończenie uprawnia do ubiegania się o tytuł mistrza lub czeladnika tudzież uczestników rocznych i dłuższych kursów doszkalania kwalifikowanych robotników przemysłowych, jeżeli wykażą się poświadczeniem izby rzemieślniczej lub izby przemysłowo-handlowej, dyrekcji właściwej szkoły albo właściwej władzy przemysłowej; uczniowie ci i uczestnicy mogą korzystać z odroczenia do dnia 1 października tego roku kalendarzowego, w którym kończą 22 lata życia.

Art. 67. (1) Odroczenie zasadniczej służby wojskowej z tytułu odbywania studiów mogą uzyskać również:

a) studenci szkół akademickich tudzież uczniowie (słuchacze) zwyczajni (rzeczywiści) innych szkół wyższych państwowych i prywatnych uznanych przez Państwo za równorzędne, oraz uczniowie (słuchacze) zwyczajni (rzeczywiści) szkół wyższych zagranicznych i na obszarze w. m. Gdańska uznanych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za równorzędne z krajowymi; uczniowie (słuchacze) tych szkół mogą korzystać z odroczenia najdalej do terminu wcielenia poborowych odbywających skróconą zasadniczą służbę wojskową w tym roku kalendarzowym, w którym kończą 23 lata życia. Uczniom (słuchaczom) tym można wyjątkowo przedłużyć odroczenie do terminu wcielenia poborowych (ochotników), odbywających skróconą zasadniczą służbę wojskową w tym roku kalendarzowym, w którym kończą 26 lat życia, jeżeli odroczenie to okazuje się korzystne dla potrzeb wojska lub marynarki wojennej. Warunki ubiegania się o przedłużenie odroczenia określa Minister Spraw Wojskowych;

b) poświęcający się studiom teologii wyznań chrześcijańskich dla uzyskania święceń duchownych oraz uczniowie zakładów rabinackich przez Państwo uznanych i nadzorowanych dla przygotowania się do stanu duchownego, lub w ciągu 2 lat po ukończeniu tych zakładów, w celu uzyskania stanowiska duchownego; uczniowie (słuchacze) tych zakładów mogą korzystać z odroczeń najdalej do terminu wcielenia poborowych, odbywających skróconą zasadniczą służbę wojskową w tym roku kalendarzowym, w którym kończą 26 lat życia.

(2) Z odroczenia mogą korzystać tylko te osoby wymienione w ust. (1), które rozpoczęły studia bez odbycia skróconej zasadniczej służby wojskowej z powodu otrzymania przy poborze (art. 41 ust. (2) zdanie pierwsze) orzeczenia o czasowej niezdolności do służby wojskowej, lub też które w roku ukończenia szkoły (studiów) stopnia licealnego nie zostały wcielone do szeregów.

Art. 68. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrami Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych i innymi interesowanymi ministrami określi w drodze rozporządzenia szkoły (zakłady) krajowe (w w. m. Gdańsku) i zagraniczne, których uczniowie i słuchacze są uprawnieni do ubiegania się o odroczenie zasadniczej służby wojskowej.

Art. 69. Nie mają prawa do odroczenia zasadniczej służby wojskowej:

a) osoby, skazane prawomocnie na utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych;

b) osoby, skazane prawomocnie za przestępstwa z art. 45, 46 i 47 kodeksu karnego wojskowego, lub za jedno z przestępstw wymienionych w ustawie niniejszej;

c) osoby, które z własnej winy nie odbyły służby pracy przez czas przepisany.

Art. 70. (1) Odroczeń udziela się na prośbę osób, wymienionych w art. 62 ust. (1), tudzież osób, będących na utrzymaniu jedynego żywiciela rodziny.

(2) Prośby powinny być wnoszone najpóźniej do 14 dni po uznaniu poborowego za zdolnego do zasadniczej służby wojskowej, a jeżeli okoliczności, uzasadniające prawo do ubiegania się o odroczenie powstały później, prośba powinna być wniesiona najpóźniej do 6 tygodni od chwili powstania tych okoliczności.

(3) Nieusprawiedliwione zaniedbanie powyższych terminów pociąga za sobą utratę prawa do odroczenia.

(4) Poborowi, których prośby o odroczenie nie zostały prawomocnie rozstrzygnięte do terminu wcielenia, podlegają powołaniu do zasadniczej służby wojskowej na równi z innymi poborowymi i w tym samym terminie.

Art. 71. (1) O przyznaniu lub odmowie prawa do odroczenia zasadniczej służby wojskowej orzeka powiatowa władza administracji ogólnej, a co do osób zamieszkałych stale za granicą urząd konsularny R. P.

(2) Powiatowa władza administracji ogólnej przed wydaniem orzeczenia przeprowadza dochodzenie w celu sprawdzenia okoliczności, uzasadniających prawo do ubiegania się o odroczenie.

(3) Jeżeli chodzi o odroczenie z powodu utrzymywania rodziny, powiatowa władza administracji ogólnej zarządza zbadanie zdolności do pracy mężczyzn przez komisję poborową, a kobiet przez lekarza powiatowego. Badaniu zdolności do pracy nie podlegają jednak rodzice (dziadkowie), jeżeli ukończyli lat 60, matki i babki samotne, jeżeli ukończyły lat 45, chłopcy poniżej lat 16 oraz dziewczęta poniżej lat 18. Koszty stawienia się członków rodziny celem zbadania ich zdolności do pracy ponosi poborowy, względnie członkowie rodziny. W razie stwierdzonej niezamożności tych osób członko-

wie rodziny będą przedstawieni do zbadania ich zdolności do pracy przez gminę miejsca ich zamieszkania na jej koszt.

(4) Tryb postępowania urzędów konsularnych R. P. w sprawie odroczeń zasadniczej służby wojskowej określa rozporządzenie Ministra Spraw Zagranicznych w porozumieniu z Ministrami Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych.

(5) Odwołanie od odmownego orzeczenia w sprawie odroczenia zasadniczej służby wojskowej nie ma skutku odraczającego.

C. Czas trwania zasadniczej służby wojskowej.

Art. 72. (1) Czas trwania zasadniczej służby wojskowej w czasie pokoju wynosi:

a) we wszystkich rodzajach wojska prócz kawalerii i artylerii konnej — 24 miesiące;

b) w kawalerii i artylerii konnej — 25 miesięcy;

c) w marynarce wojennej — 27 miesięcy.

(2) Na prośbę odbywającego zasadniczą służbę wojskową, Minister Spraw Wojskowych lub upoważniona przez niego władza wojskowa może przedłużyć czas jej trwania, nie dłużej jednak jak o 12 miesięcy.

(3) W razie mobilizacji i w czasie wojny odbywający zasadniczą służbę wojskową pełnią tę służbę do czasu demobilizacji ich roczników.

Art. 73. (1) Ochotnicy odbywają zasadniczą służbę wojskową przez okres czasu ustalony dla danego rodzaju wojska lub marynarki wojennej — a w razie mobilizacji i w czasie wojny do czasu demobilizacji ich rocznika.

(2) W razie przeprowadzenia demobilizacji przed ukończeniem przez ochotnika zasadniczej służby wojskowej, ochotnik ma odsłużyć czas brakujący do tego okresu, jeżeli Minister Spraw Wojskowych na prośbę lub z urzędu nie zarządzi inaczej.

Art. 74. Celem zapewnienia wyszkolenia wojskowego w ramach kontyngentu wszystkim poborowym i ochotnikom, którzy otrzymali kategorię A, Minister Spraw Wojskowych może skrócić czas trwania zasadniczej służby wojskowej lub też udzielić urlopu pewnej części podoficerów i szeregowców, ażeby w ich miejsce powołać poborowych i ochotników, podlegających wcieleniu do szeregów.

Art. 75. (1) Poborowi, którzy w okresie wieku poborowego otrzymali kategorię A i nie zostali powołani do zasadniczej służby wojskowej w ramach kontyngentu i czasu trwania zasadniczej służby wojskowej, zostają zaliczeni do ponadkontyngentowych.

(2) Powołanie ponadkontyngentowych do zasadniczej służby wojskowej może nastąpić do końca tego roku kalendarzowego, w którym kończą 24 lata życia.

(3) Czas odbywania przez ponadkontyngentowych zasadniczej służby wojskowej ustala każdorazowo Minister Spraw Wojskowych.

(4) W razie niepowołania ponadkontyngentowych do zasadniczej służby wojskowej w czasie do ukończenia przez nich 24 lat życia— ponadkontyngentowi zostają zaliczeni do rezerwy.

Art. 76. (1) Poborowy, mający warunki do odroczenia zasadniczej służby wojskowej jako jedyny żywiciel rodziny lub właściciel odziedziczonego gospodarstwa rolnego w tym roku kalendarzowym, w którym kończy 23 lata życia, odbywa zasadniczą służbę wojskową przez czas 5 miesięcy.

(2) Przepis ust. (1) dotyczy również tych osób, które stają do poboru po raz pierwszy po wyjściu z wieku poborowego, jeżeli opóźnione stawiennictwo jest usprawiedliwione i warunki uzasadniające prawo do odroczenia istnieją w chwili stawienia się do poboru.

Art. 77. (1) Poborowi i ochotnicy uznani za zdolnych do zasadniczej służby wojskowej, którzy ukończyli jedną ze szkół wymienionych w art. 78, odbywają skróconą zasadniczą służbę wojskową.

(2) Czas trwania skróconej zasadniczej służby wojskowej ustala rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych; czas trwania tej służby nie może być dłuższy niż 15 miesięcy.

Art. 78. Skróconą zasadniczą służbę wojskową odbywają poborowi i ochotnicy, którzy przed wcieleniem do czynnej służby wojskowej ukończyli:

a) liceum ogólnokształcące albo liceum pedagogiczne państwowe lub niepaństwowe z uprawnieniami szkół państwowych;

b) liceum zawodowe państwowe albo niepaństwowe z uprawnieniami szkół państwowych;

c) inną szkołę krajową (w w. m. Gdańsku) lub zagraniczną, uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za równorzędną z jedną ze szkół wymienionych w pkt. a) lub b).

Art. 79. (1) Poborowi i ochotnicy wymienieni w art. 78 obowiązani są odbyć służbę pracy w terminach i organizacjach określonych przez Ministra Spraw Wojskowych, oraz przez czas określony w rozporządzeniu wykonawczym.

(2) Służbę pracy pełni się w sposób oraz na warunkach określonych w przepisach dotyczących służby pracy w organizacjach, w których ta służba ma być pełniona.

(3) Koszty przejazdu osób, powołanych do służby pracy oraz zwolnionych z tej służby, ponosi Skarb Państwa, według zasad, określonych w rozporządzeniu wykonawczym.

(4) W razie niestawienia się do służby pracy bez usprawiedliwionych powodów w terminie oznaczonym w powołaniu, powiatowa władza administracji ogólnej może zarządzić przymusowe doprowadzenie wezwanego. Koszty przymusowego doprowadzenia ponosi powołany do służby pracy; w razie nieściągalności tych kosztów pokrywa je gmina miejsca zamieszka-

nia, a w razie niemożności ustalenia miejsca zamieszkania — Skarb Państwa z budżetu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Art. 80. (1) Do skróconej zasadniczej służby wojskowej Minister Spraw Wojskowych może powołać poborowych i ochotników, którzy przed wcieleniem do czynnej służby wojskowej:

a) ukończyli gimnazjum ogólnokształcące albo gimnazjum zawodowe państwowe lub niepaństwowe z uprawnieniami szkół państwowych;

b) ukończyli odpowiednią ilość klas innych szkół, którą Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego uzna za równorzędną z ukończeniem gimnazjum ogólnokształcącego lub gimnazjum zawodowego;

jeżeli odbyli przysposobienie wojskowe oraz wykazali się służbą pracy w organizacjach określonych przez Ministra Spraw Wojskowych.

(2) Rozporządzenie wykonawcze określi zakres przysposobienia wojskowego oraz czas służby pracy, jaki mają odbyć ubiegający się o prawo do skróconej zasadniczej służby wojskowej.

Art. 81. Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i innymi interesowanymi ministrami określi w drodze rozporządzenia te szkoły, których ukończenie uprawnia do odbywania skróconej zasadniczej służby wojskowej.

Art. 82. (1) Nie mają prawa do odbywania skróconej zasadniczej służby wojskowej:

a) osoby, skazane prawomocnie na utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych;

b) osoby, skazane prawomocnie za przestępstwo przeciwko mieniu, nierząd, przestępstwo z chęci zysku, przestępstwo z art. 45, 46 lub 47 kodeksu karnego wojskowego, lub za jedno z przestępstw wymienionych w ustawie niniejszej;

c) osoby, które z własnej winy nie odbyły służby pracy przez czas przepisany.

(2) Osoby wymienione w ust. (1) odbywają zasadniczą służbę wojskową na ogólnych zasadach przez czas oznaczony w art. 72.

Art. 83. (1) O prawie do pełnienia skróconej zasadniczej służby wojskowej orzekają komendanci rejonów uzupełnień.

(2) Poborowi i ochotnicy, mający prawo do odbywania skróconej zasadniczej służby wojskowej powinni przedstawić w dniu poboru świadectwo szkolne uzasadniające to prawo przedstawicielowi wojska i marynarki wojennej wchodzącemu w skład komisji poborowej lub też po poborze komendzie rejonu uzupełnień w ciągu 14 dni od dnia otrzymania świadectwa szkolnego. Zamiast świadectwa szkolnego można przedstawić odpowiednie zaświadczenie dyrekcji szkoły.

(3) Przedstawienie świadectwa szkolnego (zaświadczenia) po terminie określonym w ust. (2) powoduje utratę prawa do odbywania skróconej zasadniczej służby wojskowej.

Rozdział 2.

Służba wojskowa w rezerwie.

Art. 84. Do odbycia służby wojskowej w rezerwie są obowiązani:

a) żołnierze, którzy odbyli zasadniczą służbę wojskową i zostali zaliczeni do rezerwy;

b) żołnierze zaliczeni z mocy szczególnego przepisu do rezerwy.

Art. 85. Obowiązek służby wojskowej w rezerwie trwa:

a) dla podoficerów i szeregowców rezerwy do końca tego roku kalendarzowego, w którym podoficer lub szeregowiec rezerwy kończy 40 lat życia,

b) dla oficerów rezerwy — do końca tego roku kalendarzowego, w którym oficer rezerwy kończy 50 lat życia.

Art. 86. (1) Służba wojskowa w rezerwie polega:

a) na obowiązku odbycia przeszkolenia wojskowego;

b) na obowiązku odbywania ćwiczeń wojskowych.

(2) W razie mobilizacji i w czasie wojny oraz w przypadkach, gdy tego wymaga interes obrony Państwa stwierdzony uchwałą Rady Ministrów, służba wojskowa w rezerwie polega na obowiązku odbywania czynnej służby wojskowej.

Art. 87. (1) Do odbycia przeszkolenia wojskowego mogą być powołani ci szeregowcy rezerwy, którzy zostali zaliczeni do rezerwy bez odbycia zasadniczej służby wojskowej, jeżeli nie przekroczyli jeszcze 38 lat życia.

(2) Czas trwania przeszkolenia wojskowego określa rozkazem Minister Spraw Wojskowych jednak na czas nie dłuższy niż 5 miesięcy.

Art. 88. Żołnierze rezerwy są obowiązani do odbycia ćwiczeń wojskowych zwyczajnych, doraźnych i okresowych, których łączny czas trwania przez czas służby w rezerwie nie może przekraczać:

dla szeregowców rezerwy — 24 tygodni,

dla podoficerów rezerwy — 30 tygodni,

dla oficerów rezerwy — 48 tygodni.

Art. 89. (1) Czas trwania jednego ćwiczenia zwyczajnego wynosi:

dla szeregowców i podoficerów rezerwy — 6 tygodni,

dla oficerów rezerwy — 8 tygodni.

(2) Oficerowie rezerwy, przeniesieni do rezerwy z korpusu oficerów służby stałej, odbywają ćwiczenia wojskowe na warunkach i przez czas, określony zarządzeniem Ministra Spraw Wojskowych.

(3) Podchorążowie rezerwy, którzy zostali zakwalifikowani do mianowania na podporuczników rezerwy, obowiązani są do odbycia ćwiczeń wojskowych przez czas, określony w ust. (1) dla oficerów rezerwy.

(4) Na zwyczajne ćwiczenia wojskowe żołnierze rezerwy będą powoływani w zasadzie nie częściej jak raz w roku.

(5) Minister Spraw Wojskowych może skrócić okresy zwyczajnych ćwiczeń wojskowych lub też zwolnić od nich pewne kategorie żołnierzy rezerwy.

Art. 90. Niezależnie od zwyczajnych ćwiczeń wojskowych żołnierze rezerwy mogą być powołani do odbywania:

a) doraźnych ćwiczeń wojskowych, których czas trwania nie może przekraczać jednorazowo 3 dni;

b) okresowych ćwiczeń wojskowych, których czas trwania w ciągu jednego roku nie może przekraczać 3 tygodni.

Art. 91. (1) W przypadkach gdy tego wymaga interes wojska lub marynarki wojennej, Minister Spraw Wojskowych może na podstawie uchwały Rady Ministrów powołać żołnierzy rezerwy lub pewne ich kategorie na dodatkowe ćwiczenia wojskowe; czas trwania dodatkowych ćwiczeń wojskowych ustala każdorazowo uchwała Rady Ministrów.

(2) Oficerowie rezerwy zamiast powołania na dodatkowe ćwiczenia wojskowe mogą być powołani na kursy wojskowe.

Art. 92. (1) Z chwilą ogłoszenia mobilizacji oraz w czasie wojny Minister Spraw Wojskowych może powołać żołnierzy rezerwy do czynnej służby wojskowej.

(2) Jeżeli tego wymaga interes obrony Państwa, Rada Ministrów może na wniosek Ministra Spraw Wojskowych, także w czasie pokojowym, zarządzić powołanie żołnierzy rezerwy lub pewnych ich kategoryj do czynnej służby wojskowej.

(3) Żołnierze rezerwy powołani do czynnej służby wojskowej w myśl ust. (1) pełnią tę służbę do czasu demobilizacji ich roczników, a powołani w myśl ust. (2) — do czasu zniesienia tego obowiązku uchwałą Rady Ministrów, powziętą na wniosek Ministra Spraw Wojskowych.

Rozdział 3.

Służba wojskowa w pospolitym ruszeniu.

Art. 93. Do odbycia służby wojskowej w pospolitym ruszeniu są obowiązani:

a) poborowi, którzy przy poborze uznani zostali za zdolnych do służby w pospolitym ruszeniu;

b) żołnierze rezerwy po osiągnięciu wieku określonego w art. 85;

c) żołnierze zaliczeni z mocy szczególnego przepisu do pospolitego ruszenia.

Art. 94. Obowiązek służby wojskowej w pospolitym ruszeniu trwa:

a) dla podoficerów i szeregowców pospolitego ruszenia — do końca tego roku kalendarzowego, w którym podoficer lub szeregowiec pospolitego ruszenia kończy 50 lat życia;

b) dla oficerów pospolitego ruszenia — do końca tego roku kalendarzowego, w którym oficer pospolitego ruszenia kończy 60 lat życia.

Art. 95. (1) Służba wojskowa w pospolitym ruszeniu polega:

a) na obowiązku odbycia przeszkolenia wojskowego;

b) na obowiązku odbywania ćwiczeń wojskowych.

(2) W razie mobilizacji i w czasie wojny, oraz w przypadkach gdy tego wymaga interes obrony Państwa, stwierdzony uchwałą Rady Ministrów, służba wojskowa w pospolitym ruszeniu polega na obowiązku odbywania czynnej służby wojskowej.

Art. 96. (1) Do odbycia przeszkolenia wojskowego mogą być powołani ci szeregowcy pospolitego ruszenia, którzy zostali zaliczeni do pospolitego ruszenia bez odbycia zasadniczej służby wojskowej, jeżeli nie przekroczyli jeszcze 38 lat życia.

(2) Czas trwania przeszkolenia wojskowego określa rozkazem Minister Spraw Wojskowych, jednak na czas nie dłuższy niż 5 miesięcy.

Art. 97. (1) Żołnierze pospolitego ruszenia są obowiązani do odbycia ćwiczeń wojskowych zwyczajnych, doraźnych i okresowych, których łączny czas trwania przez czas służby w pospolitym ruszeniu nie może przekraczać 20 tygodni.

(2) Obowiązkowi odbycia ćwiczeń w pospolitym ruszeniu nie podlegają ci żołnierze pospolitego ruszenia, którzy w czasie pełnienia służby w rezerwie odbyli ćwiczenia wojskowe przez czas określony w art. 88.

(3) Łączny czas ćwiczeń w rezerwie i pospolitym ruszeniu nie może przekraczać czasu ćwiczeń określonego w art. 88.

Art. 98. Żołnierze pospolitego ruszenia obowiązani są do odbycia zwyczajnych ćwiczeń wojskowych, których łączny czas trwania nie może przekraczać 4 tygodni.

Art. 99. Niezależnie od zwyczajnych ćwiczeń wojskowych żołnierze pospolitego ruszenia mogą być powołani do odbywania:

a) doraźnych ćwiczeń wojskowych, których czas trwania nie może przekraczać jednorazowo 3 dni;

b) okresowych ćwiczeń wojskowych, których czas trwania w ciągu jednego roku nie może przekraczać 3 tygodni.

Art. 100. (1) Z chwilą ogłoszenia mobilizacji oraz w czasie wojny Minister Spraw Woj-

skowych może powołać żołnierzy pospolitego ruszenia do czynnej służby wojskowej.

(2) Jeżeli tego wymaga interes obrony Państwa, Rada Ministrów może na wniosek Ministra Spraw Wojskowych także w czasie pokojowym zarządzić powołanie żołnierzy pospolitego ruszenia lub pewnych ich kategoryj do czynnej służby wojskowej.

(3) Żołnierze pospolitego ruszenia powołani do czynnej służby wojskowej w myśl ust. (1), pełnią tę służbę do czasu demobilizacji ich roczników — a powołani w myśl ust. (2) do czasu zniesienia tego obowiązku uchwałą Rady Ministrów, powziętą na wniosek Ministra Spraw Wojskowych.

Rozdział 4.

Pomocnicza służba wojskowa.

Art. 101. (1) Pomocniczą służbę wojskową pełni się w razie mobilizacji i w czasie wojny.

(2) Rada Ministrów może wprowadzić obowiązek pełnienia pomocniczej służby wojskowej również w czasie pokojowym, gdy tego wymaga interes obrony Państwa stwierdzony uchwałą Rady Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wojskowych.

(3) Obowiązek pomocniczej służby wojskowej trwa przez czas wojny lub pozostawania wojska i marynarki wojennej, albo też ich części w stanie zmobilizowanym. W przypadku, wymienionym w ust. (2) obowiązek pomocniczej służby wojskowej trwa do czasu jego zniesienia uchwałą Rady Ministrów powziętą na wniosek Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 102. (1) Obowiązkowi pomocniczej służby wojskowej podlegają:

a) zaliczeni do pomocniczej służby wojskowej mężczyźni z dniem 1 stycznia tego roku kalendarzowego, w którym kończą 18 lat życia, do ukończonych lat 60;

b) podoficerowie i szeregowcy pospolitego ruszenia po ukończeniu 50 lat życia, do ukończenia 60 lat życia;

c) żołnierze, którzy z mocy szczególnego przepisu zostali zaliczeni do pomocniczej służby wojskowej — do ukończonych lat 60.

(2) Obowiązkowi pomocniczej służby wojskowej podlegają również kobiety w wieku od ukończonych lat 19 do ukończonych lat 45 w razie ochotniczego zgłoszenia się do tej służby. Warunki ochotniczego zaciągu i sposób jego przeprowadzenia ustala rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 103. (1) Mężczyźni podlegający obowiązkowi odbycia pomocniczej służby wojskowej, mogą być w czasie pokoju powołani do odbycia przeszkolenia wojskowego w celu przysposobienia ich do pomocniczej służby wojskowej.

(2) Kobiety w wieku od ukończenia lat 19 do ukończonych lat 45 mogą być w czasie pokoju powołane również na podstawie ochotniczego zgłoszenia się do odbycia przeszkolenia wojskowego w celu przysposobienia do pomocniczej służby wojskowej.

(3) Rada Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wojskowych może w czasie pokoju nałożyć obowiązek przeszkolenia wojskowego do pomocniczej służby wojskowej na kobiety w wieku do ukończonych lat 45, które uzyskały dowód ukończenia:

a) gimnazjum ogólnokształcącego albo gimnazjum zawodowego państwowego lub niepaństwowego z uprawnieniami szkół państwowych, lub

b) szkoły (studiów) stopnia licealnego.

(4) Minister Spraw Wojskowych określa sposób przeszkolenia oraz czas jego trwania, warunki ochotniczego zgłaszania się kobiet, sposób przeprowadzania zaciągu i zakres przymusowego przeszkolenia kobiet.

Art. 104. (1) Kobiety, które ukończyły przeszkolenie wojskowe, podlegają obowiązkowi odbycia pomocniczej służby wojskowej w warunkach art. 101, na równi z mężczyznami podlegającymi temu obowiązkowi.

(2) Rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych określi przypadki, w których kobiety obowiązane do odbycia pomocniczej służby wojskowej będą od tego obowiązku zwolnione.

Art. 105. (1) Pomocnicza służba wojskowa polega na pełnieniu służby obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej, wartowniczej, łączności, technicznej, przeciwpożarowej, wojskowej służby zdrowia, transportowej, biurowej oraz innej, potrzebnej dla celów obrony Państwa.

(2) Księża katoliccy, którzy posiadają święcenia kapłańskie, duchowni innych przez Państwo uznanych wyznań chrześcijańskich, którzy otrzymali wyższe święcenia, zakonnicy, którzy złożyli uroczyste śluby zakonne, zatwierdzeni przez władzę państwową, rabini i podrabini oraz duchowni innych uznanych przez Państwo wyznań niechrześcijańskich — pełnią w razie powołania ich do pomocniczej służby wojskowej czynności duszpasterskie.

(3) Duchowni katoliccy, nie posiadający święceń kapłańskich i uczniowie seminarjów katolickich, oraz nowicjusze zakonów, klasztorów i zgromadzeń katolickich oraz prawosławnych będą w razie powołania ich do pomocniczej służby wojskowej użyci do wojskowej służby zdrowia.

Art. 106. W razie mobilizacji i w czasie wojny może Minister Spraw Wojskowych zarządzić przedstawienie mężczyzn obowiązanych do odbycia pomocniczej służby wojskowej przed komisję poborową, celem ponownego zbadania ich zdolności do służby wojskowej.

Rozdział 5.

Uzupełniająca służba wojskowa.

Art. 107. (1) Osoby, na których ciąży powszechny obowiązek wojskowy, obowiązane są do odbycia uzupełniającej służby wojskowej.

(2) Uzupełniająca służba wojskowa polega na obowiązku odbywania ćwiczeń przygotowawczych oraz ćwiczeń doskonalących.

Art. 108. (1) Ćwiczenia przygotowawcze odbywają ci, którzy nie odbyli jeszcze zasadniczej służby wojskowej lub przeszkolenia wojskowego; ćwiczenia te mają na celu przysposobienie tych osób do odbywania służby wojskowej.

(2) Ćwiczenia doskonalące odbywają ci, którzy odbyli już zasadniczą służbę wojskową lub przeszkolenie wojskowe; ćwiczenia te mają na celu utrzymanie sprawności fizycznej oraz sprawności w dziedzinie wyszkolenia i dowodzenia, nabytej w czasie służby wojskowej.

Art. 109. Minister Spraw Wojskowych lub upoważniona przez niego władza może zwalniać na prośbę lub z urzędu od obowiązku odbycia uzupełniającej służby wojskowej; zwolnienie może być całkowite lub częściowe.

Art. 110. (1) Czas trwania uzupełniającej służby wojskowej określa Minister Spraw Wojskowych.

(2) Czas i termin odbywania ćwiczeń ma być tak określony, by podlegający obowiązkowi odbywania tych ćwiczeń przez fakt ich odbywania byli jak najmniej narażeni na trudności w wykonywaniu zawodu lub odbywania studiów.

Art. 111. (1) Podlegający obowiązkowi odbywania ćwiczeń przygotowawczych i doskonalących obowiązani są zgłosić się do władzy właściwej w terminie oraz w sposób określony przez Ministra Spraw Wojskowych (rejestracja), celem wciągnięcia ich do list osób obowiązanych do odbycia uzupełniającej służby wojskowej.

(2) Minister Spraw Wojskowych określi władze właściwe do przyjmowania zgłoszeń oraz tryb postępowania w tych sprawach.

Art. 112. Podlegający obowiązkowi odbywania ćwiczeń przygotowawczych i doskonalących otrzymują w okresach czasu ustalonych przez Ministra Spraw Wojskowych zaświadczenia, stwierdzające dopełnienie obowiązku odbycia tych ćwiczeń przez czas określony.

Rozdział 6.

Przepisy wspólne dla służby wojskowej.

Art. 113. Służba wojskowa jest służbą zaszczytną, pełnioną dla Narodu i Państwa i zarazem wypełnieniem podstawowego obowiązku obywatelskiego.

Art. 114. (1) Obywatel polski, podlegający obowiązkowi wojskowemu z mocy ustawy niniejszej lub przepisu szczególnego, może być na wniosek Ministra Spraw Wojskowych lub upoważnionej przez niego władzy wojskowej, pozbawiony obywatelstwa polskiego, jeżeli:

a) wbrew swemu obowiązkowi wojskowemu opuścił swą jednostkę lub swe stanowisko służbowe i przebywa za granicami Państwa Polskiego lub na obszarze zajętym przez nieprzyjaciela;

b) w celu uchylenia się od swego obowiązku wojskowego nie czyni zadość powołaniu lub publicznemu wezwaniu do służby, lecz udaje się za granice Państwa Polskiego lub na obszar zajęty przez nieprzyjaciela i tam przebywa;

c) przebywa stale za granicami Państwa Polskiego i w celu uchylenia się od swego obowiązku wojskowego nie zgłosił się w terminie wyznaczonym przez władzę w urzędzie konsularnym R. P. lub u właściwej władzy wojskowej w kraju;

d) przebywa za granicami Państwa Polskiego i werbuje do obcego wojska lub obcej organizacji wojskowej obywateli polskich przebywających w kraju lub za granicą.

(2) Władze właściwe do wydawania decyzji o pozbawieniu obywatelstwa polskiego oraz tryb postępowania w tych sprawach określi rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrami Spraw Zagranicznych i Spraw Wojskowych.

Art. 115. (1) Obywatel polski, podlegający obowiązkowi wojskowemu z mocy ustawy niniejszej lub przepisu szczególnego, traci obywatelstwo polskie, jeżeli przyjmuje obowiązki w wojsku obcym lub obcej organizacji wojskowej bez zgody polskiej władzy.

(2) Obywatel polski zamierzający przyjąć obowiązki w wojsku obcym lub obcej organizacji wojskowej musi na to uzyskać uprzednio zgodę wojewódzkiej władzy administracji ogólnej w porozumieniu z dowódcą okręgu korpusu (terytorialnym dowódcą równorzędnym).

(3) Władze właściwe do wydawania decyzji o utracie obywatelstwa polskiego oraz tryb postępowania w tych sprawach określi rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrami Spraw Zagranicznych i Spraw Wojskowych.

Art. 116. Czynną służbę wojskową pełni się w jednostkach organizacyjnych Sił Zbrojnych, jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej.

Art. 117. (1) Przeznaczenie do rodzaju wojska lub marynarki wojennej następuje stosownie do zdolności fizycznych i umysłowych obowiązanego do służby wojskowej oraz stosownie do potrzeb Sił Zbrojnych, według zasad

określonych przez Ministra Spraw Wojskowych.

(2) Ochotnikom przysługuje prawo wyboru rodzaju wojska lub marynarki wojennej na warunkach określonych przez Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 118. (1) Żołnierze pełniący czynną służbę wojskową, tudzież osoby stanu urlopowanych, których zdolność do służby wojskowej uległa zmianie wskutek choroby lub kalectwa, mogą otrzymać inną niż dotychczasowa kategorię zdolności do służby wojskowej.

(2) Zmiana kategorii zdolności do służby wojskowej może nastąpić na prośbę lub z urzędu.

(3) Władze właściwe do wydawania orzeczeń o zmianie kategorii zdolności do służby wojskowej oraz tryb postępowania w tych sprawach określa rozporządzenie wykonawcze.

Art. 119. Minister Spraw Wojskowych określa rozkazem termin wcielenia do czynnej służby wojskowej, oraz kategorie poborowych podlegających wcieleniu.

Art. 120. (1) Czynną służbę wojskową pełni się na podstawie powołania do służby.

(2) W powołaniu należy oznaczyć sposób, czas i miejsce stawienia się wezwanego oraz wskazać na rygory prawne w razie niedopełnienia obowiązku stawienia się do służby.

Art. 121. (1) Nie podlegają powołaniu do czynnej służby wojskowej w czasie pokoju i w czasie wojny:

a) prezes Rady Ministrów, pierwszy prezes Sądu Najwyższego, prezes Najwyższej Izby Kontroli, ministrowie (kierownicy ministerstw), prezes Najwyższego Trybunału Administracyjnego, podsekretarze stanu, szefowie władz naczelnych i centralnych oraz wojewodowie (komisarz Rządu na m. st. Warszawę) — przez czas piastowania urzędu;

b) senatorowie i posłowie — przez czas piastowania mandatu.

(2) W razie mobilizacji i w czasie wojny, tudzież w przypadkach, gdy tego wymaga interes obrony Państwa stwierdzony uchwałą Rady Ministrów — Minister Spraw Wojskowych może na wniosek właściwej władzy naczelnej zwolnić od powołania do czynnej służby wojskowej czasowo lub na czas trwania mobilizacji, wojny albo stanu zagrożenia Państwa osoby, które ze względów publicznych są niezbędnie potrzebne na zajmowanych stanowiskach.

Art. 122. (1) Powołanie do zasadniczej służby wojskowej tudzież do przeszkolenia wojskowego, następuje za pomocą imiennych kart powołania. Karty powołania przesyłają komendanci rejonów uzupełnień co najmniej na 14 dni przed terminem stawienia się powołanych w jednostkach organizacyjnych Sił Zbrojnych zarządom gmin celem doręczenia ich powołanym.

(2) Powołanie osób wymienionych w art. 41 ust. (2) zdanie pierwsze do skróconej zasadniczej służby wojskowej następuje w terminie oraz przez władze określone w rozporządzeniu wykonawczym.

(3) Powołanie obowiązanych do odbycia służby wojskowej innej niż wymienionej w ust. (1) i (2) następuje przez władze wojskowe określone przez Ministra Spraw Wojskowych; Minister Spraw Wojskowych określa również sposób i termin powołania.

(4) Tryb postępowania z kartami powołania zgubionymi, zniszczonymi, nie doręczonymi lub nie przyjętymi, określa rozporządzenie wykonawcze.

Art. 123. (1) W razie mobilizacji i w czasie wojny powołanie do czynnej służby wojskowej następuje w sposób określony rozporządzeniem Ministra Spraw Wojskowych.

(2) Żołnierze rezerwy oraz pospolitego ruszenia mogą otrzymać już w czasie pokoju dokumenty wojskowe wzywające ich do czynnej służby wojskowej na wypadek mobilizacji (karty mobilizacyjne).

(3) Karta mobilizacyjna jest dla żołnierza rozkazem wojskowym, który ma być wykonany w sposób, terminie i miejscu określonym w karcie.

(4) Minister Spraw Wojskowych określa wzory kart mobilizacyjnych, sposób ich doręczania oraz tryb postępowania w przypadku zgubienia, zniszczenia, niedoręczenia lub nieprzyjęcia karty.

Art. 124. (1) Powołani do odbycia czynnej służby wojskowej są obowiązani stawić się w sposób, terminie i miejscu oznaczonym w powołaniu.

(2) Zarządy gmin obowiązane są roztoczyć należytą i skuteczną kontrolę nad terminowym wyjazdem powołanych do czynnej służby wojskowej.

Art. 125. Rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych określa:

a) warunki oraz władze właściwe do odroczenia terminu odbywania przeszkolenia wojskowego lub ćwiczeń wojskowych;

b) tryb postępowania w przypadkach, gdy powołany nie uczynił zadość obowiązkowi stawienia się do służby stosownie do powołania (choroba, pobyt za granicą, uchylenie się rozmyślne itp.).

Art. 126. Sposób odbywania czynnej służby wojskowej określają zarządzenia i rozkazy Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 127. Okres czynnej służby wojskowej liczy się dla wcielonych w terminie ustalonym przez Ministra Spraw Wojskowych od pierwszego dnia tego okresu, w ciągu którego ma nastąpić wcielenie, a dla wcielonych po tym okresie — od dnia wcielenia.

Art. 128. (1) Czynną służbę wojskową pełni się w jednym nieprzerwanym ciągu.

(2) Minister Spraw Wojskowych może ze względów wyszkoleniowych zarządzić przerwy w odbywaniu czynnej służby wojskowej.

Art. 129. (1) Ulgi w wykonywaniu obowiązku służby wojskowej będą stosowane względem tych osób, obowiązanych do odbycia służby wojskowej, które wykażą się czynnym udziałem w pracy przysposobienia wojskowego.

(2) Zakres tych ulg określa rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 130. Obywatelom polskim, którzy przed uzyskaniem obywatelstwa polskiego pełnili służbę wojskową w innym państwie, może Minister Spraw Wojskowych uznać tę służbę za równorzędną z zasadniczą służbą wojskową.

Art. 131. (1) Zwolnienie z czynnej służby wojskowej następuje po upływie okresu czasu przewidzianego jako czas trwania tej służby.

(2) Zwolnienia dokonywają indywidualnie przełożeni dowódcy na zasadach i w sposób określony przez Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 132. Koszty przejazdu na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej osób powołanych do czynnej służby wojskowej oraz zwolnionych z tej służby ponosi Skarb Państwa, według zasad określonych w rozporządzeniu wykonawczym.

Art. 133. (1) Wojskowym dokumentem osobistym, stwierdzającym stosunek do powszechnego obowiązku wojskowego, jest dla oficerów książeczka stanu służby oficerskiej, a dla podoficerów i szeregowców książeczka wojskowa lub zaświadczenie wojskowe.

(2) Minister Spraw Wojskowych określa:

a) wzory wymienionych w ust. (1) wojskowych dokumentów osobistych, sposób ich wystawiania i doręczania;

b) tryb postępowania w przypadkach zagubienia, zniszczenia, niedoręczenia lub nieprzyjęcia powyższych dokumentów.

Art. 134. (1) Umowa o pracę nie może być przez pracodawcę wypowiedziana ani rozwiązana z powodu powołania do odbycia zasadniczej służby wojskowej, jako też w okresie między powołaniem a odbyciem tej służby — jeżeli stosunek najmu pracy w chwili powołania trwał nieprzerwanie co najmniej 6 miesięcy.

(2) Umowa o pracę nie może być również przez pracodawcę wypowiedziana ani rozwiązana z powodu powołania na przeszkolenie wojskowe lub na ćwiczenia wojskowe, jako też z powodu powołania żołnierzy rezerwy lub pospolitego ruszenia do czynnej służby wojskowej ze względu na bezpieczeństwo Państwa, jak wreszcie w okresie pomiędzy powołaniem, a odbyciem tej służby.

(3) Umowy sprzeczne z powyższymi przepisami oraz umowy przewidujące wyraźnie lub pośrednio rozwiązanie umowy o pracę w związku z powołaniem do służby wojskowej lub odbywaniem tej służby są z mocy samego prawa nieważne.

Art. 135. Przepisu art. 134 nie stosuje się, jeżeli:

a) umowa o pracę ulega — w okresie między powołaniem a odbyciem służby wojskowej — rozwiązaniu wskutek upływu terminu, na który została zawarta, lub wskutek ukończenia pracy, dla której wykonania ją zawarto;

b) zakład pracy lub oddział zakładu pracy, do którego pracownik po odbyciu służby wojskowej powraca, już nie istnieje;

c) zakład pracy lub oddział zakładu pracy, do którego pracownik po odbyciu służby wojskowej powraca, zmienił całkowicie technikę produkcji, przez co te rodzaje pracy, do których dany pracownik był używany, nie są już wykonywane;

d) umowę o pracę można rozwiązać z winy pracownika;

e) pracownik bez ważnych powodów nie stawił się do pracy przed upływem 2 tygodni od chwili zwolnienia go ze służby wojskowej;

f) pracownik w czasie służby wojskowej był sądownie karany za przestępstwo z chęci zysku, albo na karę ponad 3 miesiące pozbawienia wolności.

Art. 136. Obowiązujące przepisy określają czy i o ile osobom, pozostającym w stosunku najmu pracy, powołanym do służby wojskowej, służy w czasie tej służby prawo do wynagrodzenia.

CZĘŚĆ V.

Obowiązek meldunkowy.

Art. 137. Obowiązek meldunkowy obejmuje:

a) obowiązek zawiadamiania o zmianie miejsca zamieszkania;

b) obowiązek zgłaszania się na wezwanie władzy w sprawach wojskowych;

c) obowiązek stawiania się na zebrania kontrolne.

Art. 138. (1) Obowiązkowi zawiadamiania o zmianie miejsca zamieszkania podlegają:

a) osoby płci męskiej od 1 września tego roku, w którym kończą 17 lat życia, aż do chwili stawienia się do poboru;

b) poborowi (ochotnicy) od chwili ogłoszenia im orzeczenia, uznającego ich za zdolnych lub czasowo niezdolnych do służby wojskowej, do chwili wcielenia ich do szeregów;

c) żołnierze rezerwy, pospolitego ruszenia lub pomocniczej służby wojskowej;

d) podoficerowie i szeregowcy urlopowani w myśl art. 74;

e) podoficerowie i szeregowcy urlopowani na ściśle określony termin wskutek czasowej niezdolności do służby wojskowej;

f) oficerowie stanu spoczynku bez względu na wiek — oraz podoficerowie i szeregowcy stanu spoczynku do 60 roku życia.

(2) Obowiązkowi zawiadamiania o zmianie miejsca zamieszkania podlegają również kobiety, które odbyły przeszkolenie wojskowe (art. 103 ust. (2) i (3). Minister Spraw Wojskowych określi drogą rozporządzenia warunki i sposób wykonania tego obowiązku, oraz termin wejścia jego w życie.

Art. 139. (1) Osoby wymienione w art. 138 ust. (1) powinny zawiadamiać o każdorazowej zmianie miejsca zamieszkania właściwe urzędy meldunkowe w terminie oraz w sposób, który określi rozporządzenie wykonawcze.

(2) Osoby, zamieszkałe stale za granicą, zawiadamiają o każdej zmianie miejsca zamieszkania w terminie oraz w sposób określony rozporządzeniem wykonawczym urząd konsularny R. P., a zamieszkałe na obszarze w. m. Gdańska — Komisariat Generalny R. P. w Gdańsku.

Art. 140. Obowiązkowi zgłaszania się na wezwanie władzy podlegają osoby wymienione w art. 138 ust. (1), tudzież kobiety, które odbyły przeszkolenie wojskowe (art. 103 ust. (2) i (3)).

Art. 141. (1) Obowiązek zgłoszenia się na wezwanie władzy dotyczy zgłoszenia się zarówno na wezwanie władzy wojskowej, jak i cywilnej.

(2) Przedmiotem wezwania może być sprawa, dotycząca stosunku wezwanego do powszechnego obowiązku wojskowego.

(3) Obowiązek stawienia się na wezwanie władzy ma być spełniony osobiście.

(4) W razie niestawienia się na wezwanie bez usprawiedliwionych powodów, władza wzywająca może zarządzić przymusowe sprowadzenie wezwanego.

(5) Koszty stawienia się wezwanego ponosi władza wzywająca według zasad określonych w rozporządzeniu wykonawczym.

Art. 142. Obowiązkowi stawienia się na zebrania kontrolne podlegają żołnierze rezerwy, pospolitego ruszenia lub pomocniczej służby wojskowej.

Art. 143. (1) Zebrania kontrolne przeprowadzają władze wojskowe, mają one na celu sprawdzenie ewidencji, tudzież kontrolę wojskową.

(2) Minister Spraw Wojskowych ustala termin zebrań kontrolnych oraz określa kategorie osób, które na zebrania kontrolne mają być powołane, oraz sposób powołania na te zebrania.

(3) Sposób przeprowadzenia zebrań kontrolnych oraz zakres działania organów kontrolnych określa rozporządzenie wykonawcze.

Art. 144. (1) Powołani na zebrania kontrolne nie mają prawa do żadnych należności ze Skarbu Państwa tytułem odszkodowania z powodu zaniechania pracy lub poniesienia pewnego uszczerbku w zarobku dziennym z powodu stawienia się na zebrania kontrolne.

(2) W sprawach wypowiedzenia lub rozwiązania stosunku najmu pracy z powodu powołania na zebrania kontrolne — stosuje się odpowiednio art. 134 — 136.

Art. 145. Koszty przejazdu powołanych na zebrania kontrolne z miejsca zamieszkania do siedziby urzędu przeprowadzającego zebrania kontrolne i z powrotem ponosi Skarb Państwa według zasad określonych w rozporządzeniu wykonawczym.

CZĘŚĆ VI.

Zastępczy obowiązek wojskowy.

Art. 146. Zastępczy obowiązek wojskowy polega na obowiązku bezpłatnego wykonywania pracy dla celów obrony Państwa oraz potrzeb gminy lub gromady, mających związek z tą obroną.

Art. 147. (1) Zastępczemu obowiązkowi wojskowemu podlegają:

a) uznani za zdolnych do służby wojskowej w pospolitym ruszeniu lub do pomocniczej służby wojskowej, z wyjątkiem osób, które przesłużyły czynnie ponad 5 miesięcy, tudzież z wyjątkiem osób wymienionych w art. 50 ust. (1);

b) przeniesieni do rezerwy z ponadkontyngentu z wyjątkiem tych, którzy przesłużyli czynnie ponad 5 miesięcy;

c) jedyni żywiciele rodzin oraz właściciele odziedziczonych gospodarstw rolnych, odbywających służbę wojskową w myśl art. 76, z wyjątkiem tych, którzy przesłużyli czynnie ponad 5 miesięcy.

(2) W danym roku kalendarzowym nie podlegają zastępczemu obowiązkowi wojskowemu te spośród osób, wymienionych w ust. (1), które zostały powołane do odbycia przeszkolenia wojskowego lub ćwiczeń wojskowych na czas ponad 14 dni.

Art. 148. (1) Zastępczy obowiązek wojskowy trwa przez 5 lat kolejno po sobie następujących; powstaje on z dniem 1 stycznia roku kalendarzowego następującego po tym roku, w którym:

a) osoby wymienione w art. 147 lit. a) zostały zaliczone do pospolitego ruszenia lub pomocniczej służby wojskowej;

b) osoby wymienione w art. 147 lit. b) ukończyły 24 lata życia;

c) osoby wymienione w art. 147 lit. c) zostały zaliczone do rezerwy.

(2) Osoby, podlegające zastępczemu obowiązkowi wojskowemu wykonywają pracę przez 6 dni w roku.

Art. 149. (1) Zastępczy obowiązek wojskowy może być spełniony tylko osobiście.

(2) Od obowiązku tego będą zwalniane osoby:

a) niezdolne z powodu choroby lub ułomności fizycznej do żadnego rodzaju prac, wykonywanych z tytułu zastępczego obowiązku wojskowego;

b) przebywające poza granicami Państwa;

c) których powołanie do pracy mogłoby spowodować istotną szkodę dla interesu publicznego.

(3) Zwolnienie od obowiązku wykonywania pracy może być udzielone tylko na czas trwania uzasadniających je okoliczności faktycznych.

(4) Obowiązek wykonywania pracy, nie spełniony w ciągu jednego roku wskutek zwolnienia lub niepowołania do pracy, nie przechodzi na lata następne.

Art. 150. (1) Osoby, wykluczone od służby wojskowej, są wykluczone z mocy prawa od zastępczego obowiązku wojskowego przez czas trwania wykluczenia.

(2) Po upływie okresu wykluczenia osoby te podlegają zastępczemu obowiązkowi wojskowemu na zasadach określonych w rozporządzeniu wykonawczym.

Art. 151. Osoby, podlegające obowiązkowi pracy, w razie nieusprawiedliwionego niestawiennictwa mogą być sprowadzone przymusowo.

Art. 152. (1) Osoby, podlegające zastępczemu obowiązkowi wojskowemu będą powoływane do wykonywania takiej pracy, do jakiej są fizycznie zdolne, a nadto — w miarę możności — jaka odpowiada ich szczególnym kwalifikacjom.

(2) Powołani do wykonywania pracy posługują się własnymi narzędziami, jeżeli je posiadają.

(3) Powołani do wykonywania pracy w miejscowości, oddalonej więcej, niż o 5 km od miejsca zamieszkania lub pobytu, mają prawo do zakwaterowania i wyżywienia. Osoby te mają również prawo do bezpłatnego przejazdu z miejsca zamieszkania do miejsca pracy i z powrotem, na zasadach określonych w rozporządzeniu wykonawczym.

(4) Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych, wydane w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wojskowych, Opieki Społecznej i Skarbu, określi przypadki, w których ze względu na szczególne okoliczności służyć będzie prawo do zakwaterowania i wyżywienia również powołanym do wykonywania pracy w granicach gminy miejsca zamieszkania.

Art. 153. (1) W sprawach długości dnia pracy oraz bezpieczeństwa i higieny pracy stosuje się przepisy ustawodawstwa o pracy.

(2) Powołanie do wykonywania pracy pociąga za sobą w zakresie umowy o pracę i stosunku najmu pracy te same skutki, jak powołanie na ćwiczenia wojskowe.

(3) W zakresie świadczeń na wypadek utraty zdolności zarobkowej, kalectwa lub śmierci, tudzież w zakresie zachowania uprawnień z tytułu ubezpieczeń (zabezpieczeń) społecznych, wykonywanie pracy z tytułu zastępczego obowiązku wojskowego uważane będzie za równoznaczne z pełnieniem czynnej służby wojskowej.

Art. 154. Organizację pracy, sposób i czas powoływania do niej, sposób wykonywania pracy, warunki i sposób zwalniania od jej wykonywania oraz tryb ustalania planu robót określi rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrami Opieki Społecznej i Spraw Wojskowych oraz innymi interesowanymi ministrami.

CZĘŚĆ VII.

Przepisy ogólne.

Art. 155. (1) Osoby, na których ciąży powszechny obowiązek wojskowy, a które nie pełnią czynnej służby wojskowej, należą do kategorii osób stanu urlopowanych.

(2) W stanie osób urlopowanych pozostają:

a) mężczyźni od dnia stawienia się rejestracji w myśl art. 16 — do dnia stawienia się na komisję poborową;

b) poborowi i ochotnicy, którzy otrzymali kategorię A, ponadkontygentowi oraz poborowi zaliczeni do służby w pospolitym ruszeniu lub do pomocniczej służby wojskowej — od chwili ogłoszenia im orzeczenia właściwej władzy uznającego ich za zdolnych do służby wojskowej do chwili zaliczenia ich do stanu faktycznego jednostki organizacyjnej Sił Zbrojnych, na podstawie osobistego zgłoszenia się do służby (wcielenia);

c) podoficerowie i szeregowcy stale urlopowani w myśl art. 74, podoficerowie i szeregowcy urlopowani na ściśle określony termin wskutek czasowej niezdolności do czynnej służby wojskowej, oficerowie, podoficerowie i szeregowcy rezerwy, pospolitego ruszenia, lub pomocniczej służby wojskowej — od chwili faktycznego zwolnienia ich z czynnej służby wojskowej do chwili ponownego zaliczenia ich do stanu faktycznego jednostki organizacyjnej Sił Zbrojnych na podstawie osobistego zgłoszenia się do służby (wcielenia).

(3) Szczególne przepisy określają stosunek służbowy osób stanu urlopowanych do władz wojskowych oraz ich odpowiedzialność przed sądami wojskowymi, odpowiedzialność dyscyplinarną i honorową.

Art. 156. (1) Osoby, podlegające powszechnemu obowiązkowi wojskowemu, zamierzające wyjechać za granicę, muszą na to uzyskać zezwolenie władzy wojskowej.

(2) Warunki udzielania zezwoleń na wyjazd za granicę, tudzież właściwość władz wojskowych do udzielania zezwoleń określa rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, a po ogłoszeniu mobilizacji lub w czasie wojny — rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 157. Zawarcie związku małżeńskiego przed powołaniem do odbycia zasadniczej służby wojskowej lub w czasie jej trwania nie daje prawo do odroczenia służby wojskowej lub do skrócenia czasu jej trwania, ani też w czasie pokoju do świadczeń ze strony Państwa na rzecz rodziny z tytułu pełnienia zasadniczej służby wojskowej.

Art. 158. (1) W razie zarządzenia przez sąd powszechny względem osoby, odbywającej czynną służbę wojskową, aresztu tymczasowego lub wykonania kary pozbawienia wolności przenoszącej 3 tygodnie, następuje niezwłocznie przeniesienie takiej osoby do kategorii osób stanu urlopowanych.

(2) Powołanie takiej osoby do odbycia czynnej służby wojskowej następuje po zwolnieniu jej z aresztu tymczasowego lub po odbyciu kary.

Art. 159. Władze sądowe i prokuratorskie zawiadamiają władze administracji ogólnej oraz komendy rejonów uzupełnień w przypadkach określonych w rozporządzeniu wykonawczym o wszczęciu postępowania karnego, o zarządzeniu lub uchyleniu tymczasowego aresztowania oraz o zakończeniu postępowania karnego, dotyczącego osób podlegających powszechnemu obowiązkowi wojskowemu.

Art. 160. (1) Urzędy i organa wymienione w art. 15 ust. (1) obowiązane są przesyłać niezwłocznie powiatowej władzy administracji ogólnej wyciągi z metryk zmarłych osób płci męskiej w wieku od 17 do 60 lat, celem wykreślenia nazwisk tych osób z rejestru i list poborowych.

(2) Powiatowe władze administracji ogólnej będą wyciągi te niezwłocznie po wykorzystaniu przesyłać komendantom rejonów uzupełnień celem poczynienia odpowiednich zmian w ewidencji wojskowej.

Art. 161. Przełożeni osób wymienionych w ust. (1) art. 50 obowiązani są zawiadamiać niezwłocznie powiatową władzę administracji ogólnej o wystąpieniu lub wykluczeniu duchownego ze stanu duchownego, jak również o opuszczeniu przez kandydata do stanu duchownego (ucznia, nowicjusza) seminarium, zakonu, klasztoru lub zgromadzenia.

Art. 162. Osoby obowiązane do prowadzenia ewidencji uczniów w szkołach wymienionych w art. 66 lit. a), b) i w art. 67, tudzież uczniowie i słuchacze, korzystający z odroczeń z tytułu odbywania studiów w powyższych szkołach, obowiązani są w terminie 6 tygodni, liczonym od dnia opuszczenia przez ucznia szkoły, zawiadomić o tym powiatową władzę administracji ogólnej celem orzeczenia utraty prawa do odroczenia.

Art. 163. Dyrektorzy szkół wymienionych w art. 78 obowiązani są przesyłać na żądanie komendantów rejonów uzupełnień wykazy uczniów i byłych uczniów, posiadających warunki do odbywania skróconej zasadniczej służby wojskowej według wzorów i w terminach ustalonych rozporządzeniem wykonawczym.

Art. 164. (1) Dyrektorzy szkół wymienionych w art. 78 oraz przewodniczący komisyj egzaminacyjnych dla eksternów, obowiązani są przesyłać powiatowej władzy administracji ogólnej wykazy osób, które uzyskały dowód ukończenia szkoły (studiów) stopnia licealnego przed osiągnięciem wieku poborowego określonego w art. 40 ust. (1).

(2) Wykazy mają być przesłane do dni 3 licząc od dnia uzyskania przez ucznia (eksterna) dowodu ukończenia szkoły.

(3) Rozporządzenie wykonawcze określi wzory wykazów oraz tryb postępowania w tych sprawach.

Art. 165. (1) Właściciele zakładów przemysłowych i rzemieślniczych (ich prawni zastępcy) obowiązani są zawiadamiać komendantów rejonów uzupełnień o nabyciu przez pracownika pełnych kwalifikacyj zawodowych w przemyśle lub rzemiośle.

(2) Rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych określi:

a) kategorie zakładów przemysłowych i rzemieślniczych, na których ciążyć będzie obowiązek wymieniony w ust. (1);

b) termin i sposób wypełnienia tego obowiązku.

Art. 166. O wyborze żołnierza rezerwy, pospolitego ruszenia, albo zaliczonego do pomocniczej służby wojskowej na posła lub senatora Rzeczypospolitej, jako też o przyjęciu, zrzeczeniu się lub wygaśnięciu mandatu, zawiadamia biuro Sejmu lub Senatu właściwą komendę rejonu uzupełnień.

Art. 167. (1) W stosunku do mężczyzn, którzy ukończyli 17 lat życia i ubiegają się:

a) o stanowisko w służbie publicznej,

b) o zezwolenie na uprawianie przemysłu, rzemiosła lub handlu,

c) o uzyskanie dowodu osobistego,

albo też którzy zgłaszają zmianę miejsca zamieszkania lub pobytu, — mają władze właściwe stwierdzić, czy dana osoba wypełniła obowiązki, wynikające z ustawy niniejszej.

(2) W razie stwierdzenia niewypełnienia przez daną osobę tych obowiązków właściwa władza ma powiadomić o tym powiatową władzę administracji ogólnej.

CZĘŚĆ VIII.

Przepisy karne.

Art. 168. Kto:

a) wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 15 i 160 nie przesyła w terminie władzy wyciągów z metryk urodzonych i zmarłych lub nie udziela potrzebnych wyjaśnień i odpisów;

b) wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 161 nie zawiadamia władzy o wystąpieniu lub wykluczeniu duchownego ze stanu duchownego, lub o opuszczeniu przez kandydata stanu duchownego (ucznia, nowicjusza) seminarium, zakonu, klasztoru lub zgromadzenia;

c) wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 162 nie zawiadamia w terminie władzy o opuszczeniu przez ucznia szkoły lub wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 163 i 164 nie nadsyła wykazów uczniów;

d) wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 165 nie zawiadamia w terminie władzy o nabyciu przez pracownika kwalifikacyj zawodowych w przemyśle lub w rzemiośle —

podlega karze aresztu do 1 miesiąca i grzywny do 1.000 zł lub jednej z tych kar.

Art. 169. Kto:

a) wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 138 nie zgłasza zmiany miejsca zamieszkania;

b) wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 140 nie zgłasza się na wezwanie właściwej władzy;

c) przez zaniedbanie ciążącego na nim obowiązku nie posiada karty mobilizacyjnej lub dokumentu wojskowego stwierdzającego stosunek danej osoby do powszechnego obowiązku wojskowego;

d) pracę wynikającą z zastępczego obowiązku wojskowego wykonywa niedbale —

podlega karze aresztu do 1 miesiąca i grzywny do 1.000 zł lub jednej z tych kar.

Art. 170. Kto:

a) nie zgłasza się do rejestru poborowych;

b) przeciwdziała należytemu ułożeniu rejestru poborowych lub listy poborowych;

c) nie zgłasza się do rejestracji zarządzonej w myśl art. 111 lub z mocy zarządzenia władzy, wydanego na zasadzie przepisów ustawy niniejszej;

d) nie przedstawia komisji poborowej dokumentów dotyczących posiadanego wykształcenia lub zawodu, albo też podaje niezgodne z prawdą okoliczności dotyczące wykształcenia lub zawodu;

e) odmawia przyjęcia karty mobilizacyjnej, karty powołania lub dokumentu wojskowego, stwierdzającego stosunek danej osoby do powszechnego obowiązku wojskowego, albo kartę taką lub dokument niszczy, porzuca lub oddaje innemu w posiadanie pod warunkami utrudniającymi ich natychmiastowy zwrot;

f) zleconej mu przez władzę pracy, wynikającej z zastępczego obowiązku wojskowego, z własnej winy nie wykonuje —

podlega karze aresztu do 2 miesięcy i grzywny do 2.000 zł albo jednej z tych kar.

Art. 171. Kto:

a) nie stawia się przed komisją poborową lub rozpoznawczą albo przed inną władzą, po-

wołaną do stwierdzenia zdolności do służby wojskowej;

b) nie stawia się na wezwanie do służby pracy;

c) nie stawia się na wezwanie władzy do pracy wynikającej z zastępczego obowiązku wojskowego;

d) wyjeżdża za granicę, naruszając wydane w tym względzie przepisy przez Ministra Spraw Wojskowych —

podlega karze aresztu do 3 miesięcy i grzywny do 3.000 zł albo jednej z tych kar.

Art. 172. Kto korzysta z cudzej karty mobilizacyjnej, karty powołania lub dokumentu wojskowego stwierdzającego stosunek danej osoby do powszechnego obowiązku wojskowego, albo kartę taką lub dokument innemu w tym celu użycza —

podlega karze aresztu do roku i grzywny lub jednej z tych kar.

Art. 173. (1) Kto w zamiarze trwałego uchylenia się od obowiązku służby wojskowej:

a) nie stawia się przed komisją poborową lub rozpoznawczą, albo też przed inną władzą właściwą do stwierdzenia jego zdolności do służby wojskowej;

b) opuszcza granice Państwa Polskiego lub pozostaje za granicą —

podlega karze więzienia do lat 3 lub aresztu do lat 3.

(2) Tej samej karze podlega ten, kto w zamiarze trwałego uchylenia się od obowiązku służby wojskowej uniemożliwia doręczenie mu karty powołania.

(3) Jeżeli sprawca popełnił czyn określony w ust. (1) lub (2) w czasie mobilizacji lub wojny —

podlega karze więzienia do lat 10.

Art. 174. (1) Kto używa oszukańczych zabiegów w celu uzyskania dla siebie lub dla innej osoby odroczenia, skrócenia lub zwolnienia od służby wojskowej —

podlega karze więzienia do lat 5 lub aresztu.

(2) Jeśli czynu tego dopuszczono się w czasie mobilizacji lub wojny, sprawca —

podlega karze więzienia do lat 10.

Art. 175. (1) Kto w celu uchylenia się od obowiązku służby wojskowej sam się na ciele uszkadza lub wywołuje u siebie rozstrój zdrowia, albo pozwala innemu na spowodowanie u niego uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia —

podlega karze więzienia do lat 10.

(2) Tej samej karze podlega ten, kto w celu uchylenia innego od obowiązku służby wojskowej powoduje u niego uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia.

(3) Tej samej karze podlega również ten, kto nakłania inną osobę lub udziela jej pomocy do popełnienia przestępstwa, określonego w ust. (1) lub (2).

(4) Jeżeli sprawca popełnił czyn, określony w ust. (1) — (3), w czasie mobilizacji lub wojny —

podlega karze więzienia na czas nie krótszy od lat 3 lub dożywotnio.

Art. 176. (1) Kto werbuje obywateli polskich do służby w wojsku obcym lub w obcej organizacji wojskowej —

podlega karze więzienia do lat 5.

(2) Kto werbuje przebywających w Polsce obywateli obcych do służby w wojsku obcym lub w obcej organizacji wojskowej —

podlega karze więzienia do lat 2 lub aresztu do lat 2.

(3) Jeśli przestępstw, określonych w ust. (1) i (2) dopuszczono się w czasie mobilizacji lub wojny, sprawca —

podlega karze więzienia do lat 10.

(4) Jeśli przestępstw, określonych w ust. (1) i (2) dopuszczono się w czasie mobilizacji lub wojny, a werbowanie następuje do wojska nieprzyjacielskiego lub nieprzyjacielskiej organizacji wojskowej, sprawca —

podlega karze więzienia na czas nie krótszy od lat 10 lub dożywotnio.

Art. 177. Kto, będąc obywatelem polskim, przyjmuje bez zgody polskiej władzy obowiązki w wojsku obcym lub w obcej organizacji wojskowej —

podlega karze więzienia do lat 5 lub aresztu.

Art. 178. (1) Kto nakłania inną osobę lub udziela jej pomocy do popełnienia przestępstwa wojskowego —

podlega karze jako podżegacz lub pomocnik.

(2) Zamiast kary twierdzy lub aresztu wojskowego, grożącej za takie przestępstwa, stosuje się w takim samym wymiarze karę aresztu.

Art. 179. Za służbę wojskową w rozumieniu niniejszych przepisów karnych uważa się również wojskową służbę komunikacyj.

Art. 180. Jeśli jednego z czynów, określonych w art. 168—178 dopuszczono się za granicą, sprawca podlega karze niezależnie od okoliczności, czy czyn ten uznany jest za przestępstwo przez przepis obowiązujący w miejscu popełnienia.

Art. 181. W razie skazania na karę więzienia za przestępstwo, przewidziane w art. 173—178 sąd orzeka utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych, a jeżeli zachodzi nadużycie zawodu, określone w art. 48 § 1 pkt a) kodeksu karnego z 1932 r., nadto utratę prawa wykonywania zawodu.

Art. 182. (1) Przedawnienie ścigania i wyrokowania w sprawach o wykroczenia, przewidziane w art. 169 lit. a) i b), 170 lit. a) oraz w art. 171 lit. a), biegnie od chwili zgłoszenia się przed właściwą władzą lub od chwili, w której sprawca ukończył 60 lat życia.

(2) Przedawnienie ścigania i wyrokowania w sprawach o wykroczenie, przewidziane w art. 171 lit. d), biegnie od chwili powrotu sprawcy z zagranicy.

Art. 183. (1) Sprawy o wykroczenia, przewidziane w art. 168—171 należą do właściwości powiatowych władz administracji ogólnej.

(2) Sprawy jednak o wykroczenia wymienione w ust. (1), popełnione przez osoby, podlegające sądownictwu wojskowemu, należą do właściwości sądów wojskowych.

Art. 184. Grzywny, wymierzone na podstawie ustawy niniejszej, wpływają na Fundusz Obrony Narodowej.

CZĘŚĆ IX.

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 185. Zaliczenie na poczet służby w wojsku polskim lub w polskiej marynarce wojennej czasu służby wojskowej, odbytej przed dniem 1 listopada 1918 roku w armiach zaborczych lub polskich formacjach wojskowych uznanych przez Państwo, dokonane w myśl art. 119 i 120 tymczasowej ustawy z dnia 27 października 1918 roku o powszechnym obowiązku służby wojskowej (Dz. Pr. K. P. Nr 13, poz. 28) i art. 116 ustawy z dnia 23 maja 1924 roku o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 61, poz. 609), zostaje utrzymane w mocy.

Art. 186. (1) Poborowi i ochotnicy, którzy w myśl art. 51 i 63 ustawy z dnia 23 maja 1924 roku o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 61, poz. 609) mieli prawo odbywania skróconej czynnej służby wojskowej lub odroczenia terminu odbywania tej służby — zatrzymują nadal to prawo, chociażby ono nie wynikało z przepisów ustawy niniejszej.

(2) Prawo do odbywania skróconej zasadniczo służby wojskowej służy pod warunkami określonymi w art. 67 ust. (2) tym poborowym i ochotnikom, którzy ukończyli przed wcieleniem do czynnej służby co najmniej 4 półrocza państwowej szkoły zawodowej typu wyższego, nie zorganizowanej według zasad ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389), do której warunkiem przyjęcia na pierwszy kurs jest ukończenie co najmniej 6 klas gimnazjum 8-klasowego lub też gimnazjum nowego ustroju i w której nauka trwa nie mniej niż 3 lata.

Art. 187. Osoby, które z mocy wyroku sądowego zostały zwolnione ze służby w myśl przepisów obowiązujących w chwili wydania wyroku — są zwolnione od obowiązku wojskowego na równi z osobami wymienionymi w art. 10 ust. (1) lit. c).

Art. 188. (1) Osoby, które w myśl ustawy z dnia 23 maja 1924 roku o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 61, poz. 609) zostały zaliczone do pospolitego ruszenia bez broni (kategoria D) zostają zaliczone zgodnie z ustawą niniejszą do pomocniczej służby wojskowej.

(2) W zakresie obowiązków i praw tych osób stosuje się do nich przepisy ustawy niniejszej.

Art. 189. Podoficerowie i szeregowcy pospolitego ruszenia, którzy z mocy dotychczas obowiązujących przepisów są wolni od powszechnego obowiązku wojskowego z powodu ukończenia 50 lat życia, nie podlegają powszechnemu obowiązkowi wojskowemu z mocy ustawy niniejszej.

Art. 190. Do osób, które przed wejściem w życie ustawy niniejszej nie dopełniły obowiązków, wynikających z rozporządzenia Rady Obrony Państwa z dnia 11 sierpnia 1920 roku w przedmiocie utraty obywatelstwa Państwa Polskiego wskutek niespełnienia obowiązku służby wojskowej (Dz. Pr. P. P. Nr 81, poz. 540) i rozporządzeń lub zarządzeń wydanych na jego podstawie — stosuje się nadal przepisy wymienionego rozporządzenia Rady Obrony Państwa.

Art. 191. (1) Osoby, które w myśl tymczasowej ustawy z dnia 27 października 1918 r. o powszechnym obowiązku służby wojskowej (Dz. P. K. P. Nr 13, poz. 28) lub też ustawy z dnia 23 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 61, poz. 609) zostały uznane za całkowicie niezdolne do służby wojskowej (kategoria E), mogą być poddane ponownemu przeglądowi celem określenia ich stosunku do powszechnego obowiązku wojskowego w myśl ustawy niniejszej, jeżeli w dniu powołania do ponownego przeglądu osoby te nie ukończyły 60 lat życia.

(2) Minister Spraw Wojskowych określi kategorie osób, które zostaną wezwane do ponownego przeglądu, termin przeglądu, sposób powołania, tudzież władze właściwe i tryb postępowania w sprawach dotyczących ponownego przeglądu.

Art. 192. Do czasu całkowitego zorganizowania szkolnictwa średnego stosownie do przepisów ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389) przepisy art. 196 ust. (2), dotyczące osób, posiadających dowód ukończenia szkoły (studiów) stopnia licealnego, stosują się odpowiednio do osób, które ukończyły:

a) szkołę średnią ogólnokształcącą państwową albo prywatną, mającą prawa szkół państwowych; albo

b) inną szkołę krajową lub zagraniczną, państwową lub prywatną, którą Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego uznał za równorzędną ze szkołą średnią ogólnokształcącą, tj. złożyły egzamin dojrzałości gimnazjalny lub seminarialny, w innych szkołach zaś ustanowiony w nich prawnie egzamin końcowy.

Art. 193. (1) Użyte w obowiązujących przepisach:

a) określenie: „obowiązkowa służba czynna“ zastępuje się w odpowiedniej liczbie i przypadku wyrazami: „zasadnicza służba wojskowa“;

b) określenie: „pospolite ruszenie bez broni“ zastępuje się w odpowiedniej liczbie i przypadku wyrazami: „pomocnicza służba wojskowa“;

c) określenie: „powiatowa komenda uzupełnień“ zastępuje się w odpowiedniej liczbie i przypadku wyrazami: „komenda rejonu uzupełnień“; skrót „P. K. U.“ zastępuje się skrótem „K. R. U.“;

d) określenie: „komendant powiatowej komendy uzupełnień“ lub: „komendant P. K. U.“ zastępuje się w odpowiedniej liczbie i przypadku wyrazami: „komendant rejonu uzupełnień“ lub w skrócie: „komendant R. U.“.

(2) Przez rodzaje służby wojskowej wyliczone w przepisach stanowiących o zachowaniu uprawnień z tytułu ubezpieczeń (zabezpieczeń) społecznych w czasie odbywania służby wojskowej należy rozumieć zasadniczą służbę wojskową, służbę wojskową w rezerwie, służbę wojskową w pospolitym ruszeniu, pomocniczą służbę wojskową oraz uzupełniającą służbę wojskową.

Art. 194. Z dniem 1 września 1938 r. tracą moc obowiązującą:

a) ustawa z dnia 17 czerwca 1919 r. o spisie oficerów (Dz. Pr. P. P. Nr 50, poz. 325);

b) ustawa z dnia 11 lipca 1919 r. normująca stosunki służbowe funkcjonariuszów państwowych podczas pełnienia służby wojskowej (Dz. Pr. P. P. Nr 59, poz. 357);

c) rozporządzenie Rady Obrony Państwa z dnia 11 sierpnia 1920 r. w przedmiocie utraty obywatelstwa Państwa Polskiego wskutek niespełnienia obowiązku służby wojskowej (Dz. Pr. P. P. Nr 81, poz. 540);

d) ustawa z dnia 23 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 61, poz. 609);

e) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 września 1934 r. o wojskowej służbie pomocniczej (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 783).

Art. 195. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i innymi interesowanymi ministrami oraz każdemu z ministrów we własnym zakresie działania.

Art. 196. (1) Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 września 1938 r.

(2) Przepisy jednak ustawy niniejszej, dotyczące:

a) obowiązku zgłoszenia się do poboru osób wykazujących się dowodem ukończenia szkoły (studiów) stopnia licealnego (art. 40 ust. (2), 41 ust. (2));

b) odroczenia skróconej zasadniczej służby wojskowej osobom wymienionym w art. 67 i warunków odroczenia tej służby;

c) obowiązku odbywania służby pracy przez osoby, które uzyskały dowód ukończenia szkoły (studiów) stopnia licealnego (art. 79);

d) obowiązku odbywania uzupełniającej służby wojskowej (art. 107 — 112);

wchodzą w życie z dniem ogłoszenia ustawy.

SPIS RZECZY.
do ustawy z dn. 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym

ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW: SPRAW WOJSKOWYCH, SPRAW WEWNĘTRZNYCH I OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 7 lutego 1939 r.

wydane w porozumieniu z Ministrami: Spraw Zagranicznych, Skarbu, Sprawiedliwości, Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Komunikacji w sprawie wykonania ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym.

(Dz. U. R. P. z dn. 17 marca 1939 r. Nr. 20, poz. 131).

Na podstawie art. 5 ust. (2), art. 6 ust. (2) i (3), art. 11 ust. (5), art. 14 ust. (5), art. 19 ust. (1) i (2), art. 28 ust. (2), art. 31 ust. (2), art. 32 ust. (1), art. 35 ust. (2), art. 37 ust. (2) i (4), art. 43 ust. (2), art. 50 ust. (1), art. 53 ust. (2), art. 64 ust. (2), art. 67 ust. (1) lit. a), art. 77 ust. (2), art. 79 ust. (1) i (3), art. 80 ust. (2), art. 102 ust. (2), art. 103 ust. (4), art. 104 ust. (2), art. 111 ust. (1) i (2), art. 114 ust. (2), art. 115 ust. (3), art. 118 ust. (3), art. 122 ust. (2), (3) i (4), art. 125, 128 ust. (2), art. 129 ust. (2), art. 132, 139 ust. (1) i (2), art. 141 ust. (5), art. 143 ust. (3), art. 145, 150 ust. (2), art. 152 ust. (4), art. 154, 156 ust. (2), art. 159, 163, 164 ust. (3) i art. 195 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 220) zarządza się co nastepuje:

§ 1. (1) Artykuły powołane w rozporządzeniu niniejszym bez bliższego określenia oznaczają artykuły ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 220).

(2) Paragrafy powołane w rozporządzeniu niniejszym bez bliższego określenia oznaczają paragrafy rozporządzenia niniejszego.

CZĘŚĆ I.

Przepisy wstępne.

Rozdział I.

Przepisy ogólne.

Do art. 4.

§ 2. Zarządzenie mobilizacji wydane na podstawie ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym wywołuje skutki prawne przewidziane również w innych przepisach, jeżeli nastąpienie tych skutków jest zależne od zarządzenia mobilizacji.

§ 3. (1) Zarządzenie mobilizacji podaje do publicznej wiadomości powiatowa władza administracji ogólnej w drodze obwieszczeń.

(2) Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych może zarządzić podanie do wiadomości zarządzenia mobilizacji tylko interesowanym w sposób jaki uzna za stosowny i odpowiadający danym okolicznościom.

Do art. 5.

§ 4. Podział obszaru Państwa na komendy rejonów uzupełnień (K. R. U.) oraz wykaz powiatów, wchodzących w skład poszczególnych komend zawiera załącznik Nr 1.

§ 5. (1) Komendant rejonu uzupełnień w sprawach dotyczących uzupełnień Sił Zbrojnych i administracji rezerw podlega bezpośrednio dowódcy okręgu korpusu (terytorialnemu dowódcy równorzędnemu).

(2) Zażalenia i odwołania w sprawach należących do zakresu działania komendanta rejonu uzupełnień rozstrzyga ostatecznie dowódca okręgu korpusu (terytorialny dowódca równorzędny), jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej.

§ 6. (1) Komendant rejonu uzupełnień porozumiewa się bezpośrednio z władzami cywilnymi w sprawach związanych z wykonaniem powszechnego obowiązku wojskowego. Dotyczy to również porozumiewania się z Komisariatem Generalnym R. P. w Gdańsku oraz z urzędami konsularnymi R. P.

(2) Jeżeli przepisy ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym oraz rozporządzenia niniejszego nie określają zasad współdziałania komendantów rejonów uzupełnień z władzami cywilnymi w poszczególnych sprawach związanych z wykonaniem powszechnego obowiązku wojskowego, — współpraca komendantów rejonów uzupełnień z władzami cywilnymi opiera się na zasadach obowiązujących ogólnie w zakresie urzędowania władz i organów państwowych.

§ 7. (1) Ewidencję wojskową zakłada się przy poborze pod kierownictwem przedstawiciela wojska i marynarki wojennej w komisji poborowej.

(2) Ewidencję wojskową prowadzi się osobno dla mężczyzn, osobno dla kobiet.

§ 8. (1) Powiatowe władze administracji ogólnej zawiadamiają komendę rejonów uzupełnień o zmianach dokonanych w listach poborowych, co do osób zapisanych w ewidencji wojskowej. Dotyczy to w szczególności: a) nazwiska i imienia (w razie sprostowania lub zmiany); b) daty i miejsca urodzenia; c) imion rodziców; d) narodowości; e) wyznania; f) kar orzeczonych przez władze administracyjne za

wykroczenia wynikające z ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym; g) odroczeń zasadniczej służby wojskowej i skrócenia tej służby w myśl art. 76.

(2) Jeżeli dowody, uzasadniające zmiany wymienione z ust. (1), wpłyną wcześniej do komendy rejonu uzupełnień niż do powiatowej władzy admnistracji ogólnej, wówczas komendant rejonu uzupełnień przeprowadza potrzebne zmiany w ewidencji wojskowej, po czym przesyła odpowiednie zawiadomienie do powiatowej władzy administracji ogólnej.

(3) Powiatowe władze administracji ogólnej zawiadamiają ponadto komendantów rejonów uzupełnień o poniżej wymienionych zmianach dotyczących osób prowadzonych w ewidencji wojskowej: a) o skreśleniu poborowego z listy poborowych; b) o ostatecznych wynikach poszukiwań uchylających się od służby wojskowej lub od zebrań kontrolnych; c) o wydaniu lub przedłużeniu ważności paszportu zagranicznego; d) o zezwoleniu na wstąpienie do służby wojskowej lub innej służby publicznej w państwie obcym; e) o zwolnieniu od powszechnego obowiązku wojskowego z tytułu posiadania lub uzyskania obcej przynależności państwowej; f) o orzeczeniach dotyczących pozbawienia obywatelstwa polskiego.

Do art. 6.

§ 9. (1) Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej — władzami cywilnvmi właściwymi do przeprowadzania czynności i załatwiania spraw związanych z wykonaniem w kraju powszechnego obowiązku wojskowego są w pierwszej instancji:

a) powiatowe władze administracji ogólnej;

b) dyrekcje policji w miastach Bielsko, Katowice i Chorzów.

(2) Na obszarze m. st. Warszawy władzą właściwą do przeprowadzania czynności i załatwiania spraw związanych z wykonaniem w kraju powszechnego obowiązku wojskowego jest Komisarz Rządu na m. st. Warszawę. Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych może przekazać uprawnienia Komisarza Rządu na m. st. Warszawę zarządowi miejskiemu m. st. Warszawy.

(3) W sprawach związanych z wykonaniem w kraju powszechnego obowiązku wojskowego współdziałają również zarządy gmin w sposób określony przepisem szczególnym.

(4) Przez wyrażenie: „powiatowe władze administracji ogólnej“ użyte w rozporządzeniu niniejszym należy rozumieć władze wymienione w ust. (1) i (2), jeżeli rozporządzenie niniejsze wyraźnie nie stanowi inaczej.

§ 10. (1) Drugą instancją dla władz wymienionych w § 9 ust. (1) są wojewódzkie władze administracji ogólnej; drugą instancją dla Komisarza Rządu na m. st. Warszawę jest Minister Spraw Wewnętrznych. W razie przekazania uprawnień Komisarza Rządu na m. st. Warszawę zarządowi miejskiemu m. st. Warszawy (§ 9 ust. (2)) — drugą instancją dla tego zarządu będzie Komisarz Rządu na m. st. Warszawę.

(2) W przypadkach określonych przepisami szczególnymi orzeka ostatecznie Minister Spraw Wewnętrznych.

§ 11. (1) Sprawy związane z wykonaniem powszechnego obowiązku wojskowego przez obywateli polskich:

a) mających miejsce zamieszkania na obszarze w. m. Gdańska,

b) przebywających czasowo na obszarze w. m. Gdańska, a nie mających w kraju miejsca zamieszkania,

należą w pierwszej instancji do właściwości Komisarza Rządu w Gdyni.

(2) W sprawach tych współdziała — w szczególności jeżeli chodzi o dopełnienie przez osoby wymienione w ust. (1) obowiązku rejestracji — Komisarz Generalny R. P. w Gdańsku w sposób określony rozporządzeniem niniejszym i szczególnymi zarządzeniami wydanymi przez Ministra Spraw Zagranicznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych i Ministrem Spraw Wewnętrznych.

§ 12. (1) Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej — władzami cywilnymi właściwymi do przeprowadzania czynności i załatwiania spraw, związanych z wykonaniem powszechnego obowiązku wojskowego przez obywateli polskich, zamieszkałych stale poza granicami Państwa, są urzędy konsularne R. P.

(2) Do urzędów konsularnych R. P. zalicza się urzędy polskie, mające swą siedzibę urzędową poza granicami Państwa (obszarem w. m. Gdańska) i wykonywające czynności konsularne tj. ambasady, poselstwa, konsulaty generalne, konsulaty, wicekonsulaty i agencje konsularne.

§ 13. (1) Za obywatela polskiego stale zamieszkałego za granicą uważa się w rozumieniu rozporządzenia niniejszego obywatela polskiego, zamieszkałego poza granicami Państwa (obszarem w. m. Gdańska) i mającego tam stałe źródło zarobkowania, chociażby nawet również i w kraju (na obszarze w. m. Gdańska) posiadał stałe źródło dochodów. Do obywateli polskich stale zamieszkałych za granicą należą również ci obywatele polscy, którzy zmuszeni są przebywać za granicą z braku środków pieniężnych na powrót do kraju oraz ci, którzy przybyli za granicę w poszukiwaniu pracy, choćby nawet pracy nie znaleźli.

(2) Decyzja, czy obywatel polski ma być uważany za stale zamieszkałego za granicą, należy do kierownika urzędu konsularnego R. P.

§ 14. (1) Obywatele polscy, przebywający za granicą, którzy wyjechali nielegalnie z kraju w celach zarobkowych, mają być uważani

za obywateli polskich stale zamieszkałych za granicą.

(2) Obywatele polscy, przebywający za granicą, którzy wyjechali nielegalnie z kraju w innych celach, niż podano w ust. (1), mają być uważani pod względem wykonania powszechnego obowiązku wojskowego za obywateli polskich czasowo przebywających za granicą.

§ 15. (1) Dla Komisarza Generalnego R. P. w Gdańsku tudzież dla urzędów konsularnych R. P. drugą instancją w sprawach związanych z wykonaniem powszechnego obowiązku wojskowego jest — o ile nie chodzi o sprawy objęte art. 11 ust. (3) zdanie końcowe — wojewoda, którego właściwość określa się ze względu na ostatnie miejsce zamieszkania obywatela w kraju, a w razie nie posiadania w kraju miejsca zamieszkania — ze względu na jego miejsce urodzenia w kraju. Jeżeli miejscem zamieszkania lub urodzenia obywatela w kraju jest m. st. Warszawa, drugą instancją dla Komisarza Generalnego R. P. w Gdańsku oraz dla urzędów konsularnych R. P. jest Minister Spraw Wewnętrznych. Dla obywateli polskich, którzy nie urodzili się w kraju, ani też w kraju nie mają miejsca zamieszkania, — drugą instancją jest Minister Spraw Wewnętrznych.

(2) W przypadkach określonych przepisami szczególnymi orzeka ostatecznie Minister Spraw Wewnętrznych.

§ 16. Korespondencja między Komisarzem Generalnym R. P. w Gdańsku oraz urzędami konsularnymi R. P., a władzami wojskowymi lub cywilnymi w kraju w sprawach związanych z wykonaniem powszechnego obowiązku wojskowego odbywa się bezpośrednio.

§ 17. W sprawie trybu postępowania władz wymienionych w §§ 9 — 16 stosuje się przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341), jeżeli ustawa o powszechnym obowiązku wojskowym, rozporządzenie niniejsze lub inne przepisy szczególne nie stanowią wyraźnie inaczej.

Rozdział II.

Zakres powszechnego obowiązku wojskowego.

Do art. 7.

§ 18. (1) W razie ustania co do pewnej osoby obowiązku wojskowego szczególnego (art. 7 ust. (2)), powstaje z mocy prawa w stosunku do tej osoby, z dniem ustania obowiązku wojskowego szczególnego, powszechny obowiązek wojskowy.

(2) Zwolnienie tej osoby od powszechnego obowiązku wojskowego może nastąpić tylko w przypadkach wskazanych w ustawie o powszechnym obowiązku wojskowym.

Do art. 8.

§ 19. (1) Mężczyźni przebywający na obszarze Państwa Polskiego podlegają powszechnemu obowiązkowi wojskowemu, jeżeli właściwa władza krajowa nie stwierdzi na podstawie przedłożonych dowodów lub poświadczeń przedstawicielstw państw obcych, że są cudzoziemcami lub że posiadają obcą przynależność państwową.

(2) Kobiety przebywające na obszarze Państwa Polskiego podlegają powszechnemu obowiązkowi wojskowemu, jeżeli zachodzą warunki określone w art. 8 ust. (2).

§ 20. Obywatele państw obcych mogą ubiegać się o przyjęcie do służby w wojsku polskim lub w polskiej marynarce wojennej w charakterze ochotników:

a) w czasie pokoju — jeżeli ukończyli już 17 rok życia, a nie przekroczyli jeszcze lat 20;

b) w czasie wojny, mobilizacji, lub gdy tego wymaga interes obrony Państwa stwierdzony uchwałą Rady Ministrów — jeżeli ukończyli już 17 rok życia, a nie przekroczyli jeszcze lat 60.

§ 21. (1) Obywatele państw obcych, ubiegający się o przyjęcie do służby w wojsku polskim lub w polskiej marynarce wojennej w charakterze ochotników, powinni wnieść podania:

a) obywatele państw obcych zamieszkali lub przebywający na obszarze Państwa Polskiego — do komendy rejonu uzupełnień właściwej dla ich miejsca zamieszkania (pobytu),

b) inni — do urzędu konsularnego R. P. właściwego dla ich miejsca zamieszkania.

(2) Do podań należy załączyć w oryginale lub w uwierzytelnionym odpisie dokumenty następujące:

a) metrykę urodzenia (dokument zastępczy);

b) poświadczenie obcego obywatelstwa;

c) stosunek do służby wojskowej w kraju ojczystym;

d) poświadczenie niekaralności;

e) świadectwo szkolne;

f) zobowiązanie do służby ochotniczej na warunkach, jakie określi Minister Spraw Wojskowych.

(3) Małoletni powinni załączyć do podania również oświadczenie ojca lub prawnego zastępcy, wyrażające zgodę na odbywanie przez proszącego służby wojskowej w charakterze ochotnika.

§ 22. (1) Podania osób wymienionych w § 21 ust. (1) lit. a) przesyła komendant rejonu uzupełnień do powiatowej władzy administracji ogólnej celem wydania opinii co do zachowania się proszącego i jego lojalności względem Państwa Polskiego.

(2) Po otrzymaniu odpowiedzi od powiatowej władzy administracji ogólnej — komendant rejonu uzupełnień przedstawia akta spra-

wy w drodze służbowej Ministrowi Spraw Wojskowych do decyzji.

(3) O decyzji Ministra Spraw Wojskowych zawiadamia proszącego komendant rejonu uzupełnień.

§ 23. (1) W razie przychylnej decyzji komendant rejonu uzupełnień przesyła podanie wraz z decyzją Ministra Spraw Wojskowych do powiatowej władzy administracji ogólnej, która wyznacza termin przeglądu lekarskiego i zawiadamia o tym proszącego.

(2) Tryb postępowania komisji poborowej i orzekania o zdolności do służby wojskowej jest ten sam, co przy przyjmowaniu do służby wojskowej w charakterze ochotników obywateli polskich.

(3) Niestawienie się powołanego przed komisją poborową jest równoznaczne z cofnięciem podania.

§ 24. Tryb załatwiania podań o przyjęcie do służby w wojsku polskim lub w polskiej marynarce wojennej obywateli państw obcych, zamieszkałych lub przebywających poza granicami Państwa Polskiego (§ 21 ust. (1) lit. b) określają osobne zarządzenia Ministra Spraw Wojskowych wydane w porozumieniu z Ministrami Spraw Zagranicznych i Spraw Wewnętrznych.

§ 25. (1) W razie podjęcia przez osobę o nieustalonym obywatelstwie starań i uzyskanie obywatelstwa polskiego z powodu odbycia przez nią służby wojskowej (art. 8 ust. (4)), interesowany powinien wnieść prośbę o nadanie mu obywatelstwa polskiego do wojewódzkiej władzy administracji ogólnej, za pośrednictwem powiatowej władzy administracji ogólnej, właściwej ze względu na miejsce zamieszkania proszącego.

(2) Powiatowa władza administracji ogólnej ustala:

a) w porozumieniu z komendantem rejonu uzupełnień odbycie przez proszącego zasadniczej służby wojskowej lub przeszkolenia wojskowego przez czas co najmniej 5 miesięcy;

b) w drodze dochodzenia tryb życia i zachowania się proszącego.

(3) Przed wydaniem decyzji w sprawie nadania obywatelstwa polskiego wojewódzka władza administracji ogólnej zasięga opinii dowódcy okręgu korpusu (terytorialnego dowódcy równorzędnego). Minister Spraw Wewnętrznych, jako władza odwoławcza, porozumiewa się z Ministrem Spraw Wojskowych.

Do art. 10.

§ 26. (1) Udowodnienie posiadania lub uzyskania obcej przynależności państwowej (art. 10 ust. (1) lit. b)) następuje z urzędu lub na prośbę, wniesioną do tej powiatowej władzy administracji ogólnej, w której rejestrze lub liście poborowych proszący został wpisany, a o ile chodzi o osoby stale zamieszkałe za granicą — do właściwego urzędu konsularnego R. P.

(2) Do prośby należy załączyć dokumenty, wskazujące na posiadanie obcego obywatelstwa, lub przedstawić faktyczne i prawne podstawy, na których proszący opiera swe twierdzenie, że uzyskał obywatelstwo obce. Osoby, pełniące czynną służbę wojskową, powinny ponadto wykazać, że posiadały obce obywatelstwo jeszcze przed terminem wcielenia do szeregów, albo że przed tym terminem utraciły obywatelstwo polskie.

(3) Powiatowa władza administracji ogólnej (urząd konsularny R. P.) ustala, czy prośba jest poparta potrzebnymi dowodami, a w razie potrzeby przeprowadza dochodzenie celem niewątpliwego ustalenia stanu faktycznego sprawy.

§ 27. (1) Na podstawie prośby i wyników przeprowadzonego dochodzenia powiatowa władza administracji ogólnej (urząd konsularny R. P.) stwierdza, że proszący nie podlega powszechnemu obowiązkowi wojskowemu z tytułu udowodnienia obcej przynależności państwowej bądź też prośbę załatwia odmownie.

(2) W razie stwierdzenia, że proszący nie podlega powszechnemu obowiązkowi wojskowemu z tytułu udowodnienia obcej przynależności państwowej, powiatowa władza administracji ogólnej (urząd konsularny R. P.) wydaje proszącemu poświadczenie o zwolnieniu go od powszechnego obowiązku wojskowego.

(3) O zwolnieniu z urzędu lub na prośbę osoby stale zamieszkałej za granicą wpisanej do listy (rejestru) poborowych w kraju, zawiadamia urząd konsularny R. P. powiatową władzę administracji ogólnej.

(4) Powiatowa władza administracji ogólnej skreśla osobę zwolnioną od powszechnego obowiązku wojskowego z listy poborowych lub zarządza skreślenie jej z rejestru poborowych oraz zawiadamia komendanta rejonu uzupełnień o skreśleniu, dołączając do zawiadomienia odebrany wojskowy dokument osobisty. Komendant rejonu uzupełnień skreśla daną osobę z ewidencji wojskowej; jeżeli jednak osoba ta pełni czynną służbę wojskową, skreślenie z rejestru lub listy poborowych oraz z ewidencji wojskowej następuje dopiero po zwolnieniu tej osoby z szeregów.

§ 28. (1) W razie stwierdzenia przez powiatową władzę administracji ogólnej posiadania lub uzyskania obcej przynależności państwowej przez osobę pełniącą czynną służbę wojskową, powiatowa władza administracji ogólnej zawiadamia komendanta rejonu uzupełnień o zwolnieniu takiej osoby od powszechnego obowiązku wojskowego, dołączając do zawiadomienia poświadczenie (§ 27 ust. (2)). Komendant rejonu uzupełnień zwraca się niezwłocznie do właściwego przełożonego jednostki organizacyjnej o zwolnienie tej osoby z czynnej służby wojskowej i doręczenie jej przesłanego poświadczenia.

(2) Przełożony jednostki organizacyjnej obowiązany jest zwolnić wymienioną osobę z szeregów najdalej w przeciągu 3 dni od dnia otrzymania zawiadomienia. Jeżeli zwolniony od powszechnego obowiązku wojskowego przebywa w wojskowym zakładzie leczniczym lub wojskowym zakładzie karnym — zwolnienie z szeregów następuje w terminie określonym przez przełożonego jednostki organizacyjnej w porozumieniu z komendantem wojskowego zakładu leczniczego lub wojskowym prokuratorem okręgowym.

(3) O zwolnieniu z szeregów osoby, zwolnionej od powszechnego obowiązku wojskowego, przełożony jednostki organizacyjnej zawiadamia komendanta rejonu uzupełnień przy ścisłym wskazaniu dnia, w którym nastąpiło zwolnienie, przesyłając mu równocześnie dokumenty ewidencyjne zwolnionego. Komendant rejonu uzupełnień na podstawie otrzymanych dokumentów ewidencyjnych skreśla daną osobę z ewidencji wojskowej i zawiadamia o zwolnieniu jej z szeregów powiatową władzę administracji ogólnej, która postępuje w sposób określony w § 27 ust. (4) zdanie pierwsze.

§ 29. (1) Zwolnienie od powszechnego obowiązku wojskowego ma być stwierdzone dokumentem.

(2) Dokumentami tymi są:

a) dla osób uznanych za zupełnie niezdolne do służby wojskowej (kat. E) — zaświadczenie komisji poborowej lub wojskowy dokument osobisty;

b) dla cudzoziemców — dokument wystawiony przez władzę właściwą stwierdzający posiadanie obcego obywatelstwa lub poświadczenie powiatowej władzy administracji ogólnej (urząd konsularny R. P.), stwierdzające zwolnienie od powszechnego obowiązku wojskowego z powodu udowodnienia faktu posiadania lub uzyskania obcej przynależności państwowej (§ 27 ust. (2));

c) dla osób wydalonych z wojska lub z marynarki wojennej albo wydalonych z korpusu oficerskiego — zaświadczenie wydane przez komendanta rejonu uzupełnień;

d) dla osób wykluczonych z korpusu oficerskiego — zaświadczenie wydane przez komendanta rejonu uzupełnień;

§ 30. (1) Zaświadczenia, wymienione w § 29 ust. (2) lit. c), d), przesyłają interesowanym komendanci rejonów uzupełnień po otrzymaniu od władzy właściwej zawiadomień o skazaniu i po skreśleniu wymienionych osób z ewidencji wojskowej.

(2) Równocześnie z przesłaniem dokumentu o zwolnieniu od powszechnego obowiązku wojskowego należy zażądać od interesowanego zwrotu posiadanych zaświadczeń lub wojskowych dokumentów osobistych.

(3) Komendanci rejonów uzupełnień zawiadamiają o skreśleniu z ewidencji wojskowej osób wymienionych w § 29 ust. (2) lit. c) lub d) powiatowe władze administracji ogólnej, które dokonywają skreśleń w listach poborowych.

Do art. 11.

§ 31. (1) Z prośbą o zwolnienie od powszechnego obowiązku wojskowego z tytułu ubiegania się o obce obywatelstwo mogą występować tylko osoby stanu urlopowanych (art. 155), a osoby powołane do odbycia czynnej służby wojskowej — tylko pod warunkiem określonym w art. 11 ust. (2).

(2) Osoby, ograniczone w zdolności do działań prawnych, powinny wykazać zgodę prawnego zastępcy.

§ 32. (1) Prośbę o zwolnienie od powszechnego obowiązku wojskowego z tytułu ubiegania się o obce obywatelstwo wnoszą:

a) osoby zamieszkałe na obszarze Państwa Polskiego oraz czasowo przebywające za granicą, tudzież osoby zamieszkałe lub czasowo przebywające na obszarze w. m. Gdańska, — do komendanta rejonu uzupełnień za pośrednictwem tej powiatowej władzy administracji ogólnej, w której rejestrze lub liście poborowych proszący jest wpisany,

b) osoby stale zamieszkałe za granicą, — do urzędu konsularnego R. P., w którego okręgu stale zamieszkują.

(2) Do prośby należy załączyć w oryginale lub w uwierzytelnionym odpisie:

a) metrykę urodzenia (dokument zastępczy) swoją, oraz osób, które na zasadzie art. 13 ustawy z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. Nr 7, poz. 44) mają wraz z proszącym utracić obywatelstwo polskie;

b) metrykę ślubu, jeżeli proszący pozostaje w związku małżeńskim;

c) dowód obywatelstwa polskiego;

d) przyrzeczenie przyjęcia do związku państwa obcego, jeżeli w myśl przepisów państwa, o którego obywatelstwo proszący ubiega się, tego rodzaju dokumenty są wydawane.

(3) Powiatowa władza administracji ogólnej (urząd konsularny R. P.) bada, czy do prośby załączone są potrzebne dokumenty oraz przeprowadza w razie potrzeby dochodzenie celem ustalenia niewątpliwego stanu rzeczy.

§ 33. (1) Komendant rejonu uzupełnień udziela zwolnień od powszechnego obowiązku wojskowego z tytułu ubiegania się o obce obywatelstwo zasadniczo we wszystkich przypadkach, gdy powiatowa władza administracji ogólnej taki wniosek stawia, z wyjątkiem przypadków istnienia ważnych względów natury wojskowej (np. zamierzone powołanie proszącego do czynnej służby wojskowej w najbliższym terminie wcielenia, uchylanie się od wcielenia, zbiegostwo itp.).

(2) Jeżeli komendant rejonu uzupełnień zajmuje w sprawie inne stanowisko niż powiatowa władza administracji ogólnej — przedstawia sprawę dowódcy okręgu korpusu (tery-

torialnemu dowódcy równorzędnemu), który orzeka ostatecznie w porozumieniu z wojewódzką władzą administracji ogólnej. Przedstawiając akta sprawy dowódcy okręgu korpusu (terytorialnemu dowódcy równorzędnemu) należy uzupełnić je wyciągiem ewidencyjnym (jeżeli proszący jest zapisany w ewidencji wojskowej) tudzież uwagą, czy proszący podlega wcieleniu do szeregów w najbliższym terminie wcielenia.

(3) Dowódca okręgu korpusu (terytorialny dowódca równorzędny) przesyła swą decyzję w sprawie zwolnienia od powszechnego obowiązku wojskowego, wraz z aktami, komendantowi rejonu uzupełnień, który treść decyzji zapisuje w ewidencji wojskowej.

(4) Przepisy ust. (2) i (3) stosuje się odpowiednio również w przypadku wniesienia przez stronę odwołania od odmownej decyzji komendanta rejonu uzupełnień.

§ 34. (1) O decyzji w sprawie zwolnienia od powszechnego obowiązku wojskowego z tytułu ubiegania się o obce obywatelstwo komendant rejonu uzupełnień zawiadamia powiatową władzę administracji ogólnej, zwracając jej akta.

(2) Powiatowa władza administracji ogólnej zawiadamia o decyzji proszącego, wydając mu poświadczenie o zwolnieniu od powszechnego obowiązku wojskowego z tytułu ubiegania się o obce obywatelstwo oraz wzywając go do zwrotu posiadanego zaświadczenia lub wojskowego dokumentu osobistego.

(3) Równocześnie powiatowa władza administracji ogólnej zarządza wpisanie zwolnienia w rejestrze lub w liście poborowych oraz w rejestrze poświadczeń prowadzonym w myśl art. 15 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 7 czerwca 1920 r. w przedmiocie wykonania ustawy z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. Nr 52, poz. 320).

§ 35. (1) Kierownik urzędu konsularnego R. P. udziela zwolnień od powszechnego obowiązku wojskowego osobom stale zamieszkałym za granicą we własnym zakresie działania, kierując się w tym względzie wytycznymi ustalonymi oddzielnym zarządzeniem Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Zagranicznych.

(2) O decyzji swej zawiadamia kierownik urzędu konsularnego R. P. proszącego wydając mu poświadczenie o zwolnieniu od powszechnego obowiązku wojskowego z tytułu ubiegania się o obce obywatelstwo. Równocześnie zawiadamia kierownik urzędu konsularnego R. P. o udzielonym zwolnieniu powiatową władzę administracji ogólnej, która po otrzymaniu zawiadomienia postępuje w myśl § 34 ust. (3).

§ 36. (1) W przypadku wniesienia przez stronę odwołania od odmownej decyzji kierownika urzędu konsularnego R. P. przedstawia on akta sprawy wraz z odwołaniem Ministrowi Spraw Wojskowych.

(2) O decyzji powziętej w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych zawiadamia Minister Spraw Wojskowych kierownika urzędu konsularnego R. P. w celu podania jej do wiadomości stronie oraz powiatowej władzy administracji ogólnej.

§ 37. (1) Zwolnienie od powszechnego obowiązku wojskowego z tytułu ubiegania się o obce obywatelstwo jest ważne na przeciąg jednego roku.

(2) Jeżeli interesowany dostarczy dowodów, że z przyczyn od niego niezależnych nie mógł uzyskać obcego obywatelstwa w terminie ważności zwolnienia, może komendant rejonu uzupełnień w porozumieniu z powiatową władzą administracji ogólnej przedłużyć zwolnienie na okres jeszcze jednego roku. W razie rozbieżności zdań rozstrzyga ostatecznie dowódca okręgu korpusu (terytorialny dowódca równorzędny) w porozumieniu z wojewódzką władzą administracji ogólnej. Osobom stale zamieszkałym za granicą udziela przedłużenia zwolnienia na dalszy roczny okres kierownik właściwego urzędu konsularnego R. P.

(3) W wyjątkowych przypadkach, wywołanych szczególnymi okolicznościami niezależnymi od interesowanego, dowódca okręgu korpusu (terytorialny dowódca równorzędny) może w porozumieniu z właściwym wojewodą (Komisarzem Rządu na m. st. Warszawę) — a jeżeli chodzi o osoby stale zamieszkałe za granicą Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych — przedłużyć czas trwania zwolnienia na okres dalszy stosownie do swego uznania.

(4) Czas zwolnienia od powszechnego obowiązku wojskowego z tytułu ubiegania się o obce obywatelstwo liczy się od chwili doręczenia interesowanemu poświadczenia o zwolnieniu. Datę doręczenia poświadczenia podaje powiatowa władza administracji ogólnej do wiadomości komendantowi rejonu uzupełnień.

§ 38. W czasie trwania zwolnienia od powszechnego obowiązku wojskowego z tytułu ubiegania się o obce obywatelstwo stosunek danej osoby do służby wojskowej nie ulega zmianie; osoba taka w czasie trwania zwolnienia nie może być jednak powołana do odbycia zasadniczej służby wojskowej, przeszkolenia wojskowego, ćwiczeń wojskowych lub do zebrań kontrolnych ani też do spełnienia zastępczego obowiązku wojskowego; nie podlega ona również w czasie trwania zwolnienia powołaniu do służby wojskowej na wypadek mobilizacji.

§ 39. (1) Po wygaśnięciu ważności poświadczenia o zwolnieniu od powszechnego obowiązku wojskowego z tytułu ubiegania się o obce obywatelstwo powiatowa władza administracji ogólnej zbada niezwłocznie czy dana osoba uzyskała obce obywatelstwo. Co do osób stale zamieszkałych za granicą potrzebne ba-

dania przeprowadza kierownik urzędu konsularnego R. P. zawiadamiając o wyniku powiatową władzę administracji ogólnej.

(2) W przypadku stwierdzenia nabycia obcego obywatelstwa należy zarządzić skreślenie danej osoby z rejestru i listy poborowych oraz zarządzić umieszczenie odpowiedniego wpisu w rejestrze mieszkańców gminy zamieszkania.

(3) O nabyciu obcego obywatelstwa należy zawiadomić także komendanta rejonu uzupełnień, jeżeli dana osoba zapisana jest w ewidencji wojskowej.

§ 40. (1) Osoby, które w okresie zwolnienia od powszechnego obowiązku wojskowego nie nabyły obywatelstwa obcego, podlegają po upływie terminu ważności zwolnienia ponownie powszechnemu obowiązkowi wojskowemu na ogólnych zasadach. Osobom tym należy zwrócić wojskowe dokumenty osobiste (zaświadczenia) odebrane im w związku z wydaniem poświadczenia o zwolnieniu od powszechnego obowiązku wojskowego.

(2) Jeżeli w okresie zwolnienia od powszechnego obowiązku wojskowego z tytułu ubiegania się o obce obywatelstwo dana osoba nie uzyskała obywatelstwa obcego, lecz wyjechała za granicę, powiatowa władza administracji ogólnej wszczyna dochodzenie celem ustalenia stanu sprawy w szczególności okoliczności dotyczących wyjazdu tej osoby za granicę, po czym zawiadamia komendanta rejonu uzupełnień o wyniku dochodzenia.

§ 41. (1) W razie zwolnienia z urzędu od powszechnego obowiązku wojskowego osoby (grup osób), która uzyskała obce obywatelstwo bez uprzedniego otrzymania zwolnienia od powszechnego obowiązku wojskowego (art. 11 ust. (6)) — zarządzenie Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych o powyższym zwolnieniu zostaje ogłoszone w dzienniku urzędowym R. P. „Monitor Polski“. Ogłoszenie to ma moc doręczenia interesowanemu decyzji o zwolnieniu od powszechnego obowiązku wojskowego.

(2) Z dniem ogłoszenia zarządzenia osoby w nim wymienione tracą obywatelstwo polskie (art. 11 ustawy z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego — Dz. U. R. P. Nr 7, poz. 44).

Do art. 13.

§ 42. (1) Obywatele polscy, którzy wykażą nadanie im stopnia oficerskiego w armiach lub marynarkach b. państw zaborczych lub w polskich formacjach wojskowych uznanych przez Państwo Polskie, a nie zostaną uznani za oficerów wojska polskiego lub polskiej marynarki wojennej, otrzymują z urzędu zaświadczenie o zwolnieniu od obowiązku odbywania służby wojskowej.

(2) W zaświadczeniach należy stwierdzić, że proszący wykazał posiadanie stopnia oficerskiego, że stopień ten nie został mu zatwierdzony w wojsku polskim lub w polskiej marynarce wojennej oraz że w myśl art. 13 jest na czas pokoju i wojny zwolniony od obowiązku odbywania czynnej służby wojskowej.

(3) Zaświadczenia te wydaje komendant rejonu uzupełnień na podstawie decyzji Ministra Spraw Wojskowych o nieuznaniu danej osoby za oficera wojska polskiego lub polskiej marynarki wojennej.

§ 43. (1) Osoby wymienione w art. 13, zamierzające wstąpić w czasie wojny do służby wojskowej w charakterze ochotników - szeregowców, wnoszą prośby do Ministra Spraw Wojskowych za pośrednictwem powiatowych władz administracji ogólnej, właściwych dla ich miejsca zamieszkania, które prośby te przesyłają komendantom rejonów uzupełnień wraz ze swą opinią.

(2) W razie przychylnej decyzji Ministra Spraw Wojskowych nastąpi przyjęcie tych osób do czynnej służby w wojsku lub w marynarce wojennej na zasadach obowiązujących ochotników w czasie wojny.

§ 44. Wnioski o nadanie stopnia oficerskiego w myśl art. 13 ust. (3) przedkłada przełożony jednostki organizacyjnej w drodze służbowej Ministrowi Spraw Wojskowych.

§ 45. Osoby, które otrzymały zezwolenie na odbycie służby jako ochotnicy - szeregowcy (§ 43) lub którym nadano stopień oficerski (§ 44), zwracają zaświadczenie wydane w myśl § 42.

§ 46. (1) Zaświadczenie o zwolnieniu od obowiązku odbywania służby wojskowej (§ 42) traci swą moc z chwilą powołania takiej osoby do służby wojskowej w charakterze ochotnika-szeregowca. Jeżeli osobie takiej nie będzie nadany stopień oficerski w myśl art. 13 ust. (3), może ona na prośbę otrzymać ponowne zaświadczenie z chwilą zwolnienia jej ze służby wojskowej.

(2) W razie nie wniesienia prośby o ponowne wydanie zaświadczenia osoba taka po zwolnieniu ze służby wojskowej podlega powszechnemu obowiązkowi wojskowemu na ogólnych zasadach.

Do art. 14.

§ 47. (1) Wykluczeniu od służby wojskowej, zarówno z mocy prawa, jako też na podstawie orzeczenia władzy wojskowej, podlegają, pod warunkami określonymi w art. 14, osoby, uznane za zdolne do służby wojskowej (kat. A, C lub D). jeżeli w chwili wykluczenia nie ukończyły jeszcze 60 lat życia.

(2) Osoby skazane za przestępstwa lub na kary powodujące wykluczenie od służby wojskowej przed osiągnięciem wieku poborowego lub stawieniem się przed komisją poborową albo też, które na komisji poborowej otrzymały kat. B mogą być wykluczone od służby wojskowej (kat. A, C lub D); osobom takim

termin wykluczenia liczy się w myśl zasad ogólnych wynikających z art. 14 ust. (2).

§ 48. (1) W razie orzeczenia przed sąd warunkowego zawieszenia wykonania kary w myśl art. 61 kodeksu karnego z 1932 r. — wykluczenie od służby wojskowej może nastąpić dopiero po zarządzeniu przez sąd wykonania zawieszonej kary. Czas trwania wykluczenia liczy się w myśl zasad ogólnych wynikających z art. 14 ust. (2).

(2) W razie darowania w drodze łaski skutków karno-sądowego skazania wykluczenie nie następuje lub ustaje. Ułaskawione osoby podlegają w tym przypadku powszechnemu obowiązkowi wojskowemu na ogólnych zasadach.

§ 49. (1) Wykluczenie od służby wojskowej z mocy prawa (art. 14 ust. (1)) zarządza komendant rejonu uzupełnień na podstawie zawiadomienia o skazaniu otrzymanego od powszechnych władz wymiaru sprawiedliwości (art. 159) lub od wojskowego prokuratora okręgowego.

(2) Jeżeli osoba podlegająca wykluczeniu od służby wojskowej z mocy prawa pełni czynną służbę wojskową, dowódca okręgu korpusu (terytorialny dowódca równorzędny) zarządza niezwłocznie zwolnienie takiej osoby z szeregów.

(3) Zwolnienie z szeregów następuje:

a) co do osoby skazanej wyrokiem sądu powszechnego — na podstawie zawiadomienia o skazaniu, które komendant rejonu uzupełnień przesyła dowódcy okręgu korpusu (terytorialnemu dowódcy równorzędnemu),

b) co do osoby skazanej wyrokiem sądu wojskowego — na podstawie odpisu skazującego wyroku.

§ 50. Władzą wojskową właściwą do wydawania orzeczeń o wykluczeniu od służby wojskowej z powodów wymienionych w art. 14 ust. (3) jest dowódca okręgu korpusu (terytorialny dowódca równorzędny) właściwy dla tej jednostki organizacyjnej, w której skazany pełni czynną służbą wojskową; jeżeli skazany nie pełni czynnej służby wojskowej, o właściwości dowódcy okręgu korpusu (terytorialnego dowódcy równorzędnego) rozstrzyga przynależność ewidencyjna skazanego, do komendy rejonu uzupełnień.

§ 51. (1) Dowódca okręgu korpusu (terytorialny dowódca równorzędny) wydaje orzeczenie o wykluczeniu od służby wojskowej z powodów wymienionych w art. 14 ust. (3) po otrzymaniu pisemnej opinii i wniosku wojskowego prokuratora okręgowego.

(2) Dowódca okręgu korpusu (terytorialny dowódca równorzędny) wydaje orzeczenie na podstawie swobodnego uznania biorąc pod uwagę rodzaj popełnionego przestępstwa, pobudki i sposób działania sprawcy, stosunek sprawcy do pokrzywdzonego, stopień rozwoju umysłowego i charakter sprawcy, jego dotychczasowe życie i zachowanie się po spełnieniu przestępstwa.

(3) Jeżeli wyrok będący podstawą wykluczenia od służby wojskowej zapadł w sądzie wojskowym, wojskowy prokurator okręgowy występuje z urzędu z wnioskiem o wykluczenie; jeżeli wyrok będący podstawą wykluczenia od służby wojskowej zapadł w sądzie powszechnym, komendant rejonu uzupełnień przesyła po otrzymaniu zawiadomienia o wyroku i wpisaniu kary do dokumentów ewidencyjnych, zawiadomienie do wojskowego prokuratora okręgowego, który przedstawia dowódcy okręgu korpusu (terytorialnemu dowódcy równorzędnemu) pisemną opinię i wniosek w sprawie wykluczenia skazanego od służby wojskowej.

§ 52. (1) Orzeczenie o wykluczeniu od służby wojskowej zarówno z mocy prawa jak i z mocy orzeczenia władzy wojskowej doręcza interesowanemu komendant rejonu uzupełnień.

(2) Przeciwko wykluczeniu, orzeczonemu przez dowódcę okręgu korpusu (terytorialnego dowódcę równorzędnego), służy wykluczonemu — w terminie 14-dniowym od dnia doręczenia zawiadomienia o wykluczeniu — odwołanie do Ministra Spraw Wojskowych, który rozstrzyga ostatecznie. Odwołanie należy wnieść za pośrednictwem komendanta rejonu uzupełnień, który przedstawia je wraz z aktami w drodze służbowej Ministrowi Spraw Wojskowych.

(3) Wniesienie odwołania w terminie wstrzymuje wykonanie orzeczenia do czasu rozstrzygnięcia sprawy przez Ministra Spraw Wojskowych.

(4) Przed upływem terminu do odwołania orzeczenie wykluczenia może być wykonane tylko wówczas, gdy wykluczony wyraźnie zrzekł się odwołania.

§ 53. (1) Osoby, obowiązane do odbycia zasadniczej służby wojskowej, które zostały wykluczone od służby wojskowej przed powołaniem ich do tej służby oraz osoby, wykluczone od służby wojskowej podczas pełnienia zasadniczej służby wojskowej, mogą być powołane do odbycia tej służby, jeżeli termin wykluczenia upływa przed końcem tego roku kalendarzowego, w którym kończą 38 lat życia. W razie niepowołania ich do odbycia zasadniczej służby wojskowej będą one zaliczone do rezerwy; jeżeli termin wykluczenia tych osób kończy się po upływie tego roku kalendarzowego, w którym ukończyły one 38 lat życia, osoby te zostaną zaliczone do rezerwy, pospolitego ruszenia lub do wojskowej służby pomocniczej zależnie od wieku jaki osiągnęły w chwili ustania wykluczenia.

(2) Osoby należące do rezerwy lub pospolitego ruszenia albo też do pomocniczej służby wojskowej zostają w razie wykluczenia ich od służby wojskowej, po upływie terminu wykluczenia, zaliczone do rezerwy, pospolitego ruszenia lub pomocniczej służby wojskowej albo też zupełnie zwolnione od powszechnego obowiązku wojskowego zależnie od wieku, jaki osiągnęły w chwili ustania wykluczenia.

§ 54. (1) Osoby wykluczone od służby wojskowej podlegają w czasie wykluczenia obowiązkowi meldunkowemu na ogólnych zasadach.

(2) Osoby wykluczone od służby wojskowej, które posiadały stopień wojskowy, a stopnia tego nie utraciły z mocy lub w następstwie wyroku sądowego, zatrzymują stopień wojskowy nadal, a celem określenia ich stosunku do służby wojskowej dodaje się do nazwy posiadanego przez nich stopnia wojskowego wyrazy: „wykluczony z wojska" lub „wykluczony z marynarki wojennej".

§ 55. (1) Wykluczeni od służby wojskowej otrzymują od właściwych komendantów rejonów uzupełnień zaświadczenia stwierdzające ich stosunek do służby wojskowej.

(2) Równocześnie z przesłaniem zaświadczenia należy zażądać od wykluczonych od służby wojskowej zwrotu posiadanych przez nich zaświadczeń lub wojskowych dokumentów osobistych.

§ 56. Obowiązek odbycia służby wojskowej w czasie wojny przez osoby wykluczone od służby wojskowej określa osobne rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych.

CZĘŚĆ II.

Rejestracja poborowych.

Do art. 15.

§ 57. (1) Urzędnicy stanu cywilnego i prowadzący metryki przesyłają do dnia 1 lipca wyciągi z metryk urodzenia (chrztu) mężczyzn oraz wyciągi z metryk zmarłych mężczyzn, według wzorów Nr 1 i 2, zarządom gmin (naczelnikom urzędów okręgowych) właściwym ze względu na miejsce urodzenia lub śmierci osoby, której wyciąg dotyczy. Jeżeli miejsce śmierci nie pokrywa się z miejscem urodzenia, należy o śmierci zawiadomić również zarząd gminy (naczelnika urzędu okręgowego) miejsca urodzenia zmarłej osoby, przytaczając w zawiadomieniu wszystkie dane zawarte w wyciągu metrykalnym.

(2) W przypadku zniszczenia lub zaginięcia ksiąg metrykalnych, urzędnicy stanu cywilnego i prowadzący metryki są obowiązani wystąpić do urzędów i instytucyj otrzymujących wtóropisy tych ksiąg, z żądaniem sporządzenia i przesłania gminom wyciągów metrykalnych, stosownie do przepisu ust. (1).

§ 58. (1) Zarządy gmin (naczelnicy urzędów okręgowych), które otrzymały wyciągi metrykalne, przeprowadzają dochodzenia celem stwierdzenia miejsca zamieszkania osób zamieszczonych w wyciągu z metryk urodzonych, a nie zamieszkałych w danej gminie i przesyłają otrzymane wyciągi lub odpisy z tych wyciągów do zarządów gmin (naczelników urzędów okręgowych) miejsca zamieszkania tych osób niezwłocznie po stwierdzeniu ich adresów.

(2) W razie nieustalenia miejsca zamieszkania, wyciągi lub odpisy z wyciągów metrykalnych powinny być niezwłocznie po ukończeniu dochodzenia przesłane do zarządów gmin (naczelników urzędów okręgowych) właściwych dla miejsca pobytu, jeżeli ustalono miejsce pobytu poszukiwanych osób.

Do art. 16 i 17.

§ 59. (1) Rejestrację dla celów poboru przeprowadzają:

a) zarządy gmin w stosunku do wszystkich osób, które w myśl art. 16 i 19 podlegają obowiązkowi rejestracji, jeżeli osoby te mają w kraju miejsce zamieszkania lub pobytu;

b) Komisarz Generalny R. P. w Gdańsku — w stosunku do obywateli polskich stale zamieszkałych na obszarze w. m. Gdańska oraz czasowo tam przebywających, jeżeli w kraju nie mają one miejsca zamieszkania;

c) urzędy konsularne R. P. — w stosunku do obywateli polskich stale zamieszkałych za granicą (§§ 13 i 14).

(2) W razie upoważnienia przez wojewodę śląskiego naczelników urzędów okręgowych do wykonywania czynności związanych z rejestracją poborowych (art. 17 ust. (2)) przepisy rozporządzenia niniejszego dotyczące rejestracji poborowych, odnoszące się do zarządu gminy, stosuje się odpowiednio do naczelników urzędów okręgowych na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego.

§ 60. (1) Akcja pierwszej rejestracji poborowych rozpoczyna się najpóźniej z dniem 15 sierpnia każdego roku wezwaniem wszystkich mężczyzn, którzy w danym roku ukończyli lub ukończą 17 lat życia, do zgłoszenia się celem wpisania ich do rejestru poborowych.

(2) Urzędy konsularne R. P. wzywają ponadto do rejestracji tych wszystkich mężczyzn, którzy dotychczas zamieszkując stale za granicą, z jakiegokolwiek powodu nie uczynili zadość obowiązkowi rejestracji.

§ 61. (1) Zarządy gmin wzywają do rejestracji w drodze publicznych ogłoszeń lub w inny sposób zwyczajowo przyjęty w danej gminie.

(2) W wezwaniu należy dokładnie określić dzień stawienia się do rejestracji oraz czas i miejsce zgłoszenia się (lokal, datę, godzinę); dzień stawienia się do rejestracji powinien być wyznaczony na miesiąc wrzesień. Ponadto w wezwaniu należy wymienić rodzaje dowodów, które należy przedstawić przy zgłoszeniu oraz wskazać rygory karne z powodu niedopełnienia obowiązku rejestracji.

§ 62. (1) Komisariat Generalny R. P. w Gdańsku oraz urzędy konsularne R. P. wzywają do rejestracji w drodze ogłoszeń w prasie miejscowej albo drogą obwieszczeń rozplakatowanych w lokalu urzędowym komisariatu lub urzędu konsularnego R. P., w lokalach instytucyj i stowarzyszeń polskich za granicą,

albo też w inny sposób zapewniający jak najszersze rozpowszechnienie wezwania.

(2) W wezwaniu należy podać:

a) że mężczyźni, podlegający rejestracji (§ 60), obowiązani są zgłosić się osobiście w ciągu miesiąca września w danym urzędzie (podać nazwę urzędu, miejscowość, adres lokalu, godziny przyjęć) z dokumentami stwierdzającymi tożsamość osoby, datę i miejsce urodzenia (metryka), miejsce zamieszkania w kraju (paszport, dowód osobisty itp.) oraz wykształcenie;

b) że w razie niemożności osobistego zgłoszenia się należy obowiązek rejestracji wykonać w drodze pisemnego zgłoszenia; sposób pisemnego zgłoszenia należy opisać szczegółowo;

c) że do osób podlegających rejestracji, które nie uczynią zadość obowiązkowi rejestracji w wyznaczonym terminie i nie usprawiedliwią niezgłoszenia, stosowane będą rygory polegające na odmowie ulg i ułatwień związanych z pobytem tych osób za granicą (na obszarze w. m. Gdańska), a nawet utrata obywatelstwa polskiego w myśl art. 114 ust. (1) lit. c), — a w razie powrotu do kraju kary przewidziane w art. 170.

§ 63. (1) Osoby podlegające rejestracji w kraju powinny zgłosić się do rejestracji w gminie miejsca zamieszkania.

(2) Jeżeli osoba podlegająca w kraju rejestracji nie ma miejsca zamieszkania, powinna zgłosić się do rejestracji w gminie miejsca pobytu.

(3) Osoby podlegające rejestracji, które w okresie przeprowadzania rejestracji pozostają w zakładach karnych (poprawczych, wychowawczych) lub w zakładach dla umysłowo chorych, zgłaszają do rejestracji właściwym zarządom gmin do dnia 30 września kierownicy (zarządcy) tych zakładów. Zgłoszenia do rejestracji wymienionych osób mają być sporządzane według wzoru Nr 3.

§ 64. (1) Obywatele polscy stale zamieszkali na obszarze w. m. Gdańska lub też przebywający tam czasowo, jeżeli w kraju nie mają miejsca zamieszkania, powinni zgłosić się do rejestracji w Komisariacie Generalnym R. P. w Gdańsku.

(2) Obywatele polscy stale zamieszkali za granicą powinni zgłosić się do rejestracji w miejscowo właściwym urzędzie konsularnym R. P.

§ 65. (1) Z dniem 1 września rozpoczyna się przyjmowanie zgłoszeń do rejestracji.

(2) Zgłoszenia osób podlegających rejestracji mają być oparte na dokumentach stwierdzających datę i miejsce urodzenia zgłaszającego się oraz miejsce jego zamieszkania. Jeżeli zachodzą wątpliwości co do tożsamości zgłaszającego się należy zażądać od niego przedstawienia dowodów stwierdzających tożsamość osoby.

(3) W razie braku dokumentów stwierdzających dane wymienione w ust. (2) należy zgłoszenie przyjąć na podstawie ustnych oświadczeń zgłaszającego się, które należy sprawdzić dodatkowo.

§ 66. (1) Osoby, posiadające w kraju miejsce zamieszkania, tudzież osoby, stale zamieszkałe na obszarze w. m. Gdańska lub za granicą, mogą dokonać zgłoszenia do rejestracji w drodze pisemnej. Również w drodze pisemnej mogą dokonać zgłoszenia do rejestracji osoby, które w okresie rejestracji czasowo przebywają za granicą lub na obszarze w. m. Gdańska.

(2) Pisemne zgłoszenie ma być dokonane u tej władzy, która jest właściwą do przyjęcia zgłoszenia ustnego (§§ 63 i 64).

§ 67. (1) W zgłoszeniu pisemnym należy podać w sposób dokładny i czytelny. a) imię i nazwisko, b) datę i miejsce urodzenia, c) imiona rodziców (czy żyją oraz nazwisko panieńskie matki), d) miejsce zamieszkania rodziców, e) miejsce zamieszkania zgłaszającego się, a jeżeli nie pokrywa się ono z miejscem pobytu, również miejsce pobytu (dokładny adres), f) wyznanie, g) stan cywilny, h) zawód i wykształcenie, i) dane o karalności sądowej, j) ułomności lub wady fizyczne. Do zgłoszenia pisemnego należy załączyć dokumenty wymienione w § 65 ust. (2).

(2) Osoby stale zamieszkałe za granicą (poza obszarem w. m. Gdańska) poza danymi wymienionymi w ust. (1) powinny podać ponadto w zgłoszeniu pisemnym: a) ostatnie miejsce zamieszkania w kraju (miejscowość, gmina, powiat), b) język macierzysty, c) narodowość, d) datę przybycia za granicę i za jakimi dokumentami, e) czy w kraju nastąpiło wymeldowanie się na wyjazd za granicę, f) na jak długo dana osoba przyjechała za granicę i w jakim celu. Do pisemnego zgłoszenia mają być dołączone: metryka urodzenia oraz dowód stwierdzający ostatnie miejsce zamieszkania w kraju (paszport, dowód osobisty itp.), a w przypadku niewykonania obowiązku meldunkowego w urzędzie konsularnym R. P. do terminu rejestracji — także potwierdzenie o wymeldowaniu się na wyjazd za granicę, otrzymane w kraju.

§ 68. (1) Zgłaszającym się wydają władze, które przyjęły zgłoszenie, zaświadczenie o dokonanej rejestracji według wzoru Nr 4.

(2) Osobom, które dokonały zgłoszenia pisemnie, zaświadczenie o dokonanej rejestracji przesyła się na ich koszt, zwracając równocześnie nadesłane dokumenty osobiste.

§ 69. (1) Przyjmowanie zgłoszeń do rejestracji ma być zakończone do dnia 30 września.

(2) Zgłoszenia do rejestracji uczynione po tym terminie należy przyjmować, z zachowaniem trybu określonego w § 71 ust. (3).

Do art. 18.

§ 70. Na podstawie wyciągów metrykalnych (art. 15), zgłoszeń do rejestracji (art. 16), wykazów kierowników zakładów karnych (wychowawczych, poprawczych), oraz zakładów dla umysłowo chorych (§ 63 ust. (3)), danych zawartych w rejestrze mieszkańców gminy oraz innych posiadanych przez władzę danych (np. listy ochotników, dane z urzędów konsularnych itp.), zarządy gmin sporządzają rejestr poborowych w jednym egzemplarzu według ustalonego wzoru (art. 18 ust. (2)).

§ 71. (1) Do rejestru poborowych zarząd gminy wpisuje wszystkich mężczyzn, podlegających obowiązkowi rejestracji w myśl art. 16, którzy:

a) posiadają w gminie miejsce zamieszkania;

b) przebywają w gminie, a nie mają w kraju miejsca zamieszkania, lub których miejsce zamieszkania nie jest wiadome;

c) urodzili się w gminie, a których miejsce zamieszkania lub pobytu w kraju nie jest wiadome.

(2) Do rejestru poborowych wpisać należy również mężczyzn zwolnionych od powszechnego obowiązku wojskowego z tytułu ubiegania się o obce obywatelstwo. Wpis powinien nastąpić z urzędu. Nazwiska tych osób podają zarządom gmin powiatowe władze administracji ogólnej (§ 34 ust. (3)).

(3) Do rejestru poborowych należy wpisać również zgłaszających się po terminie wyznaczonym do rejestracji z wymienieniem w rejestrze przyczyn opóźnienia. Opóźnionych wpisuje się ponadto do osobnego wykazu. Wykaz ten przesyłają zarządy gmin powiatowej władzy administracji ogólnej, celem pociągnięcia opóźnionych do odpowiedzialności karnej.

§ 72. (1) Zarządy gmin, które z tytułu miejsca zamieszkania lub pobytu w gminie zapisały do rejestru poborowych osoby urodzone w innej gminie, powinny już w czasie przyjmowania zgłoszeń, a najpóźniej w trzy dni po sporządzeniu rejestru, przystąpić do zawiadomienia o tym zarządów gmin właściwych dla miejsca urodzenia tych osób.

(2) Zawiadomienia te powinny być ukończone do dnia 31 grudnia danego roku.

(3) Zarząd gminy miejsca urodzenia, po otrzymaniu zawiadomienia, wykreśla daną osobę w swoim rejestrze oraz zawiadamia o miejscu zamieszkania (pobytu) tej osoby wydział prowadzący rejestr mieszkańców gminy.

§ 73. (1) Komisariat Generalny R. P. w Gdańsku zakłada rejestr poborowych tylko na podstawie zgłoszeń do rejestracji, wpisując do tego rejestru:

a) obywateli polskich stale zamieszkałych na obszarze w. m. Gdańska;

b) obywateli polskich przebywających czasowo na obszarze w. m. Gdańska, którzy w kraju nie posiadają miejsca zamieszkania.

(2) Urzędy konsularne R. P. zakładają rejestr poborowych tylko na podstawie zgłoszeń do rejestracji. Do rejestru poborowych wpisuje się tylko tych obywateli polskich, którzy stale zamieszkują za granicą w okręgu danego konsulatu R. P.

§ 74. (1) Po dniu 30 września przystępują zarządy gmin oraz Komisariat Generalny R. P. w Gdańsku do wyśledzenia miejsca zamieszkania tych osób, które z tytułu miejsca pobytu (a w kraju również z tytułu miejsca urodzenia) zostały wpisane do rejestru poborowych.

(2) Wyniki dochodzeń należy wpisać do rejestru poborowych.

§ 75. (1) W razie ustalenia miejsca zamieszkania — zarząd gminy skreśla poszukiwaną osobę we własnym rejestrze, przekazując dane potrzebne dla rejestracji zarządowi gminy miejsca zamieszkania, który wciąga tę osobę do swego rejestru poborowych. Podobnie postępuje Komisariat Generalny R. P. w Gdańsku w stosunku do tych osób, które zostały wciągnięte do rejestru z tytułu czasowego pobytu na obszarze w. m. Gdańska. Skreślenie z rejestru poborowych może nastąpić dopiero po otrzymaniu z nowej gminy potwierdzenia o zapisaniu danej osoby do swego rejestru.

(2) Osoby zmarłe należy skreślać z rejestru na podstawie wyciągu z metryk osób zmarłych, nadesłanego w myśl art. 15 i 160 przez urzędy stanu cywilnego i prowadzących metryki, a jeżeli zgon danej osoby nastąpił za granicą — również na podstawie zaświadczeń wystawionych przez urząd konsularny R. P.

§ 76. (1) Po dniu 30 września urzędy konsularne R. P. sprawdzą wszystkie wpisy i wyjaśnią w drodze korespondencji z interesowanymi osobami lub z władzami w kraju wszystkie wątpliwości co do niewiadomych lub niejasnych danych dotyczących poszczególnych osób. Najpóźniej do końca grudnia danego roku urzędy konsularne R. P. zawiadamiają o wpisaniu poszczególnych osób do rejestru zarządy gmin, właściwe dla miejsca ostatniego zamieszkania w kraju. Jeżeli zarejestrowany nie ma miejsca zamieszkania w kraju, lub miejsce to nie jest ustalone, należy o wpisaniu do rejestru zawiadomić zarząd gminy miejsca urodzenia w kraju.

(2) Wpisy dotyczące osób, których miejsce urodzenia w kraju nie zostało ustalone, tudzież wpisy osób, których miejsce urodzenia położone jest poza granicami Państwa Polskiego, należy w rejestrze utrzymać.

§ 77. (1) W razie zmiany przez zarejestrowanego miejsca zamieszkania za granicą i wyjazdu do okręgu innego urzędu konsularnego R. P., urząd konsularny R. P. właściwy dla nowego miejsca zamieszkania wpisuje daną osobę do swego rejestru (właściwego rocznika) i zawiadamia o tym urząd konsularny R. P. po-

przedniego miejsca zamieszkania, który na tej podstawie skreśla ją ze swego rejestru.

(2) W razie wyjazdu zarejestrowanego na stałe do kraju urząd konsularny R. P. skreśla go z rejestru po przyjęciu wymeldowania się na wyjazd.

(3) Poza tym podlegają skreśleniu z rejestru na podstawie odpowiednich dokumentów osoby:

a) które posiadają lub uzyskały obcą przynależność państwową,

b) które zmarły,

c) które udowodniły przynależność do innego rocznika.

Do art. 19.

§ 78. Ponowna rejestracja ma na celu sprawdzenie danych zawartych w rejestrze poborowych, tudzież uzupełnienie tego rejestru przez zarejestrowanie tych wszystkich osób, które z jakichkolwiek powodów nie uczyniły w ogóle zadość obowiązkowi rejestracji (art. 20).

§ 79. (1) Obowiązek zgłoszenia się do ponownej rejestracji obejmuje:

a) mężczyzn mających w kraju miejsce zamieszkania lub pobytu;

b) obywateli polskich przebywających czasowo za granicą (którzy nie mają miejsca stałego zamieszkania za granicą w rozumieniu § 13 i 14);

c) obywateli polskich stale zamieszkałych na obszarze w. m. Gdańska lub też przebywających tam czasowo, jeżeli nie posiadają w kraju miejsca zamieszkania.

(2) Obywatele polscy stale zamieszkali za granicą są wolni od obowiązku ponownej rejestracji (art. 19 ust. (2)). Rejestr poborowych założony na podstawie pierwszej rejestracji przez urzędy konsularne R. P. jest podstawą do uregulowania stosunku poborowego do służby wojskowej, oraz podstawą urzędowania dla konsularnych komisyj poborowych w razie zarządzenia przez Ministra Spraw Wojskowych poboru za granicą.

§ 80. (1) Najpóźniej do dnia 15 września każdego roku zarządy gmin oraz Komisariat Generalny R. P. w Gdańsku przystępują do ponownej rejestracji, wzywając do osobistego zgłoszenia się celem zapisania do rejestru poborowych:

a) mężczyzn, którzy w danym roku ukończyli lub ukończą 20 lat życia;

b) mężczyzn należących do roczników starszych, do 60 roku życia, którzy w ogóle nie zgłaszali się do rejestracji ani też nie są zapisani w listach poborowych.

(2) Wezwanie do ponownej rejestracji następuje w drodze publicznych ogłoszeń lub w inny sposób zwyczajowo przyjęty w danej gminie, a przez Komisariat Generalny R. P. — w sposób określony w § 62 ust. (1).

(3) Wezwania do zgłoszeń mają być wyznaczone na dni w ciągu miesięcy października i listopada.

(4) W wezwaniu należy określić dokładnie miejsce i termin zgłoszenia się (lokal, dzień i godzinę); ponadto w wezwaniu należy podać, że podlegający ponownej rejestracji powinni zgłaszać się z posiadanymi dokumentami stwierdzającymi tożsamość osoby, datę i miejsce urodzenia, miejsce zamieszkania i wyznanie oraz przynieść z sobą zaświadczenie o poprzedniej rejestracji. W wezwaniu należy wskazać również na rygory karne w razie niezgłoszenia się w terminie do ponownej rejestracji (art. 170).

§ 81. (1) Osoby podlegające ponownej rejestracji w kraju powinny zgłosić się w zarządzie gminy właściwej dla miejsca ich zamieszkania.

(2) Osoby, które nie mają w kraju miejsca zamieszkania, mają zgłosić się do ponownej rejestracji w zarządzie gminy właściwej dla ich miejsca pobytu.

(3) Osoby podlegające ponownej rejestracji, pozostające w okresie przyjmowania zgłoszeń w zakładach karnych (poprawczych, wychowawczych) lub w zakładach dla umysłowo chorych, zgłaszają zarządom gmin do dnia 30 listopada danego roku kierownicy (zarządcy) tych zakładów. Zgłoszenia mają być sporządzone w formie wykazów według wzoru Nr 3.

§ 82. (1) Obywatele polscy zamieszkali stale na obszarze w. m. Gdańska lub też przebywający tam czasowo, jeżeli nie posiadają w kraju miejsca zamieszkania, — zgłaszają się do ponownej rejestracji w Komisariacie Generalnym R. P. w Gdańsku.

(2) Osoby przebywające czasowo na obszarze w. m. Gdańska, a które posiadają w kraju miejsce zamieszkania, mają zgłosić się do ponownej rejestracji w zarządzie gminy właściwym dla miejsca ich zamieszkania w kraju.

§ 83. (1) Do ponownej rejestracji należy zgłosić się osobiście we właściwym zarządzie gminy (Komisariacie Generalnym R. P. w Gdańsku) w dniu i godzinie wyznaczonych w wezwaniu.

(2) Osoby podlegające ponownej rejestracji, mające miejsce zamieszkania w kraju lub na obszarze w. m. Gdańska, mogą zgłosić się do ponownej rejestracji pisemnie w terminie do dnia 30 listopada w sposób przewidziany w § 67 ust. (1) dla pierwszej rejestracji. Do pisemnego zgłoszenia należy załączyć dokumenty, wymienione w § 80 ust. (4) oraz zaświadczenie o dopełnieniu obowiązku pierwszej rejestracji.

(3) Zarząd gminy (Komisariat Generalny R. P. w Gdańsku), otrzymujący pisemne zgłoszenie, może wezwać daną osobę do osobistego zgłoszenia się celem wyjaśnienia powstałych wątpliwości.

§ 84. Osoby, przebywające poza miejscem zamieszkania w okresie przeprowadzania po-

nownej rejestracji, mogą wypełnić obowiązek zgłoszenia się bądź to w drodze przesłania pisemnego zgłoszenia, bądź też w drodze osobistego zgłoszenia się w zarządzie gminy miejsca pobytu. W tym przypadku zarząd gminy miejsca pobytu, przyjmujący zgłoszenie osobiste powinien wpisać osobę zgłaszającą się do oddzielnego formularza rejestru poborowych, a wyciąg z tego formularza przesłać do zarządu gminy miejsca zamieszkania zgłaszającego się, który wpisuje daną osobę do rejestru poborowych.

§ 85. (1) Przyjmowanie zgłoszeń do ponownej rejestracji powinno być zakończone z dniem 30 listopada.

(2) Do zgłaszających się po tym terminie należy stosować przepis § 69 ust. (2) i 71 ust. (3).

§ 86. (1) Osobom, które zgłosiły się do ponownej rejestracji, należy wydać zaświadczenie o zgłoszeniu się do ponownej rejestracji poborowych wedle wzoru Nr 5, odbierając zaświadczenia o zgłoszeniu się do pierwszej rejestracji poborowych.

(2) Zaświadczenie o ponownej rejestracji wydają władze, które przyjęły zgłoszenie. W przypadku wymienionym w § 84 zdanie drugie wydaje zaświadczenie zarząd gminy miejsca zamieszkania po wpisaniu danej osoby do rejestru poborowych na podstawie otrzymanego formularza rejestru od zarządu gminy, w której nastąpiło zgłoszenie. Zaświadczenia te będą przesyłane dla doręczenia za pośrednictwem zarządu gminy miejsca pobytu danej osoby.

(3) Osobom, które dokonały zgłoszenia do ponownej rejestracji pisemnie, należy przesłać zaświadczenie na ich koszt zwracając równocześnie nadesłane dokumenty.

§ 87. (1) Na podstawie wyników ponownej rejestracji zarządy gmin oraz Komisariat Generalny R. P. w Gdańsku poprawiają i uzupełniają rejestr poborowych oraz sporządzają drugi egzemplarz rejestru pobowych jako czystopis.

(2) Drugiego egzemplarza rejestru poborowych (czystopisu) nie sporządzają:

a) zarząd miejski m. st. Warszawy oraz zarządy miast wydzielonych z powiatowych związków samorządowych (art. 22 ust. (1) lit. a));

b) zarządy gmin, którym powiatowa władza administracji ogólnej udzieliła upoważnienia do sporządzenia list poborowych (art. 22 ust. (2)).

(3) W razie upoważnienia przez powiatową władzę administracji ogólnej naczelników urzędów okręgowych do wykonywania czynności związanych ze sporządzeniem listy poborowych (art. 22 ust. (2)) przepisy rozporządzenia niniejszego, dotyczące sporządzania tych list przez zarządy gmin, stosuje się odpowiednio do naczelników urzędów okręgowych na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego.

§ 88. (1) Akcja poprawiania i uzupełniania rejestru poborowych na podstawie wyników ponownej rejestracji powinna być ukończona najdalej do końca grudnia.

(2) W przypadkach, gdy okaże się potrzeba dodatkowego wpisania do rejestru (opóźnieni, uchylający się itp.) po terminie wymienionym w ust. (1), należy rejestr poborowych odpowiednio uzupełnić.

Do art. 21.

§ 89. (1) Najpóźniej z dniem 1 stycznia każdego roku mają zarządy gmin w drodze publicznych ogłoszeń lub w inny sposób zwyczajowo przyjęty w danej gminie podać do publicznej wiadomości termin, miejsce i lokal wyłożenia rejestru poborowych do wglądu.

(2) W ogłoszeniach należy wskazać, że o mylnym lub niewłaściwym wpisie powinien każdy donieść zarządowi gminy (naczelnikowi urzedu okręgowego).

§ 90. (1) Sprostowania i uzupełnienia rejestru poborowych mogą być prowadzone przez zarząd gminy tylko na podstawie przedstawionych niewątpliwych dowodów.

(2) Jeżeli wpisany do rejestru poborowych kwestionuje swą przynależność do rocznika poborowego bez poparcia odpowiednimi dokumentami (metryką urodzenia, wyciągiem z ksiąg metrykalnych) zarząd gminy wpisu nie poprawia, lecz zgłoszenie o sprostowaniu wpisu uwidacznia w rejestrze poborowych.

Do art. 22.

§ 91. (1) Celem sporządzenia list poborowych przesyłają do dnia 15 stycznia każdego roku zarządy gmin — z wyjątkiem wskazanych w § 87 ust. (2) — drugi egzemplarz rejestru poborowych po zaopatrzeniu go podpisem przełożonego gminy i pieczęcią urzędową do powiatowej władzy administracji ogólnej wraz z wyciągami z metryk urodzenia i śmierci oraz aktami, dotyczacymi wpisów wątpliwych.

(2) Komisariat Generalny R. P. w Gdańsku przesyła do dnia 15 stycznia rejestr poborowych Komisarzowi Rządu w Gdyni.

§ 92. (1) Powiatowa władza administracji ogólnej po otrzymaniu rejestru poborowych poprawia dostrzeżone omyłki, rozstrzyga zgłoszone przez zarządy gmin wątpliwości co do wpisów dokonanych w rejestrze poborowych oraz przeprowadza potrzebne dochodzenia; o dokonanych poprawkach zawiadamia powiatowa władza administracji ogólnej zarząd gminy, celem poczynienia analogicznych poprawek w egzemplarzu rejestru poborowych, znajdującym się w gminie.

(2) Czynności wymienione w ust. (1) dotyczące poprawek lub uzupełnień w rejestrze poborowych przeprowadzają również: zarząd miejski m. st. Warszawy, Komisariat Rządu w Gdyni, zarządy miast, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych (art. 22 ust. (1) lit. a)), oraz zarządy gmin (naczelnicy

urzędów okręgowych), którym powiatowa władza administracji ogólnej powierzyła sporządzenie list poborowych (art. 22 ust. (2)).

§ 93. (1) Do listy poborowych wpisuje się wszystkie żyjące osoby umieszczone w rejestrze poborowych oraz wszystkie tyczące się ich dane osobiste.

(2) Do listy poborowych należy wpisać z urzędu osoby zwolnione od powszechnego obowiązku wojskowego z tytułu ubiegania się o obce obywatelstwo — na podstawie zawiadomienia otrzymanego od powiatowej władzy administracji ogólnej w myśl § 34 ust. (3).

§ 94. (1) Listę poborowych sporządza się wedle rocznika poborowego (art. 40 ust. (4)) oddzielnie dla każdego powiatu, w kolejności gmin wchodzących w skład powiatu, oraz w porządku alfabetycznym w obrębie gmin.

(2) W miastach podzielonych na rejony komisariatów i posterunków policji, sporządza się listy poborowych oddzielnie dla każdego rejonu.

(3) Komisarz Rządu w Gdyni sporządza odrębną listę poborowych dla osób umieszczonych w rejestrze poborowych nadesłanym przez Komisariat Generalny R. P. w Gdańsku.

§ 95. (1) Lista poborowych ma być sporządzona w jednym egzemplarzu według ustalonego wzoru (art. 22 ust. (3)).

(2) Listy poborowych sporządzają:

a) powiatowe władze administracji ogólnej;

b) zarząd miejski m. st. Warszawy oraz zarządy miast wydzielonych z powiatowych związków samorządowych (art .22 ust. (1) lit. a)).

(3) Listy poborowych mogą sporządzać również zarządy miast nie wydzielonych z powiatowych związków samorządowych oraz zarządy gmin wiejskich, jeżeli powiatowa władza administracji ogólnej w myśl art. 22 ust. (2) przekazała tym zarządom sporządzenie list poborowych.

Do art. 23.

§ 96. (1) Listy poborowych mają być zestawione najpóźniej do końca marca.

(2) Zarządy gmin, którym powierzono sporządzanie list poborowych w myśl art. 22 ust. (2), powinny przesłać te listy powiatowym władzom administracji ogólnej niezwłocznie po ich sporządzeniu, najpóźniej jednak do dnia 31 marca.

§ 97. (1) Po zamknięciu list poborowych wszelkie uzupełnienia i zmiany w tych listach mogą być dokonane — wyjąwszy przypadki wymienione w art. 47 ust. (2) — tylko przez powiatowe władze administracji ogólnej lub władze samorządowe, posiadające uprawnienia powiatowej władzy administracji ogólnej.

(2) Powody uzasadniające zmiany mają być omówione treściwie w liście poborowych.

(3) Skreślenia pierwotnego wpisu mają być dokonane w sposób umożliwiający jego odczytanie.

§ 98. (1) W razie kwestionowania przez poborowego przynależności do danego rocznika bez poparcia tego wymaganymi dokumentami (metryką urodzenia, wyciągiem z ksiąg metrykalnych) powiatowa władza administracji ogólnej przeprowadza dochodzenie, celem usunięcia powstałych wątpliwości.

(2) Gdy przeprowadzone dochodzenie nie daje dostatecznych podstaw do niewątpliwego ustalenia roku urodzenia, wpis do danego rocznika należy utrzymać, czyniąc odpowiedni wpis w liście poborowych; ustalenia wieku dokona komisja poborowa w myśl przepisów rozporządzenia niniejszego.

§ 99. (1) Skreślenie poborowego z listy poborowych następuje w razie:

a) stwierdzenia, że poborowy należy do innego rocznika; w tym przypadku należy poborowego skreślić z listy poborowych mylnego rocznika i wpisać do listy rocznika właściwego;

b) wpisania poborowego do listy poborowych innego powiatu;

c) zwolnienia od powszechnego obowiązku wojskowego z powodów wskazanych w art. 10 ust. (1);

d) stwierdzenia śmierci poborowego lub uznania go za zmarłego.

(2) Wypadek śmierci należy przyjąć za stwierdzony:

a) jeżeli zgon poborowego wpisany został do ksiąg metrykalnych (rejestrów stanu cywilnego) w kraju lub za granicą i udowodniony będzie odpowiednim dokumentem;

b) jeżeli zgon poborowego za granicą został wykazany urzędowym stwierdzeniem tego faktu przez urząd konsularny R. P.

CZĘŚĆ III.

Pobór.

Rozdział I.

Przepisy ogólne.

Do art. 27.

§ 100. (1) Pobór główny odbywa się na podstawie ogólnych i szczegółowych planów poboru.

(2) Ogólny plan poboru obejmuje obszar jednego województwa, a szczegółowy plan poboru — obszar jednego powiatu.

§ 101. (1) Ogólny plan poboru ustala wojewódzka władza administracji ogólnej w porozumieniu z dowódcą okręgu korpusu (terytorialnym dowódcą równorzędnym).

(2) Plan ten określa:

a) ilość komisyj poborowych (pomocniczych, specjalnych) na obszarze województwa;

b) miejsce urzędowania komisyj poborowych;

c) czas trwania poboru głównego w poszczególnych powiatach.

(3) Celem ułożenia ogólnego planu poboru powiatowe władze administracji ogólnej przesyłają, po porozumieniu się z właściwym komendantem rejonu uzupełnień, do dnia 1 marca wojewódzkiej władzy administracji ogólnej wnioski, obejmujące: ilość komisyj poborowych (pomocniczych, specjalnych) na obszarze powiatu, miejsce i termin ich urzędowania tudzież ilość poborowych podlegających przeglądowi określoną według gmin wchodzących w skład powiatu.

§ 102. Przy układaniu ogólnego planu poboru należy przestrzegać zasad następujących:

a) pobór główny, jeżeli nie został zarządzony przez Ministra Spraw Wojskowych w innym terminie w myśl art. 27 ust. (2), ma być przeprowadzony w czasie między 1 maja a 30 czerwca;

b) pobór ma być przeprowadzony powiatami w siedzibach powiatowych władz administracji ogólnej. Poza siedzibą powiatowej władzy administracji ogólnej pobór może być przeprowadzony w przypadkach, gdy tego wymaga względ na interes ludności i na prawidłowe przeprowadzenie poboru.

c) poboru nie wolno wyznaczać na dni świąt narodowych, na niedziele oraz na dni wyznaczone celem przeprowadzenia wyborów do ciał ustawodawczych lub samorządowych; nie należy poboru wyznaczać również w święta kościoła rzymsko-katolickiego obrządku łacińskiego, a w miejscowościach zamieszkałych w znacznej liczbie przez ludność wyznania grecko-katolickiego w święta tego obrządku. W okolicach zamieszkałych w większości przez ludność innych wyznań, uznanych przez Państwo nie należy wyznaczać poboru w najuroczystsze święta tych wyznań.

§ 103. (1) Na obszarze jednego powiatu urzęduje zasadniczo jedna komisja poborowa.

(2) Jeżeli przy zachowaniu zasady wyrażonej w ust. (1) komisja poborowa nie mogłaby ukończyć swych prac do końca czerwca, należy na obszarze powiatu utworzyć pomocniczą komisję poborową.

(3) Pomocniczą komisję poborową tworzy się tylko na taką ilość dni, jaka jest potrzebna celem ukończenia poboru głównego w wyznaczonym terminie.

§ 104. Celem przeglądu poszczególnych grup poborowych mogą być tworzone komisje poborowe specjalne. Można je tworzyć w szczególności dla poborowych wymienionych w art. 40 ust. (2) oraz dla kobiet.

§ 105. (1) Ogólny plan poboru powinien być zestawiony do dnia 25 marca.

(2) Wyciągi z ogólnego planu poboru dotyczące powiatów przesyła niezwłocznie wojewódzka władza administracji ogólnej powiatowym władzom administracji ogólnej (zarządom miast posiadającym uprawnienia powiatowych władz administracji ogólnej), celem opracowania na tej podstawie szczegółowego planu poboru.

§ 106. (1) Szczegółowy plan poboru opracowują kierownicy władz, organizujący komisje poborowe, w porozumieniu z komendantem rejonu uzupełnień.

(2) Plan ten określa:

a) miejsce urzędowania komisji poborowej, a w razie utworzenia komisji pomocniczej lub specjalnej — także miejsce urzędowania tych komisyj;

b) imienny skład komisji poborowej (pomocniczej, specjalnej);

c) datę rozpoczęcia i ukończenia urzędowania komisji poborowej (pomocniczej, specjalnej) oraz oznaczenie daty rozpoczęcia i ukończenia czynności komisji w każdej miejscowości;

d) ilość poborowych w każdej gminie oraz ilość poborowych stających do przeglądu przed komisją poborową pomocniczą lub specjalną;

e) kolejność i datę stawania gmin do poboru;

f) ilość dni faktycznego urzędowania komisji poborowej w danym powiecie (mieście wydzielonym z powiatowego związku samorządowego).

(3) Jeżeli przed komisją poborową mają stawać poborowi należący do kategorii osób wymienionych w art. 40 ust. (2) szczegółowy plan poboru powinien zawierać również wskazanie kolejności szkół (kursów), których uczniowie stawać mają do poboru. Jako datę przeglądu tej kategorii poborowych należy przyjąć datę najbliższą po otrzymaniu przez nich końcowych świadectw szkolnych.

(4) Szczegółowy plan poboru przesyła kierownik władzy organizujący komisje poborowe do wojewódzkiej władzy administracji ogólnej w terminie przez nią wyznaczonym, oraz podaje plan ten do wiadomości komendantowi rejonu uzupełnień.

§ 107. (1) O zarządzeniu i terminie poboru głównego — jeżeli nie zachodzi przypadek określony w art. 27 ust. (4) — zawiadamia się ludność za pomocą obwieszczeń rozplakatowanych w miejscach najbardziej widocznych. Obok obwieszczeń powinien być rozplakatowany wyciąg ze szczegółowego planu poboru dla danej gminy (miasta) z opuszczeniem liczby poborowych przeznaczonych do przeglądu.

(2) Obwieszczenia mają wymieniać prawną podstawę zarządzenia poboru i kategorie osób podlegających poborowi; w obwieszczeniu należy ponadto umieścić pouczenia dotyczące trybu wnoszenia próśb o odroczenia zasadniczej służby wojskowej, warunków zaliczenia do pomocniczej służby wojskowej, w myśl art. 50, o obowiązku przynoszenia z sobą do poboru dokumentów, stwierdzających tożsamość osoby, jej wykształcenie i zawód, wreszcie rygory karne za niedopełnienie obowiązku stawienia się do poboru.

(3) Szczegółowy plan poboru ma określać termin (datę i godzinę) oraz miejsce stawienia się do poboru.

(4) Treść obwieszczenia ustala Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, a wyciąg ze szczegółowego planu poboru — kierownik władzy organizujący komisję poborową.

(5) Koszty obwieszczeń pokrywa się z budżetu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

§ 108. (1) Minister Spraw Wewnętrznych może zarządzić inny niż określony w § 107 sposób wezwania do poboru.

(2) Dotyczy to w szczególności wezwania do poboru osób, należących do kategorii poborowych wymienionych w art. 40 ust. (2) oraz kobiet.

(3) Sposób wezwania do poboru osób wymienionych w ust. (2) określają w tym przypadku zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

Do art. 28.

§ 109. (1) Dodatkowe komisje poborowe urzędują w siedzibie tej powiatowej władzy administracji ogólnej, która jest właściwa dla miejscowości będącej siedzibą komendy rejonu uzupełnień.

(2) W uzasadnionych przypadkach może wojewódzka władza administracji ogólnej w porozumieniu z dowódcą okręgu korpusu (terytorialnym dowódcą równorzędnym) wyznaczyć jako miejsce urzędowania dodatkowej komisji poborowej również inną miejscowość.

§ 110. (1) Dodatkowe komisje poborowe są właściwe dla wszystkich powiatów, położonych na obszarze danej komendy rejonu uzupełnień.

(2) Przewodniczącym dodatkowej komisji poborowej jest kierownik władzy, oznaczonej w art. 31 ust. (1) lit. a), właściwej dla miejsca urzędowania komisji, lub jego zastępca.

§ 111. (1) Terminy urzędowania dodatkowych komisyj poborowych ustala kierownik powiatowej władzy administracji ogólnej, właściwej dla miejsca urzędowania komisji dodatkowej, w porozumieniu z innymi powiatowymi władzami administracji ogólnej, działającymi na obszarze danej komendy rejonu uzupełnień, oraz z komendantem rejonu uzupełnień.

(2) Komendant rejonu uzupełnień melduje o wyznaczonych terminach dowódcy okręgu korpusu (terytorialnemu dowódcy równorzędnemu) celem wyznaczenia lekarza wojskowego.

§ 112. Przegląd poborowych przedstawionych dodatkowej komisji poborowej odbywa się w ten sam sposób jak przegląd poborowych przed komisją poborową w czasie poboru głównego.

§ 113. (1) Podstawą urzędowania dodatkowej komisji poborowej są:

a) w stosunku do osób pochodzących z tego samego powiatu (miasta wydzielonego z powiatowego związku samorządowego), w którym urzęduje dodatkowa komisja poborowa — lista poborowych z tego powiatu (miasta);

a) w stosunku do osób pochodzących z innego powiatu (miasta) niż ten, w którym urzęduje dodatkowa komisja poborowa, — wyciągi z list poborowych, które w 2 egzemplarzach powinny przesłać do powiatowych władz administracji ogólnej organizujących dodatkowe komisje poborowe, władze prowadzące listy poborowych danych powiatów (miast).

(2) Orzeczenie o stopniu zdolności do służby wojskowej wpisuje dodatkowa komisja poborowa od listy poborowych lub do obu wyciągów z list poborowych, w sposób przewidziany dla komisji poborowych w czasie poboru głównego.

(3) Jeden egzemplarz wyciągu z list poborowych pozostaje w aktach powiatowej władzy administracji ogólnej, która organizuje pobór — drugi egzemplarz przesyła się władzy, która nadesłała wyciąg i która na jego podstawie wpisuje dane, dotyczące przeglądu, do listy poborowych. Wpis do listy poborowych, sporządzony na podstawie wyciągu, podpisuje kierownik władzy prowadzącej listy poborowych.

§ 114. Wyniki badań mężczyzn-członków rodziny poborowego, pochodzących z innych powiatów, stwierdzone przez dodatkową komisję poborową, należy wpisać do oddzielnych formularzy sporządzonych w dwu egzemplarzach. Jeden egzemplarz formularza pozostaje w aktach powiatowej władzy administracji ogólnej, na której obszarze przeprowadzono przegląd, drugi egzemplarz władza ta przesyła do powiatowej władzy administracji ogólnej, która żądała zbadania członka rodziny poborowego.

Rozdział II.

Komisje poborowe i rozpoznawcze.

Do art. 31.

§ 115. (1) Jako lekarzy członków komisji poborowej dokonującej przeglądu kobiet wyznacza:

a) dowódca okręgu korpusu (terytorialny dowódca rownorzędny) jedną kobietę lekarkę spośród lekarek będących funkcjonariuszami państwowymi lub kontraktowymi w administracji wojskowej;

b) powiatowa władza administracji ogólnej jedną kobietę lekarkę zasadniczo spośród lekarek wykonujących stale opiekę lekarską w organizacjach kobiecych wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego.

(2) Lekarka wyznaczona przez dowódcę okręgu korpusu (terytorialnego dowódcę równorzędnego) spełnia w komisji poborowej czynności lekarza wojskowego w komisji poborowej, a wyznaczona przez powiatową władzę administracji ogólnej — czynności lekarza powiatowego.

§ 116. (1) Wyznaczając członków komisji poborowej, należy wyznaczać równocześnie zastępcę na wypadek niemożności wzięcia przez wyznaczonego członka udziału w komisji poborowej.

(2) Jeżeli w komisji poborowej ma brać udział lekarz cywilny wolnopraktykujący—należy w zasadzie powołać lekarza posiadającego stopień oficera rezerwy, pospolitego ruszenia lub pomocniczej służby wojskowej.

(3) Rady powiatowe i rady miejskie miast wydzielonych wyznaczają swych przedstawicieli do komisji spośród osób należących do tych rad. Przedstawiciele samorządu zasiadają w komisji poborowej w czasie stawania do poboru osób z obszaru przez nich reprezentowanego.

§ 117. (1) Wszystkie osoby, wyznaczone na członków komisyj poborowych, mają być o tym powiadomione i do objęcia swych czynności wezwane przez władze, które je wyznaczyły, najpóźniej na 3 dni przed rozpoczęciem czynności komisji poborowej.

(2) Osoby, przewidziane na zastępców członków komisyj poborowych, mają być o tym zawiadomione z zaznaczeniem, że natychmiastowe objęcie czynności członka komisji poborowej obowiązuje bezwzględnie w razie wezwania ich przez kierownika powiatowej władzy administracji ogólnej lub jeżeli chodzi o powołanie zastępców oficerów, zasiadających w komisji poborowej — przez dowódcę okręgu korpusu (terytorialnego dowódcę równorzędnego).

(3) Zawiadomienia należy wysyłać za potwierdzeniem odbioru.

§ 118. (1) Osoby, wyznaczone na cywilnych członków komisyj poborowych, powinny w razie uzasadnionej niemożności wzięcia udziału w komisji poborowej zawiadomić o tym niezwłocznie kierownika powiatowej władzy administracji ogólnej, a osoby wyznaczone na wojskowych członków komisji poborowej — dowódcę okręgu korpusu (terytorialnego dowódcę równorzędnego). Władze te powołują na ich miejsce przewidzianego zastępcę.

(2) Zmiana członków komisji poborowej powinna być przeprowadzona tak, aby nie było przerwy w pracach komisji poborowej.

(3) Zmiana przewodniczącego lub cywilnych członków komisji poborowej w czasie ich urzędowania może nastąpić również z urzędu na skutek zarządzenia wojewódzkiej władzy administracji ogólnej, a zmiana przedstawiciela wojska i marynarki wojennej tudzież lekarza wojskowego — na skutek zarządzenia dowódcy okręgu korpusu (terytorialnego dowódcy równorzędnego).

§ 119. Poza członkami wymienionymi w art. 31 ust. (1) w czynnościach komisji poborowej uczestniczą następujące osoby:

A) ze strony cywilnej:

a) przełożony gminy (jego zastępca), urzędnik zarządu gminy w charakterze pisarza oraz sołtys z danej gromady; osoby te uczestniczą w komisji poborowej tylko w czasie stawania do poboru osób z obszaru przez nich reprezentowanego i tylko w czasie urzędowania głównej komisji poborowej (ogólnej lub pomocniczej); nie uczestniczą one natomiast w komisji poborowej specjalnej, dodatkowej, ani też w delegowanej komisji poborowej;

b) przedstawicielka organizacji kobiecej; uczestniczy ona w komisji poborowej tylko w czasie przeglądu kobiet; przedstawicielka organizacji kobiecej uczestniczy również w komisjach pomocniczych, specjalnych i dodatkowych oraz w delegowanej komisji poborowej;

c) referent wojskowy powiatowej władzy administracji ogólnej (jego pomocnik) oraz niższy funkcjonariusz państwowy dla obsługi wagi i miary; przy przeglądzie kobiet dla obsługi miary i wagi ma być wyznaczona kobieta.

B) Ze strony wojskowej:

a) odpowiednia ilość pisarzy, wyznaczona przez komendanta rejonu uzupełnień;

b) osoba wyznaczona przez Ministra Spraw Wojskowych dla celów przeprowadzenia badań antropologicznych; osoba ta uczestniczy tylko w szczególnie wyznaczonych przez Ministra Spraw Wojskowych komisjach poborowych w sposób określony zarządzeniem Ministra Spraw Wojskowych.

Do art. 32.

§ 120. Do zakresu działania komisji poborowej należy:

a) badanie stanu zdrowia poborowych (ochotników) oraz osób nie mających ustalonego stosunku do służby wojskowej tudzież orzekanie o ich zdolności do służby wojskowej;

b) wydawanie zaocznych orzeczeń o zdolności do służby wojskowej poborowych, zwolnionych od obowiązku osobistego stawienia się przed komisją poborową;

c) wysyłanie poborowych na ekspertyzę lekarską, przymusowe leczenie i operacje tudzież wydawanie co do tych osób zaocznych orzeczeń o zdolności ich do służby wojskowej;

d) zaliczanie duchownych do pomocniczej służby wojskowej bez poddawania ich przeglądowi lekarskiemu;

e) ustalanie wieku poborowych i innych osób podlegających powszechnemu obowiązkowi wojskowemu w przypadku nieustalenia wieku przez władze właściwe;

f) badanie stanu zdrowia mężczyzn - członków rodziny poborowego i procentowe ustalanie ich niezdolności do pracy w przypadkach ubiegania się poborowego o odroczenie zasadniczej służby wojskowej.

§ 121. Członkowie komisji poborowej, osoby uczestniczące w komisji poborowej jako też personel pomocniczy obowiązani są zachować tajemnice co do przebiegu czynności komisji poborowej oraz co do chorób, stwierdzonych u poborowych lub członków ich rodzin.

§ 122. (1) Całokształtem prac komisji poborowej kieruje jej przewodniczący.

(2) Do obowiązków przewodniczącego należy w szczególności:

a) dbanie o planowe i prawidłowe przeprowadzenie poboru;

b) nadzór nad należytym wykorzystaniem lokalu poborowego i utrzymaniem w nim porządku oraz nadzór nad jego zabezpieczeniem wewnętrznym i zewnętrznym;

c) nadzór nad sprawdzaniem tożsamości osób, stających przed komisją poborową;

d) ustalanie języka macierzystego i narodowości poborowego;

e) kierowanie obradami i urzędowaniem komisji poborowej;

f) prowadzenie imiennego protokołu poboru;

g) nadzór nad wypełnianiem listy poborowych;

h) podpisywanie wszystkich dokumentów wydawanych przez komisję poborową;

i) nadzór nad bezpiecznym przechowywaniem list poborowych, wykazów, druków, pieczęci i dokumentów, jak również przedmiotów potrzebnych do badania poborowych, pochodzących od władz cywilnych, a co do pochodzących od władz wojskowych — tylko wtedy, gdy warunki nie pozwalają na bezpieczne przechowanie ich u miejscowych władz wojskowych.

(3) W sprawach, przekraczających zakres działania przewodniczącego, zwraca się on bezpośrednio do powiatowej władzy administracji ogólnej.

§ 123. (1) Zadaniem przedstawiciela wojska i marynarki wojennej w komisji poborowej jest:

a) czynny udział w orzecznictwie komisji;

b) prowadzenie przy pomocy pisarzy wojskowych ewidencji wojskowej;

c) przeznaczanie do poszczególnych rodzajów wojska lub marynarki wojennej poborowych, uznanych za zdolnych do zasadniczej służby wojskowej, do służby w pospolitym ruszeniu lub do pomocniczej służby wojskowej;

d) wystawianie wojskowych dokumentów osobistych osobom uznanym za zdolne do pospolitego ruszenia (kat. C) lub do pomocniczej służby wojskowej (kat. D).

(2) Do obowiązków przedstawiciela wojska i marynarki wojennej w komisji poborowej należy również sprawdzanie zgodności wpisów orzeczeń komisji poborowej w ewidencji wojskowej z orzeczeniami zawartymi w liście poborowych. Sprawdzenie to należy przeprowadzać codziennie po ukończeniu prac komisji poborowej; w tym celu przedstawiciel wojska i marynarki wojennej ma prawo wglądu do list poborowych i imiennego protokołu poboru także po ukończeniu czynności komisji.

§ 124. (1) Obowiązkiem lekarzy komisji poborowej jest badanie stanu zdrowia osób stających do poboru oraz czynny udział w orzecznictwie komisji.

(2) Lekarze komisji poborowej mają dbać o to, by przegląd lekarski odbył się, ściśle według obowiązujących przepisów.

§ 125. Przedstawiciel samorządu, jeżeli jest obecny podczas urzędowania komisji poborowej, bierze czynny udział w orzecznictwie tej komisji, spełniając zarazem rolę męża zaufania powiatu, którego przegląd odbywa się.

§ 126. (1) Obowiązkiem przełożonych gmin (ich zastępców) jest utrzymywanie porządku między poborowymi stającymi do przeglądu oraz dopilnowanie, aby do przeglądu stawali oraz dopilnowanie, aby do przeglądu stawali umyci (wykąpani) oraz w stanie trzeźwym; mają oni również dopilnować, aby poborowi posiadali przy sobie dokumenty wymienione w obwieszczeniu o poborze.

(2) Do obowiązków przełożonego gminy (jego zastępcy) należy również udzielanie komisji poborowej wyjaśnień dotyczących poborowych obecnych i nieobecnych. W rejestrach poborowych, które przełożony gminy ma przynieść z sobą, powinien on wpisywać wszystkie przypadki niestawienia się poborowych do poboru.

§ 127. Do obowiązków sołtysa należy stwierdzanie tożsamości poborowych pochodzących z danej gromady oraz udzielanie komisji poborowej wyjaśnień co do poborowych obecnych lub nieobecnych pochodzących z danej gromady.

§ 128. Do obowiązków przedstawicielki organizacji kobiecej należy udzielanie komisji poborowej wyjaśnień co do stopnia przysposobienia wojskowego kobiety stającej do przeglądu, oraz opiniowanie przydatności do danego rodzaju służby wojskowej.

§ 129. (1) Zadaniem referenta wojskowego powiatowej władzy administracji ogólnej, uczestniczącego w komisji poborowej jest:

a) sprawdzanie tożsamości osób, stających do poboru i członków rodziny poborowego przedstawionych komisji, przy pomocy sołtysa lub na podstawie dowodów osobistych;

b) uzupełnianie wpisów do przygotowanych uprzednio kart indywidualnych osób stających do przeglądu;

c) prowadzenie protokołu badań mężczyzn - członków rodziny poborowego;

d) prowadzenie imiennego wykazu poborowych, wysyłanych na ekspertyzę lekarską, na przymusowe leczenie i operacje;

e) wypełnianie formularzy lub pism kierujących poborowych na ekspertyzę lekarską, przymusowe leczenie i operacje.

(2) Do zadań referenta wojskowego należy również wypełnianie i wręczanie osobom za-

kwalifikowanym do kategorii A, B lub E zaświadczeń zawierających orzeczenie komisji poborowej (dokumenty poborowe).

§ 130. (1) Podczas urzędowania komisji poborowej prowadzi jej przewodniczący protokół imienny poboru oddzielnie na każdy dzień poboru.

(2) Do protokołu imiennego poboru wpisuje się w kolejności stawania przed komisją poborową:

a) wszystkich poborowych i ochotników, którzy w danym dniu stawali do poboru;

b) poborowych zwolnionych od obowiązku osobistego stawienia się przed komisją poborową; poborowych tych umieszcza się w protokole imiennym poboru w tym dniu poboru, w którym sprawy zwolnienia od stawiennictwa tych osób były rozpatrywane przez komisję poborową;

c) poborowych, co do których komisja poborowa powzięła ostateczną decyzję o ich zdolności do służby wojskowej na podstawie orzeczenia szpitalnego. Poborowych tych umieszcza się w protokole imiennym poboru w tym dniu, w którym zapadła decyzja komisji poborowej.

(3) Wszelkie skreślenia i poprawki odnoszące się do wpisanych do protokołu kategorii, powinny być treściwie omówione i podpisane przez przewodniczącego.

§ 131. (1) Codziennie po ukończeniu czynności komisji poborowej protokół imienny poboru powinien być zamknięty, porównany z listami poborowych przez przewodniczącego komisji poborowej i podpisany przez wszystkich członków komisji.

(2) Na końcu protokołu należy wpisywać wszelkie zastrzeżenia dotyczące przebiegu poboru, zgłoszone przez członków komisji poborowej.

§ 132. (1) Dla każdego stającego do poboru wystawia się kartę indywidualną według ustalonego wzoru, zawierającą dane osobiste poborowego (ochotnika).

(2) Co do osób, które nie są wpisane w listach poborowych danego powiatu, a które stają przed komisjami specjalnymi dodatkowymi lub delegowanymi, sporządza się karty indywidualne w 2 egzemplarzach. Jeden egzemplarz pozostaje w aktach powiatowej władzy administracji ogólnej, na której obszarze urzęduje komisja (specjalna, dodatkowa, delegowana), drugi zaś egzemplarz przesyła się wraz z wyciągiem z listy poborowych, władzy delegującej.

(3) Nadzór nad prowadzeniem kart indywidualnych sprawuje przewodniczący komisji poborowej, który też każdą kartę indywidualną podpisuje.

Do art. 33.

§ 133. Zabezpieczenie dostarczania przez zarządy gmin dla komisji poborowej lokalu, mebli, opału i oświetlenia, należy do obowiązku powiatowych władz administracji ogólnej, organizujących komisje poborowe.

§ 134. (1) Lokal komisji poborowej powinien składać się z odpowiedniej ilości izb, przeznaczonych na poczekalnię i rozbieralnię dla poborowych oraz na urzędowanie komisji poborowej.

(2) Izba, w której urzęduje komisja poborowa, w żadnym przypadku nie może służyć jako rozbieralnia lub poczekalnia.

(3) Wszystkie izby lokalu komisji poborowej powinny być dostatecznie obszerne i posiadać niezbędne urządzenia.

(4) Izba przeznaczona do badania poborowych przez komisję poborową powinna liczyć co najmniej 6 m długości i 4 m szerokości oraz posiadać dostateczne oświetlenie. Temperatura wewnętrzna powinna wynosić co najmniej 19° Celsjusza.

§ 135. (1) Utrzymanie lokalu komisji poborowej w porządku należy do zarządów gmin.

(2) Lokal komisji poborowej powinien być przez cały czas trwania poboru dezynfekowany na koszt zarządu gminy według wskazówek i pod nadzorem lekarza powiatowego.

(3) Lokal komisji poborowej powinien być w czasie poboru pilnowany przez stałego stróża dziennego i nocnego, płatnego przez zarząd gminy.

Do art. 35.

§ 136. (1) Wynagrodzenie dzienne cywilnych lekarzy wolnopraktykujących, zastępujących w komisjach poborowych lekarzy powiatowych, ustala się w wysokości diety, przysługującej funkcjonariuszom państwowym VI grupy uposażenia przy podróżach służbowych. Zwrot kosztów podróży tych lekarzy z miejscowości zamieszkania do miejscowości, w której urzęduje komisja poborowa i z powrotem lub z jednej miejscowości urzędowania komisji poborowej do innej, obejmuje zwrot kosztów przejazdu oraz diety w wysokości i według zasad, obowiązujących przy odbywaniu podróży służbowych przez funkcjonariuszów państwowych VI grupy uposażenia.

(2) Należności określone w ust. (1) przysługują także lekarkom wolnopraktykującym powołanym do komisyj poborowych do przeglądu kobiet w myśl art. 31 ust. (2).

(3) Koszty podróży, diety, oraz koszty wynagrodzenia dziennego lekarzy wolnopraktykujących pokrywa się z budżetu Ministerstwa Opieki Społecznej.

Do art. 37.

§ 137. (1) Komisje rozpoznawcze urzędują przy każdym urzędzie wojewódzkim w siedzibie tych urzędów.

(2) W przypadkach szczególnie ważnych może wojewódzka władza administracji ogólnej po porozumieniu się z dowódcą okręgu korpusu (terytorialnym dowódcą równorzędnym) wy-

znaczyć także inne miejsce urzędowania tej komisji, o czym należy zawiadomić Ministra Spraw Wewnętrznych.

§ 138. (1) Komisje rozpoznawcze zwołuje się w miarę potrzeby.

(2) Terminy posiedzeń komisyj rozpoznawczych ustala wojewoda w porozumieniu z dowódcą okręgu korpusu (terytorialnym dowódcą równorzędnym), a na obszarze m st. Warszawy — Minister Spraw Wewnętrznych.

(3) O terminie posiedzeń komisji rozpoznawczej zawiadamia jej członków przewodniczący komisji.

(4) Zarządzenia, dotyczące terminowego stawienia się do osób podlegających ponownemu badaniu przez komisję rozpoznawczą, wydaje właściwa powiatowa władza administracji ogólnej, stosując przepis art. 45.

§ 139. W skład komisji rozpoznawczej nie mogą wchodzić osoby, które w charakterze członków komisji poborowej uczestniczyły w wydaniu orzeczenia będącego przedmiotem ponownego rozpatrzenia przez komisję rozpoznawczą.

§ 140. (1) Wojskowych członków komisji rozpoznawczej wyznacza dowódca okręgu korpusu (terytorialny dowódca równorzędny) właściwy dla siedziby urzędu wojewódzkiego, przy którym urzęduje komisja rozpoznawcza.

(2) Przedstawiciele władz wojskowych, wyznaczeni do komisji rozpoznawczej, są właściwymi dla wszystkich spraw przedstawionych komisji rozpoznawczej do rozpatrzenia, chociażby sprawy pochodziły z powiatów, nie należących terytorialnie do obszaru danego okręgu korpusu.

§ 141. Przedstawicielem rady wojewódzkiej lub sejmiku wojewódzkiego może być jedynie osoba należąca do składu rady lub sejmiku.

§ 142. Ze strony władz cywilnych bierze udział w czynnościach komisji rozpoznawczej referent wojskowy właściwego urzędu wojewódzkiego (jego zastępca), pisarz oraz niższy funkcjonariusz dla obsłużenia miary i wagi.

§ 143. (1) Obowiązki członków komisji rozpoznawczej są analogiczne do obowiązków członków komisji poborowej.

(2) Tryb postępowania komisji rozpoznawczej i sposób wydawania orzeczeń o stopniu zdolności poborowego do służby wojskowej jest ten sam co dla komisji poborowej.

§ 144. (1) Komisja rozpoznawcza prowadzi:

a) protokół imienny komisji rozpoznawczej, będący odpowiednikiem protokołu imiennego poboru;

b) listę rozpoznawczą, będącą odpowiednikiem listy poborowych;

c) protokół rozpoznawczy dla mężczyzn-członków rodziny poborowego, będący odpowiednikiem księgi protokołów badań mężczyzn - członków rodziny poborowego.

(2) Wpisów do list rozpoznawczych i protokołu rozpoznawczego dla mężczyzn-członków rodziny poborowego dokonują urzędy wojewódzkie na podstawie nadsyłanych przez powiatowe władze administracji ogólnej wyciągów z list poborowych lub wyciągów z księgi protokołów badań mężczyzn-członków rodziny poborowego, według kolejności nadsyłania tych wyciągów.

(3) Dokumenty wymienione w ust. (1) przechowuje u siebie urząd wojewódzki.

§ 145. (1) Orzeczenie i wniosek lekarski tudzież orzeczenia komisji rozpoznawczej mają być wpisane podczas urzędowania komisji do listy rozpoznawczej lub do protokołu rozpoznawczego dla mężczyzn-członków rodziny poborowego i podpisane w trybie obowiązującym komisje poborowe przy wpisywaniu orzeczeń do listy poborowych oraz protokołu badań mężczyzn-członków rodziny poborowego.

(2) Dane powyższe wpisuje się do otrzymanych wyciągów z listy poborowych lub z księgi protokołów badań mężczyzn-członków rodziny poborowego. Orzeczenie komisji rozpoznawczej, wpisane do tych wyciągów, podpisuje przewodniczący komisji.

(3) W razie uznania poborowego przez komisję rozpoznawczą za zdolnego do zasadniczej służby wojskowej, przedstawiciel wojska i marynarki wojennej w komisji rozpoznawczej wypełnia dla właściwej komendy rejonu uzupełnień wyciąg ewidencyjny, do którego poza orzeczeniem komisji rozpoznawczej wpisuje także nadane przeznaczenie do rodzaju wojska lub marynarki wojennej.

(4) Wyciągi z list poborowych (z księgi protokołów badań mężczyzn-członków rodziny poborowego) oraz przeznaczone dla komendy rejonu uzupełnień wyciągi ewidencyjne należy przesłać do właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej.

§ 146. (1) Powiatowa władza administracji ogólnej uzupełnia na podstawie otrzymanych wyciągów listę poborowych lub księgę protokołów badań mężczyzn-członków rodziny poborowego, wyciągi zaś przechowuje w aktach z wyjątkiem wyciągów ewidencyjnych, które przekazuje niezwłocznie właściwej komendzie rejonu uzupełnień.

(2) Jeżeli dla osoby zapisanej w ewidencji wojskowej nie został sporządzony wyciąg ewidencyjny, powiatowa władza administracji ogólnej zawiadamia komendę rejonu uzupełnień o wynikach przeglądu w komisji rozpoznawczej, podając odpis orzeczenia komisji i datę powzięcia orzeczenia.

§ 147. Poborowym, zbadanym przez komisję rozpoznawczą, wydaje przewodniczący komisji zaświadczenie o stawieniu się przed komisją rozpoznawczą. Dokument zawierający orzeczenie komisji rozpoznawczej przesyła po-

borowemu powiatowa władza administracji ogólnej. Jeżeli poborowy zaliczony został do pospolitego ruszenia lub pomocniczej służby wojskowej, komendant rejonu uzupełnień przesyła poborowemu odpowiedni wojskowy dokument osobisty.

*Do art. 38 *).*

§ 148. W sprawie dostarczenia lokalu dla komisji rozpoznawczej oraz zaopatrzenia go w niezbędne urządzenia i sprzęty należy stosować odpowiednio przepisy §§ 133 — 135.

Rozdział III.

Obowiązek stawienia się do poboru.

Do art. 40.

§ 149. (1) Wiek poborowego ustala się na podstawie metryki urodzenia (wyciągu z ksiąg metrykalnych).

(2) W razie niemożności ustalenia wieku poborowego na podstawie metryki urodzenia (wyciągu z ksiąg metrykalnych) powiatowa władza administracji ogólnej ustala wiek poborowego w drodze dochodzenia.

(3) Jeżeli dochodzenie nie dostarczyło podstaw niewątpliwych do ustalenia wieku poborowego — ustalenia wieku poborowego dokonuje komisja poborowa.

§ 150. (1) Komisja poborowa ustala wiek poborowego na podstawie orzeczenia i wniosku lekarzy tej komisji oraz przedstawionych przez interesowanego dokumentów (paszport, dowód osobisty, świadectwa szkolne) świadczących pośrednio o jego wieku.

(2) Orzeczenie i wniosek lekarski, dotyczący przypuszczalnego wieku poborowego, tudzież orzeczenie komisji poborowej wpisuje się do listy poborowych.

(3) W przypadku późniejszego urzędowego stwierdzenia właściwej daty urodzenia poborowego, powiatowa władza administracji ogólnej zarządza potrzebne sprostowanie.

§ 151. (1) Żołnierze pełniący czynną służbę wojskową tudzież osoby stanu urlopowanych, nie należący do kategorii poborowych, jeżeli kwestionują przynależność do rocznika poborowego, powinni udowodnić to aktem urodzenia lub innym niewątpliwym dokumentem, stwierdzającym ich wiek. Sprawy te rozstrzyga powiatowa władza administracji ogólnej.

(2) Jeżeli proszący o zmianę rocznika poborowego nie może twierdzenia swego udowodnić dokumentem wymienionym w ust. (1), powiatowa władza administracji ogólnej załatwia podanie odmownie, zawiadamiając o tym interesowanego.

§ 152. Wiek poborowy w razie mobilizacji i w czasie wojny trwa na ogólnych zasadach do końca tego roku kalendarzowego, w którym poborowy kończy 23 lata życia.

§ 153. (1) Do osób, które uzyskały dowód ukończenia szkoły (studiów) stopnia licealnego (art. 40 ust. (2)), zalicza się osoby, które ukończyły:

a) liceum ogólnokształcące albo liceum pedagogiczne państwowe lub niepaństwowe z uprawnieniami szkół państwowych;

b) liceum zawodowe państwowe albo niepaństwowe z uprawnieniami szkół państwowych;

c) inną szkołę krajową (w W. M. Gdańsku) lub zagraniczną uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za równorzędną z jedną ze szkół wymienionych pod a) lub b).

(2) Dowodem ukończenia szkół jest świadectwo szkolne lub zaświadczenie dyrekcji szkoły. Zaświadczenie może być indywidualne albo też zbiorowe polegające na umieszczeniu ucznia (eksterna) w wykazie sporządzanym przez dyrekcje szkoły lub przewodniczących komisyj egzaminacyjnych dla eksternów w myśl art. 164.

Do art. 41.

§ 154. (1) Obowiązkowi stawienia się do poboru w danym roku kalendarzowym podlegają:

a) osoby będące w wieku poborowym;

b) osoby, które podlegały poborowi, lecz do poboru się nie zgłosiły, a nie przekroczyły jeszcze 60 lat życia;

c) osoby, które nie podlegały wprawdzie poborowi, jednak nie mają dotychczas uregulowanego stosunku do służby wojskowej, a nie przekroczyły jeszcze 60 lat życia.

(2) Obowiązkowi stawienia się do poboru nie podlegają te osoby, których stosunek do służby wojskowej został uregulowany przy akcji zebrań kontrolnych, zarządzonej na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 września 1922 r. w przedmiocie zebrań kontrolnych (Dz. U. R. P. Nr 85, poz. 764).

§ 155. (1) Od obowiązku stawienia się do poboru przed komisją poborową w kraju są zwolnione osoby zamieszkałe stale za granicą, jeżeli z kraju wyjechały one legalnie.

(2) Zwolnienie od obowiązku stawienia się do poboru trwa przez czas stałego zamieszkiwania za granicą.

(3) W razie przyjazdu wymienionych w ust. (1) osób do kraju lub na obszar w. m. Gdańska na czas dłuższy niż 6 miesięcy, osoby te, jeżeli nie przekroczyły jeszcze 60 lat życia, obowiązane są stawić się przed komisją poborową.

(4) Przepis ust. (3) nie dotyczy obywateli polskich, którzy opuścili granice Państwa Polskiego nielegalnie. Osoby te w razie przyjazdu do kraju lub na obszar w. m. Gdańska są obowiązane stawić się do poboru niezwłocznie, jeżeli nie przekroczyły jeszcze 60 lat życia.

§ 156. (1) W razie zarządzenia przez Ministra Spraw Wojskowych poboru za granicą osób stale tam zamieszkałych (art. 29 ust. (1)),

*) W oryginale „Do art. 38" nie umieszczono.

osoby te obowiązane są stawić się do poboru przed konsularną komisją poborową.

(2) Warunki stawienia się przed konsularną komisją poborową oraz sposób odbywania przeglądu określa według art. 29 ust. (2) zarządzenie Ministra Spraw Zagranicznych wydane w porozumieniu z Ministrami Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych.

§ 157. (1) Poborowi, zakwalifikowani podczas poboru głównego do kategorii B, mają stanąć ponownie przed komisję poborową podczas poboru głównego w następnym roku.

(2) Poborowi, zakwalifikowani do kat. B przez dodatkową komisję poborową, są obowiązani stawić się ponownie do przeglądu po upływie roku od chwili wydania orzeczenia, przed najbliższą dodatkową komisją poborową.

(3) Poborowi należący do kategorii osób wymienionych w art. 41 ust. (2) zdanie pierwsze, w razie otrzymania przy poborze głównym kat. B, mają stanąć do ponownego poboru w okresie poboru głównego w tym roku kalendarzowym, w którym kończą 21 lat życia. Przed tym terminem mogą stawać do poboru, jeżeli ubiegają się o przyjęcie ich do wojska lub marynarki wojennej w charakterze ochotników i jeżeli zaciąg ochotniczy tej kategorii osób zostanie zarządzony.

§ 158. (1) Poborowi, którzy po uznaniu ich za czasowo niezdolnych do służby wojskowej (kat. B) wyjechali legalnie z kraju za granicę i tam stale zamieszkali (§§ 13, 14), są przez czas stałego zamieszkania za granicą wolni od obowiązku stawienia się przed komisją poborową.

(2) Poborowi ci są obowiązani stawić się do poboru w przypadkach określonych w § 155 ust. (3).

§ 159. (1) Osoby podlegające obowiązkowi stawienia się do poboru, które odbywają w tym czasie karę pozbawienia wolności lub pozostają w areszcie tymczasowym, albo też w miejscach odosobnienia nie przeznaczonych dla osób skazanych lub aresztowanych z powodu przestępstw, powinny stawić się przed komisją poborową po ukończeniu kary, uchyleniu aresztu tymczasowego lub zwolnieniu z miejsca odosobnienia.

(2) Termin stawienia się takiej osoby przed komisją poborową wyznacza powiatowa władza administracji ogólnej w porozumieniu z zarządem zakładu karnego lub miejsca odosobnienia, który przeprowadza odpowiedni wpis o tym w aktach osobowych danej osoby.

(3) Jeżeli wyznaczony termin stawienia się do poboru przypada na dzień ukończenia kary lub pobytu w miejscu odosobnienia lub też nie pokrywa się z dniem ukończenia kary (pobytu w miejscu odosobnienia), powiatowa władza administracji ogólnej przesyła poborowemu za pośrednictwem zarządu zakładu karnego lub miejsca odosobnienia wezwanie do poboru, które należy doręczyć poborowemu za pokwitowaniem.

(4) W przypadkach gdy dzień zwolnienia z zakładu karnego jest nieokreślony (areszt tymczasowy), lub zwolnienie to może nastąpić przed terminem określonym w wyroku lub orzeczeniu skazującym, zarząd zakładu karnego niezwłocznie po otrzymaniu nakazu zwolnienia powinien porozumieć się w najkrótszej drodze z powiatową władzą administracji ogólnej celem wyznaczenia poborowemu terminu stawienia się przed komisją poborową.

Do art. 43.

§ 160. (1) Zarządzenia dotyczące powołania do poboru określają, jakie dokumenty mają poborowi przynieść z sobą i przedstawić komisji poborowej.

(2) W wezwaniu (obwieszczeniu) do poboru dokumenty te należy określić szczegółowo.

§ 161. (1) Poborowy, który w wyznaczonym terminie nie stawił się osobiście przed komisją poborową lub rozpoznawczą, będzie uważany za uchylającego się od poboru, jeżeli nie wykaże, że niestawienie się do poboru nastąpiło z przyczyn od niego niezależnych.

(2) W razie niemożności stawienia się poborowego w terminie przed komisją poborową (rozpoznawczą) powinien on usprawiedliwić swe niestawienictwo za pośrednictwem przełożonego gminy, podając przyczyny poparte dowodami.

(3) W przypadkach, gdy przewodniczący komisji poborowej (rozpoznawczej) uzna przyczyny te lub dowody za niewystarczające, przekazuje on sprawę powiatowej władzy administracji ogólnej, celem ostatecznej oceny.

§ 162. Cierpiący na padaczkę (epilepsję) mogą być zwolnieni od stawienia się przed komisją poborową, jeżeli istnienie tej choroby będzie stwierdzone świadectwem lekarza powiatowego albo zaświadczeniem zakładów leczniczych państwowych lub samorządowych, albo też pisemnym zaświadczeniem zarządu gminy, podpisanym przez przełożonego oraz dwóch godnych zaufania obywateli tej gminy, stwierdzających istnienie tej choroby u poborowego.

§ 163. (1) Nie są obowiązani do osobistego stawienia się przed komisją poborową głuchoniemi, ociemniali i umysłowo upośledzeni lub chorzy, przebywając w zakładach specjalnych, jeżeli powiatowym władzom administracji ogólnej będą przedstawione świadectwa tych zakładów.

(2) Poborowi wymienieni w ust. (1) nie przebywający w zakładach specjalnych są zwolnieni od obowiązku osobistego stawienia się przed komisją poborową, jeżeli stan kalectwa lub choroby zostanie stwierdzony świadectwem lekarza powiatowego lub świadectwem państwowego albo samorządowego zakładu leczniczego.

§ 164. (1) Jeżeli komisja poborowa uzna przedstawione świadectwa lub zaświadczenia za niewystarczające, powiatowa władza administracji ogólnej zarządza przedstawienie danej osoby komisji poborowej.

(2) Jeżeli przedstawione świadectwa lub zaświadczenia uzna komisja poborowa za wystarczające, zwalnia poborowego od osobistego stawienia się przed komisją poborową, oraz wydaje zaoczne orzeczenie o jego zdolności do służby wojskowej.

(3) Zwolnienie poborowego od stawienia się przed komisją poborową należy wpisać w liście poborowych z powołaniem się na odpowiednie świadectwa lub zaświadczenia.

§ 165. (1) Jeżeli obowiązany do osobistego stawienia się przed komisję poborową wykaże za pośrednictwem przełożonego gminy, że z powodu trwale obłożnej choroby nie może stawić się na komisję poborową, komisja poborowa może wystąpić z wnioskiem do powiatowej władzy administracji ogólnej o delegowanie do chorego lekarza powiatowego, celem zbadania stanu zdrowia i wydania pisemnego orzeczenia lekarskiego.

(2) Badanie lekarskie takiego poborowego może nastąpić po stwierdzeniu jego tożsamości przez organ samorządowy w obecności lekarza powiatowego.

(3) Orzeczenie lekarskie ma zawierać szczegółowy opis stwierdzonego stanu chorobowego, jak również przypuszczalny czas trwania choroby z zaznaczeniem kiedy chory będzie mógł się stawić przed komisją poborową. Prócz tego należy podać w orzeczeniu nazwisko, imię i stanowisko służbowe organu samorządowego, który stwierdził tożsamość chorego poborowego.

(4) Na podstawie pisemnego orzeczenia lekarza powiatowego może komisja poborowa, stosownie do orzeczenia i wniosku lekarzy komisji poborowej, wydać zaoczne orzeczenie o zdolności poborowego do służby wojskowej.

Do art. 44.

§ 166. (1) Obowiązek stawienia się do poboru należy spełnić zasadniczo przed komisją poborową, właściwą dla tej gminy, w której podlegający stawiennictwu wpisany został do rejestru poborowych.

(2) Poborowi mający miejsce stałego zamieszkania na obszarze w. m. Gdańska oraz przebywający tam czasowo, jeżeli w kraju nie mają miejsca zamieszkania, obowiązani są stawić się do poboru przed komisją poborową właściwą dla miasta Gdyni.

(3) Poborowi czasowo przebywający za granicą lub na obszarze w. m. Gdańska, posiadający w kraju miejsce zamieszkania, obowiązani są stawić się do poboru przed komisją poborową właściwą dla tej gminy, w której rejestrach poborowych zostali wpisani.

§ 167. (1) Jeżeli poborowy przed dniem stawienia się do poboru zmienił miejsce zamieszkania, powiatowa władza administracji ogólnej właściwa dla poprzedniego miejsca zamieszkania może na prośbę poborowego wniesioną do dnia 1 kwietnia roku poboru zezwolić w drodze wyjątku na dopełnienie obowiązku stawienia się przed komisją poborową nowego miejsca zamieszkania.

(2) Niedotrzymanie terminu określonego w ust. (1) może być usprawiedliwione tylko z bardzo ważnych powodów.

(3) W razie udzielenia zezwolenia na stawienie się przed komisją poborową właściwą ze względu na nowe miejsce zamieszkania — powiatowa władza administracji ogólnej przesyła wyciąg z listy poborowych do tej powiatowej władzy administracji ogólnej, której właściwość uzasadniona jest nowym miejscem zamieszkania, celem wpisania poborowego do listy poborowych. Skreślenie poborowego z listy poborowych, do której poborowy był wpisany ze względu na poprzednie miejsce zamieszkania, następuje dopiero po otrzymaniu od powiatowej władzy administracji ogólnej zawiadomienia o wpisaniu poborowego do listy poborowych.

§ 168. (1) Poborowi przebywający czasowo poza obszarem powiatu (miasta), w którym obowiązani są stawić się przed komisją poborową, a którzy z uzasadnionych powodów nie mogą stawić się przed właściwą komisją poborową, mogą uczynić zadość obowiązkowi stawienia się przed komisją poborową właściwą dla miejsca ich pobytu (delegowana komisja poborowa).

(2) Prośby o zezwolenie na stawienie się do poboru przed delegowaną komisją poborową mają być wnoszone do powiatowej władzy administracji ogólnej, właściwej dla tej gminy, w której listach poborowych poborowy został wpisany.

(3) Prośby mają być wnoszone najdalej do dnia 1 kwietnia tego roku, w którym poborowy obowiązany jest stawić się do poboru. Niedotrzymanie tego terminu może być usprawiedliwione tylko z bardzo ważnych powodów.

§ 169. (1) Zezwolenie na stawienie się do poboru w drodze delegacji ma być z reguły udzielane tylko na okres poboru głównego.

(2) Zezwolenie na stawienie się do poboru w drodze delegacji przed dodatkowymi komisjami poborowymi może być udzielane tylko w przypadkach szczególnie ważnych.

§ 170. (1) Poborowi, stający do poboru przed delegowaną komisją poborową, mają wykazać przy poborze tożsamość swej osoby w sposób usuwający wszelką wątpliwość.

(2) Jeżeli poborowy nie może dostarczyć dowodów tożsamości lub dostarczony dowód nasuwa wątpliwości, należy skierować poborowego do właściwej komisji poborowej.

(3) W przypadku stawienia się poborowego przed właściwą komisją poborową, mimo uzyskania zezwolenia na stawanie do poboru przed delegowaną komisją poborową, należy

zezwolenie unieważnić zawiadamiając o tym niezwłocznie delegowaną komisję poborową.

§ 171. (1) Stawienie się do poboru przed delegowaną komisją poborową (właściwą ze względu na miejsce pobytu poborowego) może być zarządzone także z urzędu przez powiatową władzę administracji ogólnej właściwą dla tej gminy, w której poborowy został wpisany do rejestru lub listy poborowych (władza delegująca).

(2) W razie zarządzenia z urzędu stawienia się poborowego przed delegowaną komisją poborową — poborowemu nie służy prawo stawania przed komisją poborową, w której listach poborowych jest zapisany.

§ 172. (1) Zezwolenia dotyczące stawiennictwa przed delegowaną komisją poborową (na prośbę lub z urzędu) należy wpisywać w rejestrach poborowych władzy delegującej, a jeżeli są już założone listy poborowych, w tych listach.

(2) Równocześnie z udzieleniem zezwolenia na stawienie się do poboru w drodze delegacji władza delegująca przesyła władzy delegowanej w 2 egzemplarzach wyciąg z listy poborowych danego poborowego, oraz dwa egzemplarze karty indywidualnej.

(3) Wyniki poboru powinny być przez komisję poborową delegowaną wpisane do nadsyłanych wyciągów. Jeden egzemplarz wyciągu i karty indywidualnej przesyła władza delegowana władzy delegującej, drugie zaś egzemplarze tych dokumentów przechowuje u siebie w aktach.

(4) Wyciągi z listy poborowych podpisują wszyscy członkowie komisji poborowej.

§ 173. (1) Po otrzymaniu wyciągu z listy poborowych władza delegująca wpisuje decyzję komisji poborowej i dane ustalone przez tę komisję do listy poborowych.

(2) Przedstawiciel wojska i marynarki wojennej w komisji poborowej zakłada dla poborowych (ochotników) stających do poboru w drodze delegacji, zakwalifikowanych do kat. A, kartę ewidencyjną i zeszyt ewidencyjny, a dla poborowych zakwalifikowanych do kat. C i D — kartę ewidencyjną i przekazuje te dokumenty komendantowi rejonu uzupełnień właściwemu dla władzy delegowanej, który przesyła je komendantowi rejonu uzupełnień właściwemu dla władzy delegującej.

§ 174. (1) Delegowanie z urzędu komisji poborowej właściwej dla miejsca pobytu poborowego stosować należy w szczególności — jeżeli Minister Spraw Wewnętrznych w poszczególnych przypadkach nie zarządzi inaczej — do poborowych wymienionych w art. 40 ust. (2) oraz do kobiet.

(2) Za miejsce pobytu poborowych wymienionych w art. 40 ust. (2) uważa się tę miejscowość, która stanowi siedzibę szkoły, w której uczeń (poborowy) uzyska w roku poboru dowód ukończenia szkoły (studiów) stopnia licealnego.

(3) Delegowaną komisją poborową dla osób wymienionych w art. 40 ust. (2) jest zasadniczo ta komisja poborowa, która w okresie poboru głównego urzęduje w siedzibie wymienionej w ust. (2) szkoły, lub na obszarze powiatu, w którym ta szkoła ma swą siedzibę.

§ 175. (1) Podstawą urzędowania delegowanej komisji poborowej dla poborowych wymienionych w art. 40 ust. (2) jest lista uczniów poborowych, zestawiona przez powiatową władzę administracji ogólnej właściwą ze względu na siedzibę szkoły wymienionej w § 174 ust. (2) na podstawie wykazów uczniów nadesłanych w myśl art. 164 przez dyrektorów szkół i przewodniczących komisyj egzaminacyjnyh dla eksternów.

(2) Lista uczniów poborowych ma być zestawiona w jednym egzemplarzu według ustalonej przez kierownika powiatowej władzy administracji ogólnej kolejności szkół istniejących w danym powiecie (mieście).

§ 176. (1) Listę uczniów poborowych prowadzi się według zasad określonych dla listy ochotników.

(2) Dla uczniów, którzy są wpisani do list poborowych innych powiatów albo też mają miejsce zamieszkania na terenie innych powiatów, wypełnia się karty indywidualne w dwu egzemplarzach.

§ 177. (1) Po ukończeniu poboru, powiatowa władza administracji ogólnej sporządza z listy uczniów poborowych wyciągi, które przesyłać należy do tych powiatowych władz administracji ogólnej, w których listach poborowych są zapisani uczniowie stający do przeglądu przed delegowaną komisją poborową, a jeżeli ze względu na wiek do list poborowych jeszcze nie są zapisani — do powiatowych władz administracji ogólnej właściwych dla miejsca zamieszkania uczniów. Tym powiatowym władzom administracji ogólnej przesyła się również jeden egzemplarz karty indywidualnej poborowego ucznia.

(2) Na podstawie wyciągu z listy uczniów poborowych i karty indywidualnej powiatowa władza administracji ogólnej przeprowadza w liście poborowych właściwe wpisy, które podpisuje kierownik tej władzy.

(3) Przedstawiciel wojska i marynarki wojennej w komisji poborowej zakłada dla poborowych, wymienionych w art. 40 ust. (2), zakwalifikowanych do kat. A, kartę ewidencyjną i zeszyt ewidencyjny, a dla zakwalifikowanych do kat. C lub D — kartę ewidencyjną i przekazuje te dokumenty bezpośrednio po przeglądzie komendantom rejonów uzupełnień, właściwym dla powiatowych władz administracji ogólnej, w których listach poborowych poborowi ci są zapisani, a jeżeli ze względu na wiek do list poborowych jeszcze nie są zapisani — do komendantów rejonów uzupełnień właściwych dla miejsca zamieszkania poborowych.

Do art. 45.

§ 178. Powiatowe władze administracji ogólnej są obowiązane czuwać nad terminowym stawieniem się wszystkich poborowych do poboru głównego. Władze te powinny spowodować, aby poborowi, którzy nie stawili się w terminie przed komisją poborową, wykonali ten obowiązek w miarę możności jeszcze w czasie poboru głównego.

§ 179. (1) Obowiązkiem przełożonych gmin jest dopilnowanie, ażeby poborowi uczynili zadość obowiązkowi stawienia się do poboru w terminie, wyznaczonym dla gminy. Organa policji obowiązane są udzielać przełożonym gmin potrzebnej pomocy, zwłaszcza dla doprowadzenia opornych do poboru.

(2) W razie niedotrzymania przez poborowego terminu stawiennictwa przed komisją poborową należy na zarządzenie powiatowej władzy administracji ogólnej doprowadzić poborowego przymusowo.

§ 180. Powiatowa władza administracji ogólnej wszczyna bezzwłocznie w stosunku do poborowych, którzy nie stawili się do poboru głównego dochodzenia, celem stwierdzenia przyczyn niestawiennictwa. Poborowych tych należy przedstawić do poboru w czasie urzędowania komisji poborowej, a jeżeli komisja ta już nie urzęduje — przed najbliższą dodatkową komisją poborową.

§ 181. (1) W razie wyśledzenia lub doprowadzenia do powiatowej władzy administracji ogólnej uchylających się poborowych, którzy z tytułu miejsca zamieszkania należą do innego powiatu lub nie są objęci listami poborowych danego powiatu, powiatowa władza administracji ogólnej po ustaleniu tożsamości osoby przytrzymanego stwierdza, w którym powiecie został on wpisany do listy poborowych, i po ustaleniu tej okoliczności zwraca się do właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej o przysłanie wyciągów z listy poborowych; po nadejściu tych wyciągów władza ta zarządza przedstawienie takiego poborowego do poboru w najbliższym terminie urzędowania komisji poborowej.

(2) Jeżeli nie można ustalić, gdzie doprowadzony lub wyśledzony został wpisany do listy poborowych, powiatowa władza administracji ogólnej zapisuje takiego poborowego do swojej listy właściwego rocznika.

§ 182. (1) Gdy zachodzi potrzeba zatrzymania poborowego, celem zapobieżenia ponownemu uchyleniu się jego od poboru, powiatowa władza administracji ogólnej zarządza osadzenie zatrzymanego w areszcie gminnym lub sądowym.

(2) Zatrzymanego należy przedstawić komisji poborowej w najbliższym terminie jej urzędowania.

§ 183. (1) Powiatowe władze administracji ogólnej mają prowadzić ewidencję osób uchylających się od stawiennictwa do poboru i utrzymywać ją w stanie aktualności.

(2) Kierownik powiatowej władzy administracji ogólnej składa wojewódzkiej władzy administracji ogólnej dwa razy do roku, w terminach 1 października i 1 kwietnia sprawozdania o ilości uchylających się od poboru i o wynikach ich ścigania.

(3) Wojewódzka władza administracji ogólnej informuje dwa razy do roku, w terminach 15 października i 15 kwietnia, dowódcę okręgu korpusu (terytorialnego dowódcę równorzędnego) o wynikach ścigania uchylających się od poboru.

Do art. 46.

§ 184. (1) Zarządy gmin powinny przewidzieć, jaką ilość niezamożnych poborowych i członków ich rodzin mają zaopatrzyć w środki lokomocji w celu umożliwienia im stawienia się do komisji poborowych i środki te w stosownym czasie dostarczyć.

(2) Sumy potrzebne na pokrycie kosztów przedstawienia tych osób komisji poborowej zarządy gmin powinny umieszczać w swoich budżetach.

§ 185. Przez koszty związane z doprowadzeniem uchylających się od poboru rozumieć należy również koszty transportu, eskorty i wyżywienia.

Rozdział IV.

Przegląd poborowych.

Do art. 47.

§ 186. Przeglądu poborowych dokonywa komisja poborowa na podstawie:

a) list poborowych, w stosunku do osób umieszczonych w tych listach zgodnie z § 93 i nast.;

b) list uczniów poborowych w stosunku do osób należących do kategorii poborowych objętych art. 40 ust. (2);

c) list ochotników, w stosunku do osób ubiegających się o przyjęcie do służby wojskowej w charakterze ochotników w myśl art. 59 i 60;

d) list ochotniczek, założonych według art. 103;

e) wyciągów z list poborowych — w stosunku do osób, którym udzielono zwolnienia na stawanie przed komisją poborową jako komisją delegowaną.

§ 187. (1) Przeglądu osób stających przed komisją poborową należy dokonywać według gmin w kolejności ustalonej szczegółowym planem poboru.

(2) Przeglądu osób należących do kategorii poborowych, wymienionych w art. 40 ust. (2), jeżeli stają do przeglądu przed komisją poborową specjalną, należy dokonywać w kolejności szkół ustalonej szczegółowym planem poboru.

§ 188. (1) Kolejność stawania gmin do poboru w danym dniu ogłasza przewodniczący komisji poborowej przed rozpoczęciem czynności urzędowych, przełożonym gmin i sołtysom.

(2) Przełożeni gmin i sołtysi powinni natychmiast zebrać poborowych swej gminy (gromady) i oczekiwać dalszych zarządzeń przewodniczącego.

§ 189. (1) Po wprowadzeniu poborowego do sali komisji poborowej, referent wojskowy powiatowej władzy administracji ogólnej sprawdza tożsamość poborowego, po czym poborowy zostaje skierowany do wagi oraz przyrządu służącego do pomiarów ciała. Osoba wyznaczona do ważenia i mierzenia wpisuje ustalone wymiary pod kontrolą jednego z lekarzy komisji poborowej do karty indywidualnej.

(2) Na karcie indywidualnej umieszcza poborowy odcisk wskazującego palca prawej ręki. Odcisk ten pobiera pisarz wojskowy komisji poborowej jednocześnie przy pobraniu tego odcisku dla ewidencji wojskowej.

Do art. 48.

§ 190. Badanie lekarskie ma być przeprowadzone zgodnie z przepisami wydanymi przez Ministra Spraw Wojskowych o badaniu i ocenie fizycznej i psychicznej zdolności do służby wojskowej oraz szczególnymi wytycznymi do tego przepisu.

§ 191. (1) Badanie lekarskie osób stających do przeglądu odbywa się w obecności wszystkich członków komisji poborowej i ma być przeprowadzone w porze dziennej.

(2) Jeżeli stający do przeglądu z powodu istnienia u niego pewnych chorób lub anormalności fizycznych, mogących wywołać u niego zrozumiałe uczucie wstydu, zgłasza prośbę o zbadanie go w nieobecności innych członków komisji — przewodniczący komisji prośbę taką zasadniczo powinien uwzględnić. W tym przypadku badanie lekarskie odbywa się tylko w obecności obu lekarzy komisji poborowej.

§ 192. (1) Badanie lekarskie kobiet stających do przeglądu przeprowadzają tylko lekarki bez udziału innych członków komisji poborowej.

(2) Po przeprowadzonym badaniu lekarskim — kobiety stają przed komisją poborową w całkowitym ubraniu.

§ 193. (1) Lekarzom, członkom komisji poborowej, nie wolno badać w czasie poboru w charakterze lekarza wolnopraktykującego poborowych i członków ich rodzin poza urzędowaniem komisji poborowej.

(2) Lekarze, członkowie komisji poborowej, nie mają prawa wydawania poborowym lub osobom trzecim jakichkolwiek poświadczeń o wynikach badania lekarskiego w komisji poborowej.

§ 194. (1) Lekarze komisji poborowej (wojskowy i cywilny) stawiają po zbadaniu stanu zdrowia poborowego i uzgodnieniu swych opinij wspólny wniosek co do stopnia zdolności poborowego do służby wojskowej.

(2) Wniosek lekarzy komisji poborowej stanowi ostateczną ocenę ze stanowiska lekarskiego fizycznej i psychicznej zdolności badanego do pełnienia służby wojskowej.

§ 195. (1) Orzeczenie i wniosek lekarski w stosunku do osób, które zostały zwolnione od obowiązku osobistego stawienia się przed komisją poborową (§§ 162, 163), mają być wydane na podstawie przedstawionych komisji poborowej świadectw lub zaświadczeń.

(2) Również na podstawie pisemnego orzeczenia lekarza powiatowego, stwierdzającego obłożną chorobę poborowego uniemożliwiającą mu stawienie się przed komisją poborową (§ 165), wydają lekarze komisji poborowej orzeczenie i wniosek lekarski o zdolności poborowego do służby wojskowej.

§ 196. (1) Orzeczenie lekarzy komisji poborowej powinno zawierać określenie:

a) „zdolny“, jeżeli poborowego uznano za zdolnego do zasadniczej służby wojskowej (kat. A);

b) „zupełnie niezdolny do służby wojskowej“ z dodaniem odpowiednich paragrafów przepisów wymienionych w § 190 tudzież z podaniem głównych objawów chorobowych, jeżeli u poborowego stwierdzono chorobę lub kalectwo czyniące go zupełnie i trwale niezdolnym do służby wojskowej (kat. E).

(2) Jeżeli u poborowego stwierdzono wady fizyczne kwalifikujące go do kategorii B, C, lub D, — należy w orzeczeniu określić stany chorobowe z podaniem ich głównych objawów oraz z wymienieniem paragrafów przepisów wymienionych w § 190, którym odpowiadają stany chorobowe.

(3) Wniosek lekarski powinien zawierać wskazania jednej z kategoryj zdolności do służby wojskowej, wymienionych w art. 49 ust. (2).

§ 197. (1) Jeżeli lekarze komisji poborowej przy badaniu poborowego stwierdzą w sposób niewątpliwy, że choroba lub uszkodzenie ciała zostało wywołane umyślnie w tym celu, ażeby spowodować całkowitą lub częściową niezdolność do służby wojskowej, wydają oni orzeczenie lekarskie odpowiadające stwierdzonej wadzie fizycznej.

(2) W przypadku tym przewodniczący komisji poborowej spisuje z poborowym protokół zawierający wyjaśnienia poborowego oraz dokładne orzeczenie lekarzy członków komisji poborowej. Protokół podpisują przewodniczący i wszyscy członkowie komisji poborowej, poczym protokół ten przez powiatową władzę administracji ogólnej ma być niezwłocznie przesłany do właściwego prokuratora sądu okręgowego.

§ 198. (1) Jeżeli przed komisją poborową staje osoba dotknięta kalectwem lub choro-

bą, a zachodzi tylko podejrzenie, że kalectwo lub choroba zostały wywołane rozmyślnie w tym celu, aby spowodować całkowitą lub częściową niezdolność do służby wojskowej — lekarze komisji poborowej wydają orzeczenie lekarskie odpowiadające stwierdzonej wadzie fizycznej. Przewodniczący komisji poborowej powinien zażądać od poborowego, aby przedstawił świadectwo lekarza, który go leczył lub operował.

(2) Świadectwo lekarza powinno stwierdzać, że cierpienie nie zostało wywołane rozmyślnie i było następstwem choroby lub nieszczęśliwego wypadku.

(3) Z osobą, która nie może przedstawić wymaganego świadectwa, należy postąpić w myśl § 197 ust. (2).

§ 199. (1) W przypadkach stwierdzonego samouszkodzenia (§§ 197 i 198, gdy poborowy nie może przedstawić wymaganego świadectwa lekarskiego) i zakwalifikowania poborowego z powodu nabytej rozmyślnie wady do kategorii C lub D, lekarze komisji poborowej stawiają wniosek o przeznaczenie poborowego do pełnienia zasadniczej służby wojskowej w takim rodzaju wojska, w którym stwierdzona wada fizyczna pozwala na odbycie jakiejkolwiek służby (art. 58 ust. (1) lit. c)).

(2) Poborowi zakwalifikowani do kat. B obowiązani są stawić się po upływie roku ponownie przed komisję poborową w myśl zasad ogólnych (§ 157). Zakwalifikowanie poborowego do kat. B powinno następować tylko w przypadkach wyjątkowych, gdy stan zdrowia wyklucza czasowo możność pełnienia służby w jakimkolwiek rodzaju wojska lub marynarki wojennej.

§ 200. (1) Orzeczenie i wniosek lekarzy (§§ 196 i 199) wpisuje jeden z nich do karty indywidualnej, którą podpisują obaj lekarze. W przypadku dwóch odmiennych orzeczeń lekarskich każdy z lekarzy wpisuje do karty indywidualnej swoje orzeczenie i podpisuje je oddzielnie.

(2) Kartę indywidualną wypełnioną orzeczeniem lekarskim wręcza jeden z lekarzy przewodniczącemu komisji, po czym komisja poborowa wydaje orzeczenie o zdolności poborowego do służby wojskowej.

Do art. 49.

§ 201. (1) Komisja poborowa wydaje orzeczenie o zdolności poborowego do służby wojskowej na podstawie zgodnego wniosku obu lekarzy komisji poborowej oraz wypowiedzenia się członków komisji poborowej w stosunku do tego wniosku.

(2) Wypowiadanie się w sprawie wniosku lekarskiego nie może odbywać się w sposób dający badanym możność zapoznania się ze zdaniem poszczególnych członków komisji poborowej.

§ 202. W przypadkach samouszkodzenia wydaje komisja poborowa na podstawie wniosku lekarzy orzeczenie o zdolności poborowego do służby wojskowej według brzmienia jednej z kategoryj wymienionych w art. 49 z dodaniem następującej decyzji: „poborowy może być powołany do zasadniczej służby wojskowej w..... (wymienić rodzaj wojska)“. Poborowym tym wydaje się obowiązujący dla danej kategorii wojskowy dokument osobisty przestrzegając, aby dodatkowa decyzja komisji poborowej o możności powołania do zasadniczej służby wojskowej była wpisana w tych dokumentach.

§ 203. (1) W razie zgłoszenia przez jednego z członków komisji poborowej sprzeciwu przeciwko zgodnemu wnioskowi obu lekarzy, przewodniczący zarządza wypowiedzenie się, co do wniosku, przez wszystkich członków komisji poborowej ż wyjątkiem lekarzy. Jeżeli jeden z członków komisji wypowie się za wnioskiem lekarzy, wniesione sprzeciwy upadają i wniosek lekarzy staje się podstawą do wydania orzeczenia przez komisję poborową.

(2) W razie wypowiedzenia się wszystkich członków komisji poborowej przeciwko zgodnemu wnioskowi obu lekarzy, przewodniczący przekazuje zbadanie zdolności poborowego do służby wojskowej, komisji rozpoznawczej.

(3) Wypowiedzenie się choćby jednego z członków komisji poborowej przeciw zgodnemu wnioskowi obu lekarzy powinno być zaznaczone w imiennym protokole poboru, przy czym zdanie każdego członka komisji ma być treściwie umotywowane i przez niego podpisane.

§ 204. (1) Orzeczenie komisji poborowej może opiewać tylko jako jedno z orzeczeń wymienionych w art. 49 ust. (2).

(2) Poborowi stający do poboru w tym roku kalendarzowym, w którym kończą 23 rok życia lub później, mogą być orzeczeniem komisji poborowej zakwalifikowani tylko do kategorii A, C, D lub E.

(3) Poborowi stający do poboru po ukończeniu przez nich 38 lat życia, w razie uznania ich za zdolnych do służby wojskowej zostają orzeczeniem komisji poborowej w zależności od stanu zdrowia i przy zachowaniu przepisów § 190 zaliczeni:

a) do rezerwy, pospolitego ruszenia lub pomocniczej służby wojskowej, jeżeli nie przekroczyli 40 roku życia;

b) do pospolitego ruszenia lub pomocniczej służby wojskowej, jeżeli przekroczyli 40, a nie ukończyli jeszcze 50 roku życia;

c) do pomocniczej służby wojskowej, jeżeli ukończyli już 50 rok życia.

(4) W razie uznania poborowego za zupełnie i trwale niezdolnego do służby wojskowej, zostaje on zakwalifikowany do kat. E.

§ 205. (1) Komisja poborowa nie może wydać orzeczenia o zdolności poborowego do

służby wojskowej, jeżeli nie ma zgodnego orzeczenia i wniosku obu lekarzy komisji poborowej.

(2) W przypadku różnicy zdań między lekarzami komisji poborowej, komisja poborowa zarządza:

a) w przypadku dwóch odmiennych orzeczeń lekarskich — przekazanie sprawy komisji rozpoznawczej, celem wydania orzeczenia o zdolności poborowego do służby wojskowej;

b) w przypadku gdy jeden z lekarzy nie może wydać orzeczenia, gdyż zdaniem jego konieczne jest badanie szpitalne — odesłanie poborowego do szpitala wojskowego na ekspertyzę.

§ 206. (1) Uznanych za zdolnych do zasadniczej służby wojskowej (kategoria A) przeznacza przedstawiciel wojska i marynarki wojennej w komisji poborowej do jednego z rodzajów wojska lub marynarki wojennej, zależnie od ich kwalifikacyj fizycznych, umysłowych i fachowych oraz zależnie od innych warunków ustalonych szczególnymi przepisami wydanymi przez Ministra Spraw Wojskowych.

(2) Przeznaczenia poborowych do poszczególnych rodzajów wojska lub marynarki wojennej dokonywa przedstawiciel wojska i marynarki wojennej w komisji poborowej przy współpracy lekarza wojskowego członka komisji poborowej.

§ 207. (1) Przedstawiciel wojska i marynarki wojennej w komisji poborowej nadaje również przeznaczenie do właściwego rodzaju wojska lub marynarki wojennej tym osobom, które otrzymały na komisji poborowej kat. C lub D, które jednak przed ukończeniem przez nie 38 roku życia są obowiązane do odbycia zasadniczej służby wojskowej w myśl art. 58 ust. (1) lit. c).

(2) Osobom tym nadaje się przeznaczenie do tego rodzaju wojska, w którym mogą one pełnić czynną służbę wojskową w myśl orzeczenia lekarzy, członków komisji poborowej (§ 199).

§ 208. (1) Przeznaczenie do rodzaju wojska lub marynarki wojennej wpisuje się do karty indywidualnej.

(2) Do przeprowadzenia zmian nadanego przeznaczenia upoważniony jest komendant rejonu uzupełnień, stosownie do instrukcji wydawanych przez Ministra Spraw Wojskowych.

§ 209. (1) Orzeczenie wydane przez komisję poborową wpisuje przewodniczący komisji osobiście do karty indywidualnej, po czym zarządza wpisanie do listy poborowych danych z tej karty, dotyczących wyników badania lekarskiego oraz orzeczenia komisji poborowej.

(2) Kartę indywidualną otrzymuje następnie przedstawiciel wojska i marynarki wojennej w komisji poborowej, który wpisuje do niej przeznaczenie, nadane poborowym wymienionym w §§ 206 i 207. Po wykorzystaniu karty indywidualnej dla celów ewidencji wojskowej, należy ją zwrócić referentowi wojskowemu powiatowej władzy administracji ogólnej.

(3) Wpisane do listy poborowych orzeczenie lekarskie i orzeczenie komisji poborowej podpisuje przewodniczący i jeden z lekarzy bezpośrednio po wpisaniu tych orzeczeń do listy poborowych.

§ 210. (1) Wszystkim osobom zakwalifikowanym do kategorii A, B lub E wydaje przewodniczący komisji poborowej zaświadczenia zawierające orzeczenia komisji poborowej. Zaświadczenia te są różnokolorowe, zależnie od kategorii, do której stający do poboru został zakwalifikowany, a mianowicie: dla osób zakwalifikowanych do kat. A — koloru różowego (wzór Nr 6), do kat. B — koloru zielonego (wzór Nr 7), i do kat. E — koloru białego (wzór Nr 8).

(2) Poborowym zaliczonym do pospolitego ruszenia (kat. C) oraz zaliczonym do pomocniczej służby wojskowej (kat. D) wystawia komendant rejonu uzupełnień lub przedstawiciel wojska i marynarki wojennej w komisji poborowej zaświadczenie wojskowe według wzoru ustalonego instrukcją Ministra Spraw Wojskowych.

*Do art. 50 *).*

§ 211. Bez poddawania przeglądowi lekarskiemu zostają zaliczeni przy poborze do pomocniczej służby wojskowej następujące osoby:

a) duchowni wyznania katolickiego wszystkich obrządków, którzy otrzymali święcenia, zakonnicy tego wyznania, którzy złożyli śluby zakonne, uczniowie seminariów duchownych, nowicjusze zakonów i zgromadzeń tego wyznania;

b) duchowni kościołów i związków religijnych, ewangelickich (kościoła ewangelicko-augsburskiego, kościoła ewangelicko-reformowanego, ewangelickiego kościoła augsburskiego i helweckiego wyznania, kościoła ewangelicko-unijnego, staroluterskiego, tudzież innych ewangelickich związków religijnych, uznanych przez Państwo Polskie), do których zalicza się: wikariuszów, prefektów, diakonów, pastorów, superintendentów, seniorów oraz inne osoby, posiadające charakter osób duchownych w myśl uznanych przez Państwo Polskie statutów i przepisów kościelnych wymienionych kościołów i związków;

c) duchowni prawosławni, którzy posiadają święcenia, tj. biskupi, prezbiterzy i diakoni, zakonnicy prawosławni, którzy złożyli uroczyste śluby zakonne, tudzież nowicjusze klasztorów prawosławnych;

d) duchowni wyznania mariawickiego uznani przez Państwo Polskie;

e) duchowni wyznania mojżeszowego, zatwierdzeni (uznani) przez władze państwowe (rabini i podrabini);

f) duchowni muzułmańskiego i karaim-

---

*) W oryginale „Do art. 50" nie umieszczono.

skiego związku religijnego uznani przez Państwo Polskie;

g) duchowni wschodniego kościoła staroobrzędowego, nie posiadający hierarchii duchownej, uznani przez Państwo Polskie.

§ 212. (1) Celem zaliczenia do pomocniczej służby wojskowej powinny osoby wymienione w § 211 przedstawić przewodniczącemu komisji poborowej w dniu stawienia się przed komisją poborową następujące dokumenty:

a) osoby wyliczone w § 211 pod lit. a): — zaświadczenia wydane przez kurie biskupie lub przełożonych zakonów i seminariów duchownych, lub rektorów uniwersytetów;

b) osoby wyliczone w § 211 pod lit. b):— zaświadczenia wydane przez konsystorze: ewangelicko-augsburski, ewangelicko-reformowany, ewangelicko-unijny, lub przez superintendenturę ewangelickiego kościoła augsburskiego i helweckiego wyznania albo superintendenta kościoła staroluterskiego albo też przez właściwe władze państwowe i państwowe instytucje naukowe, tj. przez urzędy wojewódzkie, Komisarza Rządu na m. st. Warszawę lub rektora Uniwersytetu Józefa Piłsudskiego w Warszawie;

c) osoby wyliczone w § 211 pod lit. c):— zaświadczenia, wydane przez konsystorze diecezjalne lub właściwe władze państwowe oraz państwowe instytucje naukowe, tj.: przez urzędy wojewódzkie, Komisarza Rządu na m. st. Warszawę i Kierownika Studium Teologii Prawosławnej Uniwersytetu Józefa Piłsudskiego w Warszawie;

d) osoby wyliczone w § 211 pod lit. d):— zaświadczenia, wydane przez urzędy wojewódzkie, a w m. st. Warszawie — przez Komisarza Rządu na m. st. Warszawę;

e) osoby wyliczone w § 211 pod lit. e):— dokumenty, zawierające zatwierdzenie (uznanie) na stanowisku rabina i podrabina, wystawione przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w myśl art. 43 i 54 przepisów o organizacji gmin wyznaniowych żydowskich z dnia 14 października 1927 r. w brzmieniu rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 5 kwietnia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 52, poz. 500);

f) osoby wyliczone w § 211 pod lit. f) i g): — zaświadczenia wydane przez urzędy wojewódzkie, a w m. st. Warszawie — przez Komisarza Rządu na m. st. Warszawę.

(2) Wzory zaświadczeń dla osób, wymienionych w ust. (1) lit. a), b), c), d), f), g), ze wskazaniem władz, wydających zaświadczenie, zawiera załącznik Nr 2.

§ 213. (1) Osoby, zamieszkałe stale za granicą, ubiegające się o zaliczenie ich do pomocniczej służby wojskowej w myśl art. 50, składają prośby do właściwego urzędu konsularnego R. P., dołączając zaświadczenie o przynależności do stanu duchownego.

(2) Zaświadczenie powinno odpowiadać warunkom, podanym w § 211 i wzorom, podanym w załączniku Nr 2. Zaświadczenia, nie pokrywające się z ustalonymi wzorami, mają być przesłane do decyzji Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

(3) Osoby, które urząd konsularny R. P. bez poddawania przeglądowi zaliczył do pomocniczej służby wojskowej, mają być wpisane z uwzględnieniem ich danych osobistych do rejestru poborowych (§ 59 ust. (1) lit. c) oraz § 79 ust. (2)). O zaliczeniu tych osób do pomocniczej służby wojskowej należy zawiadomić właściwą powiatową władzę administracji ogólnej. Powiatowa władza administracji ogólnej wpisuje zaliczenie danej osoby do pomocniczej służby wojskowej — do listy poborowych oraz zawiadamia o tym właściwego komendanta rejonu uzupełnień, który przesyła urzędowi konsularnemu R. P. wojskowy dokument osobisty dla osoby zaliczonej bez przeglądu do pomocniczej służby wojskowej.

§ 214. (1) Osoby wymienione w § 211 mogą ubiegać się o zaliczenie ich do pomocniczej służby wojskowej w myśl art. 50 także po stawieniu się przed komisją poborową.

(2) Prośby wraz z wymaganymi zaświadczeniami powinny być wnoszone do powiatowej władzy administracji ogólnej, a przez osoby stale zamieszkałe za granicą — do urzędu konsularnego R. P.; władze te decydują o zaliczeniu tych osób do pomocniczej służby wojskowej lub też załatwiają prośbę odmownie.

(3) W razie przychylnego załatwienia prośby orzeczenia komisji poborowej, kwalifikujące dane osoby do kat. A, B, C lub D, nie podlegają unieważnieniu. Mają one moc obowiązującą na wypadek wystąpienia lub wykluczenia danej osoby ze stanu duchownego lub powołania jej do służby wojskowej na podstawie art. 50.

(4) W razie opuszczenia stanu duchownego lub wykluczenia z niego osoby zakwalifikowanej do kat. B, jest ona obowiązana stanąć ponownie przed komisją poborową celem ostatecznego ustalenia jej zdolności do służby wojskowej.

(5) O zaliczeniu do pomocniczej służby wojskowej po poborze powiatowa władza administracji ogólnej zawiadamia komendanta rejonu uzupełnień, który wydaje takiej osobie wojskowy dokument osobisty. Urzędy konsularne zawiadamiają w tych przypadkach właściwą powiatową władzę administracji ogólnej.

(6) Jeżeli osoba, którą po poborze zaliczono do pomocniczej służby wojskowej, odbywa czynną służbę wojskową, komendant rejonu uzupełnień zawiadamia o tym przełożonego jednostki organizacyjnej, celem niezwłocznego zwolnienia tego żołnierza z szeregów, dołączając do zawiadomienia wojskowy dokument osobisty.

§ 215. (1) O opuszczeniu stanu duchownego lub wykluczeniu z niego osób wymienionych w § 211 zawiadamia przełożona władza

duchowna, a co do osób wyznania mojżeszowego i wszystkich innych wyznań niechrześcijańskich, uznanych przez Państwo Polskie, zarząd właściwej gminy wyznaniowej, powiatową władzę administracji ogólnej, na której obszarze wspomniana osoba miała miejsce zamieszkania przed wystąpieniem lub wykluczeniem ze stanu duchownego, a w m. st. Warszawie — Komisarza Rządu na m. st. Warszawę. W zawiadomieniu należy podać imię i nazwisko, rok urodzenia oraz adres tej osoby i komisję poborową, przed którą stawała do poboru.

(2) Osoby te — o ile nie ukończyły jeszcze 60 lat życia — mają być przedstawione komisji poborowej celem ustalenia ich zdolności do służby wojskowej.

(3) Osoby, uznane przez komisję poborową za zdolne do zasadniczej służby wojskowej (kat. A), jeśli nie ukończyły jeszcze 38 lat życia, obowiązane są odbyć zasadniczą służbę wojskową. Osoby, które ukończyły 38 lat życia, zalicza się do rezerwy, pospolitego ruszenia lub pomocniczej służby wojskowej zależnie od wieku i zdolności do służby wojskowej.

§ 216. (1) Przepisu § 215 nie stosuje się:

a) do osób, które do dnia stawienia się przed komisją poborową ukończyły lub ukończyłyby 60 lat życia;

b) do tych byłych duchownych, którzy w chwili wstąpienia do stanu duchownego należeli do rezerwy, pospolitego ruszenia, lub byli zaliczeni do pomocniczej służby wojskowej.

(2) Osoby wymienione w ust. (1) lit. a) są wolne od powszechnego obowiązku wojskowego w myśl art. 12 ust. (1); osoby wymienione w ust. (1) lit. b) są obowiązane bez poddawania ponownemu przeglądowi do służby w rezerwie, pospolitym ruszeniu lub w pomocniczej służbie wojskowej w stopniu wojskowym, posiadanym przed wstąpieniem do stanu duchownego, zależnie od wieku oraz od zdolności do służby wojskowej, stwierdzonych w wojskowym dokumencie osobistym tej osoby.

Do art. 51.

§ 217. Jeżeli lekarze komisji poborowej nie mogą ustalić wady lub określić cierpienia, na które badany uskarża się, albo które lekarze stwierdzili przy badaniu, oraz w razie konieczności obserwacji dłuższej, lub specjalnego badania wady (cierpienia), lekarze komisji poborowej obowiązani są wystąpić z wnioskiem o odesłanie poborowego do wojskowego zakładu leczniczego celem zbadania wady lub cierpienia i wydania właściwego orzeczenia (wysłanie poborowego na ekspertyzę).

§ 218. (1) Poborowych, u których stwierdzono dwa lub więcej stanów chorobowych ograniczających w różnym stopniu ich zdolność do służby wojskowej, należy zakwalifikować do kategorii odpowiadającej cierpieniu ograniczającemu najbardziej zdolność do służby wojskowej. Jeżeli to właśnie cierpienie wymaga ekspertyzy szpitalnej, poborowego należy wysłać na ekspertyzę.

(2) Jeżeli cierpienie najbardziej ograniczające zdolność poborowego do służby wojskowej może być przez obu lekarzy komisji poborowej dostatecznie rozpoznane, powinno być na tej zasadzie wydane orzeczenie o stanie zdrowia bez względu na to, czy pozostałe cierpienia mniej zdolność ograniczające, wymagają ekspertyzy, czy też jej nie wymagają. W tych przypadkach nie należy przeprowadzać ekspertyzy stanów chorobowych mniej ograniczających zdolność do służby wojskowej. Te stany chorobowe mają być jednak wymienione w orzeczeniu lekarskim.

§ 219. (1) Wysyłanie poborowych na ekspertyzę do wojskowego zakładu leczniczego zarządza przewodniczący komisji poborowej przesyłając dla każdego poborowego w zamkniętej kopercie kartę służbową do wskazanego przez lekarza wojskowego zakładu leczniczego (wzór Nr 9).

(2) Poborowemu należy wydać dokument na przejazd według ustalonego wzoru upoważniający do kredytowania należności za przejazd, według taryfy normalnej, do wojskowego zakładu leczniczego i z powrotem do miejsca zamieszkania (pobytu).

(3) Poborowego, co do którego zachodzi uzasadnione podejrzenie, iż może dopuścić się nadużyć lub ucieczki, należy odesłać do wojskowego zakładu leczniczego pod eskortą policji. Poborowego, co do którego zachodzi podejrzenie choroby umysłowej, należy oddać pod opiekę przełożonego gminy lub sołtysa, którzy powinni spowodować odstawienie takiego poborowego do wojskowego zakładu leczniczego. Karty służbowe dla tych poborowych oraz bilety na przejazd wręcza się osobie eskortującej. Koszty eskorty (odstawienia) będą pokrywane z budżetu Ministerstwa Opieki Społecznej.

§ 220. (1) Zgłoszenie się poborowego do wojskowego zakładu leczniczego wraz z dokumentami ma nastąpić niezwłocznie po wysłaniu go na ekspertyzę.

(2) Wojskowe zakłady lecznicze są obowiązane przyjąć zgłoszenie się poborowego o każdej porze.

§ 221. (1) Wojskowe zakłady lecznicze przeprowadzają ekspertyzę lekarską w czasie możliwie rychłym.

(2) Przed wydaniem orzeczenia należy ustalić tożsamość badanego.

(3) Wynik ekspertyzy szpitalnej powinien być wpisany do otrzymanej z komisji poborowej karty służbowej i zawierać orzeczenie lekarskie oraz ustalenie stosunku poborowego do służby wojskowej zgodnie z art. 49 ust. (2). Tak uzupełniona karta służbowa ma być przesłana natychmiast po zbadaniu poborowego listem poleconym albo za książką doręczeń jako przesyłka poufna do właściwej komisji poborowej lub, jeżeli komisja poborowa już nie urzęduje,

do właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej.

(4) Po zbadaniu poborowego, komendant wojskowego zakładu leczniczego skierowuje go do miejsca wskazanego w dokumencie na przejazd wydany mu przez przewodniczącego komisji poborowej.

§ 222. (1) Komisja poborowa albo powiatowa władza administracji ogólnej, po otrzymaniu orzeczenia wojskowego zakładu leczniczego, zarządza w razie potrzeby wezwanie poborowego przed komisję poborową w najbliższym terminie jej urzędowania, celem powzięcia na podstawie orzeczenia szpitalnego ostatecznej decyzji o jego zdolności do służby wojskowej.

(2) W razie uznania, że stawiennictwo poborowego przed komisją poborową jest zbędne — komisja poborowa wydaje orzeczenie o zdolności poborowego do służby wojskowej zaocznie, na podstawie orzeczenia szpitalnego.

§ 223. (1) Lekarze komisji poborowej nie mogą zmieniać orzeczeń wydanych przez wojskowy zakład leczniczy co do poborowych wysłanych na ekspertyzę. Takie orzeczenia mogą być jednak zakwestionowane przez lekarzy komisji poborowej ze stanowiska nauki lekarskiej. W razie zakwestionowania tych orzeczeń przewodniczący komisji odsyła poborowego przy zastosowaniu trybu postępowania przewidzianego w § 219 do wojskowego szpitala okręgowego, celem powtórnego zbadania i wydania orzeczenia.

(2) Badanie lekarskie w wojskowym szpitalu okręgowym ma być przeprowadzone w tych przypadkach przez co najmniej 2 lekarzy przy współudziale komendanta szpitala; w badaniu tym nie mogą brać udziału lekarze, którzy poprzednio wydali orzeczenie.

(3) Tą drogą wydane orzeczenia przez wojskowy szpital okręgowy nie podlegają zakwestionowaniu przez lekarzy komisji poborowej.

Do art. 52.

§ 224. (1) Jeżeli stwierdzona przy poborze u poborowego wada lub ułomność da się wyleczyć w ciągu 4 miesięcy, komisja poborowa na zgodny wniosek obu lekarzy może skierować poborowego do wskazanego przez lekarzy cywilnego lub wojskowego zakładu leczniczego posiadającego oddział potrzebny do leczenia danej choroby.

(2) Na przymusowe leczenie można kierować tylko takich poborowych, którzy po wyleczeniu będą mogli być zakwalifikowani do kategorii A i odbyć zasadniczą służbę wojskową.

(3) Przymusowemu leczeniu nie podlegają wady lub ułomności, których usunięcie mogłoby wywołać komplikacje zagrażające zdrowiu lub życiu poborowego.

§ 225. (1) W sprawie trybu postępowania co do skierowania do zakładu leczniczego oraz po wyleczeniu stosuje się odpowiednio §§ 219 — 223.

(2) Powiatowej władzy administracji ogólnej i jej organom wykonawczym służą w stosunku do poborowego, poddanego przymusowemu leczeniu, wszystkie uprawnienia, wynikające z art. 45.

Do art. 53.

§ 226. (1) Skierowanie poborowego do zakładu leczniczego, celem dokonania zabiegu operacyjnego może nastąpić na zgodny wniosek obu lekarzy komisji poborowej.

(2) Zabieg operacyjny może być dokonany w wojskowym lub cywilnym zakładzie leczniczym posiadającym oddział potrzebny dla przeprowadzenia wskazanej operacji.

(3) W sprawie trybu postępowania co do skierowania poborowego do zakładu leczniczego celem dokonania zabiegu operacyjnego oraz po wyleczeniu stosuje się odpowiednio §§ 219 — 223 oraz § 225 ust. (2).

§ 227. Jeżeli komendant wojskowego zakładu leczniczego lub dyrektor cywilnego zakładu leczniczego stwierdzi, że u poborowego skierowanego na zabieg operacyjny wykonanie tego zabiegu jest niewskazane, wówczas stosuje się odpowiednio przepisy art. 51 ust. (2) i (3).

§ 228. (1) W razie zażądania przez poborowego opinii komisji co do konieczności dokonania zabiegu operacyjnego, komisję lekarską powołuje komendant wojskowego zakładu leczniczego lub dyrektor cywilnego zakładu leczniczego.

(2) W skład komisji lekarskiej wchodzą 3 lekarze, a mianowicie:

a) w wojskowych zakładach leczniczych:

1) komendant zakładu — jako przewodniczący, oraz

2) kierownik naukowy, lub st. ordynator albo ordynator oddziału chirurgicznego i

3) st. ordynator lub ordynator oddziału wewnętrznego — jako członkowie;

b) w cywilnych zakładach leczniczych:

1) dyrektor zakładu — jako przewodniczący, oraz

2) st. ordynator lub ordynator oddziału chirurgicznego i

3) st. ordynator lub ordynator oddziału wewnętrznego — jako członkowie.

(3) Komisja lekarska może zasięgać opinii innych lekarzy-specjalistów jako konsultantów.

(4) W razie różnicy zdań pomiędzy członkami komisji decyduje przewodniczący.

(5) Decyzję komisji oznajmia poborowemu przewodniczący.

(6) Decyzję komisji wpisuje się do karty choroby, przy czym na żądanie lekarza wchodzącego w skład komisji, należy wpisać do karty choroby jego odrębne zdanie co do konieczności dokonania zabiegu.

(7) Od decyzji komisji nie ma odwołania.

§ 229. W przypadku gdy wykonanie zabiegu operacyjnego jest konieczne ze względu na bezpośrednie niebezpieczeństwo, zagrażające życiu poborowego, zabieg operacyjny może być wykonany bez zasięgania opinii komisji.

Do art. 55.

§ 230. (1) Orzeczenie komisji poborowej wydane przez komisję poborową niewłaściwą lub wadliwie może być uchylone z urzędu w drodze nadzoru lub też na wniosek powiatowej władzy administracji ogólnej.

(2) Uchylenie orzeczenia komisji poborowej z powodów wymienionych w art. 55 należy stosować zasadniczo do osób, które nie wyszły jeszcze z wieku poborowego.

(3) Poborowy, co do którego zostało uchylone orzeczenie komisji poborowej, zostaje wezwany przez powiatową władzę administracji ogólnej do ponownego przeglądu.

(4) Komisja poborowa wydaje orzeczenie o zdolności poborowego do służby wojskowej tak, jak gdyby poborowy w ogóle jeszcze nie stawał do przeglądu.

§ 231. (1) Jeżeli orzeczenie komisji poborowej zostało uchylone jako wydane przez niewłaściwą komisję poborową, wojewódzka władza administracji ogólnej powinna wskazać przez jaką komisję poborową, jako właściwą, powinien poborowy być ponownie zbadany.

(2) W razie istnienia dwu lub więcej orzeczeń komisji poborowych w stosunku do tego samego poborowego, — wojewódzka władza administracji ogólnej powinna w swym orzeczeniu wskazać, czy i które z zapadłych orzeczeń komisji poborowej zostaje utrzymane w swej mocy, jako orzeczenie ważne.

§ 232. (1) Wojewódzka władza administracji ogólnej, uchylając orzeczenie komisji poborowej z powodu jego wadliwości (naruszenia istotnych form postępowania), określa w sposób szczegółowy, w którym punkcie orzeczenia komisji poborowej dopatruje się wadliwości.

(2) Jako wadliwość postępowania przyjąć należy w szczególności wydanie przez komisję poborową orzeczenia w stosunku do poborowego nie będącego jeszcze w wieku poborowym.

§ 233. (1) Jeżeli poborowy według aktu urodzenia lub orzeczenia władzy (§§ 149, 150) należy do rocznika nie objętego jeszcze wiekiem poborowym, a w stosunku do niego wydane już było orzeczenie komisji poborowej w sprawie zdolności do służby wojskowej, orzeczenie to uchyla wojewódzka władza administracji ogólnej, jeżeli poborowy nie pełni czynnej służby wojskowej. Poborowy taki ma być skreślony z listy poborowych niewłaściwego rocznika i wpisany do rejestru lub listy poborowych rocznika właściwego, przy czym obowiązany jest stawić się do poboru z właściwym rocznikiem, celem ustalenia jego zdolności do służby wojskowej.

(2) Jeżeli poborowy według aktu urodzenia lub orzeczenia władzy (§§ 149, 150) powinien być wpisany do innego rocznika poborowego, jednak już objętego wiekiem poborowym albo starszym, poborowego należy skreślić z listy poborowych rocznika niewłaściwego. Wydane co do takiego poborowego orzeczenie nie ulega uchyleniu, pozostaje ono ważne nadal i podlega jedynie przeniesieniu do listy poborowych rocznika właściwego. Jeżeli poborowy był zakwalifikowany do kat. A, jednak do szeregów nie został jeszcze wcielony — powołanie do zasadniczej służby wojskowej takiego poborowego powinno nastąpić na ogólnych zasadach; w razie pełnienia przez takiego poborowego zasadniczej służby wojskowej powinien on tę służbę pełnić nadal na ogólnych zasadach.

§ 234. (1) Jeżeli poborowy według aktu urodzenia lub orzeczenia władzy (§§ 149, 150) nie należy jeszcze do rocznika objętego wiekiem poborowym, a pełni zasadniczą służbę wojskową, wojewódzka władza administracji ogólnej przed uchyleniem orzeczenia komisji poborowej powinna zawiadomić komendanta rejonu uzupełnień o konieczności przeniesienia poborowego do rocznika młodszego. Komendant rejonu uzupełnień zażąda od wcielonego oświadczenia, czy mimo przeniesienia do rocznika młodszego chce pozostać w szeregach w charakterze ochotnika. Osoba taka musi odpowiadać warunkom, wymaganym od ochotników w myśl art. 59. W razie wyrażenia zgody na pełnienie zasadniczej służby wojskowej w charakterze ochotnika poborowy powinien przedstawić komendantowi rejonu uzupełnień w drodze służbowej prośbę o przyjęcie do służby wojskowej w charakterze ochotnika z dołączeniem dokumentów i zobowiązań wymaganych w myśl rozporządzenia niniejszego. Prośby takie należy załatwiać przychylnie, jeżeli nie zachodzą ustawowe przeszkody.

(2) O wyrażeniu przez poborowego zgody na pozostanie w szeregach oraz o przyjęciu tego zgłoszenia, jak również o odmowie pozostania w szeregach lub o nieprzyjęciu zgłoszenia do ochotniczej służby wojskowej komendant rejonu uzupełnień zawiadamia wojewódzką władzę administracji ogólnej.

(3) Wojewódzka władza administracji ogólnej:

a) w przypadku przyjęcia zgłoszenia poborowego do pozostania w służbie wojskowej w charakterze ochotnika utrzymuje dotychczasowe orzeczenie komisji poborowej w mocy i zarządza przeniesienie poborowego do rocznika właściwego. Powiatowa władza administracji ogólnej skreśla poborowego z listy poborowych rocznika niewłaściwego, wpisuje go do listy ochotników oraz poleca wpisać go do rejestru poborowych rocznika właściwego, zawiadamiając o tym komendanta rejonu uzupełnień celem przeprowadzenia zmiany roku w ewidencji wojskowej;

b) w przypadkach innych niż wymienione pod lit. a) uchyla orzeczenie komisji pobo-

rowej i zarządza przeniesienie poborowego do rocznika właściwego. Powiatowa władza administracji ogólnej skreśla taką osobę z listy poborowych rocznika niewłaściwego i poleca wpisać ją do rejestru poborowych rocznika właściwego, zawiadamiając o tym komendanta rejonu uzupełnień celem przeprowadzenia zwolnienia danej osoby z szeregów. Powołanie takiej osoby do odbycia dalszej czynnej służby wojskowej następuje na ogólnych zasadach po zakwalifikowaniu jej do kat. A przy poborze danego rocznika.

Do art. 56.

§ 235. (1) Do rozstrzygania spraw, wymienionych w art. 56 ust. (1), oraz unieważniania na tej zasadzie orzeczeń komisji poborowej upoważnia się właściwych wojewodów (Komisarza Rządu na m. st. Warszawę) w porozumieniu z dowódcami okręgów korpusów (terytorialnym dowódcą równorzędnym).

(2) W razie nieosiągnięcia porozumienia akta sprawy należy przedstawić Ministrowi Spraw Wewnętrznych, który rozstrzyga w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

§ 236. (1) Każdy ma prawo, a każda władza (urząd, dowództwo, komenda) w zakresie swego działania ma obowiązek zawiadomić powiatową władzę administracji ogólnej o okolicznościach, które bądź to same, bądź to w zestawieniu z innymi mogą budzić uzasadnione wątpliwości co do słuszności lub bezstronności orzeczenia wydanego przez komisję poborową.

(2) W razie stwierdzenia prawomocnym wyrokiem sądowym okoliczności świadczących o braku bezstronności u członków komisji poborowej lub o niesłusznym wydaniu orzeczenia przez komisję poborową, sądy powszechne zawiadamiają o tym wojewódzką władzę administracji ogólnej przesyłając jej odpis wyroku, a sądy wojskowe dowódcę okręgu korpusu, który fakty te komunikuje wojewódzkiej władzy administracji ogólnej, przesyłając jej odpis wyroku lub w razie potrzeby akta sprawy.

§ 237. Powiatowe władze administracji ogólnej, do których wiadomości doszły okoliczności wzbudzające wątpliwość co do bezstronności lub słuszności wydanego przez komisję poborową orzeczenia, bądź od władz i urzędów, bądź od osób prywatnych lub które stwierdziły takie fakty z urzędu, obowiązane są przeprowadzić w tej sprawie niezwłocznie dochodzenie i przedstawić następnie całokształt sprawy wojewódzkiej władzy administracji ogólnej do rozstrzygnięcia w porozumieniu z dowódcą okręgu korpusu (terytorialnym dowódcą równorzędnym).

§ 238. (1) Przedstawienie komisji rozpoznawczej osób, co do których unieważniono orzeczenie komisji poborowej na podstawie art. 56 ust. (1), może nastąpić dopiero po wydaniu decyzji, unieważniającej orzeczenie komisji poborowej.

(2) Osoby, które zostały uznane przez komisję rozpoznawczą za zdolne do zasadniczej służby wojskowej (kat. A) przed ukończeniem 38 lat życia, obowiązane są odbyć tę służbę na ogólnych zasadach; jeżeli osoby te ukończyły już lat 38 należy stosować przepis § 204 ust. (3) i (4).

Do art. 57.

§ 239. (1) Jeżeli po wydaniu przez komisję poborową orzeczenia o zdolności poborowego do służby wojskowej wyjdą na jaw okoliczności, że zostało ono spowodowane udawaniem przez poborowego choroby lub kalectwa, lub że zostało ono wydane wskutek samouszkodzenia — powiatowa władza administracji ogólnej przeprowadza dochodzenie celem ustalenia faktycznego stanu sprawy.

(2) Jeżeli udawanie choroby lub kalectwa albo też samouszkodzenie zostało stwierdzone prawomocnym wyrokiem sądowym, sądy powszechne i wojskowe postępują według § 236 ust. (2).

(3) Akta przeprowadzonego dochodzenia należy przesłać wojewódzkiej władzy administracji ogólnej do rozstrzygnięcia w porozumieniu z dowódcą okręgu korpusu (terytorialnym dowódcą równorzędnym).

§ 240. (1) W razie unieważnienia przez wojewódzką władzę administracji ogólnej orzeczenia komisji poborowej z powodów wymienionych w art. 57 — osoby uznane za zdolne do służby wojskowej obowiązane są do odbycia zasadniczej służby wojskowej na ogólnych zasadach.

(2) W sprawach tych należy postępować tak, jak w sprawach z art. 56 stosując odpowiednio przepisy § 238 ust. (2).

§ 241. Przepisy o uchylaniu i unieważnianiu orzeczeń komisji poborowych w trybie art. 55 — 57 stosować należy również do orzeczeń ponownych wydawanych przez komisje poborowe i rozpoznawcze.

CZĘŚĆ IV.

Służba wojskowa.

Rozdział I.

Zasadnicza służba wojskowa.

A. Przepisy wstępne.

Do art. 58.

§ 242. Do kategorii osób, które z jakiegokolwiek powodu nie stawiły się do poboru (art. 58 ust. (1) lit. b)) i z tego powodu obowiązane są do odbycia zasadniczej służby wojskowej w wieku do lat 38, zalicza się w szczególności:

a) uchylających się od poboru;

b) osoby, co do których z winy poborowego orzeczenie komisji poborowej w myśl art. 55 — 57 zostało uchylone lub unieważnione.

§ 243. (1) Poborowi (ochotnicy) rozpoczynają zasadniczą służbę wojskową w tym roku kalendarzowym, w którym uznani zostali za zdolnych do odbycia tej służby, a najpóźniej w następnym roku kalendarzowym, jeżeli nie korzystają z odroczenia zasadniczej służby wojskowej.

(2) Poborowi, którzy w tym czasie nie zostaną wcieleni do szeregów, zostają zaliczeni do ponadkontyngentowych.

§ 244. Poborowi, którzy dopuścili się samouszkodzenia, odbywają zasadniczą służbę wojskową dopiero po ustaleniu czynu wyrokiem sądowym oraz po odbyciu przez nich kary, jeżeli wyrok lub pobudki czynu przestępczego nie spowodowały wykluczenia takich poborowych od służby wojskowej.

Do art. 59.

§ 245. (1) Zaciąg ochotniczy zarządza Minister Spraw Wojskowych.

(2) Zarządzenie o zaciągu ochotniczym może dotyczyć uzupełnienia bądź to całości Sił Zbrojnych, bądź też tylko poszczególnych ich części; może ono rozciągać się na cały obszar Państwa Polskiego lub też tylko na pewne terytorialnie oznaczone jego części.

(3) Dowódcy okręgów korpusów (terytorialny dowódca równorzędny) podają za pośrednictwem komendantów rejonów uzupełnień do publicznej wiadomości, w jakim zasięgu i terminie oraz na jakich warunkach będzie przeprowadzony zaciąg ochotniczy.

§ 246. (1) Minister Spraw Wojskowych zarządzając zaciąg ochotniczy może określić jako jeden z warunków przyjęcia do wojska lub marynarki wojennej w charakterze ochotnika, że ochotnik po odbyciu zasadniczej służby wojskowej będzie obowiązany do odbycia służby wojskowej w charakterze nadterminowego przez 1 rok w jednostkach organizacyjnych wojska lub przez 2 lata w jednostkach organizacyjnych marynarki wojennej. Przepis ten nie odnosi się do ochotników mających prawo do odbywania skróconej zasadniczej służby wojskowej.

(2) Pozostawienie ochotnika w służbie nadterminowej po odbyciu zasadniczej służby wojskowej zależy od swobodnego uznania przełożonego jednostki organizacyjnej o uprawnieniach co najmniej dowódcy pułku, a w marynarce wojennej od swobodnego uznania Szefa Kierownictwa Marynarki Wojennej lub dowódców przez niego upoważnionych.

Do art. 60.

§ 247. (1) Osoby, ubiegające się o odbycie zasadniczej służby wojskowej w charakterze ochotnika, powinny wnieść do komendy rejonu uzupełnień właściwej ze względu na miejsce ich zamieszkania własnoręcznie napisane i podpisane podanie, załączając do niego w oryginale lub w uwierzytelnionym odpisie dokumenty następujące:

a) metrykę urodzenia (wyciąg z ksiąg metrykalnych);

b) poświadczenie obywatelstwa polskiego;

c) poświadczenie niekaralności;

d) pozwolenie ojca lub opiekuna na wstąpienie do wojska lub marynarki wojennej, spisane protokolarnie we właściwym zarządzie gminy, lub sporządzone w formie aktu notarialnego, bądź też w formie innego aktu pisemnego, uwierzytelnionego przez notariusza; jeżeli zgłaszający się nie ma ukończonych lat 21, a został upełnoletniony (usamowolniony) w drodze sądowej, należy do podania załączyć orzeczenie (uchwałę, decyzję) sądu;

e) ostatnie świadectwo szkolne, w szczególności świadectwo, które uprawnia do odbywania skróconej zasadniczej służby wojskowej w myśl art. 78.

(2) Minister Spraw Wojskowych może zarządzić, iż do podania należy załączyć jeszcze inne dokumenty prócz wymienionych w ust. (1).

§ 248. (1) Podania o przyjęcie do wojska lub marynarki wojennej w charakterze ochotnika mają być wniesione w terminie określonym w obwieszczeniu o ochotniczym zaciągu.

(2) Podania wniesione po terminie lub nie odpowiadające warunkom określonym w § 247 oraz w zarządzeniu o zaciągu ochotniczym załatwia komendant rejonu uzupełnień odmownie zwracając proszącym dokumenty.

§ 249. (1) Podania osób, które odpowiadają warunkom, ustalonym w § 247 oraz w zarządzeniu o zaciągu ochotniczym, przesyła komendant rejonu uzupełnień wraz z dokumentami do właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej, celem stwierdzenia czy nie zachodzą przeszkody w przyjęciu tych osób do służby wojskowej w charakterze ochotników.

(2) Nazwiska oraz dane osobiste osób, co do których nie stwierdzono przeszkód w przyjęciu ich do wojska lub marynarki wojennej, wpisują powiatowe władze administracji ogólnej do listy ochotników, po czym zwracają wszystkie podania ochotników wraz z dokumentami i opinią, przed poborem, komendantowi rejonu uzupełnień.

(3) Podania osób, co do których powiatowa władza administracji ogólnej stwierdziła przeszkody w przyjęciu, komendant rejonu uzupełnień załatwia odmownie, zwracając proszącym dokumenty.

§ 250. (1) Termin stawienia się ochotników przed komisją poborową będzie wskazany w obwieszczeniu o poborze lub też w imiennym wezwaniu przesłanym przez powiatową władzę administracji ogólnej.

(2) Niestawienie się ochotnika w wyznaczonym terminie przed komisją poborową należy uważać za cofnięcie podania.

§ 251. (1) Przegląd lekarski ochotników odbywa się według zasad określonych dla osób stających przed komisją poborową z poboru.

(2) Wysyłanie ochotników na ekspertyzę lekarską (art. 51), na przymusowe leczenie (art. 52) albo operacje (art. 53) — jest niedopuszczalne.

§ 252. (1) Jako ochotnicy, do zasadniczej służby wojskowej mogą być przyjmowani tylko ci, których stan zdrowia odpowiada kat. A.

(2) Minister Spraw Wojskowych może zezwolić na przyjmowanie do wojska lub marynarki wojennej pewnych kategoryj ochotników, zakwalifikowanych przez komisję poborową do kat. A przy istnieniu nieznacznych wad fizycznych, pozwalających na odbywanie czynnej służby wojskowej w wybranym rodzaju wojska lub marynarki wojennej.

§ 253. (1) Komisja poborowa wydaje następujące orzeczenia o zdolności ochotnika do służby wojskowej:

a) jeżeli ochotnik zostanie we wniosku lekarskim zakwalifikowany do kat. A — orzeczenie: „zdolny";

b) jeżeli ochotnik jest zupełnie i trwale niezdolnym do pełnienia służby wojskowej w ogóle (kat. E) — orzeczenie: „zupełnie niezdolny do służby wojskowej";

c) we wszystkich innych przypadkach — orzeczenie: „niezdolny do zasadniczej służby wojskowej jako ochotnik".

(2) Ochotnik zakwalifikowany przez komisję poborową do kat. A ma podpisać w obecności przedstawiciela wojska i marynarki wojennej w komisji poborowej zobowiązanie wystawione według wzoru Nr 10 do odbycia ochotniczej zasadniczej służby wojskowej oraz pozostania po odbyciu tej służby w służbie nadterminowej (§ 246), jeżeli rozkaz o zaciągu ochotniczym tego wymaga.

(3) Wyniki poboru oraz orzeczenia komisji poborowej wpisuje przewodniczący do listy ochotników; listy te po przeglądzie lekarskim ochotników przechowuje powiatowa władza administracji ogólnej i wykorzystuje przy sporządzeniu list poborowych roczników, do których należą przyjęci ochotnicy. O wniesieniu zapisu z list ochotników do list poborowych należy zawiadomić powiatowe władze administracji ogólnej, właściwe ze względu na miejsce urodzenia danej osoby.

(4) Ochotnicy, którzy przy przeglądzie zostali zakwalifikowani do kat. E, otrzymują bezpośrednio po przeglądzie zaświadczenie według wzoru ustalonego dla poborowych uznanych za niezdolnych do służby wojskowej (wzór Nr 8).

§ 254. (1) Po zbadaniu ochotników przez komisję poborową komendant rejonu uzupełnień zawiadamia:

a) uznanych za zdolnych do zasadniczej służby wojskowej — o przyjęciu zgłoszenia;

b) uznanych za niezdolnych do zasadniczej służby wojskowej jako ochotników lub w ogóle niezdolnych do służby wojskowej — o nieprzyjęciu zgłoszenia, zwracając im jednocześnie dokumenty załączone do podania.

(2) Uznani przez komisję poborową za niezdolnych do zasadniczej służby wojskowej jako ochotnicy, mogą w latach następnych ubiegać się o przyjęcie ich do wojska lub marynarki wojennej w charakterze ochotników aż do osiągnięcia wieku poborowego.

§ 255. (1) Ochotnicy, uznani za zdolnych do zasadniczej służby wojskowej podlegają wcieleniu do szeregów na ogólnych zasadach, i pełnią tę służbę przez czas, przez jaki ją pełni ten rocznik, z którym zostali wcieleni do szeregów.

(2) Ochotników, którzy po zakwalifikowaniu ich przez komisję poborową za zdolnych do zasadniczej służby wojskowej zostali skazani przez sądy powszechne (§ 247 ust. (1) lit. c)), nie należy wcielać, lecz skreślić z ewidencji wojskowej i zawiadomić o tym powiatową władzę administracji ogólnej celem skreślenia z listy ochotników.

§ 256. (1) Ochotników powołuje się celem odbycia czynnej służby wojskowej do wybranego przez nich rodzaju wojska lub marynarki wojennej (art. 117 ust. (2)).

(2) Przeniesienie ochotnika w czasie odbywania zasadniczej służby wojskowej z jednego rodzaju wojska lub marynarki wojennej do drugiego, lub z wojska do marynarki wojennej albo odwrotnie, może nastąpić z urzędu jedynie w przypadku, gdy ochotnik w czasie czynnej służby okaże brak kwalifikacyj wymaganych w danym rodzaju wojska lub marynarki wojennej i to tylko za jego uprzednią zgodą. W razie niewyrażenia zgody na przeniesienie, ochotnik ma być zwolniony ze służby ochotniczej.

§ 257. (1) Ochotnik może być zwolniony od obowiązku odbycia służby ochotniczej przed osiągnięciem wieku poborowego zarówno przed jak też i po wcieleniu do szeregów, jeżeli wymagają tego szczególne okoliczności (np. śmierć ojca, klęski żywiołowej itp.).

(2) O zwolnieniu ochotnika z powodów wymienionych w ust. (1) decyduje w wojsku dowódca okręgu korpusu, a w marynarce wojennej Szef Kierownictwa Marynarki Wojennej.

§ 258. (1) Ochotnicy, którzy w czasie odbywania zasadniczej służby wojskowej uznani będą w drodze rewizji lekarskiej za nie odpowiadających warunkom kategorii A, mają być zwolnieni z szeregów.

(2) Jeżeli ochotnicy ci nie osiągnęli w chwili wydania decyzji przez komisję rewizyjno - lekarską jeszcze wieku poborowego, jednak nabyta choroba lub kalectwo czyni ich zupełnie niezdolnymi do służby wojskowej (kat. E), powinni otrzymać na komisji rewizyjno-lekarskiej orzeczenie ostateczne, jak żołnierze z poboru. O wydaniu takiego orzeczenia należy zawiadomić właściwą powiatową władzę administracji ogólnej.

(3) Jeżeli natomiast komisja rewizyjno-lekarska stwierdzi u ochotnika, który nie osiągnął jeszcze wieku poborowego, cierpienie ro-

kujące poprawę, orzeczenie powinno brzmieć: „czasowo niezdolny do służby wojskowej aż do poboru właściwego rocznika".

(4) Do ochotników, u których komisja rewizyjno - lekarska stwierdzi jakiekolwiek cierpienie, kwalifikujące do zwolnienia z czynnej służby wojskowej, w tym roku kalendarzowym, w którym kończą 21 lub więcej lat życia, stosuje się ogólnie obowiązujące przepisy, dotyczące zwalniania z szeregów podoficerów i szeregowców w drodze postępowania rewizyjno-lekarskiego.

§ 259. (1) Ochotnicy, zwolnieni ze służby ochotniczej z jakichkolwiek powodów przed ukończeniem ustawowego jej okresu i przed osiągnięciem wieku poborowego, z wyjątkiem wymienionych w § 258 ust. (2), są obowiązani do stawienia się do poboru na równi z poborowymi ich rocznika.

(2) Służbę odbytą w charakterze ochotnika zalicza się na poczet zasadniczej służby wojskowej w stosunku dzień za dzień.

§ 260. O zwolnieniu ochotnika z wojska lub z marynarki wojennej przed odsłużeniem okresu zasadniczej służby wojskowej i przed osiągnięciem przez niego wieku poborowego, komendant rejonu uzupełnień zawiadamia każdorazowo powiatową władzę administracji ogólnej.

§ 261. (1) Ochotnicy, którzy odbyli zasadniczą służbę wojskową, przechodzą do rezerwy z rocznikiem, z którym zostali wcieleni do szeregów i są wolni od obowiązku stawienia się do poboru z ich rocznikiem poborowym.

(2) Ochotnicy pozostają w rezerwie, w pospolitym ruszeniu i w wojskowej służbie pomocniczej przez okresy czasu, ustalone dla żołnierzy z poboru.

B. Odroczenie zasadniczej służby wojskowej.

Do art. 62.

§ 262. (1) Prawo do odroczenia zasadniczej służby wojskowej służy tylko tym poborowym, u których warunki uzasadniające to prawo powstały przed wcieleniem ich do szeregów celem odbycia zasadniczej służby wojskowej.

(2) Jeżeli warunki do odroczenia zasadniczej służby wojskowej z tytułu utrzymywania rodziny lub odziedziczenia gospodarstwa rolnego powstaną w czasie odbywania przez poborowego zasadniczej służby wojskowej, należy takiemu poborowemu udzielić odroczenia zasadniczej służby wojskowej pod warunkiem wniesienia prośby o odroczenie w przeciągu 6 tygodni od chwili powstania tych okoliczności. Ochotnik odbywający zasadniczą służbę wojskową może otrzymać powyższe odroczenie na ogólnych zasadach, począwszy od dnia 1 stycznia tego roku kalendarzowego, w którym ochotnik osiąga wiek poborowy.

(3) Odroczenie może być przyznane tylko z jednego tytułu, choćby u poborowego zachodziły warunki uzasadniające prawo do odroczenia również z innych tytułów. W tym przypadku wybór tytułu do odroczenia należy do proszącego o odroczenie, który w podaniu ma wymienić jeden wybrany przez siebie tytuł do odroczenia.

Do art. 63.

§ 263. Za „syna" w rozumieniu art. 63 ust. (1) lit. a) uważa się również synów uprawnionych lub przysposobionych (adoptowanych).

§ 264. (1) Niezdolność do pracy może być spowodowana wiekiem, chorobą lub ułomnością fizyczną, albo chorobą umysłową.

(2) Za niezdolnych do pracy uważa się: mężczyzn (ojców, dziadków), jeżeli ukończyli lat 60; kobiety samotne (matki, babki), jeżeli ukończyły lat 45; chłopców poniżej lat 16 oraz dziewczęta poniżej lat 18.

(3) Za niezdolnych do pracy w rozumieniu rozporządzenia niniejszego uważać należy również osoby pełniące zasadniczą służbę wojskową oraz osoby uczęszczające do szkół albo terminujące w rzemiośle lub handlu.

Do art. 64.

§ 265. (1) Za „odziedziczone gospodarstwo rolne" uważa się gospodarstwo, które poborowy obejmuje w posiadanie po śmierci spadkodawcy tytułem dziedziczenia ustawowego, testamentowego, lub darowizny na wypadek śmierci.

(2) Za „odziedziczone gospodarstwo rolne" uważa się również gospodarstwo, które poborowy objął w posiadanie po osobach zaginionych (przepadłych bez wieści), jako krewny tych osób w linii zstępnej. Okoliczność zaginięcia ustala powiatowa władza administracji ogólnej w drodze dochodzenia.

(3) Przez linię zstępną rozumie się: dzieci ślubne, nieślubne, przysposobione (adoptowane) oraz uprawnione, tudzież ich potomstwo w linii prostej (wnuki, prawnuki).

§ 266. (1) Przyjmuje się, że gospodarstwa rolne (grunty orne, ogrody, łąki i pastwiska) o obszarze podanym w ust. (2) nie dają dochodu przekraczającego trzykrotnie normy potrzebne na wyżywienie jednej rodziny.

(2) Obszar wymienionych w ust. (1) gospodarstw rolnych nie powinien przekraczać następujących obszarów położonych w poszczególnych okręgach ekonomicznych, wymienionych w załączniku Nr 2 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 16 marca 1935 r. wydanego w porozumieniu z Ministrem Skarbu w sprawie szacowania nieruchomości ziemskich przymusowo wykupywanych przy przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. Nr 19, poz. 107):

w	I okręgu	ekonomicznym	4	ha
w	II „	„	4,5	ha
w	III „	„	5	ha
w	IV „	„	5,5	ha
w	V „	„	6	ha

(3) Gdyby odziedziczone gospodarstwo rolne, przekraczające normy podane wyżej, obciążone było długami hipotecznymi, których raty miałby spłacać poborowy, daje to podstawę do udzielenia mu odroczenia służby wojskowej tylko w tych przypadkach, gdy stwierdzone zostanie, że poborowy nie może być zastąpiony osobą najemną i że w razie wcielenia go do szeregów gospodarstwo jego mogłoby być zniszczone z powodu niewypłacalności rat ciążących na majątku.

(4) Do stwierdzenia tych okoliczności powołane są powiatowe władze administracji ogólnej.

§ 267. (1) Właścicielom odziedziczonych gospodarstw rolnych może być udzielone odroczenie terminu odbycia zasadniczej służby wojskowej tylko pod tym warunkiem, że gospodarstwo to stanowi jedyne źródło utrzymania rodziny i prowadzone jest przez poborowego samodzielnie.

(2) Przemysł chałupniczy nie będzie uważany za dodatkowe źródło utrzymania rodziny, jeżeli polega na przetwarzaniu płodów rolnych gospodarstwa.

Do art. 65.

§ 268. (1) Odroczenia terminu odbycia zasadniczej służby wojskowej dla jedynego żywiciela rodziny lub właściciela odziedziczonego gospodarstwa rolnego udziela się tylko na przeciąg jednego roku, w sposób następujący:

a) poborowym, którzy proszą o odroczenie w tym roku kalendarzowym, w którym kończą 21 lat życia, czy też do rozpoczęcia poboru głównego w tym roku kalendarzowym, w którym kończą 22 lata życia — do dnia 1 października tego roku, w którym kończą 22 lata życia;

b) poborowym, którzy proszą o odroczenia w okresie od rozpoczęcia poboru głównego do końca roku kalendarzowego, w którym kończą 22 lata życia, — do dnia 1 października tego roku kalendarzowego, w którym kończą 23 lata życia.

(2) Poborowym posiadającym warunki do skróconej zasadniczej służby wojskowej, którzy proszą o odroczenie jako jedyni żywiciele rodziny lub właściciele odziedziczonego gospodarstwa rolnego w tym roku kalendarzowym, w którym zostali zakwalifikowani do kat. A — udziela się odroczenia do dnia 1 lipca następnego roku kalendarzowego, a najdalej do dnia 1 lipca tego roku kalendarzowego, w którym kończą 23 lata życia.

(3) Poborowi, którzy korzystają z odroczenia zasadniczej służby wojskowej z tytułu studiów, mogą uzyskać odroczenie jako jedyni żywiciele rodzin lub właściciele odziedziczonego gospodarstwa rolnego, jeżeli okoliczności, uzasadniające prawo do takiego odroczenia powstaną w okresie wieku poborowego. Podanie o odroczenie z tego tytułu mają tacy poborowi wnieść w terminie 6 tygodni od dnia powstania tych okoliczności.

§ 269. (1) Poborowym posiadającym warunki odroczenia zasadniczej służby wojskowej jako jedyni żywiciele rodzin lub właściciele odziedziczonego gospodarstwa rolnego w tym roku kalendarzowym, w którym kończą 23 lata życia, tudzież poborowym posiadającym te warunki, którzy z uzasadnionych przyczyn stawili się do poboru po wyjściu z wieku poborowego — odroczenia zasadniczej służby wojskowej nie będą udzielane.

(2) Poborowi wymienieni w ust. (1) mają prawo do odbycia 5-miesięcznej zasadniczej służby wojskowej w myśl art. 76.

Do art. 66 i 67.

§ 270. (1) Odroczeń z tytułu odbywania studiów lub kształcenia się zawodowego można udzielać jednorazowo tj. z góry na okresy czasu przewidziane w art. 66 i 67, jednak tylko w granicach potrzebnych dla ukończenia studiów lub ukończenia praktyki.

(2) Odroczenie gaśnie z upływem czasu, na który zostało wydane, a korzystający z odroczenia podlega wcieleniu do szeregów na ogólnych zasadach.

(3) Odroczenie gaśnie również przed upływem czasu, na który zostało wydane, w razie wcześniejszego ukończenia lub opuszczenia przez poborowego nauki lub praktyki (terminu w rzemiośle lub handlu), o czym poborowy w myśl art. 162 powinien zawiadomić w terminie 6 tygodni tę powiatową władzę administracji ogólnej, która udzieliła odroczenia. O wcześniejszym wygaśnięciu odroczenia powiatowa władza administracji ogólnej zawiadamia niezwłocznie komendanta rejonu uzupełnień.

§ 271. (1) Przedłużenie odroczenia zasadniczej służby wojskowej poza 23 rok życia z tytułu odbywania studiów korzystnych dla potrzeb wojska lub marynarki wojennej (art. 67 ust. (1) lit. a)) może być udzielone:

a) studentom politechnik (w kraju, w w. m. Gdańsku lub za granicą) studiującym na wydziałach: mechanicznym, budowy maszyn, elektrotechniki, budowy okrętów, budowy samolotów (wydziały lotnicze), mierniczym (geodezyjnym), chemicznym, inżynierii lądowej lub inżynierii wodnej;

b) studentom akademickich szkół krajowych studiującym na wydziałach: lekarskich, weterynaryjnych lub farmacji;

c) studentom Akademii Stomatologicznej w Warszawie;

d) studentom Akademii Górniczej w Krakowie.

(2) W przypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie Minister Spraw Wojskowych może udzielić odroczenia zasadniczej służby wojskowej poza 23 rok życia również studentom (słuchaczom) innych szkół akademickich lub wyższych.

(3) Przedłużenie odroczenia zasadniczej służby wojskowej z powodów wymienionych w ust. (1) nie może być udzielone poborowym,

którzy zmienili rodzaj studiów będących podstawą udzielonego im odroczenia.

Do art. 69.

§ 272. (1) Odmowa odroczenia zasadniczej służby wojskowej z powodów wymienionych w art. 69 lit. a), b), może nastąpić w przypadku ukarania ustalonego prawomocnym wyrokiem sądowym.

(2) Jeżeli przed wcieleniem poborowego (ochotnika) do szeregów nastąpiło albo darowanie w drodze łaski skutków karno-sądowego skazania, albo zatarcie skazania przez sąd w myśl art. 90 kodeksu karnego z 1932 r. lub też uznanie skazania za niebyłe po upływie terminu zawieszenia kary w myśl art. 64 kodeksu karnego z 1932 r. — poborowemu takiemu należy przyznać odroczenie zasadniczej służby wojskowej.

§ 273. (1) W razie wszczęcia przeciw poborowemu ubiegającemu się o odroczenie zasadniczej służby wojskowej postępowania sądowego, które w razie prawomocnego skazania byłoby podstawą do nieudzielenia odroczenia— należy wstrzymać rozstrzygnięcie sprawy o odroczenie do czasu prawomocnego ukończenia postępowania o dane przestępstwo.

(2) Poborowy, co do którego wstrzymano rozstrzygnięcie sprawy o odroczenie, podlega wcieleniu do szeregów na ogólnych zasadach w myśl art. 70 ust. (4).

§ 274. (1) Odmowa odroczenia zasadniczej służby wojskowej z powodów wymienionych w art. 69 lit. c) może nastąpić tylko w przypadku urzędowego stwierdzenia przez organizację powołaną do prowadzenia służby pracy lub komendę rejonu uzupełnień, która do służby pracy powołała, że poborowy z własnej winy nie odbył służby pracy przez czas przepisany.

(2) Jeżeli służbę pracy odbywał poborowy w Junackich Hufcach Pracy, za nieukończenie służby pracy z własnej winy uważa się wydalenie ze służby pracy orzeczone w trybie postępowania dyscyplinarnego w myśl art. 16 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 września 1936 r. o służbie pracy młodzieży (Dz. U. R. P. Nr 72, poz. 515).

Do art. 70.

§ 275. Uprawnionymi do wnoszenia podań o odroczenie zasadniczej służby wojskowej są:

a) w sprawach odroczeń z tytułu utrzymywania rodziny lub z tytułu odziedziczenia gospodarstwa rolnego — poborowy, ojciec, matka (także nieślubna), dziadkowie i babki oraz bracia i siostry (rodzeni i przyrodni bez względu na ich pochodzenie ślubne lub nieślubne, tudzież prawni zastępcy wymienionych osób;

b) w sprawach odroczeń z tytułu odbywania studiów i kształcenia się zawodowego — poborowi oraz ich prawni zastępcy.

§ 276. (1) Termin 14-dniowy dla wnoszenia próśb o odroczenie zasadniczej służby wojskowej obowiązuje tych poborowych, u których warunki, uzasadniające prawo do odroczenia istnieją w dniu uznania ich za zdolnych do zasadniczej służby wojskowej.

(2) Jeżeli warunki te powstają po tym dniu, prośba o odroczenie powinna być wniesiona najpóźniej do 6 tygodni od chwili powstania tych okoliczności.

(3) Podania o ponowne odroczenia służby wojskowej udzielone jedynym żywicielom rodzin i właścicielom odziedziczonego gospodarstwa rolnego (§ 268 ust. (1) lit. a) oraz ust. (2)) mają być wnoszone najdalej do dnia 1 lipca tego roku kalendarzowego, w którym kończy się poprzednio udzielone odroczenie.

§ 277. (1) Uczniowie szkół określonych w art. 66 lit. a), b), zakwalifikowani podczas poboru głównego do kategorii A przed zakończeniem danego roku szkolnego, którzy z ukończeniem roku szkolnego przechodzą do ostatniej klasy szkoły i uzyskują warunki do odroczenia z art. 66 lit. a) lub b), mogą wnieść podanie o odroczenie zasadniczej służby wojskowej do 6 tygodni od chwili uzyskania świadectwa szkolnego. Podobnie uczniowie szkół, określonych w art. 66 lit. b), zakwalifikowani podczas poboru głównego do kategorii A przed zakończeniem danego roku szkolnego, którzy z ukończeniem roku szkolnego przechodzą do przedostatniej klasy szkoły i uzyskują warunki do odroczenia z art. 66 lit. b), mogą również wnieść podanie o odroczenie zasadniczej służby wojskowej do 6 tygodni od chwili uzyskania świadectwa szkolnego.

(2) Uczniowie ostatniej klasy szkół, określonych w art. 66 lit. a) i b), zakwalifikowani do kategorii A podczas poboru głównego przed zakończeniem danego roku szkolnego, nie mogą uzyskać odroczenia zasadniczej służby wojskowej z art. 66 lit. a) lub b), jeżeli otrzymali świadectwo dojrzałości (świadectwo ukończenia szkoły). Ci spośród nich, którzy nie uzyskali świadectwa dojrzałości (świadectwa ukończenia szkoły), mogą się ubiegać o odroczenie zasadniczej służby wojskowej, jeżeli przedstawią zaświadczenie dyrekcji szkoły o przyjęciu ich ponownym do klasy ostatniej na następny rok szkolny lub zaświadczenie szkoły o zobowiązaniu się do zdawania w następnym roku szkolnym egzaminu dojrzałości (egzaminu ukończenia szkoły) bez uczęszczania do szkoły. Osoby te powinny wnieść podanie do dnia 20 lipca danego roku kalendarzowego.

§ 278. Podania o przedłużenie odroczenia zasadniczej służby wojskowej z powodów wymienionych w art. 67 ust. (1) lit. a) należy wnosić najdalej do dnia 1 lipca tego roku kalendarzowego, w którym się kończy poprzednio udzielone odroczenie.

§ 279. Do podania o odroczenie zasadniczej służby wojskowej z tytułu utrzymywania

rodziny należy załączyć dokumenty następujące:

a) wyciąg familijny sporządzony na podstawie rejestru mieszkańców gminy lub na podstawie ksiąg metrykalnych (rejestrów urzędu stanu cywilnego). W wyciągu należy umieścić wszystkich członków rodziny bez względu na to czy mieszkają razem, czy też oddzielnie. Jeżeli wyciągu takiego nie można załączyć, należy załączyć do podania zaświadczenie zarządu gminy, urzędu meldunkowego lub innej instytucji prowadzącej ewidencję ludności, o ilości członków rodziny z wymienieniem poszczególnych osób;

b) metryki urodzenia (dokumenty zastępcze) tych członków rodziny poborowego, którzy nie są wymienieni w wyciągu familijnym;

c) zaświadczenie lub kwestionariusz zarządu gminy o stanie majątkowym, dochodach i zarobkach proszącego i jego rodziny. Zaświadczenie to powinno wykazywać stan majątkowy, jego wartość oraz osiągalny dochód. W zaświadczeniu ma być również wykazane, czy proszący i członkowie jego rodziny nie otrzymują jakichkolwiek wsparć lub zapomóg publicznych albo prywatnych.

§ 280. Do podania o odroczenie zasadniczej służby wojskowej z tytułu odziedziczenia gospodarstwa rolnego należy załączyć dokumenty następujące:

a) dowód, stwierdzający, że gospodarstwo rolne zostało odziedziczone przez poborowego w linii zstępnej ze wskazaniem wielkości tego gospodarstwa w hektarach oraz jego rodzaju (ogrody, grunty orne, łąki, pastwiska);

b) poświadczenie zarządu gminy, że poborowy zajmuje się sam prowadzeniem gospodarstwa rolnego oraz że gospodarstwo to stanowi jedyne źródło utrzymania rodziny.

§ 281. (1) Do podania o odroczenie zasadniczej służby wojskowej z tytułu odbywania studiów lub kształcenia się zawodowego w szkołach, określonych w art. 66 lit. a) i b), należy załączyć zaświadczenie dyrekcji szkoły (zakładu naukowego), do której poborowy w danym roku szkolnym uczęszcza, zawierające nazwę szkoły (zakładu naukowego), klasę (kurs) albo rok nauki w chwili wydania zaświadczenia oraz okres czasu, potrzebny do zupełnego ukończenia studiów lub wykształcenia zawodowego w normalnych warunkach. Uczniowie tych szkół, ubiegający się o odroczenie zasadniczej służby wojskowej na tej zasadzie, że uzyskali zezwolenie na powtórzenie ostatniej klasy lub zobowiązali się do ponownego zdawania egzaminu dojrzałości (egzaminu ukończenia szkoły), obowiązani są załączyć do podania o odroczenie stosowne zaświadczenie dyrekcji szkoły w oryginale lub w uwierzytelnionym odpisie.

2) Uczniowie wymienieni w art. 66 lit. c), powinni załączyć do podania o odroczenie zasadniczej służby wojskowej zaświadczenie o odbywaniu nauki rzemiosła lub handlu, wydane przez dyrekcję właściwej szkoły, zarząd izby rzemieślniczej lub zarząd izby przemysłowo-handlowej. Zaświadczenia takie mają być potwierdzane:

a) co do terminujących w rzemiośle — przez inspektora organizacji przemysłowych (instruktora korporacyj przemysłowych) lub przez wydział przemysłowy danego województwa;

b) co do odbywających naukę w handlu — przez właściwą władzę przemysłową.

(3) Zaświadczenia państwowych zakładów przemysłowych wolne są od poświadczenia przez władze wymienione w ust. (2).

§ 282. Do podania o odroczenie zasadniczej służby wojskowej z tytułu odbywania studiów w szkołach akademickich i innych wymienionych w art. 67 należy załączyć dokumenty następujące:

a) zaświadczenie szkoły o przyjęciu poborowego w poczet studentów zwyczajnych (uczniów) z wyszczególnieniem, na który wydział i rok nauki poborowy został przyjęty oraz z wyszczególnieniem okresu czasu potrzebnego do zupełnego odbycia studiów w normalnych warunkach;

b) zaświadczenie komendy Junackich Hufców Pracy o odbyciu służby pracy w myśl art. 79 albo zaświadczenie o nieodbyciu jej bez własnej winy lub o niepowołaniu do jej odbycia.

Do art. 71.

§ 283. (1) Władzą właściwą do rozstrzygania podań o odroczenia zasadniczej służby wojskowej jest powiatowa władza administracji ogólnej, w której liście poborowych wpisana jest osoba, ubiegająca się o odroczenie.

(2) Przepis ust. (1) stosuje się również do poborowych, którzy stawali do przeglądu przed komisją poborową specjalną lub delegowaną: poborowi ci podania o odroczenie powinni wnosić do władzy administracji ogólnej prowadzącej listy poborowych (ogólne) ze względu na ich miejsce zamieszkania.

§ 284. (1) Powiatowa władza administracji ogólnej przed wydaniem orzeczenia o odroczeniu zasadniczej służby wojskowej przeprowadza w razie potrzeby dochodzenie celem sprawdzenia okoliczności uzasadniających prawo do ubiegania się o odroczenie.

(2) Jeżeli podstawą odroczenia zasadniczej służby wojskowej jest odbywanie studiów lub zawodowe kształcenie się (art. 66 i 67), dochodzenie należy przeprowadzić jedynie wówczas, gdy załączone do podania dokumenty budzą wątpliwości co do ich autentyczności.

§ 285. (1) Jeżeli chodzi o odroczenia zasadniczej służby wojskowej z powodu utrzymywania rodziny, powiatowa władza administracji ogólnej zarządza zbadanie:

a) zdolności do pracy mężczyzn — członków rodziny poborowego — z wyjątkiem wymienionych w § 264 — przez komisję poborową;

b) zdolności do pracy kobiet — członków rodziny poborowego — z wyjątkiem wymienionych w § 264 — przez lekarza powiatowego.

(2) W razie obłożnej choroby członka rodziny poborowego, grożącej pogorszeniem stanu chorobowego lub komplikacjami chorobowymi w przypadku odbycia jakiejkolwiek podróży, badanie zdolności do pracy może przeprowadzić na zarządzenie właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej najbliższy lekarz rządowy po stwierdzeniu w jego obecności tożsamości chorej osoby przez organ samorządowy. Obłożna choroba członka rodziny poborowego ma być uprzednio stwierdzona w drodze dochodzenia.

(3) Jeżeli miejsce zamieszkania lub pobytu członków rodziny poborowego położone jest na obszarze innej powiatowej władzy administracji ogólnej niż tej, w której liście poborowych wpisany jest poborowy ubiegający się o odroczenie — właściwa powiatowa władza administracji ogólnej (§ 283) może zwrócić się do powiatowej władzy administracji ogólnej właściwej dla miejsca zamieszkania (pobytu) tych osób o zarządzenie stwierdzenia zdolności do pracy członków rodziny poborowego lub stosunków rodzinnych i majątkowych tych osób.

§ 286. (1) Niezdolność do pracy należy określać procentowo, biorąc pod uwagę rodzaj pracy zawodowej badanej osoby.

(2) Osoby, u których stwierdzono mniej niż 35% utraty zdolności do pracy, uważa się za zdolne do pracy zawodowej, osoby zaś, które zdolność tę utraciły ponad 55%, należy uważać za zupełnie niezdolne do pracy zawodowej.

(3) W przypadku określenia niezdolności do pracy w granicach od 35 do 55% władza udzielająca odroczenia rozstrzyga czy ze względu na zachodzące warunki należy daną osobę uważać za zdolną lub niezdolną do pracy.

§ 287. (1) W orzeczeniu, określającym stan niezdolności do pracy badanej osoby, należy zaznaczyć czy niezdolność do pracy jest trwała, czy też czasowa; w tym ostatnim przypadku należy określić przypuszczalny czas jej trwania.

(2) Osoby, u których stwierdzono trwałą niezdolność do pracy, nie podlegają przy ponownym ubieganiu się poborowego o odroczenie zasadniczej służby wojskowej powtórnemu badaniu pod względem niezdolności do pracy zawodowej.

§ 288. (1) Siostry poborowych po 18 roku życia mogą być brane pod uwagę jako członkowie rodziny wspierający lub zarobkujący, jeżeli zostanie stwierdzone przez powiatową władzę administracji ogólnej, że mogą one zastąpić poborowych w charakterze jedynego żywiciela rodziny i w tych tylko przypadkach należy je poddać badaniu co do ich zdolności do pracy zawodowej.

(2) Bracia poborowych stale zamieszkali za granicą lub zamieszkali oddzielnie od rodziny, której utrzymanie zależne jest od pracy poborowego, a nie posiadający majątku ani też dochodu, by mogli dostatecznie pomagać w utrzymaniu tej rodziny, nie mogą być brani pod uwagę przy ocenie warunków, na podstawie których poborowy ubiega się o odroczenie jako jedyny żywiciel.

§ 289. (1) W razie odmówienia przez powiatową władzę administracji ogólnej odroczenia zasadniczej służby wojskowej z powodu uznania członków rodziny poborowego za zdolnych do pracy, służy osobom wymienionym w § 275 lit. a) prawo odwołania się do wojewódzkiej władzy administracji ogólnej, a na obszarze m. st. Warszawy do Ministra Spraw Wewnętrznych, który może zarządzić ponowne zbadanie zdolności do pracy członków rodziny poborowego.

(2) Ponowne zbadanie zdolności do pracy mężczyzn — członków rodziny poborowego przeprowadza komisja rozpoznawcza, a jeżeli chodzi o kobiety — lekarz rządowy delegowany przez wydział zdrowia wojewódzkiej władzy administracji ogólnej.

§ 290. (1) Spośród podań o odroczenie zasadniczej służby wojskowej powinny być załatwione niezwłocznie podania o odroczenie z tytułu studiów, wymienionych w art. 67. O udzieleniu odroczenia należy zawiadomić natychmiast indywidualnie komendanta rejonu uzupełnień.

(2) O wszelkich innych odroczeniach zasadniczej służby wojskowej powiatowe władze administracji ogólnej zawiadamiają komendanta rejonu uzupełnień najdalej w przeciągu 2 miesięcy od chwili zakończenia poboru głównego bądź indywidualnie, bądź też przesyłając ogólny imienny wykaz poborowych, którym udzielono odroczenia. O udzieleniu odroczenia po tym terminie, powiatowe władze administracji ogólnej zawiadamiają komendanta rejonu uzupełnień każdorazowo bezzwłocznie po powzięciu decyzji, przyznającej odroczenie.

§ 291. (1) O przyznaniu lub odmowie odroczenia zasadniczej służby wojskowej lub o pozostawieniu podania o odroczenie bez rozpatrzenia z powodu niedotrzymania terminu powiatowa władza administracji ogólnej zawiadamia proszącego przez przesłanie pisemnego orzeczenia.

(2) Jeżeli decyzja o przyznaniu poborowemu odroczenia zasadniczej służby wojskowej zapadła już w czasie pełnienia przez niego zasadniczej służby wojskowej, powiatowa władza administracji ogólnej przesyła ją za pośrednictwem komendanta rejonu uzupełnień do przełożonego jednostki organizacyjnej, celem jej doręczenia i zwolnienia żołnierza z szeregów.

(3) Zwolnienie podoficera lub szeregowca z szeregów z powodu odroczenia zasadniczej służby wojskowej powinno nastąpić w terminie określonym w § 28 ust. (2).

§ 292. Powiatowe władze administracji ogólnej prowadzą ewidencję osób, którym udzielono odroczeń zasadniczej służby wojskowej, w sposób określony przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

C. **Czas trwania zasadniczej służby wojskowej.**

Do art. 72.

§ 293. Po odbyciu zasadniczej służby wojskowej następuje przeniesienie żołnierza do rezerwy na podstawie każdorazowo wydawanych przez Ministra Spraw Wojskowych zarządzeń dotyczących zwolnienia poszczególnych roczników z czynnej służby wojskowej.

§ 294. Minister Spraw Wojskowych określa każdego roku, ilu szeregowców i podoficerów, odbywających zasadniczą służbę wojskową, i przez jaki czas może być pozostawionych w szeregach po odbyciu zasadniczej służby wojskowej (art. 72 ust. (2)).

§ 295. (1) Ubiegający się o przedłużenie czasu zasadniczej służby wojskowej powinien wnieść w drodze służbowej podanie do przełożonego o uprawnieniach co najmniej dowódcy pułku — a jeśli chodzi o przedłużenie czasu zasadniczej służby wojskowej w marynarce wojennej — do dowódcy floty lub dowódcy flotylli rzecznej.

(2) Upoważnia się przełożonych wymienionych w ust. (1) do przedłużenia czasu zasadniczej służby wojskowej w myśl art. 72 ust. (2).

(3) Przełożeni wymienieni w ust. (1) udzielają przedłużenia czasu zasadniczej służby wojskowej w myśl wytycznych określonych przez Ministra Spraw Wojskowych (§ 294), jeżeli pozostawienie proszącego w służbie wojskowej jest korzystne dla służby.

(4) O przedłużeniu czasu zasadniczej służby wojskowej zawiadamia przełożony jednostki organizacyjnej komendanta rejonu uzupełnień.

§ 296. Żołnierz, któremu przedłużono zasadniczą służbę wojskową, pod względem praw i obowiązków zrównany jest z ochotnikiem pełniącym zasadniczą służbę wojskową.

Do art. 74.

§ 297. Zarządzenia Ministra Spraw Wojskowych w sprawie:

a) skrócenia czasu trwania zasadniczej służby wojskowej (skrócenie służby) oraz

b) urlopowania na określony termin podoficerów i szeregowców (stałe urlopowanie) dotyczyć mogą tylko określonych roczników lub grup żołnierzy; zarządzenia te nie mogą być podstawą do indywidualnego zwalniania żołnierza ze służby czynnej przed upływem ustawowego czasu trwania zasadniczej służby wojskowej określonego w art. 72.

§ 298. (1) Skrócenie służby powoduje przeniesienie podoficerów i szeregowców, których to zarządzenie dotyczy, do rezerwy z dniem zwolnienia z szeregów, o ile zarządzenie Ministra Spraw Wojskowych o skróceniu służby, nie stanowi wyraźnie inaczej.

(2) Przeniesionych do rezerwy podoficerów i szeregowców, którym czas służby skrócono, uważa się za żołnierzy, którzy odbyli pełny ustawowy czas trwania zasadniczej służby wojskowej.

§ 299. Stałe urlopowanie podoficerów i szeregowców nie powoduje przeniesienia zwolnionych ze służby czynnej do rezerwy z dniem zwolnienia z szeregów. Podoficerowie ci i szeregowcy pozostają przez czas trwania stałego urlopowania w stanie osób urlopowanych i mogą być powołani do odbycia w dalszym ciągu zasadniczej służby wojskowej w granicach czasu określonego art. 72, licząc od dnia wcielenia.

§ 300. Podoficerom i szeregowcom, którym skrócono czas służby oraz stale urlopowanym, wydaje przełożony jednostki organizacyjnej wojska lub marynarki wojennej dokument stwierdzający ich stosunek do służby wojskowej.

Do art. 75.

§ 301. Zaliczenia do ponadkontyngentowych dokonują komendanci rejonów uzupełnień w sposób i w terminie określonym przez Ministra Spraw Wojskowych.

§ 302. (1) Ponadkontyngentowych, którzy zostali powołani do odbycia zasadniczej służby wojskowej, przenosi się do rezerwy po upływie ustawowego czasu zasadniczej służby wojskowej, licząc od dnia ich wcielenia do szeregów.

(2) Minister Spraw Wojskowych może zarządzić co do ponadkontyngentowych skrócenie służby lub stałe ich urlopowanie (§ 297).

§ 303. Ponadkontyngentowi, którzy nie zostali powołani do zasadniczej służby wojskowej do końca tego roku kalendarzowego, w którym kończą 24 lata życia, zostają przeniesieni do rezerwy.

Do art. 76.

§ 304. (1) Prawo do 5-miesięcznej zasadniczej służby wojskowej służy poborowym posiadającym warunki odroczenia zasadniczej służby wojskowej z tytułu utrzymywania rodziny lub odziedziczenia gospodarstwa rolnego w tym roku kalendarzowym, w którym kończą 23 lata życia, oraz tym poborowym posiadającym takież warunki, którzy z uzasadnionych przyczyn stawili się do poboru po wyjściu z wieku poborowego.

(2) Prawo do 5-miesięcznej zasadniczej służby wojskowej służy również ponadkontyngentowym oraz żołnierzom odbywającym zasadniczą służbę wojskową, jeżeli warunki do odroczenia zasadniczej służby wojskowej z tytułu utrzymywania rodziny lub odziedziczenia gospodarstwa rolnego powstały po wyjściu danych

osób z wieku poborowego. Zwolnienie z szeregów odbywających zasadniczą służbę wojskową następuje po odbyciu przez nich 5 miesięcy służby.

§ 305. (1) O prawie do odbywania 5-miesięcznej zasadniczej służby wojskowej orzekają powiatowe władze administracji ogólnej na podstawie wniesionych podań.

(2) Podania mają być wniesione w następujących terminach:

a) przez poborowych korzystających z odroczenia zasadniczej służby wojskowej do dnia 1 lipca tego roku kalendarzowego, w którym kończy się uprzednio udzielone odroczenie;

b) przez wszystkie inne osoby, którym w myśl § 304 służy prawo do 5-miesięcznej zasadniczej służby wojskowej—w terminie 14 dni po uznaniu danej osoby za zdolną do zasadniczej służby wojskowej, lub jeżeli okoliczności uzasadniające prawo do 5-miesięcznej zasadniczej służby wojskowej powstały później — w terminie 6 tygodni od chwili powstania tych okoliczności.

Do art. 77.

§ 306. (1) Czas trwania skróconej zasadniczej służby wojskowej wynosi zasadniczo 12 miesięcy.

(2) Dla poszczególnych rodzajów wojska lub marynarki wojennej Minister Spraw Wojskowych może oznaczyć dłuższy czas trwania skróconej zasadniczej służby wojskowej aż do pełnego ustawowego okresu czasu trwania skróconej zasadniczej służby wojskowej (do 15 miesięcy); zarządzenie to ogłasza się w dzienniku urzędowym R. P. Monitor Polski i dotyczyć może ono tylko poborowych (ochotników) nie wcielonych jeszcze do szeregów.

Do art. 78.

§ 307. (1) Ukończenie jednej ze szkół wymienionych w art. 78 musi poborowy (ochotnik) udowodnić dokumentem.

(2) Dokumentem tym jest świadectwo ukończenia jednej ze szkół wymienionych w art. 78 lub zaświadczenie o ukończeniu szkoły wydane przez dyrektora szkoły lub przewodniczącego komisji egzaminacyjnej dla eksternów.

(3) Poborowi (ochotnicy), którzy ukończyli szkołę średnią w w. m. Gdańsku lub też za granicą, mogą ubiegać się o prawo do skróconej zasadniczej służby wojskowej, jeżeli przedstawią orzeczenie Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego o uznaniu tych świadectw za równoznaczne ze świadectwami szkół krajowych. Jeżeli uznanie to będzie uzależnione od złożenia egzaminu uzupełniającego, poborowi (ochotnicy) powinni przedstawić wraz z orzeczeniem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego świadectwo zagraniczne i świadectwo o złożeniu z pomyślnym wynikiem egzaminu uzupełniającego.

Do art. 79.

§ 308. Obowiązkowi odbycia służby pracy w myśl art. 79 podlegają ci poborowi uznani za zdolnych do zasadniczej służby wojskowej (kat. A), którzy w myśl art. 78 w związku z art. 192 mają odbywać skróconą zasadniczą służbę wojskową.

§ 309. (1) Służbę pracy odbywa się w Junackich Hufcach Pracy zorganizowanych na podstawie dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 września 1936 r. o służbie pracy młodzieży (Dz. U. R. P. Nr 72, poz. 515).

(2) Służbę pracy można odbywać również w innych organizacjach, które określa Minister Spraw Wojskowych drogą szczególnego zarządzenia o powołaniu do służby pracy.

§ 310. (1) Służbę pracy odbywa się przez czas 4 tygodni przed wcieleniem poborowego do szeregów.

(2) Sposób odbywania służby pracy określają szczególne zarządzenia Ministra Spraw Wojskowych.

§ 311. (1) Poborowi zamierzający poddać się egzaminowi konkursowemu celem przyjęcia ich do szkół wyższych mają zgłosić tę okoliczność przedstawicielowi wojska i marynarki wojennej w komisji poborowej, który okoliczność tę zapisuje w ewidencji wojskowej.

(2) Poborowy, który zgłosił zamiar poddania się egzaminowi konkursowemu, nie będzie wzywany do służby pracy w terminie uniemożliwiającym mu poddanie się temu egzaminowi.

§ 312. Do służby pracy powołują na podstawie szczególnego zarządzenia Ministra Spraw Wojskowych — komendanci rejonów uzupełnień według rozdzielnika przydziału do poszczególnych jednostek organizacyjnych Junackich Hufców Pracy.

§ 313. Powołanie do służby pracy następuje imiennymi kartami powołania, określającymi:

a) termin (dzień i godzinę) oraz miejsce stawienia się do służby pracy,

b) rygory karne z powodu niedopełnienia obowiązku stawiennictwa.

§ 314. Powołani do służby pracy korzystają z przejazdu na koszt Skarbu Państwa z miejsca zamieszkania (pobytu) do miejsca stawienia się w sposób i na warunkach, przysługujących powołanym do czynnej służby wojskowej.

§ 315. (1) Niestawienie się do służby pracy może być usprawiedliwione obłożną chorobą wezwanego.

(2) W razie niemożności stawienia się z powodu obłożnej choroby do służby pracy poborowy zawiadamia o tym komendanta rejonu uzupełnień, dołączając do zawiadomienia otrzymaną kartę powołania oraz świadectwo lekar-

skie, stwierdzające obłożną chorobę i niemożność stawienia się.

(3) Świadectwo lekarskie powinno być wystawione przez lekarza urzędowego; w razie niemożności uzyskania takiego świadectwa należy przedstawić świadectwo lekarza prywatnego. Koszty świadectwa lekarskiego ponosi poborowy.

(4) W świadectwie lekarskim należy stwierdzić:

a) że powołany jest obłożnie chory (z dokładnym podaniem rodzaju choroby);

b) że choroba czyni poborowego niezdolnym do stawienia się do służby pracy;

c) przypuszczalny czas trwania choroby.

§ 316. (1) Komendant rejonu uzupełnień po otrzymaniu zawiadomienia poborowego i świadectwa lekarskiego, stwierdzającego niemożność stawienia się do służby pracy, postępuje w sposób następujący:

a) jeżeli według świadectwa lekarskiego obłożna choroba nie wyklucza możliwości powołania poborowego do służby pracy w innym terminie — przesuwa termin stawienia się poborowego od służby pracy;

b) jeżeli według świadectwa lekarskiego obłożna choroba wyklucza możliwość powołania poborowego do służby pracy przed odbyciem zasadniczej służby wojskowej — zwalnia poborowego od służby pracy;

c) jeżeli według świadectwa lekarskiego obłożna choroba jest tego rodzaju, iż w jej następstwie zdolność poborowego do służby wojskowej ulegnie zasadniczej zmianie (zmiana kategorii) — zwraca się do powiatowej władzy administracji ogólnej o ponowne zbadanie z urzędu przez komisję poborową zdolności poborowego do służby wojskowej.

(2) O zarządzeniach wydanych w myśl ust. (1) lit. b), c) komendant rejonu uzupełnień zawiadamia komendanta jednostki organizacyjnej Junackich Hufców Pracy, do której poborowy został powołany.

§ 317. (1) W razie niestawienia się wezwanego do służby pracy bez usprawiedliwionych powodów w czasie i miejscu określonym w karcie powołania, komendant jednostki organizacyjnej Junackich Hufców Pracy zawiadamia o tym komendanta rejonu uzupełnień, który zwraca się do powiatowej władzy administracji ogólnej właściwej ze względu na miejsce zamieszkania (pobytu) poborowego o przymusowe sprowadzenie.

(2) Niezależnie od przymusowego sprowadzenia należy wszcząć przeciw poborowemu postępowanie karne o wykroczenie z art. 171 lit. b); w razie skazania za to przestępstwo powiatowa władza administracji ogólnej zawiadamia o tym komendanta rejonu uzupełnień, który w myśl art. 82 ust. (1) lit. b) pozbawia poborowego prawa do odbywania skróconej zasadniczej służby wojskowej.

§ 318. (1) O ukończeniu lub nieukończeniu przez poborowego służby pracy komendant jednostki organizacyjnej Junackich Hufców Pracy zawiadamia komendanta rejonu uzupełnień, który dane te zapisuje w ewidencji wojskowej.

(2) W razie nieukończenia przez poborowego służby pracy należy w zawiadomieniu do komendanta rejonu uzupełnień wyraźnie podać, czy nieukończenie służby pracy nastąpiło z winy, czy też bez winy poborowego (§ 274).

§ 319. (1) Obowiązani do służby pracy otrzymują zaświadczenie o odbyciu tej służby, o nieodbyciu jej bez własnej winy oraz w przypadku niepowołania ich do służby pracy.

(2) Zaświadczenia o odbyciu służby pracy oraz zaświadczenia o nieodbyciu jej bez własnej winy wydaje komendant jednostki organizacyjnej Junackich Hufców Pracy, do której poborowy został powołany. Zaświadczenia o niepowołaniu do służby pracy wydaje komendant rejonu uzupełnień.

§ 320. Przy zwolnieniu ze służby pracy przysługuje poborowym przejazd koleją na koszt Skarbu Państwa z miejsca służby do miejsca zamieszkania (pobytu) w sposób i na warunkach przysługujących żołnierzom zwolnionym z czynnej służby wojskowej.

§ 321. Przepisy rozporządzenia niniejszego, dotyczące Junackich Hufców Pracy, stosują się odpowiednio do organizacyj określonych przez Ministra Spraw Wojskowych w myśl § 309 ust. (2).

Do art. 80.

§ 322. (1) Powołanie do skróconej zasadniczej służby wojskowej poborowych (ochotników), którzy przed wcieleniem do szeregów ukończyli szkołę lub odpowiednią ilość klas określonych w art. 80, zależy od swobodnego uznania Ministra Spraw Wojskowych, który zarządza je w miarę potrzeby.

(2) Zarządzenie to ogłasza się w dzienniku urzędowym R. P. „Monitor Polski".

§ 323. (1) Warunkiem powołania do skróconej zasadniczej służby wojskowej poborowych (ochotników) wymienionych w art. 80 jest:

a) dodatni stopień z przysposobienia wojskowego w świadectwie końcowym gimnazjum lub innej szkoły równorzędnej;

b) odbycie służby pracy w Junackich Hufcach Pracy lub innej instytucji (organizacji) określonej przez Ministra Spraw Wojskowych dla odbywania służby pracy przez poborowych wymienionych w art. 78.

(2) Poborowi (ochotnicy) wymienieni w ust. (1) powinni odbyć służbę pracy przed wcieleniem ich do szeregów przez czas co najmniej 2 miesięcy.

Do art. 82.

§ 324. (1) Skazanie poborowego (ochotnika) w przypadkach określonych w art. 82 ust.

(1) lit. a), b), ma być stwierdzone wyrokiem sądowym.

(2) O nieukończeniu służby pracy z winy poborowego (ochotnika) art. 82 ust. (1) lit. c)) orzeka komendant rejonu uzupełnień na podstawie zawiadomienia komendanta Junackich Hufców Pracy otrzymanego w trybie § 318, bądź też zawiadomienia innej organizacji (instytucji) uprawnionej do prowadzenia służby pracy (§ 309 ust. (2) i § 321).

Do art. 83.

§ 325. (1) O przyznaniu lub pozbawieniu prawa do pełnienia skróconej zasadniczej służby wojskowej orzekają komendanci rejonów uzupełnień.

(2) Komendanci rejonów uzupełnień przyznają to prawo poborowym (ochotnikom) którzy wykazali posiadanie warunków uzasadniających prawo do skróconej zasadniczej służby wojskowej.

§ 326. (1) Warunkami uzasadniającymi prawo do odbywania skróconej zasadniczej służby wojskowej są:

a) ukończenie szkoły typu licealnego określonej w art. 78; warunek ten powinien być stwierdzony dokumentem określonym w § 307, oraz

b) odbycie służby pracy, co powinno być stwierdzone zaświadczeniem wystawionym przez komendanta jednostki organizacyjnej Junackich Hufców Pracy (§ 318) lub przez inną organizację, w której poborowy odbywał służbę pracy (§ 309 ust. (2) i § 321).

(2) Nieodbycie służby pracy nie będzie przeszkodą w przyznaniu poborowemu (ochotnikowi) prawa do skróconej zasadniczej służby wojskowej, jeżeli poborowy wvkaże (§ 319):

a) że nieodbycie służby pracy nastąpiło z powodu zwolnienia go z tej służby bez jego winy, lub

b) że do służby pracy nie został powołany.

§ 327. (1) Dowody uzasadniające prawo do skróconej zasadniczej służby wojskowej należy przedstawić w terminie określonym w art. 83.

(2) Uczniowie należący do kategorii poborowych wymienionych w art. 40 ust. (2) przedstawiają świadectwo szkolne (zaświadczenie dyrekcji szkoły) lub też powołują się tylko na fakt umieszczenia ich w wykazach uczniów mających prawo do skróconej zasadniczej służby wojskowej nadesłanych do powiatowej władzy administracji ogólnej przez dyrektorów szkół lub przewodniczących komisyj egzaminacyjnych dla eksternów w myśl art. 164.

§ 328. (1) Jeżeli przeciw ubiegającemu się o prawo do odbywania skróconej zasadniczej służby wojskowej toczy się postępowanie sądowe o przestępstwo, którego ustalenie w drodze orzeczenia skazującego pociągnęłoby za sobą pozbawienie poborowego prawa do odbywania skróconej zasadniczej służby wojskowej — komendant rejonu uzupełnień powinien wstrzymać decyzję o przyznaniu poborowemu (ochotnikowi) prawa do odbywania skróconej zasadniczej służby wojskowej do czasu prawomocnego ukończenia postępowania sądowego.

(2) Wcielenie do szeregów może nastąpić dopiero po prawomocnym ukończeniu postępowania karnego i zależnie od wyników tego postępowania.

§ 329. (1) W przypadku popełnienia przez żołnierza będącego w czynnej służbie wojskowej przestępstwa uzasadniającego pozbawienie prawa do skróconej zasadniczej służby wojskowej oraz w przypadku wyjścia na jaw już w czasie czynnej służby żołnierza okoliczności wskazujących na brak warunków do przyznania prawa do skróconej zasadniczej służby wojskowej — orzekają o pozbawieniu prawa do odbywania skróconej zasadniczej służby wojskowej:

a) jeżeli poborowy (ochotnik) pełni zasadniczą służbę wojskową jako uczeń szkoły kształcącej na oficerów rezerwy, komendant szkoły, a jeżeli jako uczeń kursu — przełożony o uprawnieniach dowódcy dywizji;

b) jeżeli poborowy (ochotnik) pełni zasadniczą służbę wojskową w jednostce organizacyjnej poza szkołą (kursem) kształcącą na oficerów rezerwy — przełożony jednostki organizacyjnej o uprawnieniach co najmniej dowódcy pułku.

(2) O decyzji pozbawiającej prawa do odbywania skróconej zasadniczej służby wojskowej komendanci szkół (kursów) oraz przełożeni jednostek organizacyjnych zawiadamiają komendantów rejonów uzupełnień.

Rozdział II.

Służba wojskowa w rezerwie.

Do art. 84.

§ 330. (1) Oficerowie i podchorążowie rezerwy, zamieszkali w kraju, wnoszą prośby lub zażalenia w sprawach przebiegu służby, ćwiczeń wojskowych, przydziałów, wyszkolenia, mianowań pisemnie lub ustnie do przełożonych jednostek organizacyjnych, do których należą ewidencyjnie.

(2) We wszystkich innych sprawach, związanych ze służbą w rezerwie, zwracają się oficerowie i podchorążowie rezerwy do właściwego komendanta rejonu uzupełnień.

(3) Oficerowie i podchorążowie rezerwy, których przynależność do jednostki organizacyjnej (ust. 1) nie jest ustalona, wnoszą wszelkie prośby i zażalenia w sprawach wojskowych pisemnie lub ustnie do właściwego komendanta rejonu uzupełnień.

(4) Podoficerowie i szeregowcy rezerwy wnoszą wszelkie prośby i zażalenia należące do właściwości władz wojskowych pisemnie lub ustnie do właściwego komendanta rejonu uzupełnień.

(5) Oficerowie, podoficerowie i szerego-

wcy (także podchorążowie) rezerwy, zamieszkali za granicą, wnoszą prośby i zażalenia należące do właściwości władz wojskowych za pośrednictwem urzędów konsularnych R. P.

Do art. 86.

§ 331. (1) Żołnierze rezerwy, zamieszkali stale za granicą, nie podlegają powołaniu na przeszkolenie wojskowe lub ćwiczenia wojskowe.

(2) Żołnierze rezerwy, zamieszkali stale za granicą, w razie przyjazdu na obszar Państwa Polskiego lub w. m. Gdańska na czas dłuższy niż 6 miesięcy, podlegają po upływie tego czasu powołaniu na przeszkolenie wojskowe lub na ćwiczenia wojskowe na zasadach ogólnych.

(3) Żołnierze rezerwy, przebywający czasowo za granicą, którzy wyjechali z kraju legalnie, nie podlegają powołaniu na przeszkolenie wojskowe lub na ćwiczenia wojskowe przez okres czasu, na jaki udzielono im zezwolenia na wyjazd za granicę. Żołnierze ci są jednak obowiązani do odbycia przeszkolenia wojskowego lub ćwiczeń wojskowych z chwilą powrotu do kraju lub na obszar w. m. Gdańska. Powołanie ich na przeszkolenie wojskowe lub na ćwiczenia wojskowe powinno nastąpić jeszcze w tym samym roku kalendarzowym, a jeżeli okres przeszkolenia lub ćwiczeń w tym roku już minął, w roku następnym przy najbliższym powołaniu rezerwistów na przeszkolenie lub ćwiczenia wojskowe.

§ 332. (1) Powołaniu na przeszkolenie wojskowe lub na ćwiczenia wojskowe w wyznaczonym terminie nie podlegają żołnierze rezerwy, którzy:

a) odbywają karę pozbawienia wolności, lub przebywają w areszcie tymczasowym albo w miejscu odosobnienia nie przeznaczonym dla osób skazanych lub aresztowanych z powodu przestępstw;

b) podlegają postępowaniu rewizyjno-lekarskiemu z urzędu lub na skutek zgłoszonego uszkodzenia zdrowia albo kalectwa, czyniącego ich niezdolnymi do służby wojskowej.

(2) Osoby wymienione w ust. (1) lit. a) podlegają powołaniu na przeszkolenie wojskowe lub na ćwiczenia wojskowe po przywróceniu im wolności w najbliższym okresie ćwiczeń lub przeszkolenia wojskowego, jeżeli nie zachodzą okoliczności uzasadniające wykluczenie ich od służby wojskowej.

(3) Osoby wymienione w ust. (1) lit. b), które w drodze postępowania rewizyjno - lekarskiego nie otrzymały zmiany poprzednio otrzymanej kategorii zdolności do służby wojskowej, podlegają powołaniu do ćwiczeń wojskowych lub na przeszkolenie wojskowe w najbliższym okresie po ukończeniu postępowania rewizyjno-lekarskiego.

§ 333. (1) Profesorów szkół wyższych, pomocnicze siły naukowe, lektorów oraz osoby, którym zlecono wykłady i ćwiczenia w szkołach wyższych, powołuje się do ćwiczeń wojskowych w okresie wolnym od nauki szkolnej (ferie świąteczne, zimowe, letnie).

(2) Rektorzy oraz dyrektorzy szkół wyższych obowiązani są z początkiem każdego roku szkolnego zawiadomić komendantów rejonów uzupełnień o powierzeniu żołnierzom (oficerom, podoficerom lub szeregowcom) rezerwy obowiązków pomocniczych sił naukowych oraz o zleceniu im wykładów i ćwiczeń w szkołach wyższych jak również o każdorazowym zwolnieniu tych osób z ich obowiązków.

§ 334. (1) Nauczyciele szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i szkół zawodowych (państwowych, publicznych i prywatnych z uprawnieniami szkół państwowych), oraz nauczyciele publicznych szkół powszechnych mogą być powoływani do ćwiczeń wojskowych w okresie całego roku kalendarzowego.

(2) Zasady wyrażonej w ust. (1) nie stosuje się do:

a) nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych oraz zakładów kształcenia nauczycieli, których nie należy powoływać do ćwiczeń w okresie dwóch miesięcy przed zakończeniem roku szkolnego;

b) nauczycieli publicznych szkół powszechnych zatrudnionych w szkołach I stopnia o jednym nauczycielu, których powoływać należy do ćwiczeń wojskowych — z wyłączeniem ćwiczeń wymienionych w § 335 — tylko w okresach wolnych od nauki szkolnej.

(3) Komendanci rejonów uzupełnień lub inne władze wojskowe, powołując do ćwiczeń nauczycieli wymienionych w ust. (1), powinni dzień powołania tych osób ustalić uprzednio w porozumieniu z dyrektorem szkoły, a o ile chodzi o nauczycieli publicznych szkół powszechnych — z inspektorem szkolnym.

(4) Dyrektorzy szkół, o ile chodzi o nauczycieli wymienionych w ust. (2) lit. a), tudzież inspektorzy szkolni, o ile chodzi o nauczycieli szkół wymienionych w ust. (2) lit. b), — obowiązani są z początkiem każdego roku szkolnego zawiadamiać komendantów rejonów uzupełnień o powierzeniu oficerom i podchorążym rezerwy obowiązków nauczycieli w podległych im szkołach, jak również o każdorazowym zwolnieniu tych osób z tych obowiązków. Komendanci rejonów uzupełnień zawiadamiają o tym przełożonych tych jednostek organizacyjnych wojska lub marynarki wojennej, do których osoby te ewidencyjnie należą.

§ 335. Przy powoływaniu nauczycieli wymienionych w § 334 na ćwiczenia doraźne lub inne ćwiczenia, których czas trwania nie będzie przekraczał 3 dni, należy przestrzegać zasad następujących:

a) w pierwszym rzędzie powołuje się na wymienione ćwiczenia w okresie ferii letnich, zimowych i świątecznych oraz w dniach wolnych od nauki,

b) w dniach zajęć szkolnych można powoływać nauczycieli najwyżej 1 raz w miesiącu i na jeden dzień ćwiczeń,

c) na kilkudniowe ćwiczenia (do 3 dni) tylko na zarządzenie dowódcy okręgu korpusu (terytorialnego dowódcy równorzędnego), który zarządzenie to wyda po uprzednim jego uzgodnieniu z władzami szkolnymi.

§ 336. Jeżeli przeszkolenie wojskowe lub ćwiczenia wojskowe będą odwołane lub zawieszone z jakichkolwiek powodów, Minister Spraw Wojskowych ustala każdorazowo, czy i w jakim rozmiarze należy stawienie się w jednostce organizacyjnej zaliczyć na poczet przeszkolenia lub ćwiczenia wojskowego.

Do art. 87.

§ 337. (1) Czas trwania przeszkolenia wojskowego określa każdorazowo zarządzenie Ministra Spraw Wojskowych o powołaniu szeregowców rezerwy na przeszkolenie wojskowe.

(2) Czas ten należy szczegółowo określić (w tygodniach, miesiącach) w powołaniu szeregowca rezerwy na przeszkolenie wojskowe.

§ 338. (1) Celem powołania do odbycia przeszkolenia wojskowego szeregowców rezerwy Minister Spraw Wojskowych może zarządzić szczególną rejestrację przez władze (komisje rejestracyjne) określone w zarządzeniu o obowiązku zgłoszenia się do rejestracji.

(2) Zarządzenie rejestracji może dotyczyć ogółu szeregowców rezerwy danych roczników, jak również pewnych tylko określonych ich grup.

§ 339. (1) Do rejestracji powołuje się w drodze publicznych obwieszczeń lub w inny sposób określony przez Ministra Spraw Wojskowych.

(2) W zarządzeniu o obowiązku zgłoszenia się do rejestracji należy wskazać:

a) termin stawienia się do rejestracji (dzień, godzinę) oraz miejsce (miejscowość i lokal),

b) jakie dokumenty szeregowiec rezerwy ma przynieść z sobą do rejestracji,

c) rygory karne w razie nieuczynienia zadość obowiązkowi stawienia się do rejestracji.

(3) Wszelkie koszta ogłoszeń i obwieszczeń związane z rejestracją pokrywa się z budżetu Ministerstwa Spraw Wojskowych.

§ 340. (1) Minister Spraw Wojskowych w zarządzeniu o rejestracji może zezwolić na pisemne zgłoszenie się w komisji rejestracyjnej tym osobom, które z przyczyn od nich niezależnych nie mogą dopełnić obowiązku osobistego zgłoszenia się do rejestracji.

(2) Warunki i sposób pisemnego zgłoszenia należy w obwieszczeniu o rejestracji lub w pisemnym wezwaniu do rejestracji określić szczegółowo.

§ 341. (1) Na zasadzie zgłoszeń do rejestracji władze, które przeprowadzają rejestrację, zakładają listy rejestracyjne szeregowców rezerwy według wzorów ustalonych przez Ministra Spraw Wojskowych.

(2) Wyciągi z list rejestracyjnych przesyłają władze przeprowadzające rejestrację właściwym komendantom rejonów uzupełnień, którzy na ich podstawie w myśl art. 122 ust. (1) zarządzają powołanie szeregowców rezerwy do przeszkolenia wojskowego.

Do art. 88.

§ 342. (1) Jeżeli w wyniku odbytych ćwiczeń wojskowych zwyczajnych, doraźnych i okresowych, pozostaje do odbycia nie więcej niż 14 dni (2 tygodnie) ćwiczeń — nie należy takich żołnierzy powoływać do odbycia ćwiczeń wojskowych zwyczajnych, lecz pozostały czas do odbycia ćwiczeń użyć na przeprowadzenie ćwiczeń doraźnych i okresowych.

(2) Pozostały do odbycia czas ćwiczeń może być wykorzystany zarówno przez czas pozostawania obowiązanego do odbycia ćwiczeń w rezerwie jako też przez czas pozostawania w pospolitym ruszeniu (art. 97).

Do art. 89.

§ 343. Żołnierze rezerwy mogą być powołani na zwyczajne ćwiczenia wojskowe tylko raz w ciągu roku, przy czym może być brany pod uwagę, w zależności od zarządzenia Ministra Spraw Wojskowych, albo rok kalendarzowy, albo rok budżetowy.

§ 344. (1) Żołnierze rezerwy, którzy odbyli zasadniczą służbę wojskową nie ze swoim rocznikiem poborowym (np. ochotnicy, poborowi po wyjściu z wieku poborowego itp.) odbywają ćwiczenia wojskowe zwyczajne zasadniczo ze swoimi rocznikami rezerwy, jeżeli w poszczególnych przypadkach ze względu na potrzeby wojska i marynarki wojennej Minister Spraw Wojskowych nie zarządzi inaczej.

(2) Żołnierze rezerwy, którzy uzyskali tytuł podchorążego rezerwy, a nie zostali zakwalifikowani jako kandydaci na oficerów rezerwy, odbywają zwyczajne ćwiczenia wojskowe z tym rocznikiem szkolnym szkoły (kursu) podchorążych rezerwy, z którym pełnili zasadniczą służbę wojskową, jeżeli Minister Spraw Wojskowych w zarządzeniu o powołaniu na ćwiczenia wojskowe nie zarządzi inaczej.

§ 345. (1) Żołnierzom rezerwy, którzy pełnią funkcję instruktorów przysposobienia wojskowego w obozach letnich przysposobienia wojskowego, Legji Akademickich lub Junackich Hufców Pracy zalicza się czas służby instruktorskiej w tych obozach na poczet ćwiczeń wojskowych zwyczajnych według szczególnych zarządzeń Ministra Spraw Wojskowych.

(2) Przepis ust. (1) dotyczy bojowego personelu rezerwy lotnictwa (pilotów, obserwatorów, strzelców samolotowych) jedynie tylko w tym przypadku, gdy rodzaj pełnionej funkcji instruktora obejmował zakres posiadanej specjalności lotniczej.

Do art. 91.

§ 346. Powołanie żołnierzy na dodatkowe ćwiczenia wojskowe następuje według ogólnych przepisów o powołaniu na ćwiczenia wojskowe, jeżeli Minister Spraw Wojskowych nie wyda w tym względzie zarządzeń odmiennych.

Do art. 92.

§ 347. (1) Żołnierze rezerwy, którzy w czasie wojny lub mobilizacji przebywają za granicą, obowiązani są zgłosić niezwłocznie ustnie lub pisemnie miejsce swego zamieszkania wraz z podaniem dokładnego adresu we właściwym urzędzie konsularnym R. P., a w przypadku istniejącej wątpliwości co do właściwości urzędu konsularnego R. P. — w najbliższym urzędzie konsularnym R. P.

(2) Stosownie do zarządzenia urzędu konsularnego R. P. obowiązani są oni powrócić do kraju w terminie nakazanym, a po powrocie zgłosić się we właściwej komendzie rejonu uzupełnień.

(3) Kierownicy urzędów konsularnych R. P. obowiązani są ułatwić żołnierzom rezerwy przebywającym za granicą powrót do kraju w terminie nakazanym.

Rozdział III.

Służba wojskowa w pospolitym ruszeniu.

Do art. 93—100.

§ 348. Przepisy §§ 330 — 347 stosuje się odpowiednio do żołnierzy pospolitego ruszenia i służby wojskowej w pospolitym ruszeniu.

Rozdział IV.

Pomocnicza służba wojskowa.

Do art. 101 i 102.

§ 349. (1) Powołanie do pomocniczej służby wojskowej mężczyzn i kobiet w razie mobilizacji, w czasie wojny lub w czasie pokoju, gdy tego wymaga interes obrony Państwa, następuje w drodze publicznych obwieszczeń.

(2) Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Komunikacji może zarządzić powołanie do pomocniczej służby wojskowej również w inny sposób jaki uzna za stosowny i odpowiadający danym okolicznościom.

(3) W szczególności Minister Spraw Wojskowych może zarządzić przygotowanie lub doręczenie dokumentów wojskowych wzywających do pomocniczej służby wojskowej dla wszystkich osób obowiązanych do tej służby lub też pewnych ich kategoryj już w czasie pokoju z terminem stawiennictwa w czasie wojny, mobilizacji lub zagrożenia Państwa.

§ 350. (1) Przez zaliczonych do pomocniczej służby wojskowej (art. 102 ust. (1) lit a)) rozumie się tych mężczyzn, którzy stawali już przed komisją poborową i mają ustalony stosunek do służby wojskowej, otrzymując kat. D zdolności do służby wojskowej.

(2) Jako zaliczone do pomocniczej służby wojskowej należy rozumieć również te kobiety, które:

a) w czasie pokoju odbyły przeszkolenie wojskowe do pomocniczej służby wojskowej;

b) w czasie wojny, mobilizacji oraz w czasie stanu zagrożenia Państwa zgłosiły się ochotniczo do pomocniczej służby wojskowej i zostały uznane za zdolne do pełnienia tej służby.

(3) Przez zaliczonych do pomocniczej służby wojskowej z mocy szczególnego przepisu (art. 102 ust. (1) lit c)) rozumie się tych mężczyzn, którzy przy poborze otrzymali kat. A lub C zdolności do służby wojskowej, u których jednak ta kategoria zdolności do służby wojskowej z powodu choroby lub kalectwa uległa zmianie na kat. D w przypadkach określonych art. 118.

§ 351. Zaciąg ochotniczy kobiet w czasie wojny (mobilizacji) lub w czasie zagrożenia Państwa odbywa się w sposób i na zasadach ustalonych dla zaciągu ochotniczego kobiet w czasie pokoju.

Do art. 103.

§ 352. Celem powołania do przeszkolenia wojskowego mężczyzn zaliczonych do pomocniczej służby wojskowej Minister Spraw Wojskowych może zarządzić ich rejestrację w trybie i na zasadach określonych w §§ 338 — 341.

§ 353. (1) Zaciąg ochotniczy kobiet do odbycia przeszkolenia wojskowego celem przysposobienia ich do pomocniczej służby wojskowej zarządza Minister Spraw Wojskowych, określając w tym zarządzeniu warunki przyjęcia ochotniczek oraz sposób ogłoszenia zaciągu.

(2) Minister Spraw Wojskowych może w szczególności upoważnić specjalną organizację kobiecą do ogłoszenia zaciągu oraz określić sposób jego ogłoszenia.

§ 354. (1) Kobiety ubiegające się o powołanie ich do odbycia przeszkolenia wojskowego mają wnieść w terminie określonym w zarządzeniu o ochotniczym zaciągu podania, załączając do nich w oryginale lub uwierzytelnionym odpisie dokumenty następujące:

a) metrykę urodzenia lub dokument zastępczy;

b) poświadczenie obywatelstwa polskiego;

c) poświadczenie niekaralności;

d) jeżeli zgłaszająca się jest niepełnoletnia, pozwolenie ojca lub prawnego zastępcy na przyjęcie ochotniczo obowiązku wojskowego, spisane protokolarnie w zarządzie gminy lub sporządzone w formie aktu notarialnego bądź też w formie innego aktu pisemnego uwierzytelnionego przez notariusza; jeżeli zgłaszająca się nie ma ukończonych lat 21, a jest sądownie upełnoletniona (usamowolniona) należy załączyć orzeczenie (uchwałę, decyzję) sądu;

e) ostatnie świadectwo szkolne.

(2) Minister Spraw Wojskowych może zarządzić przedstawienie jeszcze innych doku-

mentów stosownie do warunków określonych w zarządzeniu o zaciągu ochotniczym kobiet.

§ 355. (1) Podania należy wnosić do władzy określonej przez Ministra Spraw Wojskowych w zarządzeniu o zaciągu ochotniczym kobiet.

(2) Minister Spraw Wojskowych może zarządzić w szczególności, by podania w sprawie służby ochotniczej kobiet były składane w organizacji kobiecej przysposobienia wojskowego, którą określi w zarządzeniu o ochotniczym zaciągu kobiet.

§ 356. (1) Władza (organizacja) właściwa do przyjmowania podań sprawdza czy podania odpowiadają warunkom formalnym określonym w § 354 tudzież w zarządzeniu o ochotniczym zaciągu kobiet.

(2) Podania, nie odpowiadające tym warunkom lub też wniesione po terminie wyznaczonym do składania podań, władza (organizacja) załatwia odmownie zwracając proszącym dokumenty.

§ 357. (1) Podania ochotniczek, które odpowiadają warunkom ustalonym w § 354 oraz w zarządzeniu o ochotniczym zaciągu kobiet, przesyła władza (organizacja) właściwa do przyjmowania podań wraz z odnoszącymi się do nich dokumentami do właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej.

(2) Powiatowa władza administracji ogólnej poddaje podania ochotniczek jeszcze raz badaniu pod względem formalnym, po czym nazwiska oraz dane osobiste kobiet, co do których nie stwierdzono przeszkód w przyjęciu ich do wojska, wpisuje do listy ochotniczek założonej według wzoru ustalonego w myśl art. 22 ust. (3) przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

(3) Podania, które nie odpowiadają warunkom formalnym lub są spóźnione, załatwia powiatowa władza administracji ogólnej odmownie, zwracając proszącym dokumenty.

§ 358. (1) Termin stawienia się ochotniczek przed komisją poborową ustala każdorazowo Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

(2) Niestawienie się ochotniczki w wyznaczonym terminie przed komisją poborową należy uważać za cofnięcie zgłoszenia.

§ 359. (1) Jeżeli Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych nie zarządzi inaczej — przegląd ochotniczek przeprowadza komisja poborowa specjalna.

(2) Podstawą urzędowania komisji poborowej są listy ochotniczek założone w myśl § 357 ust. (2).

§ 360. (1) Przegląd kobiet powinien odbywać się zasadniczo w lokalu organizacji przysposobienia wojskowego kobiet.

(2) Dla utrzymania bezpieczeństwa i spokoju publicznego w miejscu i podczas urzędowania komisji poborowej używać należy o ile możności szeregowych-kobiet policji mundurowej.

§ 361. (1) Przegląd lekarski ochotniczek odbywa się według zasad rozdziału II Części II niniejszego rozporządzenia przy szczególnym uwzględnieniu przepisów §§ 115, 119 cz. A lit. b), 128, 136 ust. (2), 192.

(2) Wysyłanie kobiet na ekspertyzę lekarską (art. 51), na przymusowe leczenie (art. 52) albo na przymusowe operacje (art. 53) jest niedopuszczalne.

§ 362. (1) Po zbadaniu ochotniczek przez lekarki komisji poborowej, komisja poborowa wydaje orzeczenie ustalające ostatecznie stosunek ochotniczki do służby wojskowej.

(2) Orzeczenie komisji poborowej opiewa:

a) „zdolna do przeszkolenia wojskowego i pomocniczej służby wojskowej" — jeżeli ochotniczka według wniosku lekarskiego została zakwalifikowana do kat. A;

b) „niezdolna" — we wszystkich innych przypadkach.

(3) Orzeczenie komisji poborowej zostaje wpisane do listy ochotniczek i podpisane przez przewodniczącego komisji poborowej i jedną z lekarek komisji.

(4) W razie uznania ochotniczki za zdolną do przeszkolenia wojskowego i pomocniczej służby wojskowej (kat. A) obowiązana jest ona podpisać w obecności przedstawiciela wojska i marynarki wojennej w komisji poborowej zobowiązanie do odbycia ochotniczej służby wojskowej wedle wzoru Nr 11.

§ 363. (1) Przewodniczący komisji poborowej ogłasza ochotniczkom orzeczenie komisji, po czym ochotniczki uznane za zdolne do przeszkolenia wojskowego i pomocniczej służby wojskowej wpisuje przedstawiciel wojska i marynarki wojennej w komisji poborowej do ewidencji wojskowej. Ochotniczkom uznanym za niezdolne przewodniczący komisji poborowej zwraca dokumenty załączone do podania za potwierdzeniem ich odbioru na podaniu.

(2) Ochotniczkom, uznanym za zdolne do przeszkolenia wojskowego i pomocniczej służby wojskowej, przewodniczący komisji wydaje zaświadczenie stwierdzające ich stosunek do służby wojskowej.

§ 364. (1) Termin powołania ochotniczek do przeszkolenia wojskowego wyznacza każdorazowo Minister Spraw Wojskowych.

(2) Powołanie do przeszkolenia wojskowego przeprowadza komendant rejonu uzupełnień imiennymi kartami powołania (art. 122 ust. 1)).

(3) W karcie powołania poza określeniem terminu i miejsca stawiennictwa należy w szczególności:

a) podać czas trwania przeszkolenia wojskowego;

b) umieścić pouczenie, że zawinione nie-

stawiennictwo w terminie i miejscu określonym w karcie powołania stanowi przestępstwo wojskowe z art. 45 i nast. kodeksu karnego wojskowego, ścigane przez sądy karne wojskowe.

§ 365. W sprawie powoływania ochotniczek do czynnej służby wojskowej, przenoszenia z jednego rodzaju służby do innego, zwalniania z obowiązku odbywania przeszkolenia lub pomocniczej służby wojskowej, badania i kwalifikowania stanu zdrowia w czasie odbywania przeszkolenia lub pomocniczej służby wojskowej — stosuje się odpowiednio przepisy rozporządzenia niniejszego, dotyczące ochotników, o ile przepisy rozporządzenia niniejszego wyraźnie nie stanowią inaczej.

§ 366. Obowiązkowe przeszkolenie kobiet do pomocniczej służby wojskowej zarządza w myśl art. 103 ust. (3) Rada Ministrów w drodze rozporządzenia.

§ 367. (1) Kobiety podlegające obowiązkowi odbycia przeszkolenia wojskowego z mocy rozporządzenia Rady Ministrów obowiązane są zarejestrować się u władzy wskazanej przez Ministra Spraw Wojskowych.

(2) Rejestracja kobiet podlegających obowiązkowi odbycia przeszkolenia wojskowego z mocy rozporządzenia Rady Ministrów odbywa się na zasadach określonych w §§ 338 — 341.

§ 368. Przepisy dotyczące trybu postępowania komisji poborowej przy wydawaniu orzeczeń co do ochotniczek należy stosować również przy wydawaniu orzeczeń w stosunku do kobiet obowiązanych do odbycia przeszkolenia wojskowego z mocy rozporządzenia Rady Ministrów.

§ 369. (1) Czas trwania i zakres przeszkolenia wojskowego kobiet z mocy dobrowolnie przyjętego obowiązku lub z mocy rozporządzenia Rady Ministrów oraz czas trwania i zakres przeszkolenia wojskowego mężczyzn oznacza każdorazowo Minister Spraw Wojskowych w zarządzeniu o powołaniu do przeszkolenia wojskowego osób podlegających temu obowiązkowi.

(2) Na poczet przeszkolenia wojskowego Minister Spraw Wojskowych może zaliczyć w całości lub w części przysposobienie wojskowe lub przeszkolenie fachowe w sposób i na zasadach określonych szczególnymi przepisami.

§ 370. (1) Żołnierze (kobiety i mężczyźni), którzy odbyli przeszkolenie wojskowe, otrzymują wojskowy dokument osobisty, który wystawia przełożony (komendantka) jednostki organizacyjnej szkolącej.

(2) Wojskowy dokument osobisty, którego wzór ustalają odrębne przepisy, ma zawierać stwierdzenie czasu trwania i wyniku przeszkolenia wojskowego oraz pouczenie o obowiązku odbycia pomocniczej służby wojskowej w czasie wojny, mobilizacji i w czasie stanu zagrożenia Państwa.

(3) Wojskowe dokumenty ewidencyjne założone przez przedstawiciela wojska i marynarki wojennej w czasie poboru prowadzą i wypełniają w czasie przeszkolenia wojskowego przełożeni (komendantki) jednostek organizacyjnych szkolących; po ukończeniu przeszkolenia wojskowego karty ewidencyjne prowadzą komendanci rejonów uzupełnień, a zeszyty ewidencyjne — jednostki organizacyjne Sił Zbrojnych, dla użytku których zostało przeprowadzone przeszkolenie wojskowe.

§ 371. (1) Zwolnień od przeszkolenia wojskowego udzielają komendanci rejonów uzupełnień na podstawie próśb osób obowiązanych do przeszkolenia.

(2) Prośby należy wnosić co najmniej na 4 tygodnie przed dniem stawienia się do służby, chyba że okoliczności uzasadniające zwolnienie powstały później lub też z przyczyn niezawinionych doszły później do wiadomości interesowanego.

§ 372. (1) Powodem zwolnienia od przeszkolenia wojskowego może być:

a) obłożna choroba obowiązanego, stwierdzona świadectwem lekarskim, wystawionym przez lekarza urzędowego lub przez lekarza prywatnego; w świadectwie lekarskim należy stwierdzić rodzaj choroby, przypuszczalny czas jej trwania oraz, że choroba lub kalectwo nie jest wynikiem samouszkodzenia;

b) konieczność wyjazdu za granicę w celach naukowych, przemysłowych, handlowych lub kuracyjnych, co powinno być stwierdzone zaświadczeniem właściwej władzy państwowej;

c) niezbędna obecność obowiązanego z powodu ważnych wypadków, które zaszły w jego rodzinie (śmierć członka rodziny, ciężka choroba, sprawy majątkowe, dla których uregulowania obecność obowiązanego jest konieczna itp.); okoliczności powyższe powinny być stwierdzone zaświadczeniem przełożonego gminy, który wydaje takie zaświadczenia na podstawie niewątpliwie stwierdzonych danych;

d) konieczność zapewnienia opieki starym lub niezdolnym do pracy rodzicom, albo żonie, mężowi lub dzieciom, jeżeli przez powołanie do służby byt ich byłby zagrożony; okoliczność powyższa powinna być stwierdzona świadectwem przełożonego gminy.

(2) Osoby ubiegające się o uzyskanie w zarządzenie gminy miejskiej zaświadczeń wynikających z przepisów ust. (1) lit. c) lub d) mają złożyć zarządowi miejskiemu dowody niezbędne do wystawienia odpowiedniego zaświadczenia.

(3) Minister Spraw Wojskowych w zarządzeniu o powołaniu do przeszkolenia wojskowego może określić również inne powody zwolnienia od przeszkolenia.

§ 373. (1) Poza przypadkami zwolnień z powodów wymienionych w § 372 należy udzielać zwolnień od przeszkolenia wojskowego kobietom:

a) będącym w ciąży na czas jej trwania, oraz na czas 6 tygodni po odbyciu porodu; fakt ciąży należy stwierdzić świadectwem lekarskim;

b) kobietom karmiącym na okres czasu określony przez lekarza w świadectwie lekarskim.

(2) Minister Spraw Wojskowych w zarządzeniu o powołaniu kobiet do przeszkolenia wojskowego może oznaczyć również inne warunki zwolnienia kobiet od obowiązku przeszkolenia.

§ 374. (1) Zwolnień od przeszkolenia wojskowego udzielają komendanci rejonów uzupełnień na czas trwania przyczyny uzasadniającej zwolnienie.

(2) Osoby, które zwolniono od przeszkolenia wojskowego otrzymują zaświadczenia.

§ 375. W razie odmownego załatwienia prośby o zwolnienie od przeszkolenia wojskowego może powołany odwołać się w terminie 7 dni, licząc od dnia doręczenia odmownej decyzji do dowódcy okręgu korpusu (terytorialnego dowódcy równorzędnego) w drodze przez komendę rejonu uzupełnień, która wydała odmowną decyzję. Dowódca okręgu korpusu (terytorialny dowódca równorzędny) orzeka ostatecznie. Jeżeli powołany pełni czynną służbę wojskową, a odwołanie jego zostało uwzględnione, należy go niezwłocznie zwolnić z szeregów.

Do art. 104.

§ 376. Przepisy §§ 371 — 375 dotyczące właściwości władz, trybu załatwiania próśb o zwolnienie od obowiązków przeszkolenia wojskowego oraz przyczyn uzasadniających to zwolnienie — stosuje się odpowiednio przy załatwianiu próśb o zwolnienie od obowiązku pomocniczej służby wojskowej.

§ 377. Poza powodami wymienionymi w § 372 zwolnienie od obowiązku pomocniczej służby wojskowej może nastąpić również z tego powodu, że obowiązany do służby jest jedynym żywicielem rodziny; za jedynych żywicieli rodzin uważa się osoby (mężczyzn lub kobiety), wymienione w art. 63 ust. (1). Okoliczność ta ma być stwierdzona zaświadczeniem przełożonego gminy, który wydaje je na podstawie niewątpliwie stwierdzonych danych ewentualnie po uprzednim przeprowadzeniu dochodzenia.

§ 378. Poza przypadkami zwolnień z powodów wymienionych w §§ 372, 373 i 377 należy udzielać zwolnień od pomocniczej służby wojskowej kobietom:

a) matkom wychowującym dzieci ślubne i nieślubne w wieku do lat 17, co powinno być stwierdzone zaświadczeniem przełożonego gminy;

b) kobietom, których mężowie odbywają czynną służbę wojskową, co powinno być stwierdzone zaświadczeniem powiatowej administracji ogólnej.

Do art. 105.

§ 379. (1) Kobiety, które zgłosiły się ochotniczo do przeszkolenia wojskowego lub na które nałożono obowiązek przeszkolenia wojskowego z mocy rozporządzenia Rady Ministrów będą powołane do tych rodzajów pomocniczej służby wojskowej, które zorganizuje Minister Spraw Wojskowych dla potrzeb wojska i marynarki wojennej.

(2) W razie równoczesnego zorganizowania większej ilości rodzajów pomocniczej służby wojskowej ochotniczkom służy prawo wyboru rodzaju służby w granicach zapotrzebowań wojska i marynarki wojennej, jeżeli odpowiadają warunkom, ustalonym przez Ministra Spraw Wojskowych dla danego rodzaju służby. W tym przypadku jednak ochotniczkom nie przysługuje prawo wyboru jednostki organizacyjnej szkolącej.

Rozdział V.

Uzupełniająca służba wojskowa.

Do art. 107.

§ 380. (1) Powszechny obowiązek wojskowy ciąży na:

a) osobach stanu urlopowanych wymienionych w art. 155 ust. (2);

b) żołnierzach pełniących czynną służbę wojskową, jeżeli służba ta nie jest pełniona z mocy obowiązku wojskowego szczególnego (art. 7 ust. (2)).

(2) Do pełnienia uzupełniającej służby wojskowej będą powoływani mężczyźni lub kobiety należące do kategorii osób stanu urlopowanych. Spośród osób stanu urlopowanych do uzupełniającej służby wojskowej nie będą powoływani poborowi, którzy na komisji poborowej otrzymali kat. B, do czasu zmiany tej kategorii.

Do art. 109 — 112.

§ 381. (1) Podstawą ustalenia ilości osób obowiązanych do odbycia uzupełniającej służby wojskowej mogą być:

a) wykazy osób obowiązanych do odbycia uzupełniającej służby wojskowej zestawione przez władze, organizacje, instytucje itp. określone przez Ministra Spraw Wojskowych w zarządzeniu o powołaniu, albo

b) listy rejestracyjne zestawione przez komisje rejestracyjne w myśl przepisów rozporządzenia niniejszego.

(2) Wykazy lub listy rejestracyjne mogą obejmować ogół osób obowiązanych do uzupełniającej służby wojskowej, jak też tylko poszczególne grupy tych osób, stosownie do wydawanych każdorazowo w tym przedmiocie zarządzeń Ministra Spraw Wojskowych.

§ 382. (1) Rejestację osób obowiązanych do odbycia uzupełniającej służby wojskowej zarządza Minister Spraw Wojskowych.

(2) Rejestrację przeprowadzają władze wojskowe (komisje rejestracyjne) określone przez Ministra Spraw Wojskowych lub władze cywilne określone przez Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z interesowanymi ministrami.

§ 383. (1) Powołanie do rejestracji następuje za pomocą publicznych obwieszczeń lub w inny sposób określony przez Ministra Spraw Wojskowych.

(2) W zarządzeniu rejestracji należy wskazać:

a) termin stawienia się do rejestracji (dzień, godzinę) oraz miejsce (miejscowość i lokal);

b) jakie dokumenty obowiązany do odbycia uzupełniającej służby wojskowej ma przynieść z sobą do rejestracji;

c) rygory karne w razie nieuczynienia zadość obowiązkowi stawienia się do rejestracji.

(3) Minister Spraw Wojskowych może zarządzić podanie do wiadomości interesowanych również innych danych.

§ 384. (1) Niestawienie się do rejestracji może być usprawiedliwione obłożną chorobą wezwanego.

(2) W razie niemożności stawienia się do rejestracji z powodu obłożnej choroby należy zawiadomić o tym komisję rejestracyjną, dołączając do zawiadomienia świadectwo lekarskie lekarza urzędowego, stwierdzające obłożną chorobę, niezdolność do stawienia się i przypuszczalny czas trwania choroby. Koszty świadectwa lekarskiego ponosi wezwany.

(3) Komisja rejestracyjna może na podstawie świadectwa lekarskiego przesunąć wezwanemu termin stawienia się do rejestracji, a nawet — jeżeli stosunek jego do służby wojskowej nie został ustalony — zwolnić od rejestracji. W razie stwierdzenia choroby, powodującej zasadniczą zmianę zdolności do służby wojskowej u osób, których stosunek do służby wojskowej został już ustalony, komisja rejestracyjna ma spowodować ponowne zbadanie zdolności do służby wojskowej powołanego, w myśl obowiązujących przepisów (art. 118).

(4) W razie stwierdzenia na podstawie świadectwa lekarskiego, iż wezwany jest zdolny do osobistego zgłoszenia się, komisja rejestracyjna może zarządzić przymusowe sprowadzenie wezwanego przez powiatową władzę administracji ogólnej.

§ 385. (1) Minister Spraw Wojskowych w zarządzeniu o rejestracji może zezwolić aby osoby, które z przyczyn od nich niezależnych nie mogą stawić się przed komisją rejestracyjną osobiście, dokonały zgłoszenia pisemnie.

(2) Warunki i sposób pisemnego zgłoszenia należy w obwieszczeniu o rejestracji lub też w pisemnym wezwaniu do rejestracji określić szczegółowo.

§ 386. (1) Osoby, które zgłosiły się do rejestracji, a których stosunek do służby wojskowej w myśl ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym nie został jeszcze ostatecznie ustalony, poddaje komisja rejestracyjna badaniu lekarskiemu celem określenia, czy badany jest zdolny do odbycia uzupełniającej służby wojskowej.

(2) Orzeczenie o zdolności do odbywania uzupełniającej służby wojskowej wydaje jeden lekarz urzędowy według instrukcji Ministra Spraw Wojskowych i w trybie postępowania określonego tą instrukcją.

§ 387. (1) Osoba uznana za niezdolną do uzupełniającej służby wojskowej jest wolna od obowiązku pełnienia tej służby do czasu ostatecznego ustalenia jej stosunku do służby wojskowej na ogólnych zasadach przez komisję poborową.

(2) Orzeczenie lekarskie wydane w myśl § 386 nie zwalnia interesowanego od dopełnienia obowiązku stawienia się do poboru na zasadach ogólnych.

§ 388. O orzeczeniu lekarskim, wydanym w myśl § 386 komisja rejestracyjna zawiadamia władzę, w której rejestrze poborowym lub liście poborowych wpisana jest dana osoba, celem przeprowadzenia rzeczowego wpisu w rejestrze lub w liście poborowych.

§ 389. Po przyjęciu zgłoszeń do rejestracji i po przeprowadzeniu badań lekarskich komisja rejestracyjna sporządza listę rejestracyjną, w której umieszcza osoby obowiązane do uzupełniającej służby wojskowej, a mianowicie:

a) których stosunek do służby wojskowej został ostatecznie ustalony, oraz

b) których stosunek do służby wojskowej nie został ostatecznie ustalony, a które w myśl § 386 zostały uznane za zdolne do odbycia uzupełniającej służby wojskowej.

§ 390. (1) Podstawę powołania do uzupełniającej służby wojskowej stanowią bądź to wykazy osób zestawione przez władze, instytucje, organizacje itp. w myśl § 381 ust. (1) lit. a), bądź też listy rejestracyjne zestawione w trybie §§ 382 i nast.

(2) Wykazy lub listy rejestracyjne przesyła się władzom wojskowym wskazanym przez Ministra Spraw Wojskowych w zarządzeniu o powołaniu do uzupełniającej służby wojskowej.

§ 391. (1) Powołanie do uzupełniającej służby wojskowej przeprowadzają władze wojskowe, do których w myśl § 390 ust. (2) zostały przesłane wykazy lub listy rejestracyjne osób obowiązanych do uzupełniającej służby wojskowej.

(2) Powołanie do uzupełniającej służby wojskowej następuje za pomocą publicznych obwieszczeń lub za pomocą imiennych kart powołania.

(3) W powołaniu należy wskazać:

a) termin i miejsce stawienia się do służby,

b) czas trwania uzupełniającej służby wojskowej lub jej okresu.

c) rygory karne z powodu niestawienia się do służby.

(4) Przy określaniu czasu trwania uzupełniającej służby wojskowej lub jej okresu należy podać czy chodzi o powołanie na kurs lub obóz, czy też na ćwiczenia odbywane w pewnych odstępach czasu.

§ 392. (1) Władza wojskowa, powołująca do uzupełniającej służby wojskowej, może na prośbę wezwanego zarządzić odroczenie tej służby lub przesunięcie terminu jej odbywania na okres późniejszy, jeżeli przytoczone przez wezwanego motywy zasługują na uwzględnienie.

(2) W szczególności należy udzielić zezwolenia na przesunięcie terminu odbywania ćwiczeń, gdy odbywanie ich w terminie, wyznaczonym mogłoby narazić obowiązanego do ich odbywania lub też jego rodzinę na dotkliwy uszczerbek w zarobkowaniu lub też obowiązanego do odbywania ćwiczeń na znaczne trudności w odbywaniu lub ukończeniu studiów.

(3) Również wypadki choroby lub śmierci w rodzinie obowiązanego do ćwiczeń i związana z tym konieczność opieki nad rodziną są wystarczającym powodem przesunięcia terminu ćwiczeń na okres późniejszy.

§ 393. (1) Niestawienie się do służby może być usprawiedliwione tylko obłożną chorobą wezwanego.

(2) W razie niemożności stawienia się do służby z powodu obłożnej choroby należy zawiadomić o tym władzę wojskową, powołującą do służby, dołączając do zawiadomienia otrzymane wezwanie oraz świadectwo lekarskie, stwierdzające obłożną chorobą i niezdolność do stawienia się. Koszty świadectwa lekarskiego ponosi wezwany.

(3) W świadectwa lekarskie należy stwierdzić:

a) że powołany jest obłożnie chory (z dokładnym podaniem rodzaju choroby);

b) że stwierdzona choroba czyni powołanego niezdolnym do stawienia się do służby;

c) przypuszczalny czas trwania obłożnej choroby.

§ 394. (1) Władza wojskowa po otrzymaniu zawiadomienia powołanego i świadectwa lekarskiego, stwierdzającego niemożność stawienia się do służby, może, zależnie od treści świadectwa, zwolnić powołanego całkowicie od obowiązku odbywania uzupełniającej służby wojskowej, zwolnić go na określony przeciąg czasu lub zarządzić przesunięcie terminu odbywania tej służby.

(2) Jeżeli świadectwo lekarskie stwierdza lub też jeżeli z niego wynika, iż obłożna choroba powoduje zasadniczą zmianę zdolności do służby wojskowej, a dotyczy osoby, której stosunek do służby wojskowej został ostatecznie ustalony, wówczas władza wojskowa, która otrzymała świadectwa lekarskie, powoduje ponowne zbadanie stanu zdrowia powołanego i jego zdolności do służby wojskowej stosownie do art. 118.

(3) W razie doznania przez żołnierza pełniącego uzupełniającą służbę wojskową uszkodzenia zdrowia lub kalectwa, czyniącego go niezdolnym do pełnienia tej służby, przełożony jednostki organizacyjnej:

a) w stosunku do żołnierzy rezerwy, pospolitego ruszenia lub pomocniczej służby wojskowej wdraża postępowanie rewizyjno-lekarskie stosownie do art. 118;

b) w stosunku do poborowych — zawiadamia o stanie chorobowym powiatową władzę administracji ogólnej, celem ponownego przedstawienia poborowego na komisję poborową;

c) w stosunku do innych żołnierzy pełniących uzupełniającą służbę wojskową (przedpoborowi) zwalnia ich z szeregów na podstawie świadectwa wojskowo-lekarskiego. Żołnierze ci są wolni od obowiązku pełnienia uzupełniającej służby wojskowej, do czasu ostatecznego ustalenia przez komisję poborową ich stosunku do służby wojskowej.

§ 395. (1) Czas trwania uzupełniającej służby wojskowej określa Minister Spraw Wojskowych każdorazowo w zarządzeniu o powołaniu do tej służby.

(2) Uzupełniająca służba wojskowa — zarówno o ile chodzi o ćwiczenia przygotowawcze jak i doskonalące — może być podzielona przez Ministra Spraw Wojskowych na pewne okresy; w tym przypadku powołanie do uzupełniającej służby wojskowej następuje na oznaczony okres, którego czas trwania określa Minister Spraw Wojskowych każdorazowo w zarządzeniu o powołaniu do uzupełniającej służby wojskowej.

(3) Oznaczony przez Ministra Spraw Wojskowych okres uzupełniającej służby wojskowej może być wypełniony całkowicie (bez przerw) czynną służbą wojskową w formie kursów lub obozów albo też w okresie tym czynna służba wojskowa może być pełniona w pewnych odstępach czasu w formie krótkich ćwiczeń wojskowych przewidzianych programem szkolenia i podanych do wiadomości powołanych przez przełożonego jednostki organizacyjnej szkolącej.

(4) Odbycie tylko oznaczonego okresu uzupełniającej służby wojskowej nie jest wypełnieniem obowiązku, wynikającego z art. 107 ust. (1).

§ 396. (1) Osoby, które odbyły uzupełniającą służbę wojskową lub jej okres, oznaczony przez Ministra Spraw Wojskowych, w sposób i przez czas przepisany, otrzymują zaświadczenia, wystawiane przez jednostki organizacyjne szkolące.

(2) Odbycie uzupełniającej służby woj-

skowej (okresu) należy wpisać do wojskowych dokumentów ewidencyjnych.

§ 397. Czas ćwiczeń przygotowawczych może być zaliczony na poczet zasadniczej służby wojskowej, a doskonalących — na poczet czynnej służby w rezerwie, pospolitym ruszeniu lub pomocniczej służby wojskowej (ćwiczeń lub przeszkolenia) w wymiarze i na warunkach określonych przez Ministra Spraw Wojskowych.

Rozdział VI.

Przepisy wspólne dla służby wojskowej.

Do art. 114.

§ 398. Upoważnia się dowódców okręgów korpusu (terytorialnego dowódcę równorzędnego) do stawiania wniosków o pozbawienie obywatelstwa polskiego w sprawach objętych art. 114.

§ 399. (1) Powiatowe władze administracji ogólnej, po przeprowadzeniu lub uzupełnieniu dochodzeń w sprawach dotyczących pozbawienia obywatelstwa polskiego z powodów wymienionych w art. 114 ust. (1), przesyłają za pośrednictwem wojewódzkiej władzy administracji ogólnej akta sprawy do dowódcy okręgu korpusu (terytorialnego dowódcy równorzędnego) celem oświadczenia się i postawienia wniosku.

(2) Dowódca okręgu korpusu (terytorialny dowódca równorzędny) zarządza w każdym przypadku ustalenie stosunku danej osoby do służby wojskowej i przekazuje akta sprawy z odpowiednim wnioskiem władzy właściwej do wydania decyzji o pozbawieniu obywatelstwa.

§ 400. (1) Decyzje o pozbawieniu obywatelstwa na podstawie art. 114 wydają wojewodowie, a na obszarze m. st. Warszawy — Komisarz Rządu na m. st. Warszawę.

(2) Właściwość miejscową władz wymienionych w ust. (1) tudzież tryb postępowania w sprawach pozbawienia obywatelstwa polskiego ustala się według przepisów rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 341). W przypadkach, w których miejscowej właściwości nie można określić na podstawie wspomnianego rozporządzenia, stosuje się przepisy o miejscowej właściwości, zawarte w art. 9 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 7 czerwca 1920 r. w przedmiocie wykonania ustawy z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. Nr 52, poz. 320).

Do art. 115.

§ 401. (1) Obywatel polski zamierzający przyjąć obowiązki w wojsku obcym lub obcej organizacji wojskowej powinien złożyć podanie do wojewódzkiej władzy administracji ogólnej, dołączając w oryginale lub w uwierzytelnionym odpisie dokumenty następujące:

a) metrykę urodzenia (wyciąg z ksiąg metrykalnych);

b) poświadczenie obywatelstwa polskiego;

c) uwierzytelniony odpis dokumentu stwierdzającego jego stosunek do służby wojskowej.

(2) Osobom, które uzyskały zgodę wojewódzkiej władzy administracji ogólnej w porozumieniu z dowódcą okręgu korpusu (terytorialnym dowódcą równorzędnym) na przyjęcie obowiązków w wojsku obcym lub obcej organizacji wojskowej, wojewódzka władza administracji ogólnej wydaje odpowiednie poświadczenie.

§ 402. (1) Wszystkie władze rządowe i samorządowe obowiązane są podawać do wiadomości wojewódzkich władz administracji ogólnej przypadki przyjęcia przez obywatela polskiego obowiązku w wojsku obcym lub obcej organizacji wojskowej.

(2) Utratę obywatelstwa polskiego przez przyjęcie obowiązków w wojsku obcym lub w obcej organizacji wojskowej bez zgody władzy polskiej stwierdza powiatowa władza administracji ogólnej właściwa miejscowo w myśl art. 9 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 7 czerwca 1920 r. w przedmiocie wykonania ustawy z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. Nr 52, poz. 320).

Do art. 116.

§ 403. Czynną służbę wojskową pełni się w tych jednostkach organizacyjnych Sił Zbrojnych lub w tych organizacjach, instytucjach itp. opartych na przepisie szczególnym, które oznaczy Minister Spraw Wojskowych w rozkazie o wcieleniu do szeregów.

§ 404. (1) Powołani do zasadniczej służby wojskowej podlegają bezpośrednio po zgłoszeniu się do jednostki organizacyjnej oględzinom lekarskim, przy czym:

a) uznani za zdolnych do pełnienia czynnej służby wojskowej zostają odesłani do pododdziału;

b) chorzy, u których można się spodziewać zupełnego wyzdrowienia w ciągu kilku dni, zostają oddani pod opiekę lekarską w jednostce organizacyjnej (na izbę chorych), a jeżeli potrzebna jest opieka i leczenie szpitalne zostają odesłani do najbliższego wojskowego zakładu leczniczego.

(2) W przypadku, gdy lekarzowi jednostki organizacyjnej nasuwają się uzasadnione przypuszczenia, że kategoria zdolności do służby wojskowej powołanego do odbycia zasadniczej służby wojskowej, ustalona przy poborze, nie odpowiada stanowi zdrowia badanego po zgłoszeniu się do jednostki organizacyjnej — stawia wniosek o przedstawienie go wojskowo-lekarskiej komisji szpitalnej, która wydaje orzeczenie określające kategorię zdrowia poddanego badaniu.

(3) Jeżeli zwolniony z szeregów wskutek choroby jest niezdolny do odbycia podróży do miejsca zamieszkania, powinien on być oddany celem leczenia do szpitala cywilnego, a gdy to jest niemożliwe należy przeprowadzić leczenie w wojskowym zakładzie leczniczym.

§ 405. (1) Przepis § 404 ust. (1) stosuje się do powołanych do przeszkolenia lub ćwiczeń wojskowych .

(2) W przypadku stwierdzenia przez lekarza jednostki organizacyjnej, że podoficer lub szeregowiec (z wyjątkiem podchorążych) jest czasowo niezdolny do odbycia przeszkolenia wojskowego lub ćwiczeń wojskowych — przełożony jednostki organizacyjnej zwalnia niezwłocznie takiego żołnierza z szeregów i przesyła komendantowi rejonu uzupełnień świadectwo lekarskie z wnioskiem o odroczenie służby wojskowej do późniejszego okresu w tym samym roku lub do roku następnego. Jeżeli chodzi o oficerów i podchorążych — odroczenie przeszkolenia wojskowego lub ćwiczeń wojskowych zarządza przełożony jednostki organizacyjnej, zawiadamiając o tym komendanta rejonu uzupełnień.

(3) W przypadku stwierdzenia przez lekarza jednostki organizacyjnej, że powołany do przeszkolenia wojskowego lub ćwiczeń wojskowych nie odpowiada wymogom tej kategorii zdolności do służby wojskowej, która jest wymagana dla danej czynnej służby wojskowej, zostaje on na podstawie wniosku lekarskiego i świadectwa wojskowo-lekarskiego niezwłocznie zwolniony z szeregów i odesłany do miejsca zamieszkania.

(4) Przełożony jednostki organizacyjnej przesyła do komendy rejonu uzupełnień wniosek o zmianę kategorii zdolności do służby wojskowej celem wdrożenia przez komendanta rejonu uzupełnień postępowania rewizyjnego stosownie do art. 118.

§ 406. (1) Czas spędzony przez powołanego do zasadniczej służby wojskowej w izbie chorych (w szpitalu) zalicza się na poczet czasu tej służby.

(2) Czas spędzony przez powołanego do przeszkolenia lub ćwiczeń wojskowych w izbie chorych (w szpitalu) przez czas krótszy, niż 7 dni zalicza się na poczet przeszkolenia lub ćwiczeń wojskowych. Czasu pobytu takich żołnierzy w izbie chorych (w szpitalu) ponad 7 dni nie zalicza się na poczet przeszkolenia lub ćwiczeń wojskowych. Na okres 7 dni składa się jednorazowy czas pobytu w izbie chorych (w szpitalu) lub też kilka pobytów razem wziętych.

(3) Żołnierzy, powołanych na przeszkolenie lub na ćwiczenia wojskowe, a umieszczonych z powodu choroby w izbie chorych lub w szpitalu należy po 7 dniu pobytu w izbie chorych (w szpitalu) zwolnić z przeszkolenia lub ćwiczeń wojskowych. W czasie pobytu w izbie chorych (w szpitalu) powinni być oni leczeni i żywieni na warunkach przysługujących żołnierzom do czasu gdy stan zdrowia zezwoli na wypisanie z izby chorych (ze szpitala).

(4) Żołnierzy zwolnionych z przeszkolenia lub ćwiczeń wojskowych z powodu chorób ponad 7 dni należy powołać na najbliższy okres przeszkolenia lub ćwiczeń wojskowych w tym samym roku kalendarzowym lub w roku następnym, jeśli nie utracili zdolności do czynnej służby wojskowej. W przypadkach chorób ponad 7 dni należy zaliczyć powołanym na przeszkolenie lub ćwiczenia wojskowe odbyte przed chorobą dni służby oraz 7 dni z okresu choroby na okres końcowy następnego przeszkolenia lub ćwiczeń, w stosunku dzień za dzień.

Do art. 117.

§ 407. (1) Ochotnicy mężczyźni mogą być przyjmowani do tych rodzajów wojska lub marynarki wojennej, które określi Minister Spraw Wojskowych w zarządzeniu o zaciągu ochotniczym.

(2) Ochotnicy mają prawo wyboru jednego z rodzajów wojska lub marynarki wojennej na warunkach określonych przez Ministra Spraw Wojskowych, jeżeli odpowiadają warunkom ustalonym dla wybranego rodzaju wojska lub marynarki wojennej; nie mają jednak prawa wyboru jednostki organizacyjnej szkolącej.

Do art. 118.

§ 408. (1) Żołnierze, którzy w czasie pełnienia czynnej służby wojskowej (zasadniczej, przeszkolenia lub ćwiczeń wojskowych) doznali uszkodzenia zdrowia lub kalectwa, czyniącego ich niezdolnymi do pełnienia czynnej służby wojskowej — mają być z urzędu przedstawieni wojskowej komisji rewizyjno-lekarskiej, która ustala ich stan chorobowy lub kalectwa i wydaje na tej podstawie orzeczenie o ich zdolności do służby wojskowej (zmiana kategorii).

(2) Przedstawienie żołnierza pełniącego czynną służbę wojskową na komisję rewizyjno-lekarską następuje przez przełożonego jednostki organizacyjnej według przepisów rewizyjnych, wydanych przez Ministra Spraw Wojskowych.

§ 409. (1) Żołnierze rezerwy, pospolitego ruszenia lub pomocniczej służby wojskowej, którzy nie pełnią czynnej służby wojskowej (osoby stanu urlopowanych), w razie doznania uszkodzenia zdrowia lub kalectwa, które ich czyni nie odpowiadającymi posiadanej kategorii zdolności do służby wojskowej (kat. A, C lub D), składają celem uzyskania zmiany kategorii zdolności do służby wojskowej podania do komendanta rejonu uzupełnień.

(2) Do podania należy dołączyć świadectwo lekarza urzędowego (powiatowego lub lekarza instytucji państwowej albo samorządowej), stwierdzające istnienie choroby, a w razie istnienia kalectwa, także zaświadczenie przełożonego gminy, stwierdzające okoliczności powstania kalectwa, z uwzględnieniem przede wszystkim tych wszystkich, które wskazywały-

by na rozmyślność. Świadectwa lekarskie i zaświadczenia gminy należy wydawać bezpłatnie.

(3) Komendant rejonu uzupełnień na podstawie należycie udokumentowanych podań wdraża postępowanie rewizyjno-lekarskie w myśl przepisów rewizyjnych wydanych przez Ministra Spraw Wojskowych.

§ 410. (1) Jeżeli żołnierz rezerwy, pospolitego ruszenia lub pomocniczej służby wojskowej został powołany do odbycia przeszkolenia wojskowego lub na ćwiczenia wojskowe,—a do służby czynnej stawić się nie może z powodu doznania ciężkiego uszkodzenia zdrowia lub kalectwa, które czyni go nie odpowiadającym posiadanej kategorii zdolności do służby wojskowej oraz niezdolnym do transportu — powinien przedstawić komendantowi rejonu uzupełnień świadectwo lekarza urzędowego, stwierdzające stan chorobowy i niemożność stawienia się stosownie do wezwania. W razie istnienia wyraźnego kalectwa powinien przełożony gminy wymienić na podaniu okoliczności, wśród których nastąpiło kalectwo.

(2) Uszkodzenie zdrowia lub kalectwo, jeżeli nie czyni żołnierza rezerwy, pospolitego ruszenia lub pomocniczej służby wojskowej niezdolnym do transportu, nie zwalnia go od obowiązku stawienia się do czynnej służby wojskowej stosownie do powołania.

(3) Komendant rejonu uzupełnień wdraża na podstawie świadectwa lekarskiego (ust. (1)) postępowanie rewizyjno-lekarskie.

§ 411. (1) Poborowi, którzy po zbadaniu ich przez komisję poborową, a przed wcieleniem do zasadniczej służby wojskowej, doznali uszkodzenia zdrowia lub kalectwa czyniących ich niezdolnymi do pełnienia zasadniczej służby wojskowej, wnoszą prośby o ponowne zbadanie stanu zdrowia i zmianę orzeczenia komisji poborowej do tej powiatowej władzy administracji ogólnej, w której listach poborowych zostali wpisani.

(2) W razie istnienia wyraźnego kalectwa powinien przełożony gminy wymienić na podaniu okoliczności, wśród których nastąpiło kalectwo.

§ 412. (1) Powiatowa władza administracji ogólnej przekazuje te prośby niezwłocznie lekarzowi powiatowemu, który powinien stwierdzić:

a) czy zgłoszona choroba lub ułomność powstała lub mogła powstać po stawieniu się tej osoby do poboru;

b) czy choroba lub ułomność czyni poborowego niezdolnym do zasadniczej służby wojskowej i uzasadnia ponowne przedstawienie go komisji poborowej;

c) czy choroba lub kalectwo nie zostały wywołane rozmyślnie.

(2) Lekarz powiatowy wydaje ocenę na podstawie wyników przeprowadzonych badań.

§ 413. (1) Powiatowa władza administracji ogólnej wydaje decyzję po otrzymaniu opinii lekarza powiatowego.

(2) W razie przychylnej decyzji powiatowa władz administracji ogólnej wzywa poborowego przed komisję poborową w najbliższym terminie jej urzędowania. Ponowny przegląd należy przeprowadzić przed doręczeniem poborowemu karty powołania o czym powiatowa władza administracji ogólnej zasięga wiadomości w komendzie rejonu uzupełnień.

(3) Prośby o ponowny przegląd osób, które już otrzymały karty powołania, komendant rejonu uzupełnień przesyła przełożonym jednostek organizacyjnych celem wzięcia pod uwagę przy przeglądzie lekarskim po zgłoszeniu się do służby (§§ 404, 405).

§ 414. (1) Wezwanie poborowego do ponownego przeglądu w komisji poborowej może nastąpić również z urzędu na podstawie uzasadnionego wniosku powiatowej władzy administracji ogólnej lub władzy wojskowej, stwierdzającego zmianę stanu zdrowia (kalectwo) poborowego po wydaniu orzeczenia o jego zdolności do służby wojskowej.

(2) W razie poddania poborowego z urzędu ponownemu przeglądowi, ocena lekarska lekarza powiatowego nie jest konieczna.

(3) Decyzję w sprawie ponownego przedstawienia poborowego komisji poborowej wydaje powiatowa władza administracji ogólnej.

§ 415. Poborowi przedstawieni ponownie komisji poborowej (na prośbę lub z urzędu), jeżeli nie są dotknięci widocznym kalectwem mają być wysyłani, przed powzięciem decyzji przez komisję poborową, na ekspertyzę szpitalną.

§ 416. (1) Wyniki ponownego badania oraz orzeczenie komisji poborowej należy wpisać do listy poborowych i imiennego protokołu poboru, uzasadniając krótko ponowny przegląd oraz przytaczając liczbę i datę aktu w tej sprawie. Wpisy te podpisuje przewodniczący komisji.

(2) W razie zmiany poborowemu w drodze ponownego przeglądu kategorii A na inną, należy wymienić wydane w swoim czasie zaświadczenie o stawieniu się do poboru na nowy dokument, odpowiadający nowemu orzeczeniu komisji poborowej.

Do art. 119.

§ 417. (1) Rozkaz o wcieleniu poborowych do szeregów celem odbycia zasadniczej służby wojskowej wydaje Minister Spraw Wojskowych corocznie po ustaleniu wyników poboru, stosownie do potrzeb Sił Zbrojnych dotyczących uzupełnienia poszczególnych jednostek organizacyjnych wojska lub marynarki wojennej.

(2) Poborowi (ochotnicy) ze świadectwem II stopnia przysposobienia wojskowego mają być wcielani do tych jednostek organizacyjnych wojska, które pod względem wyszkoleniowym odpowiadają rodzajowi przysposobienia, w któ-

rym byli szkoleni, jeżeli poborowy (ochotnik) pod względem kategorii zdrowia i innych warunków określonych przez Ministra Spraw Wojskowych odpowiada danemu rodzajowi służby wojskowej.

§ 418. (1) Wcielenia poborowych (ochotników), podlegających obowiązkowi odbycia zasadniczej służby wojskowej, dokonują komendanci rejonów uzupełnień na podstawie rozkazów Ministra Spraw Wojskowych, ustalających terminy wcielenia i rozdzielnik.

(2) Poborowi, którzy stają do poboru po okresie wcielenia osób, uprawnionych do odbywania skróconej zasadniczej służby wojskowej, i mają warunki do odbycia tej służby, podlegają wcieleniu w terminach, które określa Minister Spraw Wojskowych ze względu na interesy wojska lub marynarki wojennej.

§ 419. (1) Rozkaz o wcieleniu do szeregów celem odbycia przeszkolenia wojskowego lub ćwiczeń wojskowych wydaje Minister Spraw Wojskowych stosownie do potrzeb Sił Zbrojnych określając w rozkazie kategorie żołnierzy (roczniki poborowe) i termin wcielenia.

(2) Wcielenia do szeregów celem odbycia przeszkolenia wojskowego dokonują komendanci rejonów uzupełnień; — wcielenia do szeregów celem odbycia ćwiczeń wojskowych dokonują władze wojskowe, oznaczone w rozkazie Ministra Spraw Wojskowych dotyczącym wcielenia.

§ 420. (1) Osoby, obowiązane do odbycia czynnej służby wojskowej, przeciwko którym toczy się postępowanie karne w sądzie powszechnym lub przed władzą administracyjną, wciela się do szeregów w zwyczajnych terminach ustalonych zarządzeniem Ministra Spraw Wojskowych o wcieleniu do szeregów osób obowiązanych do odbycia czynnej służby wojskowej.

(2) Jeżeli jednak przeciw osobom, wymienionym w ust. (1), zarządzono areszt tymczasowy — wcielenie tych osób do szeregów następuje po uchyleniu aresztu tymczasowego w najbliższym terminie wcielenia.

§ 421. (1) Osoby obowiązane do odbycia czynnej służby wojskowej skazane wyrokiem sądu powszechnego lub orzeczeniem władzy administracyjnej na karę pozbawienia wolności — wciela się do szeregów w zwyczajnym terminie wcielenia, jeżeli pozostają na wolności.

(2) Osoby wymienione w ust. (1) odbywające karę pozbawienia wolności tudzież osoby umieszczone w miejscach odosobnienia wciela się do szeregów po odbyciu kary lub zwolnieniu z miejsca odosobnienia w najbliższym terminie wcielenia, jeżeli osoby te w myśl art. 14 nie zostały wykluczone od służby wojskowej.

Do art. 121.

§ 422. (1) Osoby wymienione w art. 121 ust. (1) są również wolne w czasie pokoju i w czasie wojny:

a) od obowiązku stawienia się na zebrania kontrolne;

b) od obowiązku stawienia się na wezwanie władzy wojskowej w sprawach wojskowych w myśl art. 140.

(2) W sprawach stosunku do służby wojskowej osób wymienionych w art. 121 ust. (1) władze porozumiewają się z tymi osobami pisemnie.

Do art. 122.

§ 423. (1) Powołanie do czynnej służby wojskowej (zasadniczej, przeszkolenia lub ćwiczeń wojskowych) następuje zasadniczo za pomocą imiennych kart powołania. Do karty powołania dołącza się bilet na przejazd, jeżeli powołanemu służy prawo do przejazdu koleją na koszt Skarbu Państwa (art. 132).

(2) Poborowych i ochotników, podlegających obowiązkowi odbycia zasadniczej służby wojskowej, tudzież osoby, podlegające obowiązkowi odbycia przeszkolenia wojskowego, powołuje do czynnej służby wojskowej komendant rejonu uzupełnień.

(3) Powołanie do ćwiczeń wojskowych uskuteczniają władze wojskowe, wskazane w zarządzeniu Ministra Spraw Wojskowych o powołaniu na ćwiczenia. Żołnierzy należących do obrony narodowej powołują na ćwiczenia przełożeni jednostek organizacyjnych obrony narodowej za pomocą imiennych kart powołania lub innym sposobem podanym do wiadomości żołnierzy obrony narodowej.

(4) Powołanie żołnierzy obrony narodowej na ćwiczenia doraźne może nastąpić sposobem alarmowym z natychmiastowym terminem stawiennictwa.

(5) Powołanie do uzupełniającej służby wojskowej określają §§ 391 i nast.

(6) Karty powołania przesyła się za pokwitowaniem zarządom gmin właściwym ze względu na miejsce zamieszkania (pobytu) powołanych, załączając przy tym imienny spis z numerami przesyłanych kart powołania.

§ 424. (1) Zarządy gmin doręczają karty powołania w terminie oznaczonym przez komendanta rejonu uzupełnień lub inne władze wojskowe.

(2) Przy doręczaniu kart powołania obowiązuje tryb postępowania, przewidziany w art. 24 — 30 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 341).

§ 425. (1) W razie zmiany miejsca zamieszkania (pobytu) powołanego i odszukania nowego adresu, zarząd gminy przesyła niezwłocznie kartę powołania przełożonemu gminy nowego miejsca zamieszkania (pobytu), zawiadamiając o tym władzę, która kartę wystawiła.

(2) Przełożony gminy nowego miejsca zamieszkania (pobytu) poprawia w karcie powołania i bilecie na przejazd nazwę stacji kolejo-

wej odjazdowej na inną właściwą dla nowego miejsca zamieszkania (pobytu), jeżeli powołanemu przysługuje prawo do przejazdu na koszt Skarbu Państwa.

(3) Jeżeli w dniu doręczenia karty powołania minął, mija lub minąłby termin ważności biletu na przejazd, należy wstrzymać doręczenie karty powołania i zwrócić ją natychmiast tej władzy, która ją wystawiła, z podaniem nowego miejsca zamieszkania powołanego oraz przyczyn, które uniemożliwiły doręczenie karty powołania w terminie.

(4) W przypadku śmierci powołanego oraz w przypadku stwierdzonej jego stałej nieobecności w domu (np. z powodu wyjazdu za granicę, pobytu w szpitalu, w zakładzie karnym itp.) należy kartę powołania zwrócić tej władzy, która ją wystawiła, z podaniem przyczyn niedoręczenia (przy pobycie w zakładzie karnym, leczniczym należy wymienić nazwę zakładu).

§ 426. (1) Potwierdzenia odbioru doręczonych kart powołania zwracają zarządy gmin niezwłocznie tej władzy, która je przesłała do doręczenia, wraz z imiennym spisem, z numerami kart powołania i zaznaczeniem, które karty powołania zostały przesłane zarządowi gminy nowego miejsca zamieszkania (pobytu) oraz które zostały zatrzymane do doręczenia w trybie przewidzianym w ust. (3).

(2) Karta powołania, której przyjęcia odmówił adresat, ma być niezwłocznie zwrócona władzy, która ją przesłała celem doręczenia, z adnotacją o nieprzyjęciu. Kartę powołania nie przyjętą uważa się za doręczoną w dniu odmowy jej przyjęcia (art. 27 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym — Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 341).

(3) Karty powołania, złożone do odbioru w zarządzie gminy (art. 26 wymienionego w ust. (2) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej), a nie odebrane w ciągu 30 dni mają być niezwłocznie po upływie tego terminu zwrócone władzy, która je przesłała celem doręczenia, z zaznaczeniem o niezgłoszeniu się odbiorcy w powyższym terminie po odbiór karty powołania. W tych przypadkach złożenie w zarządzie karty powołania do odbioru uważa się za doręczenie.

§ 427. Komendant rejonu uzupełnień lub władza wojskowa, wysyłająca karty powołania, po otrzymaniu kart powołania nie doręczonych, nie odebranych lub nie przyjętych, postępuje w sposób następujący:

a) wystawia niezwłocznie nowe karty powołania z biletami na przejazd dla tych powołanych, którym kart powołania nie doręczono z powodu upływu ważności biletów na przejazd i przesyła je celem doręczenia zarządom gmin miejsca zamieszkania (pobytu) powołanych;

b) sporządza imienne wykazy osób powołanych do służby wojskowej, które kart powołania nie przyjęły lub w zarządach gmin nie odebrały i w wyznaczonym terminie nie zgłosiły się do służby stosownie do powołania; wykazy te komendant rejonu uzupełnień lub władza wojskowa wysyłająca kartę powołania przesyła do powiatowej władzy administracji ogólnej, celem niezwłocznego poszukiwania wykazanych osób jako uchylających się od służby wojskowej i odstawienia ich do władz wojskowych. Niezależnie od tego należy na wymienione osoby sporządzić doniesienie karne z powodu uchylania się od służby wojskowej.

§ 428. (1) W razie otrzymania zawiadomienia, że powołany zmarł, przebywa w szpitalu, w zakładzie karnym itp. władze wojskowe, wysyłające karty powołania, zawiadamiają o tym komendanta rejonu uzupełnień. .

(2) Komendant rejonu uzupełnień na podstawie otrzymanych zawiadomień z zarządów gmin (o ile chodzi o te karty powołania, które przez niego były wysyłane) oraz zawiadomień właściwych władz wojskowych (ust. (1)) żąda metryk śmierci osób zmarłych od urzędów stanu cywilnego (prowadzących metryki), danych o odbywaniu kary i prawdopodobnym czasie jej ukończenia — od prokuratorów sądów okręgowych lub zarządów więzień, danych o czasie prawdopodobnego zwolnienia z miejsca odosobnienia — od zarządów miejsc odosobnienia, oraz orzeczeń lekarskich — od zakładów leczniczych. Orzeczenia lekarskie mają poza dokładnym opisem stanu chorobowego zawierać przypuszczalny czas trwania choroby. Po otrzymaniu żądanych dokumentów komendant rejonu uzupełnień przeprowadza odpowiednie wpisy w ewidencji wojskowej.

(3) Jeżeli z nadesłanych orzeczeń lekarskich wynika, że przebywający w zakładzie leczniczym jest nieuleczalnie chory lub dotknięty kalectwem, komendant rejonu uzupełnień, o ile chodzi o poborowego, występuje do powiatowej władzy administracji ogólnej z wnioskiem o ponowne zbadanie z urzędu jego zdolności do służby wojskowej, o ile zaś chodzi o inne osoby—wdraża postępowanie rewizyjno-lekarskie. Jeżeli natomiast z nadesłanego świadectwa lekarskiego wynika, że obłożna choroba nie spowoduje następstw wpływających na zmianę kategorii zdolności do służby wojskowej, jednak przypuszczalny czas jej trwania będzie dłuższy niż 21 dni — komendant rejonu uzupełnień przesuwa termin wcielenia poborowego do czasu najbliższego wcielenia.

(4) Poborowi chorzy, którym nie doręczono kart powołania z powodu pobytu w szpitalu, ale którzy do 21 dni od dnia wcielenia—według orzeczenia lekarskiego — będą mogli być wypisani ze szpitala jako zdrowi, zostają przez komendanta rejonu uzupełnień ponownie wezwani do stawienia się do szeregów.

§ 429 (1) W razie zagubienia lub zniszczenia karty powołania, należy na prośbę powołanego wystawić duplikat karty powołania. Duplikat wystawia komendant rejonu uzupełnień lub ta władza wojskowa, która przeprowadza

powołanie do ćwiczeń. Duplikatu biletu na przejazd nie wystawia się.

(2) Zagubienie lub zniszczenie karty powołania nie zwalnia powołanego od obowiązku stawienia się we właściwej jednostce organizacyjnej w terminie wskazanym w tym dokumencie.

§ 430. (1) Powołanie do czynnej służby wojskowej (zasadniczej, przeszkolenia lub ćwiczeń wojskowych) może być zarządzone również za pomocą obwieszczeń ogłoszonych publicznie i rozplakatowanych.

(2) W tym przypadku władze wojskowe przesyłają odpowiednie obwieszczenia władzom administracji ogólnej, które polecają zarządom gmin należyte ich ogłoszenie i rozplakatowanie.

(3) Obwieszczenia o powołaniu do służby wojskowej powinny być rozplakatowane przez zarządy gmin na widocznym miejscu na głównych ulicach, placach targowych, stacjach kolejowych, przy kościołach, szkołach, czytelniach, hotelach itp. oraz w takich miejscach, gdzie ludność zazwyczaj się gromadzi.

(4) Niezależnie od rozplakatowania obwieszczeń zarządy gmin powinny podać treść tych obwieszczeń do wiadomości ogółu ludności, w sposób w danej gminie przyjęty.

§ 431. Koszty wszelkiego rodzaju ogłoszeń lub obwieszczeń o powołaniu do czynnej służby wojskowej pokrywa się z budżetu Ministerstwa Spraw Wojskowych.

§ 432. (1) Komendant rejonu uzupełnień sporządza na podstawie zawiadomień przełożonych jednostek organizacyjnych wykazy osób, które otrzymały kartę powołania lub podlegały wcieleniu na podstawie publicznych obwieszczeń lub w inny sposób, a które nie stawiły się w jednostkach organizacyjnych w wyznaczonym terminie i niestawiennictwa nie usprawiedliwiły.

(2) Wykazy te przesyła komendant rejonu uzupełnień do powiatowych władz administracji ogólnej celem poszukiwania uchylających się od służby wojskowej.

(3) Komendant rejonu uzupełnień sporządza na uchylających się doniesienia karne z przytoczeniem w nich daty doręczenia karty powołania, nazwy władzy, która doręczenia dokonała oraz faktu nieusprawiedliwionego niestawienia się powołanego do służby wojskowej. Doniesienie należy skierować do wojskowego prokuratora okręgowego właściwego dla tej jednostki organizacyjnej, do której powołany miał się stawić.

§ 433. (1) Powołanych, którzy uchylali się od stawienia się do czynnej służby wojskowej, należy w razie ich ujęcia odstawić:

a) jeżeli ujęty należy ewidencyjnie do tej komendy rejonu uzupełnień, do której należy powiat, w którym został ujęty — do tej komendy rejonu uzupełnień;

b) we wszystkich innych przypadkach — do najbliższej komendy garnizonu (miasta).

(2) Komendanci rejonów uzupełnień przesyłają protokoły ujęcia (doprowadzenia), otrzymane od powiatowych władz administracji ogólnej lub za pośrednictwem komend garnizonu (miast), do wojskowego prokuratora okręgowego w ślad za doniesieniem karnym.

Do art 124.

§ 434. (1) Powołani obowiązani są stawić się do czynnej służby wojskowej w miejscu i w dniu oznaczonym w karcie powołania. karcie mobilizacyjnej lub w publicznym obwieszczeniu.

(2) Jeżeli żołnierz rezerwy został wezwany do natychmiastowego stawienia się, wolno mu korzystać ze zwłoki dwugodzinnej w celu uregulowania swych spraw osobistych.

(3) Przepis ust. (2) dotyczy również wezwań na ćwiczenia doraźne zarządzone sposobem alarmowym (§ 423 ust. (4)).

§ 435. (1) Powołani do czynnej służby wojskowej mają zgłosić się we własnej odzieży oraz z tymi przedmiotami lub przyborami, które władze wojskowe powołujące do służby poleciły przynieść z sobą.

(2) Oficerowie rezerwy, którzy otrzymali dodatek na wyekwipowanie, powinni zgłosić się do służby wojskowej w mundurze i z oporządzeniem.

(3) Żołnierze rezerwy, pospolitego ruszenia lub pomocniczej służby wojskowej, powołani do czynnej służby wojskowej, powinni przynieść z sobą dokumenty wzywające ich do służby wojskowej (kartę powołania, kartę mobilizacyjną), jak również posiadane wojskowe dokumenty osobiste (oficerską książeczkę wojskową, książeczkę wojskową lub zaświadczenie).

§ 436. (1) W razie powierzenia żołnierzowi umundurowania wojskowego lub poszczególnych jego części, pozostających u niego na przechowaniu w czasie niepełnienia przez niego czynnej służby wojskowej — obowiązany jest on stawić się do służby w umundurowaniu lub w tych jego częściach, które zostały mu powierzone.

(2) Obowiązkiem żołnierza jest dbać o należyte utrzymanie powierzonego mu munduru; munduru (jego części) wolno używać tylko w czasie pełnienia czynnej służby wojskowej.

(3) Za pozbycie, zniszczenie lub utratę munduru (jego części) osoba, której mundur powierzono, odpowiada karnie lub dyscyplinarnie, stosownie do natury przewinienia; ponosi też odpowiedzialność materialną za wszelkie szkody wyrządzone z winy umyślnej lub przez niedbalstwo (brak staranności).

§ 437. (1) Każde nieusprawiedliwione spóźnienie się do czynnej służby wojskowej będzie karane sądownie lub dyscyplinarnie.

(2) Żołnierzy rezerwy, pospolitego ruszenia lub zaliczonych do pomocniczej służby wojskowej, którzy spóźnili się na ćwiczenia woj-

skowe z własnej winy więcej niż o 3 dni, można zwolnić, jeżeli powołanie na najbliższe ćwiczenia wojskowe w tym samym roku kalendarzowym będzie możliwe. Jeżeli za opóźnienie zostali ukarani dyscyplinarnie, zwolnienie z szeregów następuje po odbyciu kary dyscyplinarnej.

(3) Przepis ust. (2) o zwolnieniu z ćwiczeń z powodu opóźnionego stawiennictwa nie stosuje się do ćwiczeń doraźnych oraz do ćwiczeń wynikających z odbywania uzupełniającej służby wojskowej.

§ 438. (1) Przełożeni gmin mają czuwać nad terminowym wyjazdem powołanych do czynnej służby wojskowej.

(2) W razie stwierdzenia, że powołany mimo doręczenia mu karty powołania nie wyjechał we właściwym czasie do wyznaczonej jednostki organizacyjnej, przełożony gminy jest obowiązany odstawić go za pośrednictwem swych organów do powiatowej władzy administracji ogólnej, która z doprowadzonym ma postąpić w sposób wskazany w § 433.

(3) Organa policji obowiązane są udzielać przełożonym gmin koniecznej pomocy dla pokonania oporu odstawianych oraz z własnej inicjatywy przy sposobności pełnienia służby śledzić uchylających się, zatrzymywać ich i doprowadzać do powiatowej władzy administracji ogólnej.

Do art. 125.

§ 439. (1) Niestawienie się do czynnej służby wojskowej (zasadniczej, na przeszkolenie wojskowe lub na ćwiczenia wojskowe) może być usprawiedliwione tylko obłożną chorobą powołanego uniemożliwiającą mu stawienie się do służby.

(2) Niestawienie się do czynnej służby wojskowej, wynikającej z obowiązku pełnienia uzupełniającej służby wojskowej, określają §§ 393 i nast.

§ 440. (1) W razie niemożności stawienia się z powodu obłożnej choroby do zasadniczej służby wojskowej lub na przeszkolenie wojskowe należy najdalej do 5 dni przed upływem terminu wskazanego w karcie powołania zawiadomić o tym komendanta rejonu uzupełnień za pośrednictwem właściwego zarządu gminy, dołączając do zawiadomienia otrzymaną kartę powołania oraz świadectwo lekarskie, stwierdzające obłożną chorobę i niezdolność do podróży. Zawiadomienia nadesłane po tym terminie, a uzasadnione stanem chorobowym, należy przyjmować.

(2) Świadectwo lekarskie powinno być wystawione przez lekarza powiatowego; w razie niemożności uzyskania takiego świadectwa, należy przedstawić świadectwo lekarza prywatnego, na którym przełożony gminy powinien stwierdzić powody niemożności uzyskania świadectwa lekarza powiatowego. Koszty świadectwa lekarskiego ponosi powołany.

(3) W świadectwie lekarskim należy stwierdzić:

a) że powołany jest obłożnie chory (z dokładnym podaniem rodzaju choroby);

b) że choroba czyni powołanego niezdolnym do przejazdu do jednostki organizacyjnej, do której został powołany;

c) przypuszczalny czas trwania choroby;

d) czy choroba lub kalectwo nie zostały wywołane rozmyślnie.

(4) W razie niemożności przedstawienia świadectwa lekarskiego, powołany powinien przedstawić zaświadczenie przełożonego gminy, w którym należy stwierdzić, że powołany jest obłożnie chory i podać powody, dla których nie można przedstawić świadectwa lekarskiego. Powołani, którzy przesłali do komendy rejonu uzupełnień tylko zaświadczenie przełożonego gminy, są obowiązani przesłać do komendy rejonu uzupełnień najdalej w ciągu 14 dni świadectwo lekarskie zawierające dane wymienione w ust. (3).

§ 441. (1) Komendant rejonu uzupełnień po otrzymaniu świadectwa lekarskiego postępuje w sposób następujący:

a) jeżeli według świadectwa lekarskiego czas trwania choroby przekraczać będzie okres 21 dni od terminu wyznaczonego do stawienia się w jednostce organizacyjnej — zarządza przesunięcie terminu stawienia się do najbliższego wcielenia następnego rocznika lub dodatkowego wcielenia tego samego rocznika; jeżeli według świadectwa lekarskiego obłożna choroba jest tego rodzaju, iż w jej następstwie zdolność poborowego do służby wojskowej ulegnie zmianie, komendant rejonu uzupełnień bądź to wdraża postępowanie rewizyjne, jeśli chodzi o powołanie do przeszkolenia wojskowego, bądź też jeśli chodzi o powołanie do zasadniczej służby wojskowej zwraca się do powiatowej władzy administracji ogólnej o ponowne zbadanie z urzędu przez komisję poborową zdolności poborowego do służby wojskowej;

b) jeżeli według świadectwa lekarskiego czas trwania choroby nie będzie przekraczać 21 dni i pozostanie bez następstw dla zdolności do służby wojskowej, komendant rejonu uzupełnień wysyła powołanemu przez zarząd gminy nową kartę powołania i bilet na przejazd, jeżeli powołanemu służy prawo do przejazdu na koszt Skarbu Państwa.

(2) W razie otrzymania tylko zaświadczenia przełożonego gminy o obłożnej chorobie powołanego komendant rejonu uzupełnień wzywa powołanego przez zarząd gminy do niezwłocznego przedstawienia świadectwa lekarskiego. W razie jego niedostarczenia w ciągu dni 14 (§ 440 ust. (4)) komendant rejonu uzupełnień postępuje z takim powołanym jak z uchylającym się od służby.

§ 442. (1) Jeżeli powołany do zasadniczej służby wojskowej lub do przeszkolenia wojskowego nie może stawić się do służby z powodu obłożnej choroby również w nowym wyznaczonym mu terminie (§ 441 ust. (1) lit. b)), powinien co najmniej na 5 dni przed upływem

nowego terminu stawienia się przedstawić komendantowi rejonu uzupełnień ponownie świadectwo lekarskie wystawione w sposób określony w § 440 ust. (3). Zawiadomienia nadesłane po tym terminie, a uzasadnione stanem chorobowym, należy przyjmować.

(2) Komendant rejonu uzupełnień oba przedstawione świadectwa traktuje łącznie, o ile chodzi o czas trwania choroby i jej następstwa, i postępuje stosownie do przepisu § 441.

§ 443. O zarządzeniach, wydanych w związku z obłożną chorobą powołanego do zasadniczej służby wojskowej lub na przeszkolenie wojskowe, zawiadamia komendant rejonu uzupełnień przełożonego jednostki organizacyjnej, do której powołany był przeznaczony.

§ 444. (1) Jeżeli zgłoszenie się powołanego na ćwiczenia wojskowe nie może nastąpić w wyznaczonym terminie z powodu obłożnej choroby, powołany powinien udowodnić to władzy wojskowej, która go powołała na ćwiczenia wojskowe, świadectwem lekarskim, określającym wyraźnie stan choroby oraz stwierdzającym, że chory jest niezdolny do podróży. Równocześnie powinien on zwrócić kartę powołania. Świadectwo lekarskie powinno być wystawione przez lekarza powiatowego.

(2) W razie niemożności przedstawienia takiego świadectwa należy przedstawić świadectwo lekarza prywatnego, na którym przełożony gminy powinien potwierdzić, że nie można było uzyskać świadectwa lekarza powiatowego. W razie niemożności uzyskania w ogóle świadectwa lekarskiego, okoliczność ta powinna być stwierdzona przez zarząd gminy.

(3) Osoby te mają być powołane do służby wojskowej ponownie w najbliższym okresie powoływania na ćwiczenia wojskowe.

§ 445. (1) Termin odbywania przeszkolenia wojskowego lub ćwiczeń wojskowych może być na prośbę powołanego odroczony do roku następnego lub na inny termin w tym samym roku kalendarzowym:

a) w razie obłożnej choroby powołanego albo w razie ciężkiego uszkodzenia zdrowia lub kalectwa;

b) w przypadku konieczności wyjazdu za granicę w celach naukowych, przemysłowych lub kuracyjnych;

c) gdy powołany do ćwiczeń wojskowych jest jedynym lekarzem w gminie;

d) w ważnych sprawach osobistych i rodzinnych wymagających jego obecności.

(2) Minister Spraw Wojskowych w zarządzeniach o powołaniu do przeszkolenia wojskowego lub na ćwiczenia wojskowe może określić również inne przypadki uzasadniające odroczenie przeszkolenia wojskowego lub ćwiczeń wojskowych.

§ 446. Prośby o odroczenie terminu przeszkolenia wojskowego lub ćwiczeń wojskowych wnoszą:

a) oficerowie i podchorążowie rezerwy, pospolitego ruszenia i pomocniczej służby wojskowej — należący do jednostek organizacyjnych wojska stałego — do przełożonego jednostki organizacyjnej, do której należą ewidencyjnie;

b) podoficerowie i szeregowcy rezerwy, pospolitego ruszenia i pomocniczej służby wojskowej — należący do jednostek organizacyjnych wojska stałego, jak również osoby wymienione pod lit. a) o nieustalonej przynależności ewidencyjnej — do komendanta rejonu uzupełnień;

c) oficerowie rezerwy, pospolitego ruszenia i pomocniczej służby wojskowej, należący do korpusów osobowych marynarki wojennej— do Szefa Kierownictwa Marynarki Wojennej;

d) podoficerowie, podchorążowie i szeregowcy rezerwy, pospolitego ruszenia i pomocniczej służby wojskowej marynarki wojennej— do Dowódcy Floty lub Dowódcy Flotylli Rzecznej w zależności od swego przydziału ewidencyjnego;

e) żołnierze wojska stałego rezerwy, pospolitego ruszenia i pomocniczej służby wojskowej, należący ewidencyjnie do jednostek organizacyjnych marynarki wojennej lub jednostek organizacyjnych wojska, przydzielonych do marynarki wojennej — do Dowódcy Floty lub Dowódcy Flotylli Rzecznej w zależności od służbowego podporządkowania jednostki organizacyjnej, do której należą;

f) żołnierze Obrony Narodowej — do przełożonego jednostki organizacyjnej Obrony Narodowej, do której mają przydział.

§ 447. (1) Do próśb o odroczenie terminu przeszkolenia wojskowego lub ćwiczeń wojskowych należy załączyć:

a) w przypadkach wymienionych w § 445 ust. (1) lit. a) — świadectwo lekarskie lub zaświadczenie o chorobie wystawione w sposób określony w § 444;

b) w przypadkach wymienionych w § 445 ust. (1) lit. b) — zaświadczenie stwierdzające konieczność wyjazdu za granicę, wydane przez właściwe władze państwowe;

c) w przypadkach wymienionych w § 445 ust. (1) lit. c) i d) — zaświadczenie wydane przez powiatową władzę administracji ogólnej, stwierdzające konieczność odroczenia przeszkolenia wojskowego lub ćwiczeń albo ich przesunięcia;

d) w przypadkach wymienionych w § 445 ust. (2) — zaświadczenia i dokumenty, jakie będą przewidziane w zarządzeniu Ministra Spraw Wojskowych o powołaniu na przeszkolenie wojskowe lub ćwiczenia wojskowe.

(2) Prośby powinny być wnoszone przynajmniej na 4 tygodnie przed terminem, wyznaczonym dla stawienia się powołanego do służby. Późniejsze wniesienie prośby może nastąpić, gdy powody, uzasadniające konieczność odroczenia przeszkolenia wojskowego lub ćwiczeń, powstały po tym terminie lub też w sposób niezawiniony przez interesowanego doszły później do jego wiadomości, albo też z powodu

otrzymania karty powołania w terminie uniemożliwiającym wniesienie prośby w terminie.

§ 448. (1) O odroczeniu terminu odbywania przeszkolenia wojskowego lub ćwiczeń wojskowych orzekają władze wymienione w § 446.

(2) Przełożeni jednostek organizacyjnych zawiadamiają o przypadkach odroczenia przeszkolenia lub ćwiczeń wojskowych komendanta rejonu uzupełnień.

(3) W razie odmownego załatwienia prośby o odroczenie terminu przeszkolenia wojskowego lub ćwiczeń wojskowych, powołani mogą odwołać się w terminie 7 dni, licząc od dnia doręczenia odmownej decyzji, w drodze przez władzę wojskową, która wydała decyzję odmowną:

a) wymienieni w § 446 pod lit. a), b) i f) — do dowódcy okręgu korpusu,

b) wymienieni w § 446 pod lit. c) — do Ministra Spraw Wojskowych,

c) wymienieni w § 446 lit. d) i e) — do Szefa Kierownictwa Marynarki Wojennej.

(4) Orzeczenie władzy odwoławczej jest ostateczne. Jeżeli powołany pełni czynną służbę wojskową, a odwołanie jego zostanie uwzględnione, należy go niezwłocznie zwolnić z szeregów.

§ 449. (1) Władze rządowe i samorządu terytorialnego oraz instytucje społeczne, współpracujące z Siłami Zbrojnymi w dziedzinie obrony Państwa, mogą na 4 tygodnie przed rozpoczęciem ćwiczeń wojskowych występować z urzędu z wnioskami o odroczenie terminu ćwiczeń podległym im funkcjonariuszom (pracownikom), jeżeli powołanie takiej osoby byłoby połączone z istotną szkodą dla działalności władzy (instytucji); we wniosku należy podać wszystkie dane ewidencyjne powołanego.

(2) Wnioski (indywidualne) o odroczenie terminu ćwiczeń kierują władze rządowe i samorządu terytorialnego oraz instytucje społeczne do władz wojskowych wymienionych w § 446.

(3) W razie odmownego załatwienia wniosku mogą władze rządowe i samorządu terytorialnego oraz instytucje społeczne zwrócić się z odpowiednim wnioskiem w drodze przez władzę wojskową, która wydała odmowną decyzję, do władz, wymienionych w § 448 ust. (3), które rozstrzygają ostatecznie.

Do art. 128.

§ 450. (1) Przerwy w odbywaniu czynnej służby wojskowej mogą być zarządzone tylko, o ile chodzi o odbywanie zasadniczej służby wojskowej lub przeszkolenia wojskowego. Czas ćwiczeń wojskowych nie będzie przerywany.

(2) Przerwy służby wojskowej będą zarządzone tylko z urzędu (względy wyszkoleniowe).

§ 451. (1) Przerwy służby wojskowej zarządza Minister Spraw Wojskowych.

(2) Zarządzenie przerwy służby wojskowej dotyczyć może bądź to określonych roczników, bądź to grup żołnierzy; może ono rozciągać się na cały obszar Państwa, bądź też tylko na pewne terytorialnie oznaczone jego części

§ 452. (1) Na skutek zarządzonej przerwy służby wojskowej przełożeni jednostek organizacyjnych zwalniają żołnierzy, których dotyczy przerwa służby wojskowej, w terminie oznaczonym w zarządzeniu Ministra Spraw Wojskowych, zawiadamiając o przerwie służby wojskowej i terminie zwolnienia z szeregów komendanta rejonu uzupełnień.

(2) Żołnierze zwolnieni z szeregów na skutek zarządzonej przerwy przechodzą do kategorii osób stanu urlopowanych.

Do art. 129.

§ 453. (1) Prawo do ulg w wykonywaniu obowiązku służby wojskowej z tytułu czynnego udziału w pracach przysposobienia wojskowego służy tylko żołnierzom odbywającym czynną służbę wojskową w jednostkach organizacyjnych wojska.

(2) Z ulg korzystać mogą osoby, obowiązane do odbycia zasadniczej służby wojskowej (poborowi, ochotnicy), oraz osoby, obowiązane do służby w rezerwie lub w pospolitym ruszeniu.

(3) Rodzaj i zakres ulg dla poborowych (ochotników) jest zależny od stwierdzonego przez właściwe władze stopnia i rodzaju wyszkolenia w przysposobieniu wojskowym oraz od rodzaju broni, do której poborowy (ochotnik) został wcielony, dla rezerwistów zaś i obowiązanych do służby w pospolitym ruszeniu — od stwierdzenia przez właściwe władze czasu pracy w przysposobieniu wojskowym, odpowiadającego temu rodzajowi broni lub służby, do którego dany żołnierz posiada przydział ewidencyjny.

§ 454. (1) Stopień wyszkolenia w przysposobieniu wojskowym stwierdzają świadectwa, wystawione przez właściwe władze przysposobienia wojskowego lub komendantów batalionów (samodzielnych kompanii) Junackich Hufców Pracy; wzory świadectw ustalają szczególne zarządzenia Ministra Spraw Wojskowych.

(2) Władze wymienione w ust. (1) wystawiają świadectwa biorącym czynny udział w pracy przysposobienia wojskowego po ukończeniu II stopnia przysposobienia wojskowego ogólnego lub specjalnego.

(3) Ważność świadectw trwa przez dwa lata od daty wystawienia. Może być ona przedłużona na okres dalszy przez władze uprawnione do ich wystawiania, jeżeli dana osoba bierze nadal czynny udział w pracach przysposobienia wojskowego.

§ 455. (1) Komendanci obwodów (rejonów) przysposobienia wojskowego, komendanci batalionów (samodzielnych kompanii) Junackich Hufców Pracy oraz komendaci ośrodków przysposobienia wojskowego specjalnego przesyłają każdego roku komendantom rejonów

uzupełnień wykazy imienne osób obowiązanych do czynnej służby wojskowej, którym przysługują ulgi z tytułu ukończonego II stopnia przysposobienia wojskowego ogólnego lub specjalnego.

(2) Wykazy należy przesyłać w terminach:

a) do 1 września dla osób, które na obozach i kursach letnich ukończyły II stopień p. w. lub ukończyły drugi stopień przysposobienia wojskowego specjalnego;

b) do 15 grudnia dla osób, które w okresie jesiennym ukończyły skoszarowane kursy II stopnia p. w.;

c) do 15 marca dla osób, które w okresie zimowym ukończyły II stopień p. w.

(3) Na podstawie tych wykazów komendanci rejonów uzupełnień wpisują ukończenie przez poborowego (ochotnika) II stopnia przysposobienia wojskowego ogólnego lub specjalnego w wojskowych dokumentach ewidencyjnych, stosownie do obowiązujących w tym względzie przepisów.

§ 456. Ukończenie II stopnia przysposobienia wojskowego ogólnego lub specjalnego daje obowiązanym do odbycia zasadniczej służby wojskowej (poborowym, ochotnikom):

a) prawo do ulg w służbie wojskowej;

b) prawo do otrzymania urlopu czasowego.

§ 457. Ulgi w służbie wojskowej (§ 456 lit. a)) polegają na:

a) prawie do noszenia na mundurze wojskowym odznaki ukończenia II stopnia przysposobienia wojskowego;

b) prawie do otrzymywania zezwoleń na wychodzenie z koszar tudzież do otrzymywania przepustek w niedziele i święta również w trzech pierwszych miesiącach służby;

c) otrzymywaniu urlopów świątecznych oraz urlopów okolicznościowych na święto wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego tego powiatu, w którym dana osoba otrzymała wyszkolenie przysposobienia wojskowego;

d) przyznawaniu pierwszeństwa przy wyznaczaniu do szkół (kursów) podoficerskich (równorzędnych);

e) przyśpieszonym awansie do stopnia st. szeregowca (równorzędnego) w razie dobrych postępów w szkole podoficerskiej lub w szkole (kursie) kształcącym na oficerów rezerwy;

f) przyśpieszonym awansie do stopnia kaprala.

§ 458. (1) Urlopu czasowego udziela przełożony o uprawnieniach co najmniej dowódcy pułku tym podoficerom i szeregowcom, którzy posiadali w dniu wcielenia ich do szeregów ważne świadectwo z ukończenia II stopnia przysposobienia wojskowego ogólnego lub specjalnego, a którzy nie odbywają skróconej zasadniczej służby wojskowej w myśl ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym.

(2) Urlop ten wynosi we wszystkich rodzajach wojska 4 tygodnie i udziela się go jednorazowo lub w 2 terminach w sposób następujący:

a) urlop jesienny w pierwszym roku służby po powrocie z ćwiczeń z koncentracji letniej;

b) urlop letni w drugim roku służby w ciągu miesiąca czerwca lub lipca.

§ 459. Poborowym (ochotnikom), którzy stracili prawo do odbywania skróconej zasadniczej służby wojskowej, nie przysługują żadne ulgi z tytułu posiadania świadectwa z ukończenia II stopnia przysposobienia wojskowego.

§ 460. (1) Przyznanie ulg poborowemu (ochotnikowi) z tytułu ukończenia II stopnia przysposobienia wojskowego ogłasza się w rozkazach dziennych po wcieleniu do jednostki organizacyjnej.

(2) Ukończenie II stopnia przysposobienia wojskowego ogólnego i specjalnego należy uwidocznić w legitymacjach osobistych podoficerów i szeregowców oraz w ich dokumentach ewidencyjnych prowadzonych w pododdziałach.

§ 461. Ulgi dla obowiązanych do służby wojskowej w rezerwie lub w pospolitym ruszeniu polegają:

a) na przyznaniu ulg w czasie odbywania przeszkolenia wojskowego;

b) na zaliczeniu pracy w przysposobieniu wojskowym na poczet zwyczajnych ćwiczeń wojskowych w rezerwie i w pospolitym ruszeniu;

c) na przyśpieszeniu awansów dla podoficerów rezerwy i pospolitego ruszenia.

§ 462. Żołnierze rezerwy i pospolitego ruszenia z tytułu ukończenia II stopnia przysposobienia wojskowego lub kursu specjalnego korzystają w czasie przeszkolenia wojskowego z ulg wymienionych w § 457.

§ 463. (1) Zaliczenie pracy w przysposobieniu wojskowym na poczet zwyczajnych ćwiczeń wojskowych w rezerwie i w pospolitym ruszeniu może nastąpić tylko co do tych żołnierzy rezerwy i pospolitego ruszenia, którzy uczestniczą w pracach przysposobienia wojskowego, odpowiadających temu rodzajowi broni lub służby, do którego dany żołnierz posiada przydział ewidencyjny.

(2) Przepis ust. (1) nie dotyczy pilotów i obserwatorów rezerwy lotnictwa w przypadku odbywania przez pilotów płatnych lotów ochotniczych w ośrodkach przysposobienia wojskowego.

§ 464. (1) Pod warunkami określonymi w § 463 należy zaliczać na poczet jednego zwyczajnego ćwiczenia wojskowego w rezerwie lub w pospolitym ruszeniu:

a) oficerom rezerwy i pospolitego ruszenia — dwa lata pracy w przysposobieniu wojskowym w charakterze dowódcy lub instruktora, z dopuszczalną przerwą, wynoszącą w sumie nie więcej niż 6 miesięcy,

b) podoficerom i szeregowcom rezerwy

i pospolitego ruszenia — z wyjątkiem specjalistów, powołanych do tych jednostek organizacyjnych, które każdorazowo określa Minister Spraw Wojskowych w rozkazie o powołaniu rezerwistów — 1 rok pracy w przysposobieniu wojskowym w charakterze instruktora lub 2 lata pracy w innym charakterze, z dopuszczalną przerwą przy jednorocznej pracy 3 miesięcy, przy dwuletniej pracy 6 miesięcy.

(2) W ten sposób mogą być zaliczone oficerom rezerwy i pospolitego ruszenia dwa ostatnie ćwiczenia wojskowe w rezerwie lub w pospolitym ruszeniu, nie więcej jednak niż 8 tygodni ćwiczeń, zaś podoficerom i szeregowcom rezerwy i pospolitego ruszenia jedno ostatnie ćwiczenie w rezerwie lub w pospolitym ruszeniu, jednak nie więcej niż 4 tygodnie ćwiczeń.

(3) Czas udziału żołnierzy rezerwy i pospolitego ruszenia, uczestników przysposobienia wojskowego konnego, w koncentracjach specjalnych z wojskami zalicza się na poczet najbliższego ćwiczenia rezerwy (pospolitego ruszenia) w stosunku dzień za dzień; nie należy ich powoływać do jednostek macierzystych w roku odbycia koncentracji specjalnej.

§ 465. (1) Podstawą do zaliczenia prac w przysposobieniu wojskowym na poczet ćwiczeń zwyczajnych w rezerwie lub pospolitym ruszeniu są zaświadczenia, wystawiane oficerom rezerwy przez dowódców okręgów korpusów, a podoficerom i szeregowcom rezerwy i pospolitego ruszenia przez przełożonych właściwych jednostek organizacyjnych — na podstawie opinij komendantów obwodów (rejonów) przysposobienia wojskowego lub dowódców kursów instruktorskich przysposobienia wojskowego, lub też komendantów ośrodków przysposobienia wojskowego specjalnego. Podstawą do zaliczenia prac w przysposobieniu wojskowym w Junackich Hufcach Pracy są zaświadczenia, wystawiane dla oficerów przez komendantów okręgowych Junackich Hufców Pracy, a dla podoficerów przez komendantów jednostek organizacyjnych Junackich Hufców Pracy. Podstawą do zaliczenia prac w przysposobieniu wojskowym kobiet na poczet przeszkolenia do pomocniczej służby wojskowej są zaświadczenia wydawane przez jednostki organizacyjne szkolące.

(2) Wzory wymienionych w ust. (1) zaświadczeń ustalają szczególne zarządzenia Ministra Spraw Wojskowych.

(3) Na podstawie wymienionych w ust. (1) zaświadczeń przełożony jednostki organizacyjnej, do której dana osoba należy ewidencyjnie, zalicza odbytą pracę w przysposobieniu wojskowym na poczet zwyczajnych wojskowych ćwiczeń w rezerwie lub w pospolitym ruszeniu, zawiadamiając o zaliczeniu komendanta rejonu uzupełnień, ponadto co do oficerów przy dołączeniu zaświadczenia, wystawionego przez dowódcę okręgu korpusu, także właściwego przełożonego na szczeblu Ministerstwa Spraw Wojskowych, celem uwidocznienia zaliczenia w ewidencji personalnej oficerów rezerwy i pospolitego ruszenia.

§ 466. Podoficerom rezerwy i pospolitego ruszenia, pracującym w przysposobieniu wojskowym w charakterze instruktorów co najmniej 2 lata, przysługuje prawo do mianowania do następnego stopnia. Mianowanie może nastąpić jedynie w czasie odbywania ćwiczeń wojskowych. Mianowanie przeprowadza przełożony jednostki organizacyjnej, w której podoficer odbywa ćwiczenia. Wniosek nominacyjny przedstawia komendant obwodu (rejonu) przysposobienia wojskowego lub komendant okręgu Junackich Hufców Pracy, w którym podoficer ten pracował jako instruktor. Za pracę w przysposobieniu wojskowym mianować można tylko jeden raz.

Do art. 130.

§ 467. (1) Zaliczenie obywatelowi polskiemu służby wojskowej, odbytej w państwie obcym przed uzyskaniem obywatelstwa polskiego, może nastąpić na prośbę interesowanego, popartą dowodami odbycia tej służby.

(2) Za dowody odbycia służby w państwie obcym uważa się dokumenty władz obcych lub polskich, stwiedzające odbycie służby, oraz urzędowo poświadczone ich odpisy. Co do wystarczalności przedstawionych obwodów orzeka każdorazowo Minister Spraw Wojskowych.

(3) Zaliczenie służby wojskowej, odbytej w państwie obcym w całości lub części na poczet służby wojskowej w Państwie Polskim, zależy od swobodnego uznania Ministra Spraw Wojskowych.

Do art. 131.

§ 468. O zwolnieniu z czynnej służby wojskowej zawiadamiają przełożeni jednostek organizacyjnych komendanta rejonu uzupełnień, który czas odbytej czynnej służby wojskowej zapisuje w ewidencji wojskowej.

§ 469. (1) Na poczet czasu przewidzianego jako czas trwania czynnej służby wojskowej (art. 131 ust. (1)) nie zalicza się czasu kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem sądowym lub orzeczeniem władzy administracyjnej, a odbywanej przez żołnierza w czasie czynnej służby wojskowej, tudzież czasu trwania aresztu tymczasowego, jeżeli nastąpiło skazanie za czyn będący podstawą zarządzenia aresztu tymczasowego.

(2) Czas trwania kary pozbawienia wolności, oraz czas trwania aresztu tymczasowego ma być odsłużony bezpośrednio.

Do art. 132.

§ 470. (1) Osoby powołane do czynnej służby wojskowej (zasadniczej, przeszkolenia lub ćwiczeń wojskowych) mają prawo do przejazdu koleją na koszt Skarbu Państwa wówczas, gdy odległość od stacji kolejowej, właściwej dla ich miejsca zamieszkania (pobytu), do miejsca, wyznaczonego dla zgłoszenia się do

służby, wynosi 25 km lub więcej. W tym celu łącznie z kartą powołania otrzymują osoby powołane do czynnej służby wojskowej bilet (upoważnienie) na przejazd.

(2) Osoby powołane do czynnej służby wojskowej (ust. (1)) otrzymują bilety na przejazd koleją również w tym przypadku, gdy odległość miejsca zamieszkania (pobytu) do właściwej stacji kolejowej, łącznie z odległością od tej stacji do miejsca wyznaczonego do zgłoszenia się do służby, wynosi 25 km lub więcej.

§ 471. (1) Osoby powołane do czynnej służby wojskowej, których prawo do przejazdu koleją na koszt Skarbu Państwa wskutek usprawiedliwionego niedotrzymania terminu wygasło, mogą zgłaszać się do komendantów rejonów uzupełnień w celu wymiany dokumentu na przejazd.

(2) W przypadku zagubienia przez powołanego biletu na przejazd nie należy wystawiać nowego biletu. Osoba, która bilet na przejazd zagubiła, obowiązana jest stawić się w terminie w wyznaczonej jednostce organizacyjnej wojskowej na własny koszt.

§ 472. (1) Powołani do czynnej służby wojskowej drogą obwieszczeń, odbywają przejazd koleją na koszt Skarbu Państwa, na podstawie zaświadczeń wystawionych przez zarząd gminy miejsca zamieszkania (pobytu), jeżeli odległość miejsca zamieszkania (pobytu) powołanego do miejsca wyznaczonego dla zgłoszenia się do służby wynosi 25 km. lub więcej (wzór Nr 12).

(2) Zaświadczenia zarządu gminy, opatrzone okrągłą pieczęcią i podpisem przełożonego gminy, mają stwierdzać:

a) że powołani przybywali na obszarze gminy w chwili wydania zaświadczenia;

b) miejsce stawiennictwa;

c) że odległość od miejsca zamieszkania (pobytu) do miejsca wyznaczonego dla zgłoszenia się do służby wynosi 25 km lub więcej, oraz

d) że zaświadczenia te uprawniają do nabycia biletów wojskowych.

(3) Na podstawie zaświadczeń określonych w ust. (2) kolejowe kasy osobowe wydają powołanym bilety wojskowe. Bilety te zakupują powołani z własnych funduszów, otrzymując zwrot wydatku po zgłoszeniu się do służby.

(4) Osoby, które z powodu ubóstwa nie mogą pokryć kosztów przejazdu koleją, powinny zwrócić się niezwłocznie do właściwego zarządu gminy, który w porozumienie z powiatową władzą administracji ogólnej lub komendantem rejonu uzupełnień wyda im dokument, uprawniający do kredytowanego przejazdu koleją na koszt Skarbu Państwa.

§ 473. (1) Osoby, powołane do czynnej służby wojskowej, których miejsce zamieszkania jest odległe od najbliższej stacji kolejowej o 25 km lub więcej, mają być dostarczone do tej stacji kolejowej zbiorowo przez zarządy gmin najtańszymi środkami przewozowymi.

(2) Jeżeli między miejscem zamieszkania powołanego, a miejscem wyznaczonym dla zgłoszenia się do służby, nie ma komunikacji kolejowej, a odległość pomiędzy tymi miejscowościami wynosi 25 km lub więcej, zarząd gminy ma dostarczyć powołanych najtańszym środkiem przewozowym do miejsca wyznaczonego dla zgłoszenia się do służby.

(3) W przypadkach wymienionych w ust. (1) i (2) koszty przewozu powołanych osób zostaną zwrócone zarządom gmin ze Skarbu Państwa (z budżetu Ministerstwa Spraw Wojskowych) na podstawie przedstawionych dowodów.

§ 474. (1) Przejazdy osób zamieszkałych stale za granicą celem odbycia służby wojskowej w kraju na wezwanie władz wojskowych odbywają się na koszt Skarbu Państwa.

(2) Powołani pokrywają koszty przejazdu najtańszym środkiem lokomocji i drogą najkrótszą na terytorium obcego państwa z własnych funduszów, a po zgłoszeniu się do służby otrzymują zwrot poniesionych wydatków; w przypadku niemożności pokrycia tych wydatków przez powołanych z powodu ubóstwa, wydatki te pokrywa urząd konsularny R. P.

(3) Zwrot wydatków na ten cel poniesionych otrzymują urzędy konsularne R. P. z budżetu Ministerstwa Spraw Wojskowych.

(4) Na terytorium Państwa Polskiego przejazdy te odbywają się na zasadach ustalonych w §§ 470 — 473.

§ 475. Osoby czasowo przebywające za granicą, obowiązane do stawienia się do czynnej służby wojskowej w kraju, ponoszą koszty przejazdu z zagranicy do miejsca zamieszkania w kraju z własnych funduszów.

§ 476. (1) Osobom zwolnionym z czynnej służby wojskowej służy prawo do przejazdu na koszt Skarbu Państwa z miejsca służby do miejsca zamieszkania (pobytu) w kraju, tylko kolejami na warunkach określonych w § 470.

(2) Koszty przejazdów powrotnych do stałych miejsc zamieszkania za granicą pokrywają zwolnionym z czynnej służby wojskowej jednostki organizacyjne wojska lub marynarki wojennej.

Do art. 133.

§ 477. (1) Oficerowie rezerwy, pospolitego ruszenia i pomocniczej służby wojskowej otrzymują oficerskie książeczki wojskowe, a podoficerowie i szeregowcy rezerwy, pospolitego ruszenia i pomocniczej służby wojskowej książeczki wojskowe lub zaświadczenia wojskowe.

(2) Wzory wymienionych w ust. (1) wojskowych dokumentów osobistych, sposób ich wystawiania i doręczania oraz wskazówki jakim kategoriom podoficerów i szeregowców rezerwy, pospolitego ruszenia i pomocniczej służby wojskowej należy wydawać książeczki wojskowe, a jakim zaświadczenia wojskowe, określą oddzielne przepisy wydane przez Ministra Spraw Wojskowych.

§ 478. (1) Jeżeli wojskowy dokument osobisty nie jest doręczany bezpośrednio osobie interesowanej, doręcza się go poszczególnym osobom przez zarządy gmin w czasie, oznaczonym przez władze wojskowe.

(2) Przy doręczaniu wojskowych dokumentów osobistych obowiązuje tryb postępowania przepisany w art. 24—30 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 341).

(3) Powiatowe władze administracji ogólnej są obowiązane czuwać nad terminowym doręczaniem przez zarządy gmin wojskowych dokumentów osobistych, przesłanych przez władze wojskowe celem doręczenia.

§ 479. W przypadkach niedoręczenia dokumentu adresatowi, lub też nieprzyjęcia przezeń dokumentu, należy stosować tryb postępowania przepisany w §§ 425 — 428.

§ 480. (1) W razie utraty oficerskiej książeczki wojskowej należy w terminie dni 14 od dnia utraty zwrócić się do właściwej władzy o wydanie nowego dokumentu; w razie utraty innego dokumentu stwierdzającego stosunek danej osoby do powszechnego obowiązku wojskowego należy w tym samym terminie zwrócić się do właściwej władzy o wydanie duplikatu.

(2) Osoby, które w terminie 14 dni nie wniosą podania wraz z wymaganymi załącznikami o wydanie duplikatu lub nowego dokumentu, będą uważane za nie posiadające dokumentu z własnej winy i pociągane do odpowiedzialności karnej w myśl przepisów ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym.

§ 481. (1) Duplikaty zaświadczeń o zgłoszeniu się do rejestru poborowych wydają właściwe zarządu gmin (urzędy okręgowe, urzędy konsularne R. P.) na pisemną prośbę interesowanego.

(2) Jako właściwy należy rozumieć ten zarząd gminy (urząd konsularny R. P.), w którego rejestrze poborowych zapisany jest starający się o duplikat.

§ 482. (1) Duplikaty zaświadczeń, wystawione osobom zakwalifikowanym do kategorii A lub B tudzież ochotniczkom uznanym za zdolne do przeszkolenia wojskowego i do pomocniczej służby wojskowej, wydaje na pisemną prośbę ta powiatowa władza administracji ogólnej, w której listach poborowych wpisany jest proszący o duplikat.

(2) Do próśb o wydanie duplikatu dokumentu poborowego, wystawionego dla osób wymienionych w ust. (1), należy dołączyć dowód, stwierdzający, że utrata dokumentu została zgłoszona we właściwym posterunku lub w komisariacie policji.

(3) Właściwym posterunkiem (komisariatem) policji jest ten, w którego rejonie nastąpiła utrata dokumentu.

§ 483. (1) Duplikaty dokumentów poborowych, stwierdzających całkowitą niezdolność do służby wojskowej (kat. E), wydają na pisemną prośbę te powiatowe władze administracji ogólnej, w których liście poborowych jest zapisany proszący o duplikat.

(2) Proszący o duplikat powinien ogłosić utratę dokumentu jednorazowo w Dzienniku Wojewódzkim tego województwa, na którego obszarze utrata dokumentu nastąpiła, a na obszarze m. st. Warszawy w Warszawskim Dzienniku Wojewódzkim dla obszaru m. st. Warszawy. Dziennik ten powinien być w jednym egzemplarzu dołączony do podania o wydanie duplikatu. Od osób, wykazujących się świadectwem ubóstwa, przyjmie administracja Dziennika Wojewódzkiego (Warszawskiego Dziennika Wojewódzkiego) ogłoszenie bezpłatnie.

(3) Duplikat nie będzie wydany wcześniej niż po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia utraty dokumentu.

§ 484. (1) Utratę zaświadczenia wojskowego o zakwalifikowaniu poborowego do kategorii C lub D, oficerskiej książeczki wojskowej lub książeczki wojskowej należy zgłosić natychmiast w posterunku lub komisariacie policji, na których obszarze nastąpiła utrata dokumentu. Posterunek (komisariat) policji po spisaniu w tej sprawie protokołu wydaje interesowanemu poświadczenie o zgłoszeniu utraty dokumentu.

(2) Utratę dokumentów wymienionych w ust. (1) należy ponadto ogłosić jednorazowo w Dzienniku Wojewódzkim tego województwa, na którego obszarze utrata dokumentu nastąpiła, a na obszarze m. st. Warszawy — w Warszawskim, Dzienniku Wojewódzkim dla obszaru m. st. Warszawy. Od osób wykazujących się świadectwem ubóstwa, administracja Dziennika Wojewódzkiego (Warszawskiego Dziennika Wojewódzkiego) przyjmie ogłoszenie bezpłatnie. Duplikat zaświadczenia wojskowego o zakwalifikowaniu poborowego do kat. C lub D oraz duplikat książeczki wojskowej wydaje komenda rejonu uzupełnień. Nową oficerską książeczkę wojskową wydaje przełożony jednostki organizacyjnej, do której dany oficer ewidencyjnie należy.

(3) Do podania o wydanie duplikatu lub nowego dokumentu należy dołączyć poświadczenie posterunku (komisariatu) policji o zgłoszeniu utraty dokumentu wojskowego oraz egzemplarz Dziennika Wojewódzkiego (Warszawskiego Dziennika Wojewódzkiego dla obszaru m. st. Warszawy), w którym utrata dokumentu została ogłoszona.

(4) Osoby, które utraciły dokument wymieniony w ust. (1) z powodu klęski żywiołowej (pożar, powódź itp.), są wolne od zgłaszania utraty dokumentu w posterunku (komisariacie) policji i od ogłaszania utraty dokumentu w dzienniku wojewódzkim, jeżeli do podania dołączą zaświadczenie zarządu gminy lub posterunku (komisariatu) policji, że dokument wojskowy uległ zniszczeniu na skutek klęski żywiołowej.

(5) Wydanie duplikatu lub nowego dokumentu wymienionego w ust. (1) może nastąpić po upływie 30 dni od ogłoszenia utraty w Dzienniku Wojewódzkim (Warszawskim Dzienniku Wojewódzkim dla obszaru m. st. Warszawy), a w razie przedstawienia zaświadczenia o utracie dokumentu wskutek klęski żywiołowej — niezwłocznie po wniesieniu podania.

§ 485. (1) Wydanie duplikatu nowej karty mobilizacyjnej powinno nastąpić natychmiast po zgłoszeniu jej utraty w posterunku (komisariacie) policji i wniesieniu podania do komendy rejonu uzupełnień.

(2) Do podania o wydanie duplikatu karty mobilizacyjnej należy dołączyć poświadczenie posterunku (komisariatu) policji o zgłoszeniu utraty.

§ 486. (1) W razie zniszczenia jednego z dokumentów wymienionych w §§ 480 — 485, przez co rozumieć należy utrudnione posługiwanie się dokumentem z powodu jego podarcia, poplamienia itp. — należy zwrócić się:

a) o wydanie nowej oficerskiej książeczki wojskowej do przełożonego jednostki organizacyjnej, do której dany oficer ewidencyjnie należy (§ 484 ust. (2));

b) o wydanie innych dokumentów wojskowych niż wymienione w pkt a) — do komendanta rejonu uzupełnień;

c) o wydanie duplikatu innych dokumentów stwierdzających stosunek danej osoby do powszechnego obowiązku wojskowego — do tej władzy, która dokument wystawiła.

(2) Władza, jeżeli uzna to za potrzebne, wydaje duplikat lub nowy dokument, odbierając od dotychczasowego posiadacza dokument zniszczony. Dokument odebrany należy zniszczyć całkowicie przez jego spalenie, zaznaczając to na podaniu petenta o wydanie duplikatu lub nowego dokumentu.

CZĘŚĆ V.

Obowiązek meldunkowy.

Do art. 138 *i 139*)*.

§ 487. (1) Osoby, wymienione w art. 138, podlegają obowiązkowi zameldowania i wymeldowania w przypadkach następujących:

a) zmiany miejsca zamieszkania; w rozumieniu rozporządzenia niniejszego za miejsce zamieszkania uważa się również miejscowość, w której osoba podlegająca obowiązkowi meldunkowemu przebywa przez czas ponad 6 miesięcy;

b) wyjazdu za granicę oraz przyjazdu z zagranicy do kraju;

c) zmiany adresu w obrębie tej samej miejscowości;

d) wyjazdu z miejsca zamieszkania na czasowy pobyt, trwający od 2 do 6 miesięcy i powrotu z tego wyjazdu.

(2) Sposób wykonania obowiązku zameldowania i wymeldowania oraz tryb postępowania urzędów meldunkowych określa rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o ewidencji i kontroli ruchu ludności (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 309) tudzież przepisy na jego podstawie wydane.

(3) Żołnierze przydzieleni do jednostek organizacyjnych obrony narodowej opuszczający miejsce zamieszkania (ust. (1) lit. a)) na stałe lub na czas ponad 3 miesiące, obowiązani są — niezależnie od obowiązków meldunkowych, wynikających z rozporządzenia niniejszego — zameldować zmianę miejsca zamieszkania również przełożonemu jednostki organizacyjnej obrony narodowej, do której są przydzieleni.

§ 488. (1) Osoby wymienione w art. 138 obowiązane są w przypadkach:

a) zmiany miejsca zamieszkania lub

b) przyjazdu z zagranicy

zgłaszać się osobiście we właściwych urzędach meldunkowych w przeciągu 8 dni, licząc od dnia przybycia do nowego miejsca zamieszkania lub od chwili przyjazdu do kraju z zagranicy.

(2) Właściwym do przyjęcia osobistego zgłoszenia się jest urząd meldunkowy w nowym miejscu zamieszkania.

(3) Jeżeli ważne okoliczności uniemożliwiają dopełnienie obowiązku osobistego zgłoszenia się we właściwym urzędzie meldunkowym, należy obowiązek ten spełnić w formie pisemnej w terminie dni 8, licząc od dnia przybycia do nowego miejsca zamieszkania lub od dnia przyjazdu do kraju z zagranicy. Składający meldunek pisemny powinien w nim podać następujące dane: a) stopień wojskowy, nazwisko i imię, b) stosunek do służby wojskowej (rezerwa, pospolite ruszenie, zaliczony do pomocniczej służby wojskowej, stan spoczynku), c) korpus osobowy, d) jednostkę organizacyjną, do której ewidencyjnie należy, e) czas pobytu za granicą i dzień powrotu z zagranicy, f) miejsce zamieszkania i adres po powrocie z zagranicy.

§ 489. (1) Osoby, wymienione w § 488, które odbywają często podróże za granicę, a są znane właściwym władzom administracji ogólnej, mogą być zwolnione przez te władze od obowiązku każdorazowego zgłaszania się w urzędzie meldunkowym po przyjeździe z zagranicy, jeżeli zabezpieczą i udowodnią możliwość należytego i niezwłocznego doręczania im wszelkich rozkazów wojskowych.

(2) Zwolnień tych udzielają powiatowe władze administracji ogólnej właściwe dla miejsca zamieszkania danej osoby.

§ 490. (1) Dopełnienie obowiązku zameldowania i wymeldowania potwierdza urząd meldunkowy na wojskowym dokumencie osobistym.

(2) Jeżeli osoba meldująca się dokumentu takiego nie przedstawia, potwierdzenie o dokonaniu obowiązku meldunkowego wydaje właściwy urząd w formie ustalonej ogólnymi przepisami meldunkowymi.

---

*) W oryginale „i 139" nie umieszczono.

§ 491. (1) Urzędy meldunkowe podają do wiadomości właściwych komendantów rejonów uzupełnień za pomocą kart meldunkowych zawiadomienia meldunkowe, złożone przez:

a) oficerów w stanie spoczynku, oficerów rezerwy, pospolitego ruszenie lub zaliczonych do pomocniczej służby wojskowej;

b) podoficerów (starszych szeregowców) w stanie spoczynku, podoficerów i szeregowców rezerwy, pospolitego ruszenia lub zaliczonych do pomocniczej służby wojskowej;

c) osoby zakwalifikowane do kategorii A, które nie odbyły jeszcze zasadniczej służby wojskowej;

d) osoby stale urlopowane w myśl art. 74;

e) osoby urlopowane z powodu czasowej niezdolności do czynnej służby wojskowej;

f) osoby wykluczone w myśl art. 14 od służby wojskowej.

(2) Jako właściwą należy uważać tę komendę rejonu uzupełnień, do której meldujący się należy ewidencyjnie według wojskowego dokumentu osobistego.

§ 492. (1) Osoby wymienione w art. 138, które wyjeżdżają za granicę lub na obszar w. m. Gdańska na pobyt stały, są obowiązane zgłosić swój przyjazd do miejscowości zagranicznej we właściwym urzędzie konsularnym R. P., zaś przyjazd na obszar w. m. Gdańska — w Komisariacie Generalnym R. P. w Gdańsku, ustnie lub pisemnie w terminie do 14 dni od daty przyjazdu.

(2) Jeżeli w danym państwie nie ma przedstawicieli dyplomatycznych Rzeczypospolitej Polskiej, należy przesłać zawiadomienie o przybyciu w powyższym terminie listem poleconym do zarządu gminy (urzędu meldunkowego) tej miejscowości, z której dana osoba wyjechała za granicę.

§ 493. (1) Osoby wymienione w art. 138 zamieszkałe stale za granicą lub na obszarze w. m. Gdańska obowiązane są zawiadamiać o każdej zmianie miejsca zamieszkania (adresu, pobytu) w ciągu 14 dni właściwy urząd konsularny R. P. (Komisariat Generalny R. P. w Gdańsku).

(2) Osoby wymienione w art. 138, przebywające czasowo za granicą lub na obszarze w. m. Gdańska, obowiązane są zawiadamiać o każdej zmianie miejsca zamieszkania (pobytu, adresu) w ciągu 14 dni zarząd gminy (urząd meldunkowy) tej miejscowości, z której dana osoba wyjechała za granicę.

(3) Osoby te podlegają za przekroczenie przepisów meldunkowych rygorom wymienionym w § 62 ust. (2) lit. c), jak długo przebywają za granicą lub na obszarze w. m. Gdańska. Po powrocie do kraju będą one pociągane do odpowiedzialności karnej w myśl art. 169 lit. a).

§ 494. (1) Urzędy konsularne R. P. (Komisariat Generalny R. P. w Gdańsku) obowiązane są prowadzić zgłoszone zmiany meldunkowe w myśl instrukcji Ministra Spraw Zagranicznych, wydanej w porozumieniu z Ministrami Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych. Potwierdzenia o dokonaniu obowiązku meldunkowego mają być uskutecznione w taki sam sposób, jaki przewidziany jest dla urzędów meldunkowych w kraju.

(2) Urzędy konsularne R. P. (Komisariat Generalny R. P. w Gdańsku) zawiadamiają o dokonanych zgłoszeniach:

a) właściwe powiatowe władze administracji ogólnej, jeżeli zgłoszenia dokonały:

1) osoby będące w wieku przedpoborowym,

2) osoby będące w wieku poborowym, które jeszcze nie stawały do poboru,

3) osoby uznane przy poborze za czasowo niezdolne do służby wojskowej (kat. B),

4) osoby, które nie mają jeszcze ustalonego stosunku do powszechnego obowiązku wojskowego;

b) właściwe komendy rejonów uzupełnień, jeżeli zgłoszenia zostały złożone przez:

1) oficerów w stanie spoczynku, oficerów rezerwy, pospolitego ruszenia lub zaliczonych do pomocniczej służby wojskowej,

2) podoficerów (starszych szeregowców) w stanie spoczynku, podoficerów i szeregowców rezerwy, pospolitego ruszenia lub zaliczonych do pomocniczej służby wojskowej,

3) osoby zakwalifikowane do kategorii A, które nie odbyły jeszcze zasadniczej służby wojskowej,

4) osoby urlopowane w myśl art. 74 tudzież urlopowane z powodu czasowej niezdolności do służby wojskowej,

5) osoby, wykluczone w myśl art. 14 od służby wojskowej.

§ 495. (1) Zgłoszenia meldunkowe, dotyczące osób w wieku przedpoborowym, wykorzystują zarządy gmin i urzędy konsularne R. P. (Komisariat Generalny R. P. w Gdańsku) dla uzupełnienia rejestrów poborowych.

(2) Zgłoszenia meldunkowe, dotyczące osób w wieku poborowym, które albo nie stawały jeszcze do poboru, albo przy poborze zostały zakwalifikowane do kategorii B, wykorzystują powiatowe władze administracji ogólnej dla uzupełnienia list poborowych.

(3) Sposób wykorzystania zgłoszeń meldunkowych przez władze wojskowe określają szczególne przepisy wydane przez Ministra Spraw Wojskowych.

Do art. *140 i*)* **141.**

§ 496. Wezwany do osobistego zgłoszenia się ma prawo do należności za przejazd na warunkach określonych w §§ 470 — 476.

§ 497. Osobom wymienionym w art. 140, które zgłosiły się na wezwanie władzy w sprawach dotyczących stosunku do służby wojskowej, nie przysługuje prawo do żadnych należności ze Skarbu Państwa tytułem odszkodowania z powodu zaniechania pracy lub poniesienia uszczerbku w zarobku dziennym z powodu zgłoszenia się.

---

*) W oryginale „140“ nie umieszczono.

Do art. *142 i*)* 143.

§ 498. (1) Zebrania kontrolne należy uważać za służbę wojskową; żołnierze biorący udział w zebraniu kontrolnym przez czas jego trwania podlegają dyscyplinie wojskowej.

(2) Oficer przewodniczący zebraniu kontrolnemu jest przełożonym żołnierzy biorących udział w zebraniu kontrolnym i posiada w stosunku do szeregowców, podoficerów oraz oficerów równych lub niższych stopniem uprawnienia dyscyplinarne dowódcy batalionu. Komendant rejonu uzupełnień posiada w stosunku do tych żołnierzy uprawnienia dyscyplinarne dowódcy pułku.

§ 499. (1) Zebrania kontrolne odbywają się zasadniczo w siedzibie powiatowych władz administracji ogólnej.

(2) Zebrania kontrolne mogą być przeprowadzone na wniosek powiatowej władzy administracji ogólnej również w miejscowościach znajdujących się poza siedzibą tych władz pod warunkiem jednak, że władze administracji ogólnej zapewnią władzom wojskowym:

a) przejazdy członków komisyj kontrolnych do miejsc położonych poza siedzibą powiatowych władz administracji ogólnej, na koszt tych władz;

b) bezpłatny lokal na zebrania kontrolne wraz z opałem, światłem i niezbędnym sprzętem biurowym;

c) przejściowe kwatery dla członków komisyj.

§ 500. (1) Zebrania kontrolne należy przeprowadzać zasadniczo w budynkach wojskowych, a w razie niemożności — w budynkach rządowych lub samorządowych, wyznaczonych przez powiatowe władze administracji ogólnej.

(2) W razie niemożności uzyskania lokali w takich budynkach, mogą być użyte dla zebrań kontrolnych lokale w budynkach prywatnych w pierwszym rzędzie takie, których przejściowe zajęcie dla powyższych celów nie pociągnie za sobą świadczeń ze Skarbu Państwa.

(3) W przypadku przeznaczenia na zebrania kontrolne budynków rządowych lub prywatnych, przygotowanie odpowiednich lokali z potrzebnym sprzętem biurowym, opałem i światłem jest obowiązkiem powiatowej władzy administracji ogólnej, która porozumiewa się w tej sprawie z komendantem rejonu uzupełnień. Koszty zaopatrzenia tych lokali w opał i światło, jak również koszty ewentualnego najmu lokalu prywatnego, ponoszą władze wojskowe.

§ 501. Nie należy przeprowadzać zebrań kontrolnych w niedziele, w dni świąt narodowych oraz w czasie przeprawadzania wyborów do Izb Ustawodawczych lub ciał samorządowych; nie należy ich przeprowadzać również w święta kościoła rzymskokatolickiego obrządku łacińskiego, a w okolicach, zamieszkałych w znacznej liczbie przez obywateli obrządku greckokatolickiego, w święta tego obrządku; w okolicach zamieszkałych w większości przez obywateli wyznań niekatolickich lub niechrześcijańskich przez Państwo uznanych, nie należy przeprowadzać zebrań kontrolnych w najuroczystsze święta tych wyznań.

§ 502. (1) Do zebrań kontrolnych powołuje się za pomocą publicznych obwieszczeń władz wojskowych.

(2) Minister Spraw Wojskowych może jednak zarządzić powołanie na zebrania kontrolne również w drodze imiennych kart powołania. W tym przypadku co do trybu postępowania w sprawie wysyłania kart powołania, ich doręczania i zwrotów, należy stosować odpowiednio przepisy §§ 423 — 433.

§ 503. (1) Powołani do zebrań kontrolnych mają zgłosić się w oznaczonym terminie i miejscu z wojskowymi dokumentami osobistymi (z książeczką wojskową, oficerską książeczką wojskową, zaświadczeniem wojskowym, kartą mobilizacyjną) oraz innymi dowodami, uzasadniającymi konieczność poprawek w wojskowych dokumentach osobistych.

(2) Oficerowie, podoficerowie i szeregowcy, powołani na zebrania kontrolne, obowiązani są stawić się w ubiorze polowym, który obowiązani są posiadać, lub który im powierzono.

(3) Czynności związane z zebraniami kontrolnymi mają być w stosunku do wezwanych ukończone w tym dniu, na który osoby te zostały wezwane.

§ 504. (1) Żołnierze rezerwy, pospolitego ruszenia lub pomocniczej służby wojskowej mogą być zwolnieni od obowiązku stawienia się w danym roku do zebrań kontrolnych:

a) w razie obłożnej choroby, stwierdzonej świadectwem lekarza powiatowego, a w razie niemożności uzyskania takiego świadectwa — świadectwem lekarza prywatnego; świadectwo powinno odpowiadać warunkom wymienionym w § 440 ust. (3);

b) w razie ciężkiej choroby lub śmierci w rodzinie lub też z powodu innych nagłych nie cierpiących zwłoki spraw rodzinnych lub osobistych, udowodnionych dokumentami oraz potwierdzeniem przełożonego gminy o prawdziwości motywów;

c) w razie konieczności odbycia podróży w okresie zebrań kontrolnych, celem załatwienia spraw osobistych lub zawodowych nie dających się odłożyć na inny termin, jeżeli okoliczność ta będzie udowodniona dokumentami oraz potwierdzeniem powiatowej władzy administracji ogólnej o prawdziwości przytoczonych motywów.

(2) Prośby o zwolnienie od obowiązku stawienia się na zebranie kontrolne z dołączeniem wskazanych wyżej dokumentów należy wnosić do komendanta rejonu uzupełnień, który jest właściwym do udzielania zwolnień.

§ 505. (1) W przypadkach, gdy powołany na zebranie kontrolne z powodu krótkiego

---

*) W oryginale „142" nie umieszczono.

czasu nie mógł w porę wnieść prośby o zwolnienie od obowiązku stawienia się na zebranie kontrolne, powinien przełożony gminy przedłożyć prowadzącemu zebranie kontrolne świadectwo albo urzędowo potwierdzony dowód, usprawiedliwiający niemożność osobistego stawienia się powołanego na zebraniu kontrolnym.

(2) Oficer, prowadzący zebranie kontrolne, zatrzymuje dowody, usprawiedliwiające niestawiennictwo i udziela zwolnienia.

§ 506. (1) Zebrania kontrolne mają być przeprowadzane gminami, przy zachowaniu kolejności zgłaszania się poszczególnych gmin.

(2) Stawienie się powołanych na zebranie kontrolne należy wpisać do osobistych dokumentów wojskowych powołanego.

(3) Oficer, prowadzący zebranie kontrolne, może w razie potrzeby zatrzymać osobiste dokumenty wojskowe podoficerów i szeregowców wezwanych na zebranie kontrolne, celem uskutecznienia odpowiednich zmian przez komendanta rejonu uzupełnień. W razie zatrzymania tych dokumentów lub też gdy podoficer albo szeregowiec stawił się na zebranie kontrolne bez osobistego dokumentu wojskowego, oficer prowadzący zebranie kontrolne wydaje danej osobie odpowiednie poświadczenie.

§ 507. (1) Jeżeli wezwani na zebranie kontrolne nie byli obecni przy rozpoczęciu urzędowania i stawili się na nie dopiero w czasie jego trwania lub też po terminie im wyznaczonym, oficer prowadzący zebranie powinien ich mimo to poddać kontroli w dniu zgłoszenia się.

(2) Osoby, które nie usprawiedliwią swego opóźnienia na zebrania kontrolne lub których usprawiedliwienia oficer przeprowadzający zebranie kontrolne uzna za niewystarczające, mają być przez niego ukarane dyscyplinarnie.

§ 508. Z żołnierzami rezerwy, pospolitego ruszenia lub pomocniczej służby wojskowej, którzy na zebraniach kontrolnych zgłaszają wady lub cierpienia powodujące niezdolność do pełnienia służby w rezerwie, pospolitym ruszeniu lub też pomocniczej służby wojskowej, komendant rejonu uzupełnień postępuje w sposób wskazany w § 409.

§ 509. (1) Komendant rejonu uzupełnień sporządza po ukończeniu zebrań kontrolnych imienne wykazy żołnierzy, którzy mimo powołania nie zgłosili się na zebrania kontrolne.

(2) Wykazy te, sporządzone według gmin, przesyła komendant rejonu uzupełnień po ukończeniu akcji zebrań kontrolnych do powiatowych władz administracji ogólnej, które na tej podstawie zarządzają natychmiastowe poszukiwanie wymienionych osób. Co do osób odszukanych należy zawiadomić komendanta rejonu uzupełnień, co do innych zaś nadesłać wyczerpujące wyjaśnienia z dołączeniem odpowiednich dowodów (np. metryk śmierci itp.).

(3) Na osoby, które nie stawiły się na zebranie kontrolne, sporządza komendant rejonu uzupełnień doniesienie karne, które kieruje do właściwego wojskowego prokuratora okręgowego. W ślad za tym doniesieniem kieruje komendant rejonu uzupełnień wszelkie dane otrzymane od powiatowej władzy administracji ogólnej dotyczące wyników poszukiwań za uchylającym się od stawiennictwa na zebranie kontrolne.

(4) Osoby, które nie stawiły się na zebranie kontrolne, a przez powiatową władzę administracji ogólnej zostały odszukane, wzywa komendant rejonu uzupełnień w myśl art. 140 i 141 do osobistego stawienia się celem sprawdzenia ich ewidencji, jeżeli stawienie się takie uznaje za konieczne.

Do art. 145.

§ 510. Osobom powołanym na zebrania kontrolne służy prawo do przejazdu na koszt Skarbu Państwa na warunkach określonych w §§ 470 — 476.

CZĘŚĆ VI.

Zastępczy obowiązek wojskowy.

Do art. 146.

§ 511. Uruchomienie akcji, związanej z wykonaniem zastępczego obowiązku wojskowego, przez osoby podlegające temu obowiązkowi, wymaga:

a) ustalenia osób, które podlegają zastępczemu obowiązkowi wojskowemu, oraz prowadzenia ewidencji tych osób w celu uzyskania liczby osób obowiązanych w danym roku do wykonania pracy z tytułu zastępczego obowiązku wojskowego;

b) ustalenia robót i ich planów: ogólnego w obrębie powiatu i szczególnego w obrębie gminy.

§ 512. W razie wątpliwości, co do znaczenia dla obrony Państwa robót ustalonych przez zarządy gmin, powiatowe władze administracji ogólnej zatwierdzają te plany po porozumieniu się z dowódcą okręgu korpusu (terytorialnym dowódcą równorzędnym) za pośrednictwem wojewody (Komisarza Rządu na m. st. Warszawę).

Do art. 147.

§ 513. (1) Ustalenie spisu osób, podlegających zastępczemu obowiązkowi wojskowemu, należy:

a) do zarządów gmin (naczelników urzędów okręgowych) w stosunku do osób uznanych przy poborze za zdolne do służby wojskowej w pospolitym ruszeniu lub do pomocniczej służby wojskowej (kat. C i D);

b) do komendantów rejonów uzupełnień w stosunku do osób:

1) uznanych w czasie odbywania zasadniczej służby wojskowej za zdolne do służby w pospolitym ruszeniu lub do pomocniczej służby wojskowej (kat. C i D);

2) przeniesionych do rezerwy z ponadkontyngentu w myśl art. 75;

3) przeniesionych do rezerwy, a należących do kategorii osób wymienionych w art. 76.

(2) W spisach należy uwzględnić również osoby, na których ciążył zastępczy powszechny obowiązek wojskowy z mocy art. 116-a ustawy z dnia 23 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. z 1933 r. Nr 60, poz. 455) w brzmieniu dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 9 listopada 1936 r. w sprawie zmiany tej ustawy (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 601).

§ 514. (1) Osoby podlegające zastępczemu obowiązkowi wojskowemu zostają przez zarządy gmin (naczelników urzędów okręgowych) wpisywane do spisów osób podlegających zastępczemu obowiązkowi wojskowemu, a przez komendantów rejonów uzupełnień — do wykazów osób podlegających zastępczemu obowiązkowi wojskowemu.

(2) Spisy i wykazy mają zawierać dane następujące:

a) nazwisko i imię oraz imiona rodziców, b) rok urodzenia, c) adres, d) datę uregulowania stosunku do służby wojskowej, e) wyszczególnienie podstawy prawnej w myśl art. 147, f) zawód (zatrudnienie, wykształcenie) i g) uwagi.

(3) Zarządy gmin (naczelnicy urzędów okręgowych) wciągają do spisów te spośród osób wymienionych w § 513 ust. (1) lit. a), które mają w gminie miejsce zamieszkania z wyjątkiem nieobecnych przez czas dłuższy niż 2 miesiące, oraz osoby, które w danej gminie przebywają czasowo dłużej niż 2 miesiące. Dane do spisu czerpią zarządy gmin (naczelnicy urzędów okręgowych) z ksiąg meldunkowych oraz z notatek czynionych na komisjach poborowych.

§ 515. (1) Prace nad sporządzeniem spisów i wykazów powinny być podjęte z dniem 1 stycznia i dotyczyć powinny tylko tych osób. których stosunek do powszechnego obowiązku wojskowego uregulowany został z wynikiem określonym w art. 147 w roku poprzednim.

(2) Komendant rejonu uzupełnień przesyła zarządom gmin wykazy osób podlegających zastępczemu obowiązkowi wojskowemu najpóźniej do dnia 15 stycznia.

§ 516. (1) Na podstawie sporządzonych przez zarządy gmin (naczelników urzędów okręgowych) spisów oraz otrzymanych od komend rejonów uzupełnień wykazów, zarządy gmin sporządzają „listy pracy“ osób, objętych spisami i wykazami.

(2) W większych gminach mogą być prowadzone do każdej listy pracy skorowidze imienne lub też listy pracy mogą być podzielone według alfabetu.

(3) Listy pracy powinny być zestawione w zarządach gmin (urzędach okręgowych) do dnia 1 lutego każdego roku.

§ 517. (1) Listy pracy zakładają zarządy gmin (naczelnicy urzędów okręgowych) corocznie dla osób, u których w danych roku kalendarzowym powstał zastępczy obowiązek wojskowy.

(2) Listy te mają być utrzymywane w stanie aktualności przez 5 lat i są podstawą do powoływania obowiązanych do zastępczego obowiązku wojskowego.

§ 518. (1) Lista pracy, która dla jednych i tych samych osób będzie służyła przez czas 5 lat, ma zawierać dane następujące:

a) nazwisko i imię oraz imiona rodziców, g) rok urodzenia, c) adres, d) podstawę prawną do wezwania do pracy w myśl art. 147, e) zawód (zatrudnienie, wykształcenie), f) datę wezwania do pracy, g) wpisy dotyczące odbycia pracy w okresie 5 lat i h) uwagi.

(2) Wpisy, dotyczące zwolnienia od pracy i zmiany miejsca zamieszkania, powinny być czynione w rubryce „uwagi“.

§ 519. Osoby, przybywające do gminy na zamieszkanie lub na pobyt trwający ponad 2 miesiące, które spełniły już częściowo zastępczy obowiązek wojskowy w innej gminie, są wciągane do listy pracy z tego roku kalendarzowego, w którym u nich powstał zastępczy obowiązek wojskowy. W rubryce, służącej do wpisów o odbyciu pracy, zarządy gmin (naczelnicy urzędów okręgowych) czynią co do takich osób wpisy o częściowym odbyciu pracy w innej gminie na podstawie potwierdzenia, uwidocznionego w wojskowym dokumencie osobistym.

§ 520. (1) Lista pracy powinna być w zarządzie gminy (w urzędzie okręgowym) wyłożona do przejrzenia przez osoby interesowane na przeciąg 2 tygodni.

(2) O wyłożeniu do przejrzenia listy pracy zarządy gmin (naczelnicy urzędów okręgowych) ogłaszają w sposób przyjęty w danej gminie.

(3) W ogłoszeniu należy podać:

a) termin oraz miejsce wyłożenia listy pracy do przejrzenia z pouczeniem, że osoby interesowane powinny donieść przełożonemu gminy o mylnym lub niewłaściwym wpisaniu do listy,

b) pouczenie, że na podstawie art. 148 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym, osoby, wciągnięte do listy pracy, są obowiązane do wykonywania pracy w ciągu pięciu lat kolejno po sobie następujących po sześć dni w roku kalendarzowym oraz że mogą one być powołane w każdym czasie do wypełnienia zastępczego obowiązku wojskowego przy użyciu własnych narzędzi, o ile je posiadają.

§ 521. (1) Po upływie czasu, przewidzianego na wyłożenie listy pracy do przejrzenia, zarząd gminy (naczelnik urzędu okręgowego) podaje do wiadomości powiatowej władzy administracji ogólnej liczbę osób, obowiązanych do pracy w danym roku kalendarzowym, z podziałem według zawodów.

(2) Powiatowa władza administracji

ogólnej uzupełnia listę pracy ewentualnie jeszcze tymi osobami, które otrzymały kat. C lub D w trybie postępowania określonego w §§ 413, 414.

Do art. 149.

§ 522. (1) Zwolnienie w przypadkach określonych w art. 149 ust. (2) lit. a) może być udzielone tylko wówczas, gdy powołany przedstawi świadectwo lekarza powiatowego, stwierdzające, że stan zdrowia powołanego wyłącza możliwość wykonania w danym roku kalendarzowym pracy z zakresu zastępczego obowiązku wojskowego. Świadectwo lekarz powiatowy wydaje bezpłatnie.

(2) Świadectwo lekarza powiatowego nie będzie wymagane, gdy choroba lub ułomność jest oczywista i nie budzi wątpliwości.

(3) Zwolnień z powodów wymienionych w art. 149 ust. (2) lit. a) udziela przełożony gminy (naczelnik urzędu okręgowego).

§ 523. (1) Zwolnienie w przypadkach określonych w art. 149 ust. (2) lit. c) może być udzielone tylko wówczas, gdy przesunięcie terminu wykonania pracy nie wystarczy, a interes publiczny ucierpiałby w razie powołania danej osoby do pracy.

(2) Zwolnienia ze względu na interes publiczny zarządza kierownik powiatowej władzy administracji ogólnej.

§ 524. W przypadkach koniecznej potrzeby przełożony gminy (naczelnik urzędu okręgowego) może udzielać przesunięć terminów odbycia pracy, jeżeli roboty w innym terminie danego roku kalendarzowego będą uruchomione.

Do art. 150.

§ 525. (1) Osoby, wykluczone od służby wojskowej (art. 14), są obowiązane do odbycia pracy z tytułu zastępczego obowiązku wojskowego, jeżeli w roku upływu terminu wykluczenia od służby wojskowej nie ukończyły jeszcze 38 lat życia.

(2) Po upływie okresu wykluczenia, a przed ukończeniem 38 roku życia, osoby wykluczone od służby wojskowej mają być traktowane pod względem wykonania zastępczego obowiązku wojskowego na równi z osobami wymienionymi w art. 147.

Do art. 151.

§ 526. (1) Nieusprawiedliwione niestawiennictwo na wezwanie zarządu gminy (naczelnika urzędu okręgowego) do pracy powoduje wszczęcie dochodzenia co do przyczyny niestawienia się i, w zależności od wyniku dochodzenia, zastosowanie środków przymusowych i sprowadzenie do pracy pod eskortą.

(2) Wszelkie koszty, jakie z tego tytułu mogą wyniknąć (transport, wyżywienie, diety eskortującego), ponosi osoba, uchylająca się od pracy.

(3) W razie nieściągalności kosztów przymusowego sprowadzenia koszty te ponosi władza, instytucja lub przedsiębiorstwo, dla których roboty są wykonywane.

Do art. 152.

§ 527. (1) Zastępczy obowiązek wojskowy pełni się na podstawie wezwania do pracy.

(2) Wezwanie do pracy następuje za pomocą imiennego wezwania przez zarząd gminy (naczelnika urzędu okręgowego).

(3) Wezwania te powinny być zasadniczo doręczane co najmniej na 14 dni przed terminem wyznaczonym do zgłoszenia się do pracy.

(4) Przepis powyższy nie ma zastosowania w razie konieczności wykonania robót, uznanych przez powiatową władzę administracji ogólnej za pilne.

§ 528. (1) Termin powołania powinien być już zawczasu przy opracowaniu planu pracy tak ustalony, żeby nie wypadał w okresie nasilenia prac posiadających dla ludności zasadnicze znaczenie.

(2) Nie dotyczy to przypadku konieczności wykonania robót pilnych. W tych przypadkach obowiązani do pracy mogą być wezwani do robót w każdym czasie.

§ 529. Osoby, powołane do zastępczego obowiązku wojskowego, odbywają pracę w ubraniach własnych; z tego tytułu nie służą im żadne roszczenia do Skarbu Państwa.

§ 530. (1) Przy wyznaczaniu poszczególnym osobom pracy należy wziąć pod uwagę ich zdolności fizyczne i szczególne kwalifikacje.

(2) W zależności od tego można zażądać stawienia się do pracy z odpowiednimi narzędziami, jeżeli dane osoby narzędzia takie posiadają.

§ 531. Jeżeli w planie robót danego powiatu przewidziane zostały prace, wymagające skoncentrowania sił roboczych z dwóch lub więcej gmin, zarządzenia co do wzywania do pracy i koncentracji sił roboczych wydaje powiatowa władza administracji ogólnej.

§ 532. (1) W zasadzie osoby obowiązane do pracy z tytułu zastępczego obowiązku wojskowego mają być zatrudniane w miejscu zamieszkania (pobytu) i w odległości nie dalszej niż 5 km od tego miejsca.

(2) W przypadkach tych osoby te pokrywają z własnych funduszów koszty wyżywienia, zakwaterowania i dojazdu do miejsca pracy oraz powrotu z miejsca pracy do miejsca zamieszkania (pobytu).

(3) Wyjątkowo w przypadkach wymienionych w ust. (1) osoby obowiązane do pracy z tytułu zastępczego obowiązku wojskowego mogą otrzymać bezpłatne wyżywienie:

a) jeżeli powołany do pracy nie ma środków na wyżywienie się w czasie wykonywania pracy; okoliczność ta powinna być stwierdzona zaświadczeniem o zarejestrowaniu się powołanego jako bezrobotnego;

b) jeżeli powołany wskutek szczególnych warunków nie jest w możności oddalać się od

miejsca pracy, a powołanie do pracy nastąpiło nagle np. z powodu katastrof żywiołowych.

§ 533. (1) Powołanym do wykonania pracy w miejscowości położonej w odległości dalszej niż 5 km od miejsca zamieszkania (pobytu) służy prawo do:

a) wyżywienia,

b) zakwaterowania — jeżeli powołany ma odbywać pracę w tak dużej odległości od domu, że nie byłby w możności jej wykonać, gdyby na noc wracał do domu.

(2) Powołanym do wykonania pracy w miejscu położonym o 25 km lub więcej od miejsca zamieszkania (pobytu) służy prawo do przejazdu na koszt władz wymienionych w § 535 najtańszym środkiem przewozowym z miejsca zamieszkania (pobytu) do miejsca pracy i z powrotem.

§ 534. (1) Celem pokrycia kosztów wyżywienia powołani otrzymują dzienny ryczałt pieniężny w wysokości kwoty pieniężnej obliczonej na wyżywienie jednego szeregowca w wojsku. Wysokość dziennego ryczałtu podaje do wiadomości zarządu gminy (naczelnika urzędu okręgowego) powiatowa władza administracji ogólnej.

(2) Zarządy gmin (naczelnicy urzędów okręgowych), w których obrębie są prowadzone roboty przy pomocy sił roboczych, skoncentrowanych z innych gmin, mogą być wezwane przez właściwe powiatowe władze administracji ogólnej na wniosek kierownictwa robót do zorganizowania wyżywienia w naturze i zakwaterowania pracujących.

(3) Zwrot kosztów przejazdu następuje po ich udowodnieniu na podstawie przedłożonych dokumentów. W razie koncentracji sił roboczych z różnych gmin — powiatowa władza administracji ogólnej organizuje transporty specjalne.

§ 535. Koszty wyżywienia, przejazdu i zakwaterowania powołanych do pracy ponoszą:

a) władze wojskowe — gdy prace są wykonywane bezpośrednio na rzecz wojska (na terenach lub przy obiektach administrowanych przez wojsko) lub też pod kierunkiem władz wojskowych;

b) władze (instytucje, organizacje), dla których praca jest wykonywana — we wszystkich innych przypadkach.

Do art. 153.

§ 536. (1) W razie wypadku lub zachorowania przy pracy władza (instytucja, organizacja), dla której praca jest wykonywana, obowiązana jest udzielić niezwłocznie powołanemu do pracy pierwszej pomocy.

(2) Potrzebne dalsze leczenie należy:

a) w granicach ogólnych zasad do właściwych instytucyj, obowiązanych do udzielania tym osobom świadczeń leczniczych z tytułu bądź to zatrudnienia (ubezpieczalnie społeczne, państwowa lub samorządowa pomoc lekarska), bądź też ubóstwa (gminy),

b) co do osób nie mających prawa do korzystania z pomocy leczniczej w myśl zasad określonych w ust. (2) lit. a) lub gdy prawo to wygaśnie—do instytucyj, wskazanych w instrukcji (ust. (4)), na rachunek Skarbu Państwa z budżetu Ministerstwa Opieki Społecznej.

(3) Z pomocy leczniczej, przewidzianej w ust. (2) lit. b), poszkodowany może korzystać nie dłużej, niż w ciągu 26 tygodni, o ile nie uzyskał wcześniej uprawnień z tytułu ustawy o zaopatrzeniu inwalidzkim.

(4) Bliższe warunki korzystania z pomocy leczniczej przewidzianej w ust. (2) lit. b) i w ust. (3), jej zakres oraz zasady rozrachunku między instytucją powołaną do leczenia a Skarbem Państwa — ustali instrukcja Ministra Opieki Społecznej, wydana w porozumieniu z Ministrami Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych.

§ 537. (1) Odbycie zastępczego obowiązku wojskowego oraz zwolnienie od tego obowiązku w danym roku kalendarzowym należy wpisać do wojskowego dokumentu osobistego. Wpis podpisuje przełożony gminy (naczelnik urzędu okręgowego).

(2) Wypełnienie w danym roku kalendarzowym zastępczego obowiązku wojskowego ma być również wpisane do listy pracy.

Do art. 154.

§ 538. Władze i instytucje, przewidujące wykonanie robót, które mają związek z obroną Państwa i mogą być wykonane w drodze zastępczego obowiązku wojskowego, powinny do dnia 1 stycznia każdego roku zgłosić swoje wnioski o objęcie tych robót planem — do zarządów tych gmin (naczelników urzędów okręgowych), na których obszarze roboty mają być wykonane. Wnioski te powinny zawierać gotowe projekty prac z kosztorysami i terminami ich wykonania tudzież z wykazaniem liczby potrzebnych dni roboczych; władze wojskowe zgłaszają jedynie potrzebną ilość sił roboczych.

§ 539. (1) Ustalenie planu robót, które mają być wykonane w drodze zastępczego obowiązku wojskowego, należy do zarządów gmin (naczelników urzędów okręgowych).

(2) Zarządy gmin (naczelnicy urzędów okręgowych) powinny do dnia 1 lutego każdego roku przygotować plany i kosztorysy robót, ustalonych do wykonania dla potrzeb gminy lub gromady, mających związek z obroną Państwa. W planach tych będą przewidziane, poza ilościami materiałów i robocizny, okresy czasu potrzebnego na wykonanie danej roboty. Poza tym powinny być również wykazane potrzebne narzędzia oraz roboty pomocnicze, których nie da się wykonać w drodze zastępczego obowiązku wojskowego (np. zwózka konna).

(3) Przy ustaleniu planu robót pierwszeństwo mają roboty zgłoszone przez władze wojskowe.

(4) Plany i kosztorysy, sporządzone przez zarządy gmin (naczelników urzędów okręgowych), zatwierdza powiatowa władza administracji ogólnej do dnia 1 marca każdego roku, po zbadaniu celowości zaprojektowanych robót, ich kolejności i warunków pracy.

§ 540. (1) Jeżeli planowane roboty wymagają skoncentrowania sił roboczych z dwóch lub więcej gmin, wnioski o objęcie ich planem robót powinny być zgłoszone w terminie do dnia 1 stycznia danego roku do powiatowej władzy administracji ogólnej. Zapotrzebowanie i plany powinny odpowiadać warunkom § 538.

(2) W przypadkach określonych w ust. (1) ustalenie robót, objęcie ich planami i przygotowanie potrzebnych kosztorysów należy do powiatowej władzy administracji ogólnej.

(3) Wykonanie planów i czynności przygotowawczych do uruchomienia akcji zastępczego obowiązku wojskowego powinno być ukończone do dnia 1 marca.

§ 541. (1) Roboty organizuje, kieruje nimi i odpowiada za ich bezpieczeństwo kierownictwo robót tej władzy (instytucji, przedsiębiorstwa, organizacji), dla której roboty są wykonywane.

(2) Roboty dla władz wojskowych organizują i kierują nimi dowódcy okręgów korpusu (terytorialny dowódca równorzędny) przez komendantów garnizonów w miejscowościach, gdzie znajdują się oddziały wojskowe.

(3) W miejscowościach, gdzie nie ma oddziałów wojskowych, dowódcy okręgów korpusu (terytorialny dowódca równorzędny) mogą co do zorganizowania i wykonania robót dla władz wojskowych ograniczyć się do zgłoszenia jedynie swoich wniosków za pośrednictwem wojewódzkich władz administracji ogólnej.

CZĘŚĆ VII.

Przepisy ogólne.

Do art. 155.

§ 542. Do kategorii osób stanu urlopowanych należą również kobiety, a to:

a) ochotniczki, które na komisji poborowej otrzymały kategorię A (zdolna do przeszkolenia wojskowego i do pomocniczej służby wojskowej) — od dnia ogłoszenia im orzeczenia komisji poborowej do dnia zaliczenia ich do stanu faktycznego jednostki organizacyjnej szkolącej;

b) kobiety, na które nałożono obowiązek odbycia przeszkolenia wojskowego z mocy rozporządzenia Rady Ministrów w myśl art. 103 ust. (3) — od dnia ogłoszenia im orzeczenia komisji poborowej do dnia zaliczenia ich do stanu faktycznego jednostki organizacyjnej szkolącej;

c) kobiety, które odbyły przeszkolenie wojskowe do pomocniczej służby wojskowej lub pomocniczą służbę wojskową i zostały zwolnione ze służby z zaliczeniem ich do pomocniczej służby wojskowej.

§ 543. (1) Osoby stanu urlopowanych podlegają władzy dyscyplinarnej przełożonych dyscyplinarnych, jeżeli w stosunku służbowym z przełożonym lub też będąc w mundurze wojskowym dopuszczą się przestępstwa wojskowego, które według kodeksu karnego wojskowego może być karane dyscyplinarnie, albo też przewinienia przeciw karności lub porządkowi wojskowemu lub przeciw przepisom i rozkazom wydanym celem zapewnienia nad nimi kontroli wojskowej.

(2) Przełożonym dyscyplinarnym osób stanu urlopowanych jest komendant rejonu uzupełnień, któremu w stosunku do tych osób przysługują uprawnienia dyscyplinarne dowódcy pułku.

(3) Gdy ukaranie dyscyplinarne za przestępstwa wojskowe nie jest dopuszczalne lub gdy komendant rejonu uzupełnień uważa je za niewystarczające, sporządza on doniesienie, zawierające wyczerpujący opis stanu faktycznego czynu i towarzyszących mu okoliczności, które kieruje do wojskowego prokuratora okręgowego.

Do art. 156.

§ 544. (1) W razie zamierzonego wyjazdu za granicę zezwolenie władzy wojskowej na wyjazd za granicę mają posiadać osoby następujące:

a) mężczyźni uznani przez komisję poborową za zdolnych do zasadniczej służby wojskowej — od chwili wydania takiego orzeczenia do czasu powołania do zasadniczej służby wojskowej;

b) zaliczeni do ponadkontyngentowych na podstawie art. 75;

c) podoficerowie i szeregowcy stale urlopowani na podstawie art. 74;

d) podoficerowie i szeregowcy urlopowani wskutek czasowej niezdolności do służby wojskowej, stwierdzonej w drodze rewizji lekarskiej;

e) podchorążowie rezerwy;

f) oficerowie rezerwy, pospolitego ruszenia oraz oficerowie zaliczeni do pomocniczej służby wojskowej;

g) żołnierze stanu spoczynku.

(2) Spośród osób wymienionych w ust. (1) nie potrzebują zezwoleń władzy wojskowej na wyjazd za granicę osoby wyjeżdżające za granicę na podstawie paszportu dyplomatycznego lub służbowego.

§ 545. (1) Osobom, wymienionym w § 544 ust. (1), udzielają zezwoleń na wyjazdy za granicę właściwi komendanci rejonów uzupełnień (wzór Nr 13).

(2) Obywatelom polskim stale zamieszkałym na obszarze w. m. Gdańska oraz przebywającym tam tylko czasowo, jeżeli w kraju nie posiadają miejsca zamieszkania, w razie zamierzonego wyjazdu poza obszar w. m. Gdańska i Rzeczypospolitej udziela zezwoleń na wyjazd za granicę komendant rejonu uzupełnień w Gdyni.

(3) Osobom przebywającym czasowo na obszarze w. m. Gdańska, jeżeli w kraju posiadają miejsce zamieszkania, udziela zezwoleń na wyjazd za granicę komendant rejonu uzupełnień właściwy ze względu na miejsce zamieszkania w kraju.

(4) Oficerom wymienionym w § 544 ust. (1) lit. f) i g) udziela zezwoleń na wyjazd za granicę:

a) oficerom wojska w stopniach generałów — dowódca okręgu korpusu,

b) oficerom marynarki wojennej bez względu na stopień wojskowy — Szef Kierownictwa Marynarki Wojennej.

§ 546. (1) Osobom wymienionym w § 544 ust. (1) udziela się zezwoleń na wyjazd za granicę na zasadach następujących:

a) osobom, wymienionym w § 544 ust. (1) lit. a) — d), bez ograniczeń, jeżeli wyjazd ma charakter okolicznościowy lub następuje w celu kształcenia się w zagranicznych zakładach naukowych i jeżeli w okresie zamierzonego przebywania za granicą nie jest przewidziane powołanie ich do czynnej służby wojskowej; w drodze wyjątku osobom tym można udzielić zezwolenia, jeżeli wyjazd ma charakter stały (emigracja, cele zarobkowe), co powinno być stwierdzone przez władze emigracyjne;

b) podchorążym rezerwy (§ 544 ust. (1) lit. e)) oraz oficerom wymienionym w § 544 ust. (1) lit. f) i g) bez ograniczeń, jeżeli termin wyjazdu lub okres pobytu za granicą nie będzie stał na przeszkodzie do wypełnienia przez proszącego w należytym terminie obowiązku zgłoszenia się do czynnej służby wojskowej; w celu ustalenia tej okoliczności, komendanci rejonów uzupełnień powinni przed wydaniem zezwolenia na wyjazd zasięgnąć informacyj od przełożonych jednostek organizacyjnych, do których osoby te ewidencyjnie należą.

(2) Za wyjazdy okolicznościowe należy uważać wyjazdy w sprawach rodzinnych, naukowych, handlowych, społecznych, współpracy międzynarodowej oraz w celach kuracyjnych i turystycznych, jak również wyjazdy na roboty sezonowe.

§ 547. (1) Osoby wymienione w § 544 ust. (1), zamierzające wyjechać za granicę, powinny wnieść do władzy właściwej umotywowane podania o zezwolenie.

(2) Do podania o zezwolenie należy dołączyć w oryginale wojskowy dokument osobisty lub inny dokument, stwierdzający stosunek do powszechnego obowiązku wojskowego, jak również dowody, stwierdzające konieczność wyjazdu, albo zaświadczenie właściwych władz, uczelni, instytucyj, związków sportowych lub społecznych, stwierdzające cel zamierzonego wyjazdu.

(3) Osoby, wyjeżdżające za granicę w celu kształcenia się, mają dołączyć do podania dowód, stwierdzający uczęszczanie do zagranicznego zakładu naukowego, lub zawiadomienie takiego zakładu naukowego, że proszący może być do niego przyjęty albo że dla zapisania się do danego zakładu naukowego konieczne jest osobiste zgłoszenie się.

§ 548. (1) W przypadkach uzasadnionych koniecznością natychmiastowego wyjazdu za granicę, gdy miejsce chwilowego pobytu interesowanego jest znacznie oddalone od siedziby właściwej komendy rejonu uzupełnień, mogą udzielać zezwoleń na wyjazd za granicę najbliższe miejsca pobytu interesowanego komendy rejonów uzupełnień.

(2) W takich przypadkach proszący musi udowodnić konieczność natychmiastowego wyjazdu oraz przedstawić oryginalny dokument, stwierdzający jego stosunek do służby wojskowej.

(3) Komenda rejonu uzupełnień udzielająca zezwolenia powinna powiadomić o tym natychmiast właściwą komendę rejonu uzupełnień.

§ 549. (1) Osoby stanu urlopowanych nie wymienione w § 544 ust. (1) nie potrzebują na wyjazd za granicę zezwolenia władzy wojskowej; osoby te otrzymują poszporty zagraniczne na zasadach następujących:

a) osoby w wieku przedpoborowym (od 1 stycznia tego roku kalendarzowego, w którym kończą 17 lat życia do końca tego roku kalendarzowego, w którym kończą 20 lat życia), jak również osoby zakwalifikowane do kategorii B — w razie wyjazdu o charakterze stałym (emigracja w celach zarobkowych) tylko w drodze wyjątku i po przedstawieniu dowodów, stwierdzających charakter tego wyjazdu, zaś w przypadkach wyjazdów okolicznościowych — bez ograniczeń;

b) osoby w wieku poborowym do chwili stawienia się przed komisją poborową — tylko w ważnych przypadkach wyjazdów okolicznościowych, wymagających konieczności wyjazdu oraz w przypadkach wyjazdów emigracyjnych, jeżeli istnieją dostateczne dane, że osoby te istotnie wyjadą z zamiarem emigracji i osiedlenia się w innym kraju;

c) podoficerowie i szeregowcy rezerwy, pospolitego ruszenia oraz zaliczeni do pomocniczej służby wojskowej — we wszystkich przypadkach bez ograniczeń.

(2) Osoby wymienione w ust. (1) w razie ubiegania się o paszport zagraniczny są obowiązane przedstawić w oryginale powiatowej władzy administracji ogólnej wojskowy dokument osobisty lub inny dokument, stwierdzający stosunek danej osoby do powszechnego obowiazku wojskowego. W razie nieprzedłożenia takiego dokumentu powiatowa władza administracji ogólnej przed wydaniem paszportu zagranicznego porozumiewa się z komendantem rejonu uzupełnień celem wyjaśnienia stanu rzeczy i uregulowania stosunku danej osoby do służby wojskowej.

§ 550. Przy przedłużaniu i wznawianiu ważności paszportu zagranicznego, jak i przy wystawianiu nowego paszportu w miejsce dawnego osobom, które w myśl § 544 ust. (1) ma-

ją uzyskać na wyjazd za granicę zezwolenie władz wojskowych, władza paszportowa powinna zbadać czy właściciel nie utracił warunków potrzebnych do uzyskania paszportu.

§ 551. (1) Osobom, przebywającym czasowo za granicą, a podlegającym powszechnemu obowiązkowi wojskowemu, wydają i przedłużają paszporty zagraniczne urzędy konsularne R. P.

(2) Przedłużanie przez urzędy konsularne R. P. paszportów zagranicznych wydanych w kraju osobom stanu urlopowanych stale zamieszkałym za granicą, jak również osobom wymienionym w § 549 ust. (1) lit. c) czasowo przebywającym za granicą, następuje bez porozumienia się z władzami w kraju.

(3) Wszystkim innym osobom, podlegającym powszechnemu obowiązkowi wojskowemu, a przebywającym czasowo za granicą, mogą urzędy konsularne R. P. przedłużyć paszporty zagraniczne na okres dłuższy niż 14 dni tylko za zezwoleniem właściwej władzy w kraju, a mianowicie:

a) oficerom i podchorążym rezerwy, pospolitego ruszenia i zaliczonym do pomocniczej służby wojskowej oraz stanu spoczynku, należącym do korpusów osobowych marynarki wojennej — za zezwoleniem szefa kierownictwa Marynarki Wojennej; wszystkim innym osobom wymienionym w § 544 ust. (1) poza oficerami w stopniach generałów — za zezwoleniem komendanta rejonu uzupełnień i oficerom w stopniach generałów — za zezwoleniem dowódcy okręgu korpusu;

b) osobom, wymienionym w § 549 ust. (1) lit. a) i b) — za zezwoleniem właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej.

§ 552. (1) Powiatowe władze administracji ogólnej obowiązane są prowadzić ewidencję osób, podlegających powszechnemu obowiązkowi wojskowemu, którym wydane zostały paszporty zagraniczne. Ewidencję tę — o ile chodzi o osoby w wieku od lat 17 do 21 — wykorzystują te władze przy zestawianiu list poborowych.

(2) O wydaniu paszportu powiadamia się ponadto gminę zamieszkania, celem dokonania stosownego wpisu w rejestrze mieszkańców.

§ 553. (1) Powiatowe władze administracji ogólnej przesyłają co miesiąc do komendy rejonu uzupełnień wykaz osób, podlegających powszechnemu obowiązkowi wojskowemu i zapisanych w ewidencji wojskowej, które zgodnie z przepisami niniejszymi otrzymały poszporty zagraniczne bez zezwoleń władz wojskowych.

(2) Wykazy te powinny zawierać: a) nazwisko i imię, b) rok urodzenia, c) numer listy poborowych lub liczbę ewidencji wojskowej, d) imiona rodziców, e) miejsce zamieszkania, f) datę wydania paszportu, g) cel wyjazdu, do jakiego kraju i na jaki okres czasu.

§ 554. (1) W razie zarządzenia poboru, powołania do służby wojskowej lub do zebrań kontrolnych mogą właściwe władze wojskowe (§ 545) cofnąć udzielone już zezwolenie na wyjazd za granicę — a powiatowe władze administracji ogólnej i urzędy konsularne R. P. wstrzymać wydanie paszportu zagranicznego lub odmówić przedłużenia jego ważności w stosunku do osób objętych danym wezwaniem. Cofnięcie zezwolenia lub wstrzymanie wydania paszportu może trwać do czasu spełnienia obowiązku wojskowego.

(2) Przepis ust. (1) nie wyklucza możności stosowania przepisu § 549 ust. (1) lit. b).

(3) Minister Spraw Wojskowych może także w czasie pokoju zarządzić czasowe zupełne wstrzymanie wydawania zezwoleń na wyjazdy za granicę, jak również paszportów osobom, podlegającym powszechnemu obowiązkowi wojskowemu, w zakresie i na czas, który uzna za potrzebny w interesie obrony Państwa.

(4) Minister Spraw Wojskowych może w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych oraz Opieki Społecznej ustalić inne warunki wyjazdu za granicę dla osób, podlegających powszechnemu obowiązkowi wojskowemu, a wyjeżdżających za granicę na roboty sezonowe.

§ 555. (1) Przeciwko odmownemu załatwieniu przez komendanta rejonu uzupełnień prośby o zewolenie na wyjazd za granicę służy proszącemu w terminie 14 dni, licząc od dnia doręczenia odmownej decyzji, prawo odwołania się do dowódcy okręgu korpusu, który decyduje ostatecznie. Oficerom wojska w stopniach generałów oraz oficerom należącym do korpusów osobowych marynarki wojennej służy w tym samym terminie prawo odwołania się od odmownej decyzji dowódcy okręgu korpusu lub Szefa Kierownictwa Marynarki Wojennej — do Ministra Spraw Wojskowych.

(2) Odwołania powinny być wnoszone w drodze przez władzę, która wydała w pierwszej instancji odmowną decyzję.

§ 556. (1) Z chwilą ogłoszenia mobilizacji następuje ogólne wstrzymanie udzielania zezwoleń na wyjazd za granicę i wydawania paszportów zagranicznych wszystkim osobom podlegającym powszechnemu obowiązkowi wojskowemu.

(2) Jeżeli osoby te otrzymały zezwolenie na wyjazd za granicę lub paszporty zagraniczne przed ogłoszeniem mobilizacji, nie należy dopuścić do wyjazdu ich z granic Państwa.

(3) Z chwilą ogłoszenia mobilizacji osoby podlegające powszechnemu obowiązkowi wojskowemu mogą otrzymać paszport zagraniczny wyłącznie na podstawie zezwolenia Ministra Spraw Wojskowych.

(4) Ograniczenia powyższe nie stosują się do osób wyjeżdżających na podstawie paszportów dyplomatycznych lub służbowych.

§ 557. (1) Przepustki graniczne wydają wszystkim osobom podlegającym powszechnemu obowiązkowi wojskowemu właściwe władze bez specjalnego zezwolenia władz wojskowych.

(2) O wydaniu przepustek granicznych władze te nie zawiadamiają komendantów rejonów uzupełnień.

(3) Wydawanie przepustek granicznych

(wszelkiego typu) w czasie wojny, mobilizacji lub stanu zagrożenia Państwa stwierdzonego uchwałą Rady Ministrów reguluje każdorazowo zarządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

§ 558. (1) Osoby wyjeżdżające za granicę lub na obszar w. m. Gdańska na pobyt stały lub czasowy nie mogą wywozić za granicę żadnych dokumentów, stwierdzających wykonanie powszechnego obowiązku wojskowego (zaświadczenia o rejestracji, dokumenty poborowe i dokumenty wojskowe).

(2) Wymienione w ust. (1) dokumenty należy przed wyjazdem za granicę złożyć na przechowanie u właściwego komendanta rejonu uzupełnień, który zwróci je uprawnionemu po powrocie z zagranicy.

(3) Komendant rejonu uzupełnień wydaje osobie, która złożyła dokumenty na przechowanie, odpowiednie zaświadczenie, które przy wyjeździe za granicę należy przedstawić organowi kontroli granicznej.

(4) Osób wyjeżdżających za granicę a posiadających przy sobie dokumenty wymienione w ust. (1) i nie przedstawiających zaświadczenia komendanta rejonu uzupełnień o złożeniu tych dokumentów na przechowanie w komendzie rejonu uzupełnień, — nie należy odprawiać za granicę.

(5) Osoby wyjeżdżające za granicę na podstawie paszportów służbowych lub dyplomatycznych powinny pozostawić w kraju dokumenty wymienione w ust. (1) pod własną odpowiedzialnością za właściwe ich przechowanie.

§ 559. (1) Przepis § 558 ust. (1) dotyczy również osób przekraczających granicę na podstawie wszelkich innych dokumentów, poza paszportami zagranicznymi wydanymi w kraju.

(2) Dokumenty wymienione w § 558 ust. (1) powinny osoby te pozostawić w kraju pod własną odpowiedzialnością za właściwe ich przechowanie.

Do art. 158.

§ 560. (1) Podstawą zwolnienia żołnierza z czynnej służby wojskowej (zasadniczej, przeszkolenia lub ćwiczeń wojskowych) jest zawiadomienie sądu powszechnego o zarządzeniu względem takiej osoby aresztu tymczasowego za czyn, którego popełnienie uzasadnia właściwość sądu powszechnego.

(2) Podstawą zwolnienia żołnierza z czynnej służby wojskowej jest również wezwanie władz sądowych lub prokuratorskich do odbycia przez podoficera lub szeregowca kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem sądu powszechnego powyżej 3 tygodni — jeżeli na wniosek przełożonego dyscyplinarnego skazanego o uprawnieniach co najmniej dowódcy pułku nie nastąpiło odroczenie wykonania kary (art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 maja 1927 roku o odroczeniu i przerwie wykonania kar pozbawienia wolności oraz uchylenia aresztu tymczasowego ze względów wojskowych — Dz. U. R. P. Nr 46, poz. 405).

(3) Zwolnienie z czynnej służby wojskowej przeprowadza przełożony jednostki organizacyjnej oddając żołnierza do dyspozycji władz wskazanych przez sąd powszechny lub prokuratora sądu okręgowego.

§ 561. (1) Osoby, zwolnione z czynnej służby wojskowej na podstawie art. 158, podlegają powołaniu do służby po zwolnieniu z aresztu tymczasowego lub po odbyciu kary orzeczonej wyrokiem sądowym, jeżeli wyrok lub pobudki czynu karygodnego nie pociągają za sobą wykluczenia od służby wojskowej.

(2) Czas czynnej służby wojskowej, odbytej przed zwolnieniem z szeregów na podstawie art. 158 zalicza się takim osobom na poczet okresu służby wojskowej, którą powinny odbyć, w stosunku dzień za dzień.

Do art. 159.

§ 562. (1) Władze sądowe i prokuratorskie (powszechnego wymiaru sprawiedliwości) właściwe ze względu na obowiązujące je przepisy zawiadamiają o wszczęciu postępowania karnego, o zarządzeniu i uchyleniu aresztu tymczasowego oraz o zakończeniu postępowania karnego dotyczącego osób podlegających powszechnemu obowiązkowi wojskowemu:

a) powiatowe władze administracji ogólnej właściwe ze względu na miejsce zamieszkania tych osób;

b) komendy rejonów uzupełnień właściwe ze względu na przynależność ewidencyjną tych osób.

(2) Zawiadomienia mają zawierać następujące dane: nazwisko i imię, imiona rodziców, rok urodzenia, miejsce zamieszkania, stopień wojskowy, rodzaj przestępstwa, a poza tym dane wskazujące na tok danego postępowania i jego cechy istotne (np. data wszczęcia postępowania lub jego umorzenia, data zarządzenia lub uchylenia tymczasowego aresztowania, data wyroku, wysokość i rodzaj kary itp.).

§ 563. (1) Władze sądowe i prokuratorskie zawiadamiają powiatową władzę administracji ogólnej:

a) o zarządzeniu i uchyleniu tymczasowego aresztowania przeciw mężczyznom będącym w wieku poborowym (od 21 do 23 lat włącznie) tudzież przeciw uczniom należącym do kategorii poborowych wymienionych w art. 40 ust. (2);

b) o skazaniu prawomocnym wyrokiem mężczyzn wymienionych pod lit. a) za przestępstwa lub na kary wymienione w art. 14, lub za przestępstwa wymienione w ustawie o powszechnym obowiązku wojskowym;

c) o skazaniu prawomocnym wyrokiem mężczyzn w wieku od 23 do 60 lat, którzy podlegają powszechnemu obowiązkowi wojskowemu, a nie mają jeszcze ustalonego do niego stosunku, jeśli skazanie nastąpiło za przestępstwa lub na kary wymienione w art. 14 lub za przestępstwa wymienione w ustawie o powszechnym obowiązku wojskowym;

d) o darowaniu w drodze łaski kary lub

skutków karno - sądowego skazania, o zarządzeniu wykonania kary zawieszonej i o zatarciu skazania w przypadkach wymienionych pod lit. b) i c).

(2) W związku z wyrokiem skazującym należy przesłać zawiadomienia również o miejscu wyznaczonym skazanemu dla odbycia kary, o dniu rozpoczęcia kary oraz o dniu warunkowego zwolnienia z kary.

§ 564. (1) Powiatowe władze administracji ogólnej postępują z otrzymanymi zawiadomieniami władz sądowych i prokuratorskich w sposób następujący:

a) zawiadomienia dotyczące osób będących w wieku przedpoborowym przechowują u siebie do czasu założenia list poborowych dla roczników, do których te osoby należą, po czym kary wpisują do tych list;

b) zawiadomienia odnoszące się do osób, zapisanych w ewidencji wojskowej — przesyłają do komendanta rejonu uzupełnień po uprzednim wpisaniu kar do list poborowych.

(2) Powiatowe władze administracji ogólnej zawiadamiają w ten sam sposób komendantów rejonów uzupełnień o karach aresztu lub grzywny nałożonych przez nie na osoby, wpisane do ewidencji wojskowej, za wykroczenia wymienione w ustawie o powszechnym obowiązku wojskowym (art. 168 — 171).

§ 565. (1) Władze sądowe i prokuratorskie zawiadamiają komendantów rejonów uzupełnień:

a) o wdrożeniu i o wyniku postępowania karnego przeciw uczniom szkół kształcących na oficerów rezerwy, podchorążym rezerwy i pospolitego ruszenia, oraz przeciw oficerom rezerwy, pospolitego ruszenia, oficerom zaliczonym do pomocniczej służby wojskowej i stanu spoczynku;

b) o skazaniu prawomocnym wyrokiem starszych szeregowców i podoficerów rezerwy, pospolitego ruszenia, zaliczonych do pomocniczej służby wojskowej i stanu spoczynku na karę utraty praw publicznych i obywatelskich praw honorowych oraz na karę lub za przestępstwa wymienione w art. 14;

c) o zarządzeniu środka zabezpieczającego przeciw żołnierzom wymienionym pod lit. b) z wyjątkiem przypadków wymienionych w art. 79, 80 i 85 k. k. z roku 1932;

d) o skazaniu prawomocnym wyrokiem osób stanu urlopowanych (art. 155) w wieku od lat 23 do 60 za przestępstwo lub na kary wymienione w art. 14 lub za przestępstwa wymienione w ustawie o powszechnym obowiązku wojskowym;

e) o darowaniu w drodze łaski kary lub skutków karno-sądowego skazania, o zarządzeniu wykonania kary zawieszonej i o zatarciu skazania przez sąd, w przypadkach, wymienionych pod lit. a), b) lub c).

(2) W związku z wyrokiem skazującym należy przesłać zawiadomienia również o miejscu wyznaczonym skazanemu dla odbycia kary, o dniu rozpoczęcia kary oraz o dniu warunkowego zwolnienia z kary.

§ 566. Na uzasadnione wnioski komendantów rejonów uzupełnień władze sądowe i prokuratorskie prześlą tym władzom odpisy skazujących wyroków prawomocnych wraz z uzasadnieniem, o ile zostało ono sporządzone, w sprawach, w których władze sądowe lub prokuratorskie nadesłały zawiadomienia o wszczęciu lub dalszym toku postępowania karnego.

Do art. 163.

§ 567. (1) Dyrektorzy szkół wymienionych w art. 78 nadsyłają wykazy uczniów i byłych uczniów komendom rejonów uzupełnień według wzoru Nr 14.

(2) Terminy nadsyłania wykazów uczniów wymienionych w ust. (1) określają każdorazowo zarządzenia Ministra Spraw Wojskowych.

Do art. 164.

§ 568. (1) Dyrektorzy szkół wymienionych w art. 78 tudzież przewodniczący komisyj egzaminacyjnych dla eksternów przesyłają wykazy uczniów wymienionych w art. 164 ust. (1) powiatowej władzy administracji ogólnej, właściwej ze względu na siedzibę urzędową szkoły.

(2) Wykazy mają być sporządzone według wzoru Nr 15 w kolejności roku urodzenia uczniów, umieszczonych w wykazie.

§ 569. (1) Dyrektorzy szkół wymienionych w art. 78 tudzież przewodniczący komisyj egzaminacyjnych dla eksternów umieszczają potrzebne dane w wykazach na podstawie aktów personalnych będących w posiadaniu szkoły (zakładu).

(2) Dane, nie zawarte w aktach personalnych, umieszczają dyrektorzy szkół i przewodniczący komisji egzaminacyjnej dla eksternów na podstawie wyjaśnień uczniów zapisanych do wykazu. Dane te należy omówić w wykazie.

CZĘŚĆ VIII.

Przepisy przejściowe i końcowe.

Do art. 185.

§ 570. (1) Zaliczeniu na poczet zasadniczej służby wojskowej podlega czas czynnej służby wojskowej, odbytej:

a) w wojsku polskim lub w polskiej marynarce wojennej;

b) w polskich formacjach wojskowych (ochotniczych), uznanych przez Państwo Polskie, a to: w legionach polskich, w polskim korpusie posiłkowym, w polskiej sile zbrojnej, w I, II i III korpusie wschodnim, w wojskach polskich we Francji i we Włoszech, w dywizji gen. Żeligowskiego, formacjach polskich na Syberii, na Murmanie, w Odesie i w Finlandii, w polskiej organizacji wojskowej (P. O. W.) oraz formacjach powstańczych wielkopolskich i śląskich;

c) w armiach i marynarkach państw zaborczych, a mianowicie: w armii rosyjskiej — przed 1 listopada 1917 r., w armii austro - węgierskiej — przed 1 listopada 1918 r., w armii niemieckiej — przed 27 grudnia 1918 r.

(2) Służba odbyta w polskich formacjach wojskowych, nie wymienionych w ust. (1) lit. b), oraz w oddziałach byłej armii rosyjskiej w czasie od 1 listopada 1917 r. do 1 listopada 1918 r. może być zaliczona jedynie na mocy zarządzenia Ministra Spraw Wojskowych, wydanego w każdym poszczególnym przypadku.

§ 571. Służbę w formacjach, wymienionych w § 570, zalicza się w stosunku dzień za dzień, jeżeli stosunek interesowanych osób do powszechnego obowiązku wojskowego nie został już ostatecznie ustalony w myśl art. 119 i 120 tymczasowej ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej z dnia 27 października 1918 r. (Dz. P. K. P. Nr 13, poz. 28).

§ 572. Zaliczenie służby wojskowej przeprowadza komendant rejonu uzupełnień z urzędu lub na podstawie udokumentowanych próśb interesowanych.

Do art. 188.

§ 573. (1) Zaliczenie osób należących w myśl dotychczasowych przepisów do pospolitego ruszenia bez broni (kat. D) do kategorii osób obowiązanych do pomocniczej służby wojskowej jest automatyczne i nie wymaga szczególnego zarządzenia władzy.

(2) Również nie wymaga szczególnego zarządzenia władzy przeniesienie do pomocniczej służby wojskowej tych osób, obowiązanych do służby w rezerwie lub w pospolitym ruszeniu, które na skutek uzyskania święceń kapłańskich lub innych kwalifikacyj przewidzianych w art. 50 ust. (1) były na mocy dotychczas obowiązujących przepisów (art. 57 ustawy z dnia 23 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku wojskowym Dz. U. R. P. z 1933 r. Nr 60, poz 455) zwolnione od obowiązku odbywania czynnej służby wojskowej w rezerwie lub pospolitym ruszeniu.

Do art. 190.

§ 574. Przy wykonywaniu rozporządzenia Rady Obrony Państwa z dnia 11 sierpnia 1920 r. w przedmiocie utraty obywatelstwa Państwa Polskiego wskutek niespełnienia obowiązku służby wojskowej (Dz. U. R. P. Nr 81, poz. 540) stosuje się nadal właściwość rzeczową i miejscową, ustaloną rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych i Ministrem Spraw Zagranicznych z dnia 5 kwietnia 1929 r, w sprawie utraty obywatelstwa Państwa Polskiego wskutek niespełnienia obowiązku służby wojskowej (Dz. U. R. P. Nr 31, poz. 298).

§ 575. (1) Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

(2) Z dniem tym tracą moc obowiązującą wszystkie przepisy rozporządzeń wymienionych poniżej, jeżeli nie utraciły już mocy z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym:

a) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 października 1919 r. celem wykonania ustawy z dnia 11 lipca 1919 r. normującej stosunki służbowe funkcjonariuszów państwowych podczas pełnienia służby wojskowej (Dz. U. R. P. Nr 87, poz. 474);

b) rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych z dnia 14 lipca 1926 r. wydane w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrz- i Spraw Zagranicznych o rejestracji zamieszkałych za granicą obywateli Rzeczypospolitej Polskiej posiadających stopnie oficerskie (Dz. U. R. P. Nr 85, poz. 481);

c) rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych z dnia 7 stycznia 1929 r. w sprawie egzaminu specjalnego, którego złożenie z wynikiem pomyślnym może uprawniać do odbycia skróconej czynnej służby wojskowej (Dz. U. R. P. Nr 21, poz. 215);

d) rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych i Ministrem Spraw Zagranicznych z dnia 5 kwietnia 1929 r. w sprawie utraty obywatelstwa Państwa Polskiego wskutek niespełnienia obowiązku służby wojskowej (Dz. U. R. P. Nr 31, poz. 298);

e) rozporządzenie Ministrów: Spraw Wojskowych, Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości z dnia 28 sierpnia 1934 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Spraw Zagranicznych, Skarbu, Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Rolnictwa i Reform Rolnych, Przemysłu i Handlu, Komunikacji oraz Opieki Społecznej w sprawie wykonania ustawy z dnia 23 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku wojskowym, zmienionej i uzupełnionej rozporządzeniami Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 stycznia 1928 r., z dnia 29 listopada 1930 r. i ustawą z dnia 17 marca 1933 r. (Dz. U. R. P Nr 83, poz. 757);

f) rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych z dnia 29 czerwca 1935 r. w sprawie ulg w wykonywaniu obowiązku służby wojskowej dla członków organizacji przysposobienia wojskowego (Dz. U. R. P. Nr 54, poz. 348);

g) rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 5 sierpnia 1937 r. w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wojskowych, Opieki Społecznej i Skarbu o zastępczym powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 61, poz. 481);

h) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 lutego 1938 r. o obowiązkach i prawach wynikających z odbywania i ukończenia przysposobienia do wojskowej służby pomocniczej (Dz. U. R. P. Nr 14, poz. 99);

i) rozporządzenie Ministrów: Spraw Wojskowych i Spraw Wewnętrznych z dnia 24 maja 1938 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Opieki Społecznej i Komunikacji w sprawie odbywania w roku 1938 służby pracy na podstawie art. 79 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 323);

j) rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych z dnia 25 maja 1938 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych i Komunikacji o uzupełniającej służbie wojskowej (Dz. U. R. P. Nr 39, poz. 330).

Załączniki do rozp. Min.: Spraw Wojsk., Spraw Wewn. i Opieki Społ. z dnia 7 lutego 1939 r. (poz. 131)

Załącznik Nr 1
do § 4

WYKAZ
Komend Rejonów Uzupełnień.

L. p.	Nazwa i miejsce postoju	Powiaty (siedziby starostw) wchodzące w skład Komend Rejonów Uzupełnień.
	Dowództwo Okręgu Korpusu Nr I w Warszawie.	
1	Ciechanów	— ciechanowski, mławski, działdowski i przasnyski
2	Grodzisk Mazowiecki	— sochaczewski, błoński (siedziba Grodzisk-Mazowiecki).
3	Łomża	— łomżyński, ostrołęcki.
4	Małkinia	— ostrowski (Ostrów Mazowiecka), węgrowski, sokołowski.
5	Mińsk Mazowiecki	— miński, radzymiński.
6	Płock	— płocki, gostyniński.
7	Płońsk	— płoński, sierpecki.
8	Puławy	— puławski, garwoliński.
9	Pułtusk	— pułtuski, makowski (siedziba Maków Mazowiecki).
10	Radom	— miasto Radom, radomski, kozienicki.
11	Warszawa — Miasto I	— miasto Warszawa, komisariaty policji państwowej Nr I, II, III, IV, V, XII i XXVI.
12	Warszawa — Miasto II	— miasto Warszawa, komisariaty policji państwowej Nr IX, XI, XIII, XVI, XX, XXI i XXIII.
13	Warszawa — Miasto III	— miasto Warszawa, komisariaty policji państwowej Nr XIV, XV, XVII, XVIII, XXIV i XXV.
14	Warszawa — Miasto IV	— miasto Warszawa, komisariaty policji państwowej Nr VI, VII, VIII, X, XIX i XXII.
15	Warszawa — Powiat	— warszawski, grójecki.
	Dowództwo Okręgu Korpusu Nr II w Lublinie.	
16	Chełm	— chełmski, krasnostawski.
17	Dubno	— dubieński.
18	Hrubieszów	— hrubieszowski, tomaszowski.
19	Kowel	— kowelski, lubomelski, koszyrski.
20	Kraśnik	— janowski
21	Krzemieniec	— krzemieniecki.
22	Lublin — Miasto	— miasto Lublin.
23	Lublin — Powiat	— lubelski, lubartowski.
24	Łuck	— łucki.
25	Równe	— rówieński, zdołbunowski.
26	Sarny	— sarneński, kostopolski.
27	Włodzimierz	— włodzimierski, horochowski.
28	Zamość	— zamojski, biłgorajski.
	Dowództwo Okręgu Korpusu Nr III w Grodnie.	
29	Białystok	— miasto Białystok, białostocki, wysokomazowiecki, szczuczyński w Grajewie.
30	Grodno	— grodzieński, sokólski.
31	Lida	— lidzki, wołożyński, szczuczyński.
32	Postawy	— postawski, dziśnieński.
33	Suwałki	— suwalski, augustowski.
34	Święciany	— święciański, brasławski.
35	Wilno — Miasto	— miasto Wilno.
36	Wilno — Powiat	— wileńsko-trocki, oszmiański.
37	Wilejka	— wilejski, mołodecki.
38	Wołkowysk	— wołkowyski.

L. p.	Nazwa i miejsce postoju	Powiaty (siedziby starostw) wchodzące w skład Komend Rejonów Uzupełnień.
	Dowództwo Okręgu Korpusu Nr IV w Łodzi.	
39	Częstochowa	— miasto Częstochowa, częstochowski, włoszczowski.
40	Końskie	— opoczyński, konecki
41	Kutno	— kutnowski, łęczycki.
42	Łask	— łaski.
43	Łódź — Miasto I	— miasto Łódź, komisariaty policji państwowej Nr II, III, V, VIII, IX i XI.
44	Łódź — Miasto II	— miasto Łódź, komisariaty policji państwowej Nr I, IV, VI, VII, X, XII, XIII i XIV.
45	Łódź — Powiat	— łódzki, brzeziński.
46	Piotrków	— piotrkowski.
47	Radomsko	— radomszczański.
48	Sieradz	— sieradzki.
49	Skierniewice	— skierniewicki, łowicki, rawski.
50	Wieluń	— wieluński.
	Dowództwo Okręgu Korpusu Nr V w Krakowie.	
51	Będzin	— będziński.
52	Bielsko Śl.	— miasto Bielsko, bialski, bielski, żywiecki.
53	Bochnia	— bocheński, brzeski.
54	Chorzów	— miasto Chorzów, świętochłowicki.
55	Cieszyn	— cieszyński, frysztacki.
56	Dębica	— dębicki, mielecki.
57	Jasło	— jasielski, gorlicki.
58	Katowice	— miasto Katowice, katowicki.
59	Kraków — Miasto	— miasto Kraków.
60	Kraków — Powiat	— krakowski, myślenicki.
61	Miechów	— miechowski, olkuski.
62	Nowy Sącz	— nowosądecki.
63	Nowy Targ	— nowotarski, limanowski.
64	Pszczyna	— pszczyński, rybnicki.
65	Sosnowiec	— miasto Sosnowiec.
66	Tarnowskie Góry	— tarnogórski, lubliniecki.
67	Tarnów	— tarnowski, dąbrowski.
68	Wadowice	— wadowicki, chrzanowski.
69	Zawiercie	— zawierciański.
	Dowództwo Okręgu Korpusu Nr VI we Lwowie.	
70	Brzeżany	— brzeżański, rohatyński, podhajecki.
71	Buczacz	— buczacki, tłumacki.
72	Czortków	— czortkowski, borszczowski, zaleszczycki.
73	Gródek Jagielloński	— gródecki, rudecki, jaworowski.
74	Kałusz	— kałuski, doliński.
75	Kamionka Strumiłowa	— kamionecki, radziechowski, sokalski.
76	Kołomyja I	— kołomyjski, horodeński.
77	Kołomyja II	— kosowski, śniatyński.
78	Lwów — Miasto	— miasto Lwów.
79	Lwów — Powiat	— lwowski, bóbrecki, przemyślański.
80	Rawa Ruska	— rawski, żółkiewski.
81	Stanisławów	— stanisławowski, nadwórniański.
82	Stryj	— stryjski, żydaczowski.
83	Tarnopol	— tarnopolski, skałacki, zbaraski.
84	Trembowla *)	— trembowelski, kopyczyniecki.
85	Złoczów	— złoczowski, zborowski, brodzki.

L. p.	Nazwa i miejsce postoju	Powiaty (siedziby starostw) wchodzące w skład Komend Rejonów Uzupełnień.
		Dowództwo Okręgu Korpusu Nr VII w Poznaniu.
86	Gniezno	— miasto Gniezno, gnieźnieński, wrzesiński, średzki.
87	Jarocin	— jarociński, gostyński, krotoszyński, rawicki.
88	Kalisz	— kaliski, turecki.
89	Konin	— koniński, kolski.
90	Kościan	— kościański, leszczyński, śremski.
91	Ostrów Wielkopolski	— ostrowski, kępiński.
92	Poznań — Miasto	— miasto Poznań.
93	Poznań — Powiat	— poznański, nowotomyski, wolsztyński.
94	Szamotuły	— szamotulski, międzychodzki, obornicki, czarnkowski.
		Dowództwo Okręgu Korpusu Nr VIII w Toruniu.
95	Brodnica *)	— brodnicki, lubawski, rypiński.
96	Bydgoszcz — Miasto	— miasto Bydgoszcz.
97	Bydgoszcz — Powiat	— bydgoski, wyrzyski, szubiński, chodzieski, sępoleński.
98	Gdynia	— miasto Gdynia, morski, kartuski.
99	Grudziądz	— miasto Grudziądz, grudziądzki, świecki, tucholski.
100	Inowrocław	— miasto Inowrocław, inowrocławski, mogileński, żniński, wągrowiecki.
101	Kościerzyna	— kościerski.
102	Starogard	— starogardzki, chojnicki, tczewski.
103	Toruń	— miasto Toruń, toruński, wąbrzeski, chełmiński.
104	Włocławek	— włocławski, nieszawski, lipnowski.
		Dowództwo Okręgu Korpusu Nr IX w Brześciu n. Bugiem.
105	Baranowicze	— baranowicki, nieświeski, stołpecki.
106	Biała Podlaska	— bialski, włodawski.
107	Bielsk Podlaski	— bielski.
108	Brześć n. B.	— brzeski, kobryński.
109	Łuków	— łukowski, radzyński.
110	Łuniniec	— łuniniecki, stoliński.
111	Nowogródek	— nowogródzki.
112	Pińsk	— piński, drohicki.
113	Prużana	— prużański, kosowski.
114	Siedlce	— siedlecki.
115	Słonim	— słonimski.
		Dowództwo Okręgu Korpusu Nr X w Przemyślu.
116	Drohobycz	— drohobycki.
117	Jarosław	— jarosławski, lubaczowski.
118	Kielce	— kielecki.
119	Łańcut	— łańcucki, przeworski.
120	Nisko	— niżański, tarnobrzeski.
121	Ostrowiec	— opatowski, sandomierski.
122	Pińczów	— pińczowski, stopnicki, jędrzejowski.
123	Przemyśl	— miasto Przemyśl, przemyski, dobromilski, mościski.
124	Rzeszów	— rzeszowski, kolbuszowski.
125	Sambor	— samborski, turczański.
126	Sanok	— sanocki, krośnieński, leski, brzozowski.
127	Wierzbnik	— iłżecki.

W miejscowościach, w których istnieje kilka K. R. U., ewidencję oficerów prowadzi jedna z nich, a mianowicie:

K. R. U. Warszawa — Miasto III	— dla obszaru m. st. Warszawy, pow. warszawskiego i grójeckiego.
K. R. U. Lublin — Miasto	— dla obszaru m. Lublina, pow. lubelskiego i lubartowskiego.
K. R. U. Wilno — Miasto	— dla obszaru m. Wilna, pow. wileńsko-trockiego i oszmiańskiego.
K. R. U. Łódź — Miasto II	— dla obszaru m. Łodzi, pow. łódzkiego i brzezińskiego.
K. R. U. Kraków — Miasto	— dla obszaru m. Krakowa, pow. krakowskiego i myślenickiego
K. R. U. Lwów — Miasto	— dla obszaru m. Lwowa, pow. lwowskiego, bóbreckiego i przemyślańskiego.
K. R. U. Kołomyja I	— dla obszaru pow. kołomyjskiego, horodeńskiego, kosowskiego i śniatyńskiego.
K. R. U. Poznań—Miasto	— dla obszaru m. Poznania, pow. poznańskiego, nowotomyskiego i wolsztyńskiego.
K. R. U. Bydgoszcz — Miasto	— dla obszaru m. Bydgoszczy, pow. bydgoskiego, wyrzyskiego, szubińskiego, chodzieskiego i sępoleńskiego.

*) Do czasu utworzenia K. R. U. Trembowla i Brodnica, powiatami mającymi wejść w skład tych. K. R. U administruje:

a) K. R. U. Grudziądz — powiatami brodnickim i lubawskim,
b) K. R. U. Toruń — powiatem rypińskim,
c) K. R. U. Czortków — powiatem kopyczynieckim i
d) K. R. U. Tarnopol — powiatem trembowelskim.

Załącznik Nr 2
do § 212.

WYKAZ

zaświadczeń, na podstawie których duchowni są zaliczani do pomocniczej służby wojskowej.

I. Duchowni katoliccy.

1) Zaświadczenie

dla biskupów, członków kapituły, rektorów seminariów duchownych, przełożonych klasztorów, proboszczów, wikariuszów i innych duchownych katolickich, posiadających święcenia i nie objętych wzorami zaświadczeń pod L. 2, 3, 4, niniejszego załącznika.

Kuria Biskupia ______________ zaświadcza, że ______________
(nazwa Kurii) (imię i nazwisko duchownego)
urodzony dnia ______________ roku ______ w ______________
(miejsce urodzenia)
jest ______________
(stanowisko duchownego: sufraganem, rektorem seminarium, przełożonym klasztoru, proboszczem lub innym duchownym katolickim)
posiadającym święcenia w ______________.
(dokładna nazwa biskupstwa, klasztoru, probostwa)

Niniejsze zaświadczenie Kuria Biskupia wydaje ______________
(imię i nazwisko duchownego)
celem zaliczenia go do pomocniczej służby wojskowej bez poddawania przeglądowi wojskowo-lekarskiemu na podstawie art. 50 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 220).

______________ dnia ______________ roku ______ Nr ______________
(nazwa miejscowości) (bieżący wydanego zaświadczenia)

Pieczęć Kurii Biskupiej

Podpis Biskupa lub zastępcy

UWAGA: Biskupom diecezjalnym wystawia zaświadczenie właściwy metropolita, względnie ten biskup, który dla niego stanowi wyższą instancję, biskupom sufraganom — biskup diecezjalny.

2) Zaświadczenie

dla profesorów seminariów duchownych i innych funkcjonariuszów oraz uczniów tych zakładów.

Rektor Seminarium ______________ zaświadcza,
(dokładna nazwa seminarium, adres)
że ______________ urodzony dnia ______________ roku ______
(imię i nazwisko duchownego)
w ______________ obecnie jest ______________
(miejsce urodzenia) (profesorem lub innym funkcjonariuszem albo też uczniem)
seminarium ______________.
(nazwa seminarium)

Zaświadczenie niniejsze wydaje się ______________
(imię i nazwisko duchownego)
celem zaliczenia go do pomocniczej służby wojskowej bez poddawania przeglądowi wojskowo-lekarskiemu na podstawie art. 50 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 220).

______________ dnia ______________ roku ______ Nr ______________
(nazwa miejscowości) (bieżący wydanego zaświadczenia)

Pieczęć Seminarium

Podpis rektora lub jego zastępcy

3) Zaświadczenie

dla nowicjuszów zakonów i zgromadzeń, jako też zakonników, którzy złożyli śluby zakonne.

Przełożony zakonu ______________________________
(dokładna nazwa zakonu, zgromadzenia, adres)
zaświadcza, że ______________________________, urodzony dnia ____________
(imię i nazwisko zakonnika)
roku ______ w ______________________, jest nowicjuszem zakonu (zgromadzenia), zakonnikiem, który złożył śluby zakonne.
(miejsce urodzenia)

Zaświadczenie niniejsze wydaje się ______________________ celem zaliczenia go do pomocniczej służby wojskowej bez poddania przeglądowi wojskowo-lekarskiemu na podstawie art. 50 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 220).
(imię i nazwisko)

______________________, dnia ____________ roku ______ Nr ____________
(nazwa miejscowości) (bieżący zaświadczenia)

Pieczęć zakonu. Podpis przełożonego.

4) Zaświadczenie

dla profesorów rzymskokatolickich wydziałów teologicznych na uniwersytetach.

Uniwersytet ______________ zaświadcza, że ksiądz ______________________
(imię i nazwisko duchownego)
urodzony dnia ______________________ roku ______ w ______________________ jest profesorem w tutejszym Uniwersytecie.
(miejsce urodzenia)

Zaświadczenie niniejsze wydaje się ______________________ celem zaliczenia go do pomocniczej służby wojskowej bez poddawania przeglądowi wojskowo-lekarskiemu na podstawie art. 50 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 220).
(imię i nazwisko duchownego)

______________________, dnia ____________ roku ______ Nr ____________
(nazwa miejscowości) (bieżący zaświadczenia)

Pieczęć Uniwersytetu. Podpis Rektora Uniwersytetu.

II. Duchowni ewangeliccy.

1) Zaświadczenie

dla superintendentów generalnych i superintendentów kościoła augsburskiego reformowanego, unijnego i staroluterańskiego, tudzież superintendentów kościoła ewangelickiego wyznania augsburskiego i helweckiego.

URZĄD WOJEWÓDZKI
w ____________
(Komisarz Rządu na m. st. Warszawę)
dnia ____________ 19__ r.

Nr ________

Urząd Wojewódzki (Komisariat Rządu na m. st. Warszawę) zaświadcza, że ______________________ urodzony dnia ____________ roku ________ w ______________________
(imię i nazwisko duchownego) (miejsce urodzenia)
jest (superintendentem generalnym lub superintendentem kościoła) ______________________
(jakiego)
w ______________
(gdzie)

Niniejsze zaświadczenie Urząd Wojewódzki (Komisariat Rządu na m. st. Warszawę) wydaje ______________________ celem zaliczenia go do pomocniczej służby wojskowej bez poddawania przeglądowi wojskowo-lekarskiemu na podstawie art. 50 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 220).
(imię i nazwisko duchownego)

Pieczęć Urzędu Wojewódzkiego lub Komisariatu Rządu na m. st. Warszawę

Podpis Wojewody lub Komisarza Rządu na m. st. Warszawę albo ich zastępcy.

2) Zaświadczenie

dla seniorów, proboszczów, wikariuszów.

Konsystorz (Superintendentura Kościoła Ewangelickiego wyznania augsburskiego i helweckiego) w ...

(dokładna nazwa Konsystorza, adres)

zaświadcza, że ... urodzony dnia ... roku ...

(imię i nazwisko duchownego)

w ... jest ...

(stanowisko duchownego jako to: senior, proboszcz, wikariusz)

w ...

(nazwa miejscowości)

Niniejsze zaświadczenie Konsystorz (Superintendent) w ...

wydaje ... celem zaliczenia go do pomocniczej służby wojskowej bez

(imię i nazwisko duchownego)

poddawania przeglądowi wojskowo-lekarskiemu na podstawie art. 50 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 220).

..., dnia ... roku ... Nr ...

(nazwa miejscowości) (bieżący zaświadczenia)

Pieczęć Konsystorza (Superintendentury).

Podpis Prezesa, Wiceprezesa lub członka Konsystorza Superintendentury

Podpis Naczelnika Kancelarii Konsystorza.

3) Zaświadczenie

dla profesorów wydziałów teologii ewangelickiej, ewangelickich seminariów kaznodziejskich i nauczycielskich.

Uniwersytet (Seminarium) ... zaświadcza, że ksiądz

... urodzony dnia ... roku ... w ...

(imię i nazwisko duchownego) (miejsce urodzenia)

jest profesorem w tutejszym Uniwersytecie (Seminarium).

Zaświadczenie niniejsze wydaje się ... celem zaliczenia go

(imię i nazwisko duchownego)

do pomocniczej służby wojskowej bez poddawania przeglądowi wojskowo-lekarskiemu na podstawie art. 50 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 220).

..., dnia ... roku ... Nr ...

(nazwa miejscowości) (bieżący zaświadczenia)

Pieczęć Uniwersytetu (Seminarium)

Podpis Rektora Uniwersytetu (albo Dyrektora Seminarium)

4) Zaświadczenie

dla duchownych przełożonych ewangelickich związków religijnych przez Państwo uznanych, a nie objętych poprzednimi wzorami.

URZĄD WOJEWÓDZKI

w ____________________
(Komisarz Rządu na m. st. Warszawę)

dnia ____________ 19___ r.

Nr ________

Urząd Wojewódzki (Komisarz Rządu na m. st. Warszawę) w ____________________ zaświadcza, że ____________________ (imię i nazwisko) urodzony dnia ____________ roku ________ w ____________________ (miejsce urodzenia) jest duchownym przełożonym (kaznodzieją, prezbiterem, adiunktem) Zboru związku religijnego ____________________ (nazwa związku) w ____________________ (nazwa miejscowości)

Niniejsze zaświadczenie Urząd Wojewódzki (Komisarz Rządu na m. st. Warszawę) wydaje ____________________ (imię i nazwisko duchownego) celem zaliczenia go do pomocniczej służby wojskowej bez poddawania przeglądowi wojskowo-lekarskiemu na podstawie art. 50 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 220).

Pieczęć Urzędu Wojewódzkiego lub Komisariatu Rządu na m. st. Warszawę.

Podpis Wojewody lub Komisarza Rządu na m. st. Warszawę albo ich zastępców.

III. Duchowni prawosławni

składają zaświadczenia jak duchowni katoliccy — wzory Nr 1, 2, 3, 4 załącznika niniejszego.

IV. Duchowni mariawiccy, duchowni muzułmańskiego i karaimskiego związku religijnego oraz duchowni wschodniego kościoła staroobrzędowego nie posiadającego hierarchii duchownej.

URZĄD WOJEWÓDZKI

w ____________________
(Komisarz Rządu na m. st. Warszawę)

dnia ____________ 19___ r.

Nr ________

Zaświadczenie.

Urząd Wojewódzki (Komisariat Rządu na m. st. Warszawę) zaświadcza, że ____________________ (imię i nazwisko duchownego) urodzony dnia ____________ roku ________ w ____________________ (miejsce urodzenia) jest ____________________ mariawickim, duchownym staroobrzędowym, Muftim Muzułmańskim w Rzeczypospolitej Polskiej, imamem lub muezzinem muzułmańskim, Hachanem Karaimskim w Rzeczypospolitej Polskiej, hazzanem lub szamaszem karaimskim w ____________________ (nazwa miejscowości)

Niniejsze zaświadczenie wydaje się ____________________ (imię i nazwisko duchownego) celem zaliczenia go do pomocniczej służby wojskowej bez poddawania przeglądowi wojskowo-lekarskiemu na podstawie art. 50 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 220).

Pieczęć Urzędu Wojewódzkiego lub Komisariatu Rządu na m. st. Warszawę

Podpis Wojewody lub Komisarza Rządu na m. st. Warszawę albo ich zastępców.

Województwo..................

Powiat..................

Nazwa urzędu..................

Nr..........

Wzór Nr 1
do § 57.

.................................., dnia.................................19.... r.

W Y C I Ą G

z metryk urodzenia (chrztu) mężczyzn urodzonych w roku ....

Nr kolejny	NAZWISKO I IMIĘ	Data i miejsce urodzenia	a) Nazwisko i imię ojca b) Nazwisko panieńskie i imię matki	Zawód lub zatrudnienie ojca	Uwagi
1	2	3	4	5	6

Pieczęć urzędowa

Podpis urzędnika stanu cywilnego
lub prowadzącego metryki.

UWAGA. W rubryce 6 należy zamieszczać wszelkie znane dane, które mogą posłużyć do odszukania zapisanego, a zwłaszcza podać gminę miejsca zamieszkania lub pobytu, o ile jest to znane.

Województwo ....

Powiat ....

Nazwa urzędu ....

Wzór Nr 2
do § 57

Nr.................. ...., dnia.................. 19...... r.

W Y C I Ą G

z metryk śmierci mężczyzn urodzonych w roku..........

Nr kolejny	NAZWISKO I IMIĘ	Data i miejsce urodzenia	Data i miejsce śmierci	a) Nazwisko i imię ojca b) Nazwisko panieńskie i imię matki	Uwagi
1	2	3	4	5	6

Pieczęć urzędowa

Podpis urzędnika stanu cywilnego
lub prowadzącego metryki

UWAGA: W rubryce 6 należy zamieszczać wszelkie znane dane, które mogą posłużyć do odszukania zapisanego, a zwłaszcza podać gminę miejsca zamieszkania lub pobytu, o ile jest to znana.

Pieczęć nagłówkowa

Nr__________

Dnia____________________19____ r.

Wzór Nr 3
do §§ 63 i 81

W Y K A Z

osób będących w wieku lat 17 i starszych, które nie zgłosiły się jeszcze do rejestru poborowych lub nie uczyniły zadość stawienia się przed komisją poborową, a pozostają w zakładach karnych (poprawczych, wychowawczych) lub w zakładach dla umysłowo chorych.

Nr kolejny	Data i miejsce urodzenia	NAZWISKO I IMIĘ	Imiona rodziców, nazwisko panieńskie matki	Miejsce zamieszkania	Stan choroby lub podstawa przebywania w zakładzie	Od kiedy przebywa w zakładzie	Uwagi

(pieczęć)

Podpis Kierownika Zakładu:

Zarząd ___________________________ Wzór Nr 4
gminny (miejski) do § 68.

Powiat ___________

Dnia ____________________ 19 r.

ZAŚWIADCZENIE

o zgłoszeniu się do pierwszej rejestracji poborowych.

______________________________ urodzony ______________________
(nazwisko i imię) (dzień, miesiąc, rok)

w ______________________________ syn ______________________
(miejscowość, gmina, powiat) (imiona rodziców i panieńskie

______________________________ zamieszkały w ______________________
nazwisko matki) (dokładny adres)

zgłosił się do pierwszej rejestracji poborowych w myśl art. 16 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 220) i został wpisany do rejestru poborowych pod kolejnym Nr

(pieczęć) podpis wydającego zaświadczenie

Pouczenie (na odwrocie)

1. O każdej zmianie miejsca zamieszkania, o zamierzonym wyjeździe za granicę oraz o przyjeździe z zagranicy, o zmianie adresu w obrębie tej samej miejscowości, jak również o wyjeździe z miejsca zamieszkania na czasowy pobyt, trwający ponad 2 miesiące i o powrocie z tego wyjazdu — należy zawiadomić właściwy urząd (organ) meldunkowy. Ponadto w razie zmiany miejsca zamieszkania lub przyjazdu z zagranicy do kraju należy zgłosić się osobiście we właściwym urzędzie meldunkowym w przeciągu 8 dni od chwili przybycia do nowego miejsca zamieszkania lub od chwili przyjazdu z zagranicy. Jako właściwy należy uważać urząd meldunkowy w nowym miejscu zamieszkania. W razie wyjazdu na obszar w. m. Gdańska lub za granicę należy zgłosić swój przyjazd w ciągu 14 dni w Komisariacie Generalnym R. P. w Gdańsku, a za granicą w najbliższym urzędzie konsularnym R. P. O każdej zmianie miejsca zamieszkania (pobytu, adresu) na obszarze w. m. Gdańska lub za granicą należy wymienione władze zawiadomić w ciągu 14 dni.

Osoby, które nie wykonały obowiązku meldunkowego, podlegają karze aresztu do 1 miesiąca i grzywny do 1000 zł, albo jednej z tych kar. Za przekroczenie meldunkowe stosowane będą ponadto za granicą rygory, jak odmowa ulg i ułatwień związanych z pobytem za granicą, a nawet pozbawienie obywatelstwa polskiego.

2. W razie wezwania do osobistego zgłoszenia się w sprawach związanych z powszechnym obowiązkiem wojskowym, należy zgłosić się niezwłocznie.

3. Osoby podlegające powszechnemu obowiązkowi wojskowemu, obowiązane są w ciągu miesiąca października i listopada tego roku kalendarzowego, w którym ukończyły lub ukończą 20 lat życia, zgłosić się ponownie osobiście lub pisemnie w zarządzie gminy miejsca zamieszkania lub pobytu z dokumentami stwierdzającymi tożsamość osoby, jako to: z dowodem osobistym, metryką urodzenia, paszportem, świadectwami szkolnymi itd. Osoby, które nie dopełniły bez uzasadnionego powodu obowiązku zgłoszenia się do rejestru poborowych, podlegają karze aresztu do 2 miesięcy i grzywny do 2000 zł albo jednej z tych kar.

4. W razie wyjazdu za granicę należy wszelkie dokumenty, odnoszące się do wykonania powszechnego obowiązku wojskowego, jako to: zaświadczenia o rejestracji, dokumenty poborowe, dokumenty wojskowe — złożyć na przechowanie w komendzie rejonu uzupełnień właściwej ze względu na miejsce zamieszkania.

W razie nieprzedstawienia organowi kontroli granicznej zaświadczenia komendanta rejonu uzupełnień o złożeniu wymienionych dokumentów na przechowanie — odprawa za granicę nie nastąpi.

5. W razie przekraczania granicy Państwa Polskiego na podstawie przepustek granicznych, wymienione w pkt. 4 dokumenty należy pod własną odpowiedzialnością pozostawić na przechowaniu u osoby pozostającej w kraju.

6. W razie zagubienia zaświadczenia należy zwrócić się o wydanie duplikatu zaświadczenia w drodze pisemnej do zarządu gminy, w którego rejestrze poborowych jest zapisany starający się o duplikat. Utratę zaświadczenia wystawionego przez urząd konsularny R. P. lub Komisariat Generalny R. P. w Gdańsku — należy zgłosić tym władzom pisemnie z prośbą o wystawienie duplikatu.

Zarząd ....
gminny (miejski)
w ....
Powiat ....
Dnia .... 19...... r.

Wzór Nr 5
do § 86.

ZAŚWIADCZENIE

o zgłoszeniu się do ponownej rejestracji poborowych.

.... urodzony .... w ....
(nazwisko i imię) (dzień, miesiąc i rok) (miejscowość, gmina, powiat)

syn .... zamieszkały .... zgłosił się
(imiona rodziców i nazwisko panieńskie matki) (dokładny adres)

do ponownej rejestracji poborowych w myśl art. 19 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 220) i został wpisany do rejestru poborowych pod kolejnym Nr ....

(pieczęć) podpis wydającego zaświadczenie

Pouczenie (na odwrocie)

1. Rejestr poborowych będzie w czasie od 1 do 15 stycznia tego roku kalendarzowego, w którym zarejestrowany kończy 21 lat życia, wyłożony do przejrzenia w zarządzie gminy w godzinach urzędowych. Każdy pominięty w rejestrze lub niewłaściwie wpisany może w tym czasie żądać uzupełnienia lub sprostowania mylnego wpisu.

2. O każdej zmianie miejsca zamieszkania, o zamierzonym wyjeździe za granicę oraz o przyjeździe z zagranicy, o zmianie adresu w obrębie tej samej miejscowości, jak również o wyjeździe z miejsca zamieszkania na czasowy pobyt, trwający ponad 2 miesiące i o powrocie z tego wyjazdu należy zawiadomić właściwy urząd (organ) meldunkowy. Ponadto w razie zmiany miejsca zamieszkania lub przyjazdu z zagranicy do kraju należy zgłosić się osobiście we właściwym urzędzie meldunkowym w ciągu 8 dni od chwili przybycia do nowego miejsca zamieszkania lub od chwili przyjazdu z zagranicy. Jako właściwy należy uważać urząd meldunkowy w nowym miejscu zamieszkania. W razie wyjazdu na obszar w. m. Gdańska lub za granicę należy zgłosić swój przyjazd w ciągu 14 dni w Komisariacie Generalnym R. P. w Gdańsku, a za granicą w najbliższym urzędzie konsularnym R. P. O każdej zmianie miejsca zamieszkania (pobytu, adresu) na obszarze w. m. Gdańska lub za granicą należy wymienione władze zawiadomić w ciągu 14 dni.

Osoby, które nie wykonały obowiązku meldunkowego, podlegają karze aresztu do 1 miesiąca i grzywny do 1000 zł albo jednej z tych kar. Za przekroczenie meldunkowe stosowane będą ponadto za granicą rygory jak odmowa ulg i ułatwień związanych z pobytem za granicą, a nawet pozbawienie obywatelstwa polskiego.

3. Osoby wezwane do poboru powinny stawić się w miejscu i godzinie wyznaczonych w obwieszczeniu publicznym lub pisemnym wezwaniu. Nieusprawiedliwione niestawiennictwo będzie karane przez powiatowe władze administracji ogólnej — karą aresztu do 3 miesięcy lub grzywny do 3.000 zł albo obu tymi karami łącznie, bądź przez sądy powszechne, karą więzienia do lat 3 lub aresztu do lat 3 w zależności od zamiaru uchylającego się od poboru. Ponadto ukarany nie ma prawa do odroczenia zasadniczej służby wojskowej, tudzież do odbywania skróconej zasadniczej służby wojskowej.

4. W razie wyjazdu za granicę należy wszelkie dokumenty odnoszące się do wykonania powszechnego obowiązku wojskowego, jako to: zaświadczenia o rejestracji, dokumenty poborowe, dokumenty wojskowe — złożyć na przechowanie w komendzie rejonu uzupełnień, właściwej ze względu na miejsce zamieszkania. W razie nieprzedstawienia organowi kontroli granicznej zaświadczenia komendanta rejonu uzupełnień o złożeniu wymienionych dokumentów na przechowanie — odprawa za granicę nie nastąpi.

5. W razie przekraczania granicy Państwa Polskiego na podstawie przepustek granicznych wymienione w pkt. 4 dokumenty należy pod własną odpowiedzialnością pozostawić na przechowaniu u osoby pozostającej w kraju.

6. W razie zagubienia zaświadczenia należy zwrócić się o wydanie duplikatu zaświadczenia w drodze pisemnej do zarządu gminy, w którego rejestrze poborowych jest zapisany starający się o duplikat. Utratę zaświadczenia wystawionego przez Komisariat Generalny R. P. w Gdańsku — należy zgłosić pisemnie w Komisariacie z prośbą o wystawienie duplikatu.

Komisja Poborowa ____________

(Komisja Poborowa dodatkowa w ____________)

Starostwo Powiatowe w ____________

Nr listy poborowych ______

Wzór Nr 6
do § 210.

ZAŚWIADCZENIE

____________ urodzony w roku ______ w ____________
(nazwisko i imię) (miejscowość,

____________ syn ____________
gmina, powiat) (imiona rodziców i panieńskie nazwisko matki)

zamieszkały w ____________ stanął w dniu ____________ 19__ r.
(dokładny adres)

przed Komisją Poborową w ____________ i został uznany za:

zdolnego do zasadniczej służby wojskowej kat. A

______ dnia ______ 19__ r.

(pieczęć powiatowej władzy administracji ogólnej)

____
Podpis przewodniczącego komisji pob.

Pouczenie (na odwrocie)

1. Zaświadczenie należy przechowywać starannie i okazać na każde żądanie władzy. W razie utraty zaświadczenia należy utratę dokumentu zgłosić we właściwym posterunku (komisariacie) Policji Państwowej i wnieść do właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej prośbę o wydanie duplikatu dokumentu. Utratę zaświadczenia wystawionego przez urząd konsularny R. P. lub Komisariat Generalny R. P. w Gdańsku należy zgłosić tym władzom pisemnie z prośbą o wydanie duplikatu.

2. Z chwilą otrzymania karty powołania poborowy jest obowiązany stawić się w jednostce organizacyjnej w terminie wskazanym w karcie powołania. Nieusprawiedliwione niestawiennictwo będzie karane przez sądy wojskowe w myśl art. 45 i 46 kodeksu karnego wojskowego. Osoba skazana prawomocnie za niestawienie się do służby wojskowej w terminie oznaczonym nie może korzystać z odroczeń służby wojskowej ani też odbywać skróconej zasadniczej służby wojskowej.

3. O każdej zmianie miejsca zamieszkania, o zamierzonym wyjeździe za granicę oraz przyjeździe z zagranicy, o zmianie adresu w obrębie tej samej miejscowości jak również o wyjeździe z miejsca zamieszkania na czasowy pobyt, trwający ponad dwa miesiące i o powrocie z tego wyjazdu należy zawiadomić właściwy urząd (organ) meldunkowy. Ponadto w razie zmiany miejsca zamieszkania lub przyjazdu z zagranicy do kraju należy zgłosić się osobiście we właściwym urzędzie meldunkowym w ciągu 8 dni od chwili przybycia do nowego miejsca zamieszkania lub od chwili przyjazdu z zagranicy. Jako właściwy należy uważać urząd meldunkowy w nowym miejscu zamieszkania. W razie wyjazdu na obszar w. m. Gdańska lub za granicę należy zgłosić swój przyjazd w ciągu 14 dni w Komisariacie Generalnym R. P. w Gdańsku a za granicą w najbliższym urzędzie konsularnym R. P. O każdej zmianie miejsca zamieszkania (pobytu, adresu) na obszarze w. m. Gdańska lub za granicą należy wymienione władze zawiadomić w ciągu 14 dni.

Osoby, które nie wykonały obowiązku meldunkowego, podlegają karze aresztu do jednego miesiąca i grzywny do 1.000 zł albo jednej z tych kar. Za przekroczenia meldunkowe stosowane będą ponadto za granicą rygory jak odmowa ulgi i ułatwień związanych z pobytem za granicą a nawet pozbawienie obywatelstwa polskiego.

4. W razie wyjazdu za granicę należy wszelkie dokumenty odnoszące się do wykonania powszechnego obowiązku wojskowego, jako to: zaświadczenia o rejestracji, dokumenty poborowe, dokumenty wojskowe — złożyć na przechowanie w komendzie rejonu uzupełnień właściwej ze względu na miejsce zamieszkania. W razie nieprzedstawienia organowi kontroli granicznej zaświadczenia komendanta rejonu uzupełnień o złożeniu wymienionych dokumentów na przechowanie — odprawa za granicę nie nastąpi.

5. W razie przekraczania granicy Państwa Polskiego na podstawie przepustek granicznych, wymienione w pkt 4 dokumenty należy pod własną odpowiedzialnością pozostawić na przechowaniu u osoby pozostającej w kraju.

Komisja Poborowa w

(Komisja Poborowa dodatkowa w)

Starostwo Powiatowe w

Nr listy poborowych

Wzór Nr 7
do § 210.

ZAŚWIADCZENIE

urodzony w roku w
(nazwisko i imię) (miejscowość, gmina, powiat)

syn zamieszkały w
(imiona rodziców i nazwisko panieńskie matki) (dokładny adres)

stanął w dniu 19 r. przed Komisją Poborową w

i został uznany za:

czasowo niezdolnego do służby wojskowej kat. B

((Pieczęć powiatowej władzy administracji ogólnej) , dnia 19 r.

Podpis przewodniczącego komisji pob.

Pouczenie (na odwrocie)

1. Zaświadczenie należy przechowywać starannie i okazać na każde żądanie władzy. W razie utraty zaświadczenia należy utratę dokumentu zgłosić we właściwym posterunku (komisariacie) Policji Państwowej i wnieść do właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej prośbę o wydanie duplikatu dokumentu. Utratę zaświadczenia wystawionego przez urząd konsularny R. P. lub Komisariat Generalny R. P. w Gdańsku, należy zgłosić tym władzom pisemnie z prośbą o wydanie duplikatu.

2. Uznany za czasowo niezdolnego do służby wojskowej przez komisję poborową podczas poboru głównego jest obowiązany stawić się przed komisją poborową ponownie w następnym roku podczas poboru głównego. Uznany za czasowo niezdolnego do służby wojskowej przez dodatkową komisję poborową jest obowiązany stawić się ponownie przed komisją poborową po upływie 12 miesięcy. Nieusprawiedliwione niestawiennictwo do poboru będzie karane przez powiatowe władze administracji ogólnej (karą aresztu do 3 miesięcy lub grzywny do 3.000 zł, albo obu tymi karami łącznie), albo też przez sądy powszechne (karą więzienia do lat 3 lub aresztu do lat 3) w zależności od zamiaru uchylającego się od poboru. Ponadto ukarany nie ma prawa do odroczenia zasadniczej służby wojskowej, tudzież do odbywania skróconej zasadniczej służby wojskowej.

3. O każdej zmianie miejsca zamieszkania, o zamierzonym wyjeździe za granicę oraz przyjeździe z zagranicy, o zmianie adresu w obrębie tej samej miejscowości jak również o wyjeździe z miejsca zamieszkania na czasowy pobyt trwający ponad 2 miesiące i o powrocie z tego wyjazdu należy zawiadomić właściwy urząd (organ) meldunkowy. Ponadto w razie zmiany miejsca zamieszkania lub przyjazdu z zagranicy do kraju należy zgłosić się osobiście we właściwym urzędzie meldunkowym w ciągu 8 dni od chwili przybycia do nowego miejsca zamieszkania lub od chwili przyjazdu z zagranicy. Jako właściwy należy uważać urząd meldunkowy w nowym miejscu zamieszkania. W razie przyjazdu na obszar w. m. Gdańska lub za granicę należy zgłosić swój przyjazd w ciągu 14 dni w Komisariacie Generalnym R. P. w Gdańsku, a za granicą w najbliższym urzędzie konsularnym R. P. O każdej zmianie miejsca zamieszkania (pobytu, adresu) na obszarze w. m. Gdańska lub za granicą należy wymienione władze zawiadomić w ciągu 14 dni.

Osoby, które nie wykonały obowiązku meldunkowego, podlegają karze aresztu do 1 miesiąca i grzywny do 1.000 zł albo jednej z tych kar. Za przekroczenia meldunkowe stosowane będą ponadto za granicą rygory jak odmowa ulg i ułatwień związanych z pobytem za granicą, a nawet pozbawienie obywatelstwa polskiego.

4. W razie wyjazdu za granicę należy wszelkie dokumenty, odnoszące się do wykonania powszechnego obowiązku wojskowego, jako to: zaświadczenia o rejestracji, dokumenty poborowe, dokumenty wojskowe — złożyć na przechowanie w komendzie rejonu uzupełnień właściwej ze względu na miejsce zamieszkania. W razie nieprzedstawienia organowi kontroli granicznej zaświadczenia komendanta rejonu uzupełnień o złożeniu wymienionych dokumentów na przechowanie — odprawa za granicę nie nastąpi.

5. W razie przekroczenia granicy Państwa Polskiego na podstawie przepustek granicznych wymienione w pkt 4 dokumenty należy pod własną odpowiedzialnością pozostawić na przechowaniu u osoby pozostającej w kraju.

(Str. 4).

Pouczenie

1. Zaświadczenie należy przechowywać starannie i okazać na każde żądanie władzy.

2. Osoby uznane za zupełnie niezdolne do służby wojskowej (kat. E) nie podlegają wojskowemu obowiązkowi meldunkowemu.

3. Duplikaty dokumentów poborowych stwierdzających całkowitą niezdolność do służby wojskowej (kat. E) wydają na pisemną prośbę te powiatowe władze administracji ogólnej, w których liście poborowych jest zapisany żądający duplikatu. Proszący o duplikat powinien ogłosić utratę dokumentu jednorazowo w Dzienniku Wojewódzkim tego województwa, na którego obszarze utrata dokumentu nastąpiła, a na obszarze m. st. Warszawy w Warszawskim Dzienniku Wojewódzkim dla obszaru m. st. Warszawy. Dziennik ten powinien być w jednym egzemplarzu dołączony do podania o wydanie duplikatu. Od osób wykazujących się świadectwem ubóstwa przyjmie administracja Dziennika Wojewódzkiego (Warszawskiego Dziennika Wojewódzkiego) ogłoszenie bezpłatnie. Osoby zamieszkałe stale za granicą zgłaszają utratę dokumentu stwierdzającego niezdolność do służby wojskowej (kat. E) (bez ogłaszania w dziennikach) we właściwym urzędzie konsularnym R. P., a zamieszkałe na terenie w. m. Gdańska — u Komisarza Generalnego R. P. w Gdańsku i wnoszą za pośrednictwem tych urzędów prośby o wydanie duplikatu do tej powiatowej władzy administracji ogólnej, która wydała oryginał utraconego dokumentu.

4. W razie wyjazdu za granicę należy wszelkie dokumenty odnoszące się do wykonania powszechnego obowiązku wojskowego jako to: zaświadczenie o rejestracji, dokumenty poborowe, dokumenty wojskowe — złożyć na przechowanie w komendzie rejonu uzupełnień właściwej ze względu na miejsce zamieszkania. W razie nieprzedstawienia organowi kontroli granicznej zaświadczenia komendanta rejonu uzupełnień o złożeniu wymienionych dokumentów na przechowanie — odprawa za granicę nie nastąpi.

5. W razie przekraczania granicy Państwa Polskiego no podstawie przepustek granicznych, wymienione w pkt 4 dokumenty należy pod własną odpowiedzialnością pozostawić na przechowaniu u osoby pozostającej w kraju.

Wzór Nr 8
do § 210

(Str. 1).

Starostwo

____

____

w ____________________

Komisja Poborowa

w ____________________

(Str. 2).

Rysopis

Wzrost ____________

Włosy ____________

Brwi ____________

Oczy ____________

Nos ____________

Usta ____________

Broda ____________

Twarz ____________

(Str. 3).

Zaświadczenie Nr ____

____
(nazwisko i imię)

urodzony w r. ____ poz. listy pob. ________/______

w ____________
(miejscowość, gmina, powiat)

syn ____________
(imiona rodziców i panieńskie nazwisko matki)

stanął dn. ________ 19____ r.

przed Komisją Poborową w ____________

i został uznany za zupełnie niezdolnego do służby wojskowej — kat. E. §§____________

____________, dnia ________ 19____ r.

(Pieczęć pow. władzy
administracji ogólnej)

____
Przewodniczący Komisji Poborowej
(podpis)

Wzór Nr 9
do § 219.

Odcinek I.

Komisja Poborowa

w ______

L. dz. ______

______, dnia ______ 19__ r.

Komendant szpitala

w ______

Na podstawie uchwały Komisji Poborowej w ______ (miejscowość) odchodzi do szpitala ______ w ______ poborowy ______ (nazwisko i imię)
Nr listy pob. ______ roczn. ______ w celu zbadania cierpienia ______ (rodzaj cierpienia)
i wystawienia orzeczenia wojskowo-lekarskiego.

______
(podpis)
Przewodniczący Komisji

(Pieczęć powiatowej władzy administracji ogólnej)

Komisja Poborowa

Odcinek II.

w ______

L. dz. ______

______, dnia ______ 19__ r.

Komendant szpitala

w ______

Na podstawie uchwały Komisji Poborowej z dnia ______ odsyłam poborowego ______ (nazwisko i imię) roczn. ______ Nr listy pob. ______ powiatu ______, język macierzysty ______, narodowość ______, wyznanie ______, zawód ______, wykształcenie ______, wzrost ______, waga ______, obwód klatki piersiowej ______, szczególne znaki ______ (o ile jakie będą) celem zbadania cierpienia ______

Zasada: Art. 51 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 220).

Jednocześnie nadmieniam, że lekarze komisji poborowej stwierdzili u badanego poza tym następujące stany chorobowe ______

Po zbadaniu poborowego, proszę orzeczenie wojskowo-lekarskie wpisane na odwrocie, odesłać jako poufne do tut. komisji poborowej, o ile zaś orzeczenie zapadnie po dniu ______ skierować je do ______ (nazwa pow. władzy adm. og.) zaś poborowego odesłać do ______ (wymienić miejsce zamieszkania)

______
(podpis)
Przewodniczący Komisji

(Pieczęć powiatowej władzy administracji ogólnej)

Rysopis odesłanego do zbadania:

Wzrost ______
Włosy ______
Brwi ______
Oczy ______
Nos ______
Broda ______
Twarz ______

Odcisk palca wskazującego

Odcinek ten pozostaje w szpitalu.
Orzeczenie lekarskie (Odcinek II)
odesłano dnia
pod L. dz.
do

Odcinek I.

Notatki szpitalne.

Zbadany ambulatoryjnie dnia
Badanie potrwa dni
Podlega ponownemu zbadaniu dnia
" " " dnia
" " " dnia
Skierowany celem dodatkowego badania
do ... dnia
(oddział szpitala)
Podlega przyjęciu w stan chorych szpitala z dniem

(podpis lekarzy)

Nazwa Szpitala

Odcinek II.

L. orzeczenia

Orzeczenie Wojskowo-Lekarskie.

... roczn. ... został zbadany ambulatoryjnie
(nazwisko i imię poborowego)
dnia ... był na obserwacji (leczeniu szpitalnym *)) od dnia
przy czym stwierdzono **)
(opis stanów chorobowych)
1) ***)
2)
3)
4)

Wniosek szpitala: wymienić kategorię zdolności do służby wojskowej (z powołaniem ewentualnych §§ wojskowych przepisów sanitarnych).

Wyżej określone cierpienia czynią poborowego niezdolnym do służby wojskowej w następujących rodzajach służby wojskowej

(pieczęć szpitala)

..., dnia ... 19... r.

widziałem:

(Komendant szpitala)

Ordynator

Ordynator

UWAGA: *) Niepotrzebne skreślić.
**) W orzeczeniu należy używać określeń podanych w wojskowych przepisach sanitarnych.
***) Wpisać orzeczenie kolejno w razie badań z zakresu różnych specjalności.

Wzór Nr 10
do § 253.

ZOBOWIĄZANIE

do odbycia ochotniczej zasadniczej służby wojskowej.

Uznany za zdolnego do służby wojskowej w charakterze ochotnika w wojsku (w marynarce wojennej) zobowiązuję się:

a) do odbycia zasadniczej służby wojskowej w charakterze ochotnika na warunkach i zasadach określonych ustawą z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 220) tudzież rozporządzeniem wykonawczym do tej ustawy i rozkazami Ministra Spraw Wojskowych wydanymi na ich podstawie;

b) do pozostania po odbyciu zasadniczej służby wojskowej nadal w czynnej służbie wojskowej w charakterze nadterminowego przez ———————— *).

W razie zwolnienia mnie z czynnej służby wojskowej przed upływem terminu zobowiązania zrzekam się z tego tytułu wszelkich roszczeń do Skarbu Państwa.

————————, dnia ———————— 19—— r.

————————————
(nazwisko i imię ochotnika)

Stwierdzam, że ———————————————— podpisał
(nazwisko i imię)
zobowiązanie w mojej obecności.

————————, dnia ———————— 19—— r.

————————————
Komendant Rejonu Uzupełnień lub przedstawiciel wojska i marynarki wojennej w komisji poborowej.

————————————
(podpis)

---

*) Objaśnienie:

Ustęp (lit. b) wypełnia się, jeżeli rozkaz Ministra Spraw Wojskowych o ochotniczym zaciągu przewiduje służbę nadterminową; czas trwania służby nadterminowej wypełnia się w rozmiarze wskazanym powyższym rozkazem Ministra Spraw Wojskowych.

Wzór Nr 11
do § 362.

ZOBOWIĄZANIE

do przeszkolenia wojskowego i pomocniczej służby wojskowej.

Pragnąc służyć Polsce całym życiem i móc stanąć w szeregach wojska polskiego w każdej potrzebie Ojczyzny

zobowiązuję się:

a) do odbycia przeszkolenia wojskowego w celu przysposobienia do pomocniczej służby wojskowej w myśl art. 103 ust. (2) ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 220).

b) do odbycia pomocniczej służby wojskowej w myśl art. 102 ust. (2) ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 220) *).

Równocześnie stwierdzam, że znane mi są przepisy ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym dotyczące pomocniczej służby wojskowej tudzież rozporządzenia wykonawczego do tej ustawy.

W razie zwolnienia mnie z przeszkolenia wojskowego przed terminem ukończenia tego przeszkolenia, zrzekam się z tego tytułu wszelkich roszczeń do Skarbu Państwa.

__________, dnia __________ 19__ r.

____
(nazwisko i imię ochotniczki)

Stwierdzam, że __________ podpisała zobowiązanie
(nazwisko i imię)
w mojej obecności.

__________, dnia __________ 19__ r.

____
Komendant Rejonu Uzupełnień lub przedstawiciel wojska i marynarki wojennej w komisji poborowej.

____
(podpis)

*) Objaśnienie:

Zobowiązanie się do służby pod lit. a) dotyczy obowiązku w czasie pokoju; zobowiązanie do pomocniczej służby wojskowej (lit. b) składa ochotniczka w czasie wojny, mobilizacji lub stanu zagrożenia Państwa.

ZARZĄD GMINNY (MIEJSKI)

w ____________

Wzór Nr 12
do § 472.

Nr________

________, dnia ________ 19___ r.

ZAŚWIADCZENIE Nr________

wydane dla powołanego do czynnej służby wojskowej drogą obwieszczenia (§ 472 rozporządzenia Ministrów: Spraw Wojskowych, Spraw Wewnętrznych i Opieki Społecznej z dnia 7 lutego 1939 r. Dz. U. R. P. Nr 20, poz. 131).

____
(imię i nazwisko powołanego)

____
(adres miejsca zamieszkania)

przebywający w chwili wydania zaświadczenia na terenie gminy________________,
na skutek obwieszczenia o powołaniu do czynnej służby wojskowej ma stawić się dnia ________ ________ 19___ r. do czynnej służby wojskowej w ________________,
(nazwa miejscowości)
stacja kol. ________________ odległej od miejsca zamieszkania (pobytu) powołanego nie mniej niż **25 kilometrów**.

Zaświadczenie niniejsze uprawnia do nabycia biletu według taryfy wojskowej **na przejazd koleją w ciągu 2 dni przed lub po terminie stawienia się do służby wojskowej.**

Okrągła pieczęć gminy:

____
(podpis przełożonego gminy)

Format 148 × 210 mm.

Wzór Nr 13
do § 545.

____
(pieczęć nagłówkowa)

L. dz.________

________, dnia ________ 19___ r.

ZEZWOLENIE NA WYJAZD ZA GRANICĘ.

Zezwalam ________________ synowi ________________
(nazwisko i imię)
i________________ urodzonemu w________________
zamieszkałemu________________ na wyjazd za granicę do________________
(dokładny adres)
________________.

Zezwolenie niniejsze jest ważne, o ile zostanie przedstawione w ________________ (wymienić władzę,
________________ która ma paszport wydać lub przedłużyć) przed upływem 2 miesięcy od dnia dzisiejszego.

Szczególne zastrzeżenia________________.

Pieczęć:

____
(podpis)

Format 210 × 148 mm.

Wzór Nr 14
do § 567.

....
(nazwa zakładu naukowego)

L. dz. ...., dnia .... 19.... r.

WYKAZ

uczniów (b. uczniów) urodzonych w r. ...., którzy uzyskali świadectwa dojrzałości (końcowe).

Nr kolejny	Nazwisko i imię	Imiona rodziców	Miejsce i data urodzenia	Miejsce zamieszkania	Zakres uzyskanego wykształcenia	Uwagi

(Pieczęć urzędowa szkoły)

....
(podpis)

Forma 210 × 295 mm.

Wzór Nr 15
do § 568.

....
(nazwa zakładu naukowego)

L. dz. ...., dnia .... 19.... r.

WYKAZ

uczniów, którzy uzyskali dowód ukończenia szkoły (studiów) stopnia licealnego w r. ....

Nr kolejny	Nazwisko i imię	Imiona rodziców	Miejsce i data urodzenia	Miejsce zamieszkania	Uwagi

(Pieczęć urzędowa szkoły)

....
(podpis)

Format 210 × 297 mm.

SKOROWIDZ RZECZOWY

do ustawy i rozporządzenia o powszechnym obowiązku wojskowym.

D

L

M

Drukarnia Gaz. Adm. i P. P., Warszawa, Trębacka 11.